

Rapport nr. 2/2013

Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2000-2012

av Jon Bekken

Fra Nekmyrene naturreservat 27. juni 2007. Alle fotos: Jon Bekken.

Fylkesmannen i Hedmark
Miljøvernavdelingen

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern avdelingen

Postboks 4034, 2306 Hamar

Telefon 62 55 10 00 – Epost: fmhepost@fylkesmannen.no

Rapport

Tittel: Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2000-2012	Rapport nr.: 2/2013
	Dato: Desember 2013

Forfatter(e): Jon Bekken	Antall sider: 123
Prosjektansvarlig: Ragnar Ødegaard	ISSN 0802-7013 ISBN 978-82-7555-148-9 EAN 9788275551489
Finansiering: Fylkesmannen i Hedmark	

Sammendrag:

Rapporten beskriver forekomsten av fugler i de 20 naturreservatene i perioden 2000-12, med hovedvekt på våtmarksfugler. For to av områdene, som ikke var med i tilsvarende rapport for perioden fram til 1999, er også observasjoner fra tidligere år tatt med. En oversiktstabell omfatter alle observerte arter 1970-2012. Observasjonsmaterialet stammer dels fra eget feltarbeid, dels fra oppsynspersonell og lokale fuglekjennere, og fra besøkende som har lagt sine observasjoner inn i nettbaserte databaser.

De fleste reservatene er hovedsakelig hekkeområder, men noen, som Gardsjøen og Seimsjøen, har sin viktigste funksjon som rasteplasser under trekket. Det er til sammen påvist 99 våtmarksarter i de 20 områdene. Det største artsmangfoldet finner vi ikke uventet i de produktive våtmarkene i lavlandet. Flest arter er påvist i Gjesåssjøen naturreservat, med 86 arter. Blant reservatene nord i fylket er det Sørjøen som leder an med 57 arter. Til sammen er 64 arter påvist hekkende, eller det er grunn til å tro at hekker. Hele 36 av disse hekker eller hekker trolig i Lille Sølensjø naturreservat.

De første ornitologiske undersøkelser i de 20 områdene fant sted i 1972-77. I løpet av de ca. 40 årene som har gått, har det skjedd endringer i fuglefaunaen. Etter at sangsvane hekket for første gang i fylket i 1991, har den spredd seg raskt og er pr. 2012 påvist hekkende i 11 av reservatene. Grågås og dvergmåke er også nyetablerte hekkearter, men er så langt kun funnet hekkende i ett reservat hver, hhv. Gjesåssjøen og Lille Sølensjø. Horndykker og fjellmyrløper er arter som også har kommet inn som hekkefugler i nye områder. Vipe, brushane, hettemåke og vierspurv er arter som har gått tydelig tilbake. Vipa har hekket i 14 av områdene. På 1970-tallet hekket det 50-60 par, mens tallet for 2006-12 er 13-15 par i 8 av reservatene. For brushane er nedgangen fra 110-170 hekkende høner i 10 områder til 30-50 høner i 4 områder. Det hekker våtmarksfugler som står på Norsk Rødliste 2010 i alle de 20 områdene. Flest er det i Lille Sølensjø naturreservat, med 12 arter.

4 emneord:

Våtmarksreservater, Hedmark, fugl, rødlistearter

Referanse:

Bekken, J. 2013. Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2000-2012.

Fylkesmannen i Hedmark, miljøvern avdelingen. Rapport nr. 2/2013. 123 s.

Forord

En viktig del av forvaltningen av naturvernområder er å overvåke naturverdiene som ligger til grunn for vernet. Registrering av tilstanden og overvåking av utviklingen av disse verdiene er nødvendig for å konstatere eventuelle endringer. Videre er det viktig at forvaltningsmyndigheten har et best mulig kunnskapsgrunnlag tilgjengelig. Fuglefaunaen i aktuelle våtmarksreservater i Hedmark ble grundig undersøkt i 1976-77. Ca. 10 år senere ble det gjennomført ornitologiske registreringer i 11 av de etablerte naturreservatene (Bekken 1987). De samme områdene ble igjen undersøkt i 1997. Resultatene av disse registreringene er publisert i Bekken (2001). Fylkesmannen har hatt som målsetting å gjennomføre grundige undersøkelser av fuglefaunaen i våtmarksreservatene i Hedmark ca. hvert 10. år.

Rapporten beskriver forekomsten av fugler i 20 naturreservater (våtmark) i perioden 2000-2012, med hovedvekt på våtmarksfugler. Rapporten er utarbeidet av biolog Jon Bekken. Observasjonsmaterialet stammer fra eget feltarbeid, fra oppsynspersonell og lokale fuglekjennere, samt fra besøkende som har lagt sine observasjoner inn i nettbaserte databaser. Fylkesmannen vil takke alle som har bidratt med verdifulle opplysninger.

Hamar, 24. januar 2014

Jørn Georg Berg
miljøverndirektør

Innhold

Innledning.....	3
Metoder.....	4
Resultater	5
Forekomst av rødlistearter.....	10
Galtsjøen	11
Kvisleflået	16
Tufsingdeltaet.....	21
Grøntjønnan	27
Sørsjøen.....	33
Meløyfloen	39
Atnsjømyrene	44
Lille Sølensjø	51
Nekmyrene	58
Skjeftkjølen med Rysjøen	65
Røtkjølen	70
Ulvåkjølen.....	74
Vesle Rokosjøen	77
Brumundsjøen	82
Endelausmyrene.....	86
Våletjern	90
Gjesåssjøen.....	94
Gardsjøen	106
Seimsjøen	111
Nygårdsmyra	119
Litteratur	122

Innledning

I verneplanen for våtmarker i Hedmark (Fylkesmannen i Hedmark 1978) ble det foreslått opprettet 20 naturreservater, og i tillegg en utvidelse av Åkersvika naturreservat, som ble opprettet i 1974. Videre i prosessen ble fire områder tatt ut av planen, og ett delt opp i to områder. Det var derfor 17 våtmarksområder som ble fredet etter naturvernloven ved kongelig resolusjon av 18. desember 1981. Denne rapporten omhandler fuglefaunaen i disse reservatene, og i tillegg Våletjern (fredet 10.2.1984), Atnsjømyrene (7.12.2001) og Gjesåssjøen (31.5.2002). Områdene fordeler seg på hele fylket, fra Kvikne og Tufsingdalen i nord til Sør-Odal/Eidskog i sør. Arealene varierer fra Kvisleflået på 33.500 daa til Våletjern på 121 daa. Den 2.9.2005 ble Kvisleflået utvidet til 56.824 daa, under navnet Kvisleflået og Hovdliia naturreservat. De oppgitte arealer for de ulike verneområdene er hentet fra Naturbase.

Tidligere undersøkelser

Det er foretatt zoologiske undersøkelser i alle de aktuelle områdene tidligere. Ti av områdene ble undersøkt i forbindelse med Miljøverndepartementets landsplan for verneverdige områder/forekomster i 1972-75 (Bekken 2001). Under grunnlagsundersøkelsene for verneplanen for våtmarker i Hedmark befarte Erling Maartmann i 1976-77 et stort antall områder, inkludert mange av de aktuelle reservatene (Maartmann 1977a, b). Fuglefaunaen i 11 av områdene ble undersøkt i 1985-86 (Bekken 1987), og 18 av dem ble undersøkt i 1997 (Bekken 2001). Sistnevnte rapport har med kjente observasjoner fram til 31.12.1999. Det er derfor kun for Atnsjømyrene og Gjesåssjøen at observasjoner fra før år 2000 er med i denne rapporten. Eldre observasjoner er omtalt når endringer i artenes forekomst blir diskutert.

Observasjoner fra 2000-2012

Observasjonsdata fra de 20 områdene er samlet inn fra ulike kilder:

- Eget feltarbeid 2006-08
- Observasjoner fra oppsynet og fra lokale fuglekjennere
- Observasjoner meldt inn til LRSK – sjeldenhetskomitéen i Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark
- Observasjoner lagt inn i NOF Hedmarks nettbaserte database 2003-08. Basen inneholder til sammen vel 15.000 observasjoner. Den er ikke lenger tilgjengelig på internett
- Observasjoner lagt inn i nettdatabasen Artsobservasjoner

For noen områder er tilfanget av observasjoner svært stort. For Gjesåssjøen har Artsobservasjoner t.o.m. 2012 hele 1865 observasjoner, mens for Nygårdsmyra inneholder databasen kun to observasjoner, og for Røtkjølen ingen. En takk til alle som har bidradd med observasjoner!

UTM-angivelser refererer seg til blått rutenett, WGS84.

Ramsar-områder

Norge var i 1974 et av de første landene som ratifiserte våtmarkskonvensjonen, også kjent som Ramsar-konvensjonen. Den er en internasjonal miljøvernavtale som ble inngått i byen Ramsar i det nordlige Iran i 1971. Avtalens formelle navn er Convention on Wetlands of International Importance. I Norge er det Miljødirektoratet (før 1.7.2013 Direktoratet for naturforvaltning) som er forvaltningsmyndighet for konvensjonen. Pr. 2013 har 168 land ratifisert avtalen, og den omfatter mer enn 2.100 verneområder. Landene forplikter seg til å vektlegge bevaring av våtmark, samarbeide om vern av våtmark, og å opprette minst ett Ramsar-område hver. Disse områdene skal være viktige i internasjonal målestokk og skal gis et spesielt vern.

Fem av rapportens tjue reservater er Ramsar-områder. Kvisleflået og Tufsingdeltaet ble inkludert på listen i 2002, mens Atnsjømyrene, Brumundsjøen og Endelausmyrene ble med i 2012.

Metoder

Våtmarksfugler

Begrepet «våtmarksfugler» kan defineres på ulike vis. I verneplanen for våtmarker (Fylkesmannen i Hedmark 1978) ble ordenene andefugler, lommer, dykkere, tranefugler og vade-, måke- og alkefugler regnet med. I denne rapporten har jeg valgt også å ta med typiske våtmarksarter fra andre ordener, se tabell 1.

Tabell 1. Arter som i denne rapporten er regnet som våtmarksarter. Til sammen er 99 slike arter påvist i de 20 reservatene.

Orden	Regnes som "våtmarksarter"	Antall våtmarksarter påvist
1 Andefugler	Alle arter	30
2 Lommer	Smålom, storlom, islom	3
3 Dykkere	Dvergdykker, toppdykker, gråstrupedykker, horndykker	4
4 Pelikanfugler	Storskarv	1
5 Storkefugler	Rørdrum, gråhegre	2
6 Rovfugler	Sivhauk, myrhauk, fiskeørn	3
7 Tranefugler	Vannrikse, myrrikse, sivhøne, sothøne, trane	5
8 Vade-, måke-, alkefugler	Alle arter unntatt rugde	38
9 Ugler	Jordugle	1
10 Spurvefugler	Heipiplerke, gulerle, vintererle, fossefall, blåstrupe, sivsanger, myrsanger, rørsanger, trostesanger, lappspurv, vierspurv, sivspurv	12

Takseringsmetoder for våtmarksfugler er beskrevet av Haga (1982). Registrering ved sjøer og store, åpne myrområder kan utføres som fjernobservasjoner med teleskop eller kikkert. Den mest brukte metode er imidlertid rundetakseringer langs myr- eller vannkanten, eller innom tjern og større myrflater i de områder der åpne arealer veksler med skog. Av de to er sistnevnte metode den mest effektive, særlig for vade- og spurvefugler. Den mest effektive takseringsmetoden for vannfugler på litt større vannspeil er båttakseringer.

Under feltarbeidet ble rundetakseringer brukt i alle områdene, som regel kombinert med fjernobservasjoner. I Tufsingdeltaet bisto oppsynet med båttransport til aktuelle deler av reservatet, og i andre feltperiode disponerte vi en kano. Også langs Atna gjennom Atnsjømyrene var kano til stor hjelp for å ta seg lett gjennom området og samtidig kunne sjekke tjern og myrer på begge sider av elva. I Sørsjøen naturreservat ble gummibåt brukt for å krysse utløpet fra Sørsjøen. I Gjesåsjøen har Arnfinn Vindfallet gjennom mange år hatt dispensasjon til å foreta et begrenset antall runder med motorbåt, og mange av hans observasjoner stammer fra disse turene.

Andre fuglegrupper

I de områder som har trekkfunksjon, og hvor det ble avlagt flere besøk, ble det etablert en viss oversikt over forekomsten av standfugler ved besøk tidlig i sesongen. Eksempelvis synger meisene

mest aktivt i april/mai, og spettene markerer områdene sine ved roping og tromming mot tørre stammer og lignende tidlig i sesongen. Utover forsommeren markerer de mange hekkende arter seg ved tydelig varsling når man nærmer seg hekkeplassen.

Resultater

Artsmangfold

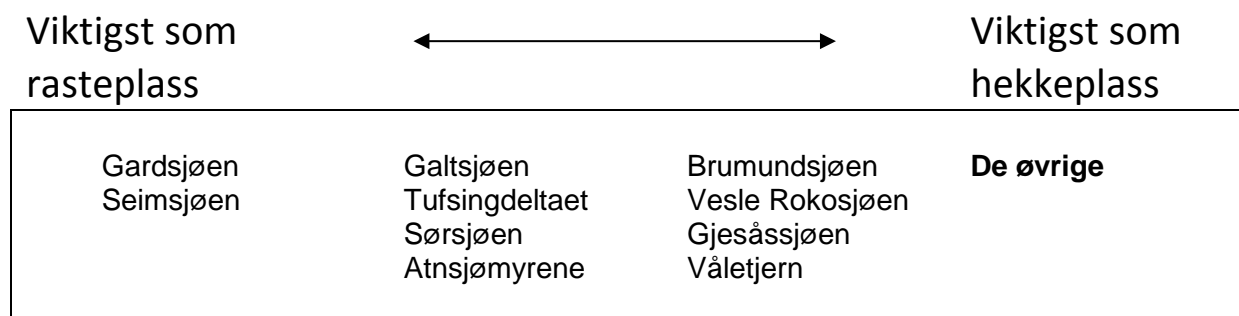
Til sammen 99 våtmarksarter påvist i de 20 reservatene (Tabell 1). Av disse er 64 arter påvist hekkende eller det er grunn til å tro at de hekker. Tabell 2 viser hvilke våtmarksfugler som er påvist og hvilke som hekker i de ulike reservatene.

Ikke uventet finner vi størst artsamangfold i de grunne, produktive lavlandsvåtmarkene Gjesåssjøen, Gardsjøen og Seimsjøen naturreservater. Her er de fleste arter som hekker i høyereliggende strøk påvist på trekk, i tillegg til lavlandets hekkearter, og sørlige arter som gjester vårt fylke mer eller mindre uregelmessig. Blant annet på grunn av ustabil vannstand i hekketida har disse områdene et forholdsvis beskjedent antall hekkende arter. Blant områdene nord i fylket er det Sørsjøen som har flest arter påvist.

Størst mangfold av hekkende våtmarksarter har områder i høydelaget 650-1000 m o.h. De fleste av de artene som hekker i lavlandet finnes også her, og i tillegg kommer det inn en rekke nye arter, særlig blant ender og vadere. Lille Sølensjø naturreservat har størst mangfold, med 36 hekkearter. Deretter følger Grøntjønnan og Tufsingdeltaet. Alle disse områdene er store og varierte, med små og større vannspeil, med myrer med ulik grad av våthet, og med ulik høyde på vegetasjonen.

Hvilken funksjon har reservatene ?

De 20 reservatene kan plasseres langs en skala med trekkfunksjon i den ene enden og hekkefunksjon i den andre. I figur 1 ser vi at de fleste områdene er viktigst som hekkeområder, mens et mindretall er viktige rasteplasser under trekk.

Figur 1. Reservatenes fordeling langs en skala fra viktige rasteplasser til viktige hekkeplasser.

Tabell 2. Forekomst av våtmarksfugler som er påvist i de 20 reservatene 1970-2012.

H = påvist hekkende
(H) = hekket før år 2000

h = hekker trolig
x = arten er påvist

For rødlistekategorier NT, VU, EN, CR
se tabell 3

	Galtsjøen	Kvislefået	Tufsingdelta	Grøntjønnan	Sørsjøen	Meløyfloen	Atnsjømyr	L. Sølsjø	Nekmyrene	Skjeftkjølen	Røtkjølen	Uivåkjølen	V. Rokosjø	Brumunds	Endelausm	Våletjern	Gjesåsjøen	Gardsjøen	Seimsjøen	Nygårdsm
Knoppsvane									x				x			H	H	(H)	(H)	
Sangsvane	H	H	H	x	H	x		H		H	x	H	(H)	H	H		H	x	x	
Sædgås	VU	x	x										x				x	x	x	
Kortnebbgås			x	x	x	x								x			x	x	x	
Tundragås																	x	x		
Grågås					x								x			x	H	x	x	
Stripegås				x													x		x	
Kanadagås	x		x		x					H		x	H	x			H	(H)	x	H
Hvitkinngås													H				x			
Ringgås					x												x			
Gravand																	x	x	x	
Brunnakke	H	h	h	H	H	H	H	H	H	h	h	x	x	x	h	H	x	x	x	
Snadderand	NT												x							
Krikkand		H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	h	H	H	H
Stokkand		H	H	H	h	H	H	H	x	H	H	H	H	H	x	H	H	H	H	H
Stjertand	NT	H	H	h	x	x	H		H	x	x				H	x	x	x	x	
Knekkand	EN			x				x	x					x		x	x	x	x	
Skjeand	NT						x		x								x	x	x	
Taffeland		x															x	x	x	
Toppand		h	H	H	H	H	h	H	H	x	H	x	H	H	h	x	x	x	x	
Bergand	VU	x		x	h	x	x	H	x	x		x	x	x			x	x	x	
Ærfugl													x							
Havelle		x		x	H	x	x		x					x			x			
Svartand	NT	x	x	H	x	x		H	H	x			x	x			x		x	
Brilleand					x															
Sjørre	NT	H	x	x	H	x			x					x						
Kvinand		H	H	H	x	x	x	H	H	H	H	H	H	H	H	x	H	x	H	H
Lappfiskand	VU												x				x		x	
Siland		h	x	x	x	h		H						x			x		x	
Laksand		H	h	h	x	x	x	H	x	x	h	x	h	(H)		x	x	x	x	
Smålom		x	x	x		x		H	x	H				H	H		x		x	H
Storlom	NT	H	H	H	x	x		x	H	x	H	x		H			x	x	x	H
Islom													x							
Dvergdykker	NT															(H)	x		x	
Toppdykker	NT	x											x	x			H	x	x	
Gråstrupedykker													x				x			
Horndykker		x		x		H									h	H	x			
Storskarv		x		x		x				x			x	x			x		x	
Rørdrum																				x
Gråhegre		x		x	x	x		x		x	x	x	x	x		x	x	x	x	
Sivhauk	VU	x		x	x	x		x	x					x		x	H		x	
Myrhauk	VU		x		h	h	H		x	x					x		x		x	
Fiskeørn	NT	H	x	H	x		x	(H)		x	x	x	x	x		x	x	x	x	
Vannrikse	VU															x	x	x	x	
Myrrikse	EN															x	x	x		
Sivhøne	NT															H	x	x		
Sothøne				x									x			H	H	x	x	
Trane		H	h	H	H	H	H	H	h	h	(H)	H	H	H	h	x	H	x	x	H
Tjeld		x		x		x							x				x	x	x	
Dverglo	NT				x												x	(h)		
Sandlo				x	h	x	h	x	x	H				x			x	x	x	
Heilo		x	H	H	H	H		h	H	H	H		H	h			x	x	x	H
Tundralo										x										
Vipe	NT	x	H	H	(H)	h	H	(H)	H	(H)	(H)	H	(H)	(H)	(H)	x	x	x	x	H
Polarsnipe					x													x		
Dvergsnipe																	x	x	x	
Temmincksnipe				x	h	x	(h)		x								x	x	x	
Myrsnipe				x	H				H	x				x			x	x	x	
Fjellmyrløper	NT		H		H			H	H								x			
Brushane	VU		(H)	H	H	(H)	H	(H)	H	(H)			x	(H)	(H)	x	x	x	x	
Kvartbekkasin			h														x	x		

	Galtsjøen	Kvisleflået	Tufsingdelta	Grøntjønnan	Sørsjøen	Meløyfloen	Atnsjømyr	L. Sølsensjø	Nekmyrene	Skjefkjøløen	Røtkjølen	Ulvåkjøløen	V. Rokosjø	Brumunds	Endelausm	Våtefjern	Gjesåssjøen	Gardsjøen	Seimsjøen	Nygårdsm
Enkeltbekkasin	h	H	H	H	H	H	H	H	H	h	H	H	h	H	H	x	x	H	x	
Dobbeltbekkasin NT				H		H											x	x	x	
Svarthalespove EN																	x			
Lappspove													x					x		
Småspove	x	H	H	x	H	x	x	H	H	H	H	H	x	H	H		x		x	
Storspove NT		x	x	x	H			h	x	H	H	H	h	H	H	x	x	x	x	
Sotsnipe	x												x	x		x	x	x	x	
Rødstilk	x		H	H	H	h	h	H	H		x		x	h			x	x	x	
Gluttsnipe	h	H	H	H	H	H	h	H	H	H	H	H	h	H	H	x	x	x	x	
Skogsnipe			x	x	x		x		x		h	h	h		H	H	x	x	x	h
Grønnstilk	h	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	x	x	x	x	H
Strandsnipe NT	h	h	H	H	H	H	h	H	H	H	H	H	H	H		x	x	h	H	H
Steinvender																				x
Svømmesnipe	h	x	H	H	h	h	h	h	H						x		x	x		
Fjelljo				x																
Dvergmåke			x		x			H								x	x			
Hettemåke NT	h	h	x	x	x	x	h	H	H	H	(H)	x	H	(H)	H	(H)	H	(H)	x	
Fiskemåke NT	x	H	x	H	x	H	x	H	H	H	H	H	H	H	H	x	x	h	x	H
Sildemåke					x								h				x		x	
Gråmåke	h		h	x	x				x				H	x		x	x	x	x	
Svartbak			x		x												x	x	x	
Makrellterne VU	x		x		x	x		x		H			H	H			x	x	H	
Rødnebbterne	x		h	x	H	x		h	H				x	x			x		x	
Makr./rødn.terne	x	x																	x	
Svartterne					x											x				
Lomvi CR																				
Jordugle	H	H	H	H	h	H		H	H	x	h	h		x	H		x	x	x	x
Heipiplerke	x	H	H	H	H	H	h	H	H	H	(h)	(h)	x	(H)	H		x	x	x	H
Gulerle	h	H	H	H	H	H	h	H	H	H	H	H	H	H	H		x	x	x	H
Vintererle																		x	x	
Fossekall	h				x		x						x	x			x	x		
Blåstrupe			h	H	H	H		h	H				x		x		x	x	x	
Sivsanger				x		x		x									H	x		
Myrsanger																	x		x	
Rørsanger																h	H			
Trostesanger																	x			
Lappspurv				H		(H)		H									x		x	
Vierspurv EN		h								(H)	(H)	H					x			
Sivspurv	H	H	H	H	H	H	h	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	
Antall arter påvist	47	37	53	51	57	39	28	45	43	35	28	28	50	48	27	36	86	64	69	16
Herav hekkende/trolig hekkende	24	27	29	30	26	26	18	36	27	25	23	20	23	26	23	12	14	10	7	15
Antall rødlistearter påvist	14	15	15	16	15	11	9	17	15	12	8	8	14	15	7	14	29	20	22	4
Hekkende/trolig hekkende rødlistearter	6	9	7	9	5	7	4	12	6	9	6	5	6	8	6	3	3	4	2	4

Endringer i fuglefaunaen

Det er gått ca. 40 år etter de grundige inventeringene i 1972-77 i regi av Landsplanen for verneverdige områder/forekomster og verneplanen for våtmarksområder i Hedmark. I løpet av disse årene har status for flere av fugleartene endret seg.

Arter i framgang

Sangsvane var lenge en art som kom til vårt område seint på høsten og overvintret i beskjent antall langs åpne elvestrekninger. Et par med ungekull ble for første gang påvist i 1991, i et av rapportens områder; Kvisleflået naturreservat (Bækken 1992). Dette kullet kan ha vært klekt på svensk side av grensa. Etter hvert ble hekking påvist i stadig flere kommuner. Pr. 2012 har arten gjort hekketorsk eller hekket i hele 11 av de 20 reservatene.

Sangsvanepar med fire unger i Røtkjølen naturreservat 18. juli 2007.

Grågås ble sett i økende antall i Sør-Hedmarks våtmarker utover på 1990-tallet, og første kjente hekkeforsøk skjedde ved Linderudsjøen i Stange i 1997 (Knoff 1997). I 2003 ble det første ungekullet sett i Gjesåssjøen, og etter hvert har flere par hekket både ved denne sjøen og ved Strandsjøen i samme kommune.

Horndykker har vist en mer moderat framgang i de aktuelle reservatene. I forrige statusrapport (Bekken 2001) var den kun funnet hekkende i Våletjern. Etter det er den funnet hekkende i Sørsjøen, og den hekker trolig enkelte år på Endelausmyrene.

Fjellmyrløper har i lang tid hatt sine kjente hekkeområder blant annet i reservatene Kvisleflået, Lille Sølensjø og Nekmyrene. I disse områdene hekker arten fortsatt, men antallet synes å være lavere i de tre områdene i dag enn det det var på 1970-tallet. Dette er i samsvar med det Isaksen (2001) fant for hele Hedmark, han konkluderte med at hekkebestanden i 2000 var mindre enn den var på midten av 1970-tallet. Det må legges til at dette er en tidkrevende art å kartlegge. Store myrarealer må gås nøye igjennom ved hjelp av truger og trekking av tau over ikke farbare hengemyrpartier for å påvise eventuelle hekkende par. Fuglene flyr først opp når et menneske (eller tau) kommer svært nær. Nytt er det at arten nå hekker i Grøntjønnan naturreservat. Arten ble først påvist her i 2006, og den er sett hvert år fram til 2011, da ble også et reir funnet. Bestanden i Hedmark ble i 2000 vurdert til ca. 20-30 par, inkl. et beskjedent antall ikke kjente lokaliteter (Isaksen 2001).

Dvergmåke er en ny hekkeart i Hedmark. For første gang i fylket ble unger påvist i Lille Sølensjø naturreservat i 2007, to par hadde reir med unger den 28.6.

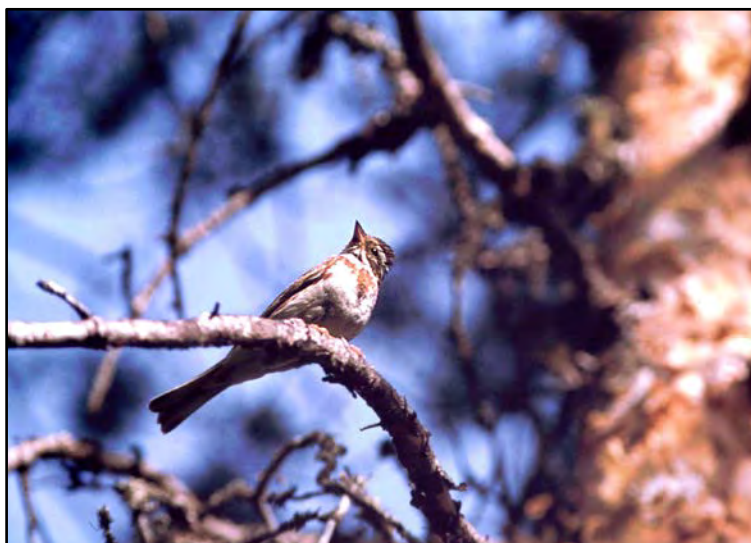
Noen arter er blitt sjeldnere

Vipa hekket på 1970-tallet i 14 av de 20 reservatene i et antall av ca. 50-60 par. For noen av områdene mangler det data for dette tiåret, der er tall fra 1980-tallet brukt. Rundt 1997 var bestanden redusert til 11-22 par, i sju reservater. For perioden 2006-12 er tallet 13-15 par i åtte reservater. Den største nedgangen har altså skjedd før ca. 1997. Opplysninger fra oppsyn og andre viser at flere av områdene nå har ett til to par, og noen år ingen hekkende vipere. Nedgangen har vært omtrent lik i den nordlige og den sørlige halvdel av fylket. Vipa var Året Fugl i Norge 2012, og det ble gjennomført en nasjonal kartlegging dette året (Ranke & Øien 2012).

Brushanen har, etter å ha økt i antall fram til ca. 1975-80, gått tilbake både nasjonalt og i våre naboland Sverige og Finland (Larsen 2006, Øien 2009, Øien & Aarvak 2010). Arten har vært etablert som hekkefugl i ti av reservatene (Tabell 2). Det krever stor innsats å skaffe nøyaktige tall for hekkende høner, så tallene må delvis bygge på anslag, og den antagelse at det er omtrent like mange høner som haner. I de ti reservatene fantes det samlet en hekkebestand på ca. 110-170 høner i 1972-77, 60-90 høner 1985-86, og 30-50 høner i 1997 (Bekken 2001). I dag synes arten kun å hekke i de fire reservatene Tufsingdeltaet, Grøntjønnan, Meløyfloen og Nekmyrene. Anslag for de fire områdene for perioden 2006-12 er 3-5, 15-20, 5-10 og 10-15. Summen for perioden blir dermed den samme som for 1997; 30-50 høner. Dette skyldes artens sterke stilling på Grøntjønnan, hvor det ble sett 14 haner i 2006 og minst 16 haner året etter. I samsvar med erfaringene nevnt over var brushanen fortsatt i økning på Hedmarksvidda på 1970-tallet. Skattum & Sonerud (1975a) skriver "Fåtallig, men tiltar i antall fra år til år". Men forekomsten i denne regionen varte ikke lenge. I perioden 1983-90 ble arten borte fra alle de fire reservatene Hedmarksvidda våtmarkssystem.

Hettemåke: I våre naboland gikk bestanden ned på 1980- og 1990-tallet, og det samme var trolig tilfelle i vårt land. Fra de siste 20 år har vi sikrere tall å bygge på, og fra 1995 til 2011 ble den norske bestanden ytterligere redusert med ca. 75 % (Breistøl & Helberg 2012). Hettemåke har hekket eller trolig hekket i 13 av de 20 reservatene. I seks av områdene har det vært kolonier med over 100 par; Nekmyrene med opptil 300 par 2000-09, Endelausmyrene med opptil 150 par fordelt på to kolonier i 1980-85, Vesle Rokosjøen med opptil 125 par (1975), Våletjern med hele 1200 ind. i 1985, Gjesåssjøen med én til to store kolonier de fleste år fra ca. 1965 til 2001, f.eks. 250-300 par i 1994, og Gardsjøen med opptil 400 par 1973-76. I Rysjøen dyrelivsfredningsområde som grenser til Skjeftkjølen naturreservat ble det 18. juni 2011 talt opp 240 fugler, som kan representere en koloni på over 100 par. Hekkemåkekoloniene har en tendens til å flytte rundt etter målrettet eller tilfeldig forstyrrelse, predasjon eller ødeleggelse av reiområdene. Da tjernet med den store kolonien på Midtstranda i Åkersvika gradvis ble fylt igjen i 1970 til 1972, flyttet mange av måkene til våtmarksområder på Hedmarksvidda, blant dem Brumundsjøen og Endelausmyrene. I perioden 2006-12 har arten hekket i disse fem reservatene; Lille Sølensjø, Nekmyrene, Skjeftkjølen/Rysjøen, Vesle Rokosjøen og Gjesåssjøen. En kartlegging av totalbestanden i Hedmark i 2011 ga som resultat 770 – 1.222 par (Sigland 2011, Breistøl & Helberg 2012).

Vierspurven har hekket i sumpskog langs åer og bekker i Skjeftkjølen, Røtkjølen og Ulvåkjølen naturreservater. Den er også ett enkelt år (1998) sett med hekkeatferd på Kvisleflået (Bekken 2001). Arten har de siste årene vært i rask tilbakegang, og 2009 var siste året den ble registrert i reservatene. Den 6.6. hadde Kjetil Hansen et par med mulig hekking sentralt på Ulvåkjølen (Hansen 2011, 2012).

Vierspurv

Forekomst av rødlistearter

Blant fugleartene på "Norsk Rødliste 2010" er 31 våtmarksarter påvist i de 20 reservatene i perioden 1970-2012. Det framgår av tabell 2 hvilke arter som er rødlistet og i hvilken kategori de er plassert. Tabell 3 viser rødlistekategorier med forkortelser og definisjoner.

Det er påvist fra 29 (Gjesåssjøen) til 4 (Nygårdsmyra) rødlistede arter av våtmarksfugler i de ulike reservatene. Slike arter hekker i samtlige av de 20 områdene. Størst konsentrasjon av hekkende arter finner vi i Lille Sølensjø naturreservat med 12 arter, dernest følger Kvisleflået, Grøntjønnan og Skjeftkjølen/Rysjøen med ni arter hver. Vipe og fiskemåke (begge *Nær truet*) er påvist i samtlige 20 reservater, og det er svært sannsynlig at også strandsnipe og hettemåke i samme kategori har besøkt alle, selv om konkrete observasjoner i ett enkelt område mangler.

Blant de truede artene (kategoriene *Sårbar* og *Sterkt truet*) er det i særlig brushane som har hatt er sterkt fotfeste i Hedmarks våtmarksområder. Den er påvist hekkende i ti av verneområdene. Denne arten har gått sterkt tilbake, og synes i dag kun å hekke i fire av dem.

Tabell 3. Rødlistekategorier med forkortelser og definisjoner (Norsk Rødliste 2010). Kategoriene er de samme som brukes av Verdens Naturvernorganisasjon (IUCN).

De seks kategoriene som brukes i Norsk Rødliste 2010:

Regionalt utdødd – RE (Regionally extinct)

Det er svært liten tvil om at arten er utryddet fra Norge. Arten må ha reprodusert i landet etter år 1800.

Kritisk truet – CR (Critically endangered)

Best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for *kritisk truet* er oppfylt. Arten har da ekstremt høy risiko for utdøing.

Sterkt truet – EN (Endangered)

Best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for *sterkt truet* er oppfylt. Arten har da svært høy risiko for utdøing.

Sårbar – VU (Vulnerable)

Best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for *sårbar* er oppfylt. Arten har da høy risiko for utdøing.

Nær truet – NT (Near threatened)

En art er *nær truet* når den ikke tilfredsstillter noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nær ved dette nå, eller i nær framtid.

Datamangel – DD (Data deficient)

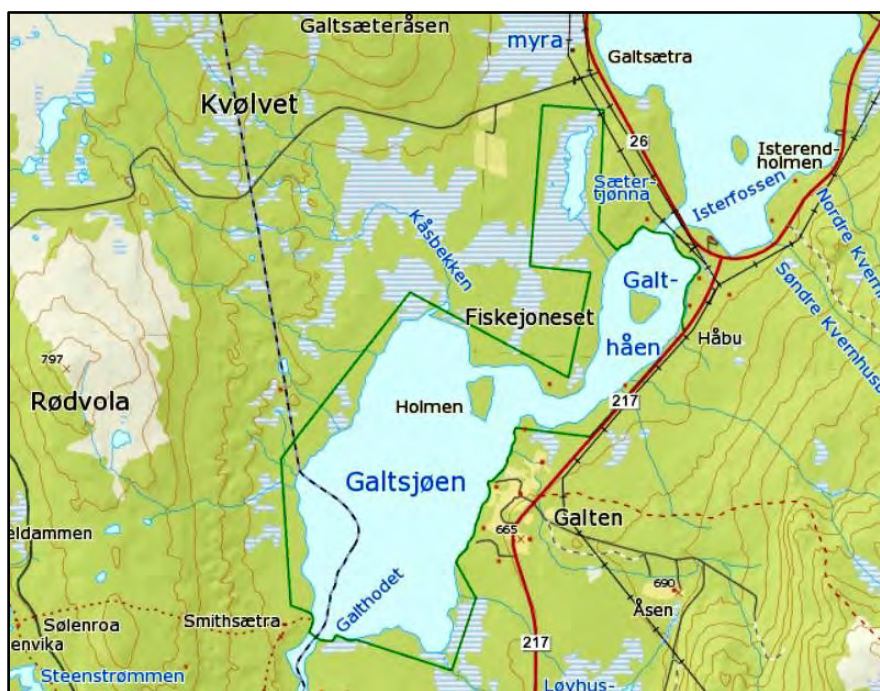
En art settes til *datamangel* når den når usikkerhet om artens korrekte kategori plassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra CR til LC (livskraftig).

Galtsjøen

Kartblad	2018 IV Isteren	
Kommune	Engerdal/Rendalen	
Areal	5.379 daa	
Høyde	Ca. 643 - 650 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	5.5., 11.6. og 2.-3.7.2007
Andre besøk	Edvin Thesen	3.6.2004
	Bernt Jarle Vatland	12.-13.5.2006, 23.5.2008
	Kjell Isaksen	12.6.2006, 26.8.2007, 18.7.2009
	Arnfred Antonsen, Stein Bukholm	24.6.2009
	Per Gustafsson	26.-30.6.2009
	Paul Terje Haarr	7.7.2009
	Liv Martinsen	3.-5.7.2010
	Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog	21.5.2012
	Ole Petter Blestad	2.6.2012
	Egil Ween	3.7.2012

Kort karakteristikk

Området ligger vest for riksvei 217 like sør for Isterfossen. Ca. 60 % av arealet er vann. Galtsjøen og Galthåen er utvidelser av Femundselta like sør for Isteren. Reservatgrensa går i underkant av Isterfossen, slik at selve fossen ligger utenfor. Området er omgitt av furuskog med varierende innslag av gran og bjørk. I tillegg til fast bebyggelse i Galtengrenda finnes noen hytter rundt i området. Særlig den nordlige del av området er mye brukt av sportsfiskere. Isterfossen og Galtstrømmen nedenfor håen har åpent vann om vinteren.

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

I tillegg er skogstjernet Sætertjønna i nord med i verneområdet. Tjernet ble på 1800-tallet tappet ut gjennom en kanal østover til Galthåen, og det drøyt 300 daa store tjernet vokste igjen til ei verdifull slåttemyr. Etter hvert som starrslåtten tok slutt, har kanalen tettet seg, og tjernet har tatt tilbake omtrent en tredel av arealet. Vegetasjonen i verneområdet er detaljert beskrevet av Galten (2006).

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Fra østsida av Galtsjøen 3. juli 2007.

Våtmarksfugler

Sangsvane Den 3.5.2007 observerte oppsynet et par som holdt på med å bygge/bygge på reir et sted i reservatet. De bygde fortsatt den 5.5. Den 11.6. var paret fortsatt på plass, den ene gled trolig ned fra reiret og lå lavt på vannet. Den 2.7. var paret til stede; fortsatt ruging. Også 12.6.2006 lå et ind. på reir på vestkanten, maken var også til stede. Ruging samme sted i 2010. I tillegg er det lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 6 ind.

Sædgås Et ind. 27.5.2009 i nordenden av håen, under SNOs feltkurs (Ole Petter Blestad). Like nord for reservatet ved Isterfossen ble 5 ind. sett 19.5.2010 (Jan Ove Bratset).

Brunnakke Under feltarbeidet 5.5. to hanner og en hunn i Sætertjønna. Det kan ha vært flere ender skjult i vegetasjonen på den oversvømte myra, men en bedre undersøkelse ville medføre forstyrrelse av sårbare arter tidlig i hekketida. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-50 ind. Det høyeste antallet var 13.5.2006 i Sætertjønna.

Krikkand Under feltarbeidet 5.5. en hann nord i sjøen, og 4 ind. i Sætertjønna. Det kan ha vært flere ender skjult i vegetasjonen på den oversvømte myra. To hunnfargede ind. 2.7. nederst i Isterfossen. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.

Stokkand Under feltarbeidet 5.5. et par nord i sjøen, et par i utløpet fra håen, og 5 hanner i Sætertjønna. Det kan ha vært flere ender skjult i vegetasjonen på den oversvømte myra. Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-8 ind., inkludert et kull på 8 unger.

Stjertand Et par i Sætertjønna 7. og 19.5.2005 (Rune Moen, Ole Petter Blestad). Det er lagt inn én obs. i Artsobservasjoner, av 1 par 13.5.2006 i Sætertjønna. Ole Petter Blestad og Jan Nordvålen har sett arten her flere ganger, én gang også med ungekull.

Toppand Sætertjønna er en viktig rasteplass for arten i mai, og i juli kan det ligge store myteflokker her (Bekken 2001). Under feltarbeidet 5.5. lå det 57 ind. her. Den 7.5.2005 lå det ca. 80 ind. i

- tjønna (Rune Moen). Andre har lagt inn 8 obs. fra verneområdet i Artsobservasjoner, av 1-40 ind.
- Havelle En hunn 3.-4.5.2012 i Galtsjøen.
- Svartand Under feltarbeidet 5.5. fem par sør og en hunn nord i sjøen. Andre har lagt inn to obs. i Artsobservasjoner fra sjøen; 2 ind. 7.7.2009, og 12 ind. 21.5.2012.
- Sjørre Det er lagt inn kun en obs. i Artsobservasjoner, 5 ind. 21.5.2012 i Galtsjøen.
- Kvinand Under feltarbeidet 5.5. en hann nord i sjøen, 12 ind. i strømmen sør for håen, 4 ind. nederst i Isterfossen, og 2 hunner i Sætertjønna. En liten unge alene 2.7. nederst i Isterfossen. Den 3.7. lå det ca. 60 hunnfargede ind. og i tillegg fem kull på 1, 3, 4, 9 og 16 unger nederst i Isterfossen/ øverst i håen. Bare kullet på 9 ble ledsaget av hunn. I tillegg lå det 30 hunnfargede på oversida av fossen, utenfor verneområdet. Det er grunn til å tro at det store antallet ender flytter seg mellom håen, fossen, Sætertjønna og sørenden av Isteren alt etter forstyrrelser og mattilgang. Andre har lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall er 90 ind. 10.7.2010.
- Siland Under feltarbeidet 5.5. en hunn sør og 2 hanner nord i sjøen, og et par i strømmen sør for håen. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av ukjent antall og 4 ind.
- Laksand Under feltarbeidet 5.5. 4 hanner og 3 hunner sør i sjøen, og en hann mot øst helt nord i håen. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.
- Smålom Arten er registrert 26.-30.6.2009 i Galtsjøen.
- Storlom Ifølge oppsynet har det hekket inntil tre par i verneområdet, i Sætertjønna, i håen og i sjøen. Under feltarbeidet 5.5. et par + et ind. til nord i sjøen. Den 3.7. hadde paret i Sætertjønna 2 ganske små unger. Også 12.6.2006 lå et ind. på reir nordvest i tjernet. I 2009 var det én unge i tjernet den 18.7. For hele reservatet er det lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-8 ind.
- Horndykker Under feltarbeidet 5.5. 4 ind. sør i sjøen. To ind. 21.5.2012 i sjøen.
- Storskarv Et ind. 12.8.2006 (Ketil ?).
- Sivhauk En trolig ett år gammel hunn jaktet 18.7.2009 ved Sætertjønna. Den ble observert i 20 minutter.
- Fiskeørn Det ligger en tradisjonell hekkeplass ikke så langt unna verneområdet, og paret fisker regelmessig i Galtsjøen og -håen.
- Trane Et par 5.5. ved Sætertjønna, beitet på myra, tilsynelatende uten reir. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av par og enkeltind.
- Heilo Arten er notert ved Sætertjønna 13.5.2006, og 2 ind. ble sett 21.5.2012 ved Galtsjøen.
- Vipe To ind. 5.5.2007 ved Sætertjønna.
- Enkeltbekkasin Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av ikke angitt antall 12.5.2006 ved Sætertjønna, og 1 ind. 21.5.2012 ved sjøen.
- Småspove Ikke sett under feltarbeidet, men det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Rødstilk Arten er sett ved Sætertjønna 13.5.2006 og 23.5.2008.
- Gluttsnipe Sætertjønna: Hele 25 ind. søkte næring 5.5. De fleste søkte næring på myra sørvest for tjernet. Det kan ha vært enda flere skjult fra vår standplass. Den 3.7. et ind. midt på østsida av sjøen. Andre har lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Skogsnipe Arten er registrert 26.-30.6. og 7.7.2009 ved Galtsjøen.
- Grønnstilk Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. ved Sætertjønna, og 1 ind ved Galtsjøen.
- Strandsnipe Ikke sett under feltarbeidet, men det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Hettemåke Under feltarbeidet 5.5. to ind. nord i sjøen, og 11 ind. ved Sætertjønna. Den 3.7. 15 ind. midt på østsida av sjøen. Andre har lagt inn kun 3 obs. i Artsobservasjoner, med maks. antall 45 ind. 7.7.2009 ved Galtsjøen.
- Fiskemåke Under feltarbeidet 5.5. to ind. sør i sjøen, og 5-6 ind. 2.7. i Galthåen. Den 3.7. 2 ind. midt på østsida av sjøen. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-30 ind.
- Gråmåke Et par 11.6. med hekkeatferd i form av rop på stein sør for holmen i håen. Andre har lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, en voksen fugl 3.6.2004, og minst et ind. 26.-30.6.2009, begge obs. i Galtsjøen.
- Makrellterne To ind. 3.6.2004 ved sjøen.
- Makrell-/rødnebbterne Under feltarbeidet et ind. 2.7. i Galthåen.

- Rødnebbterne Der er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 16 ind.
- Heipiplerke Arten er notert ved Sætertjønnna 13.5.2006, og minst et ind. ble sett 26.-30.6.2009 ved Galtsjøen.
- Gulerle Under feltarbeidet varslet et ind. 11.6. i nordenden av Sætertjønnna. Andre har lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-8 ind.
- Fossekall Et ind. 2.6.2012 i håen.
- Sivspurv Under feltarbeidet en syngende hann 5.5. i nordenden av håen og ved Sætertjønnna. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Andre fuglearter

- Lirype Et ind. 23.5.2008 ved Sætertjønnna.
- Storfugl En tiur 12.5.2006 ved Sætertjønnna.
- Havørn Et par voksne fugler holdt til i området 12.-24.5.2010 (Jan Nordvålen).
- Tårnfalk Et ind. 10.7.2010 ved sjøen, 6 ind. (kull) 3.7.2012 ved håen.
- Dvergfalk Et ind. 15.6.2006 ved Sætertjønnna.
- Lerkefalk Et ind. 13.5.2006 ved Sætertjønnna.
- Ringdue Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Gjøk Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Tårnseiler 10-15 ind. 2.7. over Galthåen. Arten er også registrert 26.-30.6.2009 ved sjøen.
- Svartspett Minst 1 ind. 13.5.2006 ved Sætertjønnna.
- Flaggspett Et ind. 26.8.2007 ved Galthåen.
- Tretåspett Arten er registrert 26.-30.6.2009 ved sjøen.
- Sandsvale Fem ind. 21.5.20012 ved Galtsjøen.
- Låvesvale Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Taksvale Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner. Den 12.6.2012 søkte hele ca. 150 ind. næring over Galthåen. Den 1.10.2012 var det fortsatt klekking av døgnfluer fra håen, og 3 ind. jaktet på dem.
- Trepiplerke Arten er registrert 26.-30.6.2009 ved sjøen.
- Linerle Den 3.7. et ind. midt på østsida av sjøen. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 6 ind.
- Sidensvans Minst 3 ind., trolig familiegruppe, 26.8.2007 ved Galthåen. En antatt ungfugl med pistrerte topp. Fuglene varslet på og jagde en flaggspett.
- Rødstrupe Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.
- Buskskvett To observasjoner foreligger, av ukjent antall 26.-30.6.2009 og et ind. 21.5.2012.
- Steinskvett Det er lagt inn en obs. i Artsobservasjoner, av 10 ind. 21.5.2012 ved sjøen.
- Rødstjert Under feltarbeidet en syngende hann 5.5. ved utløpet fra håen.
- Svarttrost Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 2 ind. og av ukjent antall, ved sjøen.
- Gråtrost Under feltarbeidet et ind. 5.5. ved utløpet fra håen.
- Måltrost Under feltarbeidet en syngende hann 5.5. ved utløpet fra håen. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Rødvingetrost Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind./ukjent antall.
- Duetrost Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Møller Et ind. 21.5.2012 ved Galtsjøen.
- Hagesanger To ind. er observert 3.7.2012 ved Galtsjøen.
- Munk Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Løvsanger Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Fuglekonge Arten er registrert 26.-30.6.2009.
- Gråfluesnapper Den 3.7. et ind. midt på østsida av sjøen. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 2-4 ind.

- Svarthvit fluesnapper Under feltarbeidet en syngende hann 5.5. ved utløpet fra håen. Andre har lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av maks. 3 ind.
- Granmeis Et ind. den 3.7. midt på østsida av sjøen. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.
- Toppmeis Arten er registrert 26.-30.6.2009 ved sjøen.
- Svartmeis Arten er registrert 26.-30.6.2009 ved sjøen.
- Blåmeis Arten er registrert 26.-30.6.2009 ved sjøen.
- Kjøttmeis Under feltarbeidet en syngende hann 5.5. ved utløpet fra håen. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.
- Spettmeis Den 3.7. et ind. midt på østsida av sjøen. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Lavskrike Et ind. 2.9.2007 ved Sætertjønna.
- Skjære Oppsyn Magnar Nordsveen kunne i 2007 fortelle at ei eller flere skjærer hadde spesialisert seg på å plyndre kvinandrei i kasser. Han hadde observert dette langs vestsida av sjøen.
Artsobservasjoner: Én obs. ved Galtsjøen i 2009, og det foreligger fire observasjoner fra Isterfossen 2009-12.
- Kråke Under feltarbeidet et ind. 5.5. ved utløpet fra håen. Andre har lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, antall ikke angitt.
- Ravn Artsobservasjoner: Det foreligger fire observasjoner av enkeltind. fra Isterfossen 2009-12.
- Bokfink Under feltarbeidet en syngende hann 5.5. ved utløpet fra håen. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Bjørkefink Ikke notert under feltarbeidet, andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Grønnfink Arten er registrert 26.-30.6.2009.
- Grønnsisik Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 70 ind.
- Gråsisik Det er lagt inn en obs. av minst et ind. 13.5.2006 ved Sætertjønna.
- Grankorsnebb Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 5 og 7 ind.
- Dompap Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Gulspurv Arten er registrert 26.-30.6.2009.

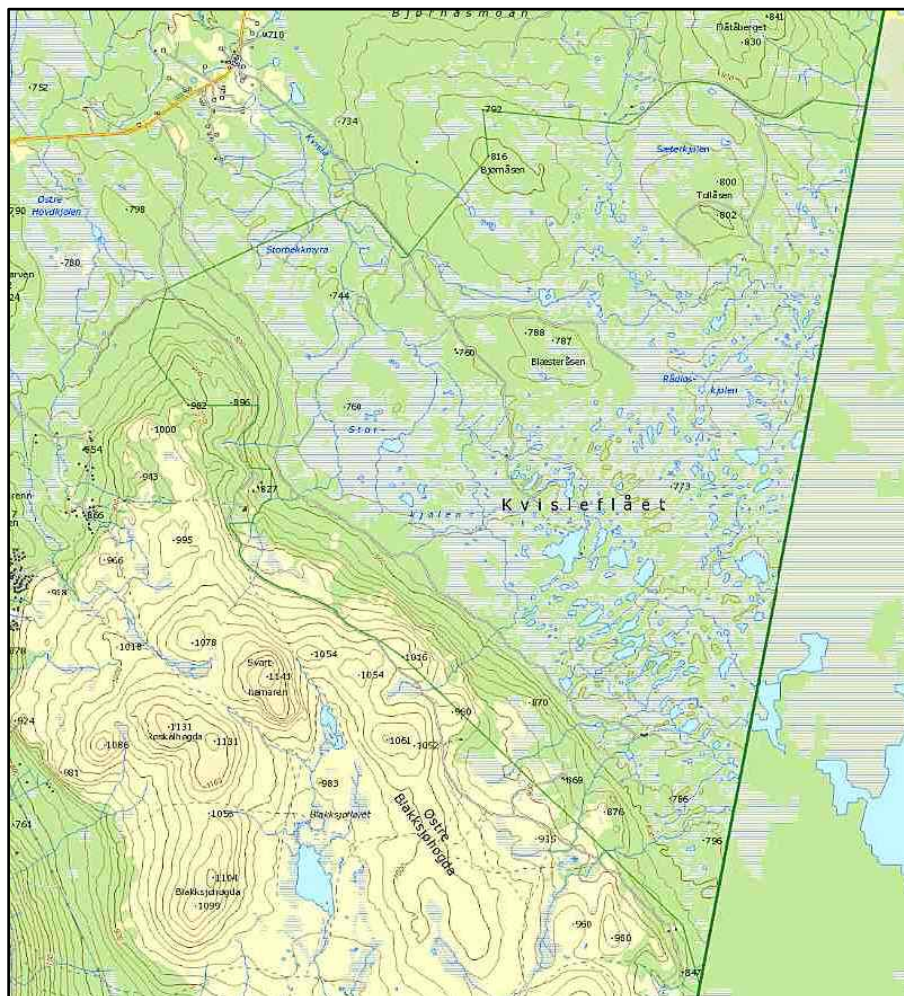
Galtsjøen naturreservat er først og fremst et viktig område for ender. Så langt er 13 arter påvist. Fra de første råkene dannes om våren, til isen legger seg seinhøstes, har området ulike funksjoner. Om våren ligger mange ender her i påvente av at hekkeplassene i fjellet skal bli tilgjengelige, om sommeren er det grunn til å tro at opptil ni av artene hekker, og utover seinsommeren oppholder mange ender seg i Sætertjønna under fjærfellinga. Om høsten fungerer våtmarksområdet som matfat for ender på vei sørover. Under vårtrekket kan antallet ender være godt over 200, om høsten ca. 300 ind. Både trane, sangsvane og storlom hekker i reservatet.

Kvisleflået

Kartblad	2018 I Drevsjø	
Kommune	Engerdal	
Areal	33.500 daa	
Høyde	740-780 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Kjell Isaksen	20.-22.6.2006
Andre besøk	Arnfred Antonsen, Stein Bukholm	23.-24.6.2009
	Svein Dale	11.6.2008
	Arnfred Antonsen	26.6.2011
	Jostein Myromslien, Torstein Holtskog	20.5.2012
	Vegard Bunes, m.fl.	28.6.2012

Kort karakteristikk

Midten av Kvisleflået ligger ca. 10 km sørsørøst for Drevsjø. Hele området er dominert av myrer. Flere store, til dels våte myrflater finnes, men det typiske bildet er en veksling mellom fattige småmyrer og lave, furukledde koller. I myrkanter og langs åer og bekker vokser det bjørk. Et stort antall småvatn, tjern og dammer setter sitt preg på området. I sørvest grenser området til ei frodig

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

granli, Hovdli, med innslag av kambrosiluriske bergarter. Ellers er området omgitt av furuskogs-områder. Området er kvartærgeologisk interessant på grunn av de spesielle morenedannelsene. Noen av myrområdene er verneverdige også som eksempler på karakteristiske myrtyper. Enkelte delområder har særlig botanisk interesse. Kvisleflået ble Ramsar-område i 2002. Den 2. september 2005 ble verneområdet utvidet med en brem av skog og myr mot nord, vest og sør, slik at arealet for Kvisleflået og Hovdli naturreservat i dag er 56.824 daa. Denne undersøkelsen omfatter kun det gamle verneområdet.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

Sangsvane Første kjente hekking i Hedmark fant sted her; et par med 5 unger ble videofilmet i 1991. Det er ikke klart om reiret lå på norsk eller svensk sida av grensa. Fugl på reir ble observert i 1997 og 1998. I 2006 ble ikke hekking påvist, men par ble sett tre ulike steder og enkeltfugler to steder, i tillegg til at de langtrekkende ropene ble hørt ved flere anledninger. I 2009 observerte Arnfred Antonsen og Stein Bukholm hele fire hekkinger, en sør for Storfetabbortjønna, to ved Starttjønna, og en ved et tjern på grensa 1,5 km nordøst for Lortsetra. De tre første hadde to unger hver, det fjerde paret hadde fire unger. I tillegg lå det par uten unger i et lite tjern vest for Storsømmeltjønna, og på Rådløskjølen. Den 26.6.2011 ble et par sett på Storkjølen.

Sangsvanepar i tjern på Storkjølen. Foto 22. juni 2008.

Sædgås Arten ble sett i området for første gang i 1997. Forekomsten er ganske sikkert en følge av at stammen på svensk side er blitt større. Allerede fra 1974 ble det satt ut sædgjess i Dalarna for å styrke den lille resten av den opprinnelige forekomsten (Bekken 2001). Den 7.6.2000 observerte Kjell Isaksen (2001) 6 ind., senere ytterligere 2 ind., på Rådløskjølen. Under feltarbeidet støkte vi opp 3 ind. den 22.6.2006 fra v Hestekovatn. Samme dag ekskrementer trolig etter denne arten 200 m nord for Svarttjern. Den 11.6.2008 observerte Svein Dale hele 17 ind. på Rådløskjølen. Den 20.5.2012 observerte Jostein Myromslien og Thorstein Holtskog 6 ind., obs. er merket "I flokk, neppe hekkefugler".

Brunnakke Bare én observasjon i 2006; en svært engstelig hunn 22.6. i det største tjernet sør på Storkjølen.

- Krikkand** Arten ble sett fire ganger i 2006, to ganger 4 hanner sammen, én gang en ubestemt fugl, og hunn med hekkeatferd ved m Starrtjern. Senere er arten kun notert en gang; 3 ind. i sørøst 23.6.2009.
- Stokkand** Tre observasjoner i 2006; 3 hanner og 1 hunn i ø Hesteskovatn, hunn uten kull sør på Rådløskjølen, og 2 ind. nord for Svarttjern. Den 23.6.2009 en hunn med 12 unger i sørøstre del av området, og dagen etter et kull på 10 unger på Rådløskjølen. Den 20.5.2012 ble det notert 2 voksne fugler, uten at sted er angitt.
- Stjertand** Ikke sett i 2006. Den 23.6.2009 en hunn med 8 unger og en annen hunn uten kull i sørøstre del av området, og samme dag et kull på 9 unger på Rådløskjølen.
- Toppand** Fem observasjoner i 2006, til sammen 18 hanner og 3 hunner, slik man kan forvente i artens rugetid. Maks. antall var 7 hanner i Langtjern i sør. Ved senere besøk er 2-3 ind. notert tre ganger.
- Kvinand** Tre observasjoner av 1-2 fugler i 2006, og i tillegg en rugende hunn i én holk, og kalde, antatt forlatte egg i en annen holk. Den 23.6.2009 ble det sett en hunn med 5 unger, et annet kull på 5 unger og til sammen 15 andre voksne fugler i sørøst. Dagen etter ble det notert 3 ind. på Rådløskjølen. Den 20.5. og 28.6.2012 ble det notert hhv. 6 og 3 voksne fugler, uten at sted er angitt.
- Laksand** En hunn ved Storsømmeltjern 22.6.2006. Anda så ut til å lete etter reirplass, den landet flere ganger i skogen nordøst for tjernet. Den 20.5.2012 ble det notert et individ, uten at sted er angitt.
- Storlom** Den 22.6.2006 ble par uten unger sett i v Hesteskovatn og Svarttjern, og ett ind. ble sett i m Starrtjern. Arten ble også hørt i sørlig retning fra Storfetabbortjern, dette kan ha vært fuglene i Hesteskovatn. Den 23.6.2009 ble et par sett sørøst i området.
- Trane** Litt uventet ikke registrert i 2006.
- Heilo** Varslende par/enkeltind. registrert i 2006 nord og sør på Rådløskjølen, nord og sør på Storkjølen, og også hørt vest for Revmyrtjern. Den 24.6.2009 ble 2 ind. registrert på Rådløskjølen, og 28.6.2012 ble 1 ind. notert.
- Vipe** I 2006 varslet enkeltind. og par sentralt og sør på Rådløskjølen, ved småtjern mellom Sømmel- og Blanktjern, og ved tjern sør på Storkjølen. To par i sørøst 23.6.2009, og dagen etter 5 ind. på Rådløskjølen.
- Fjellmyrløper** Den 15.7.2000 ble et engstelig ind. som sannsynligvis hadde unger registrert sørøst på Rådløskjølen UJ 497 566. Konklusjon: Det later til å hekke 1-2 par årlig (Isaksen 2001). Arten ble ikke registrert i 2006. Det var rugetid og lav registrerbarhet under feltarbeidet, og det ble ikke lyttet etter spill nattetid. Arten er heller ikke registrert ved senere besøk, men det er ingen grunn til å tro at den er blitt borte fra området.
- Brushane** Ikke registrert i 2006. Det ble søkt grundig etter arten på Storkjølen, der den hekket i 1997.
- Enkeltbekkasin** Bare én registrering i 2006; en spillende hann over Rådløskjølen om kvelden 22.6. Tre ind. i sørøstre del av området 23.6.2009, og ett ind. notert 20.5.2012.
- Småspove** Landskapet med furuskog og småmyrer stemmer veldig bra med denne artens biotopkrav. Varslende par/enkeltfugler registrert sju steder i 2006, 1-2 par kan være dobbeltregistrert. Ellers hørt/sett to andre steder. Andre har ved senere besøk gjort fire obs. av 2-10 ind.
- Gluttsnipe** Landskapet med furuskog og små og store myrer er velegnet for denne arten. Varslende par/enkeltfugler ble registrert 20 steder i 2006, men noen par kan være dobbeltregistrert. I sørøst ble det registrert 7 par 23.6.2009, og dagen etter ble det sett 5 par på Rådløskjølen. Den 20.5.2012 ble det notert 15 ind.
- Grønnstilk** Fluktpill/varsling registrert sju steder i 2006, i tillegg et reirfunn; 4 egg i sørenden av ø Starrtjern. Den 23.6.2009 ble 4 ind. notert sørøst i området.
- Rødstilk** Et ind. varslet 22.6.2006 ved nordre tjern på Storkjølen, men forsvant etter kort tid. Ved senere besøk er 1-2 ind. notert tre ganger.
- Strandsnipe** Kun én registrering; ett ind. 22.6.2006 ved Svarttjern. Den 23.6.2009 ble et ind. sett sørøst i området.

- Fiskemåke Varslende par/enkeltfugler registrert fem steder i 2006, i tillegg fugler som varslet to andre steder, men senere forsvant. Bare én observasjon senere, 5 ind. 20.5.2012.
- Makrell-/rødnebbterne Enkeltind. uten hekkeatferd registrert i 2006, både på Rådløskjølen og Storkjølen.
- Heipiplerke Litt uventet bare to observasjoner i 2006; et ind. varslet mot øst på Storkjølen, og et ind. sentralt på Rådløskjølen. Ved senere besøk er 3-12 ind. notert i ulike deler av området.
- Gulerle Flere varslende/syngende par ved Revmyrtjern, og ellers varslende par fire steder i 2006. Ved senere besøk er 4-8 ind. notert i ulike deler av området.
- Sivspurv Spredt forekommende hekkefugl, registrert syngende/varslede fem steder i 2006. To ind. sett sørøst i området 23.6.2009.

Andre fuglearter

- Lirype Registrert tre steder i 2006, bl.a. et par med små unger øst på Storkjølen. To ind. i sørøst 23.6.2009, og 2 ind. ikke angitt sted 22.5.2012.
- Orrfugl I 2006 fløy ei høne opp nordøst for Svarttjern og spilte skadet, som om hun hadde reir eller unger, men det ble ikke funnet. En hane i sørkant av Storkjølen. Fire ind. sett 20.5.2012.
- Storfugl I 2006 ble en tiur støkt ca. 500 m sør for veiende Rådløskjølen, og ei røy med minst 3-4 unger ytterligere 300 meter lengre sør. Den 28.6.2012 ble det observert ei røy, uten at sted er angitt.
- Spurvehauk Et ind. 21.6.2006 ved Tollåa UJ 495 572.
- Tårnfalk Et ind. på Rådløskjølen 24.6.2009, og et ind. 20.5.2012, sted ikke angitt.
- Dvergfalk I 2006 varsling mellom Bleke- og Blanktjern, og en varslende hunn ved Stortjern i nord.
- Jaktfalk En ett år gammel fugl (2K) jaktet 24.6.2009 på Rådløskjølen.
- Ringdue Et ind. 23.6.2009 mot sørøst i området.
- Gjøk I 2006 hørt langs Svarttjernvegen og på Storkjølen. Hørt fire steder i 2009/2012.
- Haukugle Et ind. 21.6.2006 ca. 500 m øst for veiende Rådløskjølen. Par med 3 utfløyne unger 11.6.2008.
- Tårnseiler Den 22.6.2006 minst 5 jaktende ind. ved midtre Starttjerna, og 2 ind. ved Skåfttjern på grensa.
- Svartspett Et ind. hørt flere ganger 22.6.2006 i område Holmtjern-Storfetabbortjern. Et ind. observert 28.6.2012, uten at sted er angitt.
- Flaggspett I 2006 en svakt varslende hunn sør for Storsømmeltjern, og en hunn med samme atferd 2 km unna, sørøst for Starttjerna. Ved senere besøk er 3 par + 3 ind. + 3 ind. registrert.
- Dvergspett Et ind. sett 20.5.2012.
- Trepiplerke Ikke sett i 2006. Den 20.5.2012 ble det notert 2 ind. og den 28.6. s.å. 10 ind.
- Linerle Et ind. med mat til unger i sørøst 23.6.2009.
- Jernspurv Ett ind. notert 20.5.2012.
- Rødstrupe Registrert i sørkant av Storkjølen i 2006. Ved senere besøk er 1-4 ind. notert i ulike deler av området.
- Rødstjert Registrert fem steder i 2006. Ved senere besøk er 2-10 ind. notert i ulike deler av området.
- Buskskvett Et ind. registrert 20.5.2012.
- Steinskvett Ikke sett i 2006. Ved senere besøk er 1-8 ind. notert i ulike deler av området.
- Svarttrost To ind. observert 28.6.2012, uten at sted er angitt.
- Gråtrost Uventet sparsom forekomst i 2006; eneste observasjon var par med reir med 3 egg på sørsida av Storsømmeltjerna. Ved senere besøk er opptil 20 ind. notert i ulike deler av området.
- Måltrost I 2006 en syngende hann ved Storfetabbortjern, og et ind. sør for Storkjølen. Ved senere besøk er 1-5 ind. notert i ulike deler av området.
- Rødvingetrost Et ind. i sørøst 23.6.2009, og 4 ind. på ikke angitt sted 28.6.2012.
- Duetrost Registrert varslende/syngende fem steder i 2006. Ved senere besøk er 1-7 ind. notert 4 ganger i ulike deler av området.

Munk I 2206 to registreringer i sørkant av Storkjølen.

Løvsanger Finnes der det er bjørkeskog, en av de vanligste spurvefuglene i området.

Fuglekonge Et ind. notert 20.5.2012.

Gråfluesnapper Et ind. 22.6.2006 ved Skäfttjern på grensa. Et ind. med mat til unger 23.6.2009 sørøst i området.

Granmeis Registrert tre steder i 2006. Ved senere besøk er 1-8 ind. notert i ulike deler av området.

Kjøttmeis Ikke sett i 2006, men ved senere besøk er 1-5 ind. notert i ulike deler av området.

Varsler Et par med to flygedyktige unger i sørøst 23.6.2009, og 2 ind. 28.6.2012, sted ikke angitt.

Lavskrike To ind. like vest for Lortsætra i 2006. Et ind. 11.6.2008. Tre ind. i sørøst 23.6.2009.

Kråke Registrert tre ganger i 2006. Ved senere besøk er 2-10 ind. notert.

Ravn To ind. ved Holmtjern og 1 ind. ved Gurentjern i 2006. Et ind. registrert 28.6.2012.

Bokfink Hekker i beskjedent antall i området.

Bjørkefink Trolig den vanligste spurvefugl i området.

Grønnsisik Registrert i sørkant av Storkjølen og helt sør i reservateti 2006. Ved senere besøk er opptil 20 ind. notert i ulike deler av området.

Gråsisik Kun én registrering i 2006; flere ind. ved Stortjern i nord. Ved senere besøk er 1-2 ind. notert i ulike deler av området.

Grankorsnebb Ubestemte korsnebb, trolig denne art, ble i 2006 registrert ved Storfetabbortjern og ved Storsømmeltjern. Ved senere besøk er 5-40 ind. notert i ulike deler av området.

Furukorsnebb En ungfugl 22.6. i sør ved tjern UJ 494 522.

Dompap To ind. registrert 28.6.2012.

Kvisleflået er et viktig hekkeområde for et stort spekter av våtmarksfugler. Området har så mange hekkende rødlistearter at det kommer på delt andre plass blant de 20 reservatene. Ingen av artene forekommer i særlig høye tettheter. Like etter isgang raster enkelte andearter som hekker i fjellområdene rundt. Mosaikklandskapet med furuskog, myrer og tjern utgjør ideelt hekkehabitat for gluttsnipe og småspove, som må betegnes som karakterarter. Et forholdsvis nytt trekk i faunaen er sangsvane, som ble påvist med unger for første gang i 1991, og som etter hvert hekker med flere par.

Tufsingdeltaet

Kartblad	1719 II Elgå	
Kommune	Os	
Areal	8.946 daa	
Høyde	660-670 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	1.6.2006
	Jon Bekken, Kjell Isaksen	22.-23.6.2006
Andre besøk	Bjørn Rangbru	31.8.-1.9.2002
	Bernt Jarle Vatland	13.-15.5.2006
	Thorleif Thorsen	18.5. og 16.8. 2008, 21.5., 6.8. og 25.-26.9. 2010, 7.-8. og 15.5. og 28.7.2011, 10.5.2012
	Bernt Jarle Vatland	29.5. 2009
	Bernt Jarle Vatland	10.6.2010
	Jostein Myromslien, Torstein Holtskog	27.-28.6.2005, 4.5.2011, 23.5.2012
	Ole Petter Blestad	21.7.2011
	Rune Zakariassen	28.5.2012
	Tor Magnus Hansen	8.6.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger på begge sider av Tufsingas nedre del like sørøst for grenda Tufsingdalen, og omfatter også elvas utløp i Femunden. Her er det bygd opp et særegent delta med en rekke øyer. Øyene er dekket av myr og vierkratt, og mellom dem er det starrbelter og gruntvannspartier. Fastmarkspartiene langs den stilleflytende elva domineres av stort sett tørre, åpne myrer. Myrene har partier med dystrofe tjern og dammer. Elvebreddene er stort sett kranset av tett bjørkeskog.

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Det finnes en meget variert myr- og sumpvegetasjon der de fleste næringsfattige samfunnstyper er representert. De tørreste typene av fattigmyr domineres av bjønnskjegg, blåtopp og trådstarr, mens de våtere typene kan ha en rekke dominante arter, for eksempel sivblom/ svelstarr, vierstarr eller trådstarr/flaskestarr. Sistnevnte er den vanligste og den som vokser våtest, og er særlig godt utviklet ytterst i området. Vierkratt setter sitt preg på deltaet, med lappvier, sølvvier og grønnvier som de viktigste artene. Myrpartier med furu og bjørk kan klassifiseres som sumpskog eller tresatt myr. I tillegg til næringsrike vierkratt er elva omgitt av sumpbjørkeskog, og like utenfor denne starrsump med flaskestarr, nordlandsstarr, elvesnelle og bukkeblad. Vannvegetasjonen er også relativt rik, med flotgras, bukkeblad, tusenblad, rusttjønnaks, stor vannsoleie og hesterumpe (Volden 1976).

Utsyn mot nord fra Punnibakkbua som ligger på elvekanten ute i deltaet. Foto 1. juni 2006.

Tufsingas delta er en særpreget dannelse av stor geomorfologisk interesse. Det er tidligere drevet slått i området, og det finnes spor etter dette i form av gamle buer og hesjestaur. Tufsinga er fiskerik, og det har i lang tid foregått et spesielt notfiske etter sik i partier av elva.

For å få oversikt i det flate landskapet ble teleskop ved begge besøk stilt opp på taket av Punnibakkbua, som ligger sentralt i deltaet, ved PP 468 986.

Tufsingdeltaet ble Ramsar-område i 2002. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

Sangsvane To ind. langt ute i deltaet 1.6.2006. Arten ble påvist hekkende både i 2010 og 2011:

Thorleif Thorsen observerte et par med tre store unger 25.-26.9.2010, og 28.7.2011 oppdaget han et par med fire unger. Også i 2008 og 2012 er det sett par i området.

Kortnebbgås Observerert på trekk 25.-26.9.2010, antall ikke angitt.

Kanadagås Et par ble oppdaget 9.5.2006 og ble observert her ei uke (Olav Svendsen). Ellers foreligger kun én observasjon, 1 ind. 10.5.2012.

Brunnakke Ved første besøk i 2006 ble 5-6 par sett fra Punnibakkbua. I andre periode ble det sett uventet få fugler; kun 1-2 ind. tre steder. De fleste hunnene ligger på egg på denne tida, men

- hanner kunne man forventet flere av. En hunn i tjernet 300 m nord for v Tjønnan kan ha hatt egg eller unger. Ved 13 andre besøk er det ofte sett 10-14 ind. Maksimum antall, 20 ind., ble sett under trekket 10.5.2012.
- Krikkand Uventet få observasjoner i 2006; 3 ind. ved Punnibakkbua 1.6., og 2 varslende hunner i komplekset av tjern i øst PP 471 991 den 23.6. Arten er sett ved 13 andre besøk, maksimum antall, 20 ind., ble sett 6.8.2010.
- Stokkand I 2006 ble en hann sett nord i v Tjønnan 1.6. Ved andre besøk ble flere grupper på 2-5 fugler sett, og fra kano ble opptil 7 hanner og en hunn observert. Arten er sett ved nesten alle besøk i reservatet, med maksimum antall 50 ind. 1.9.2002.
- Stjertand En hunn observert 28.7.2011.
- Knekkand Et par observert 4.5.2011.
- Toppand I 2006 ble en flokk på 3 par og 3 hanner sett 1.6. sør i Adamstjønnan. Den 23.6. ble 2-3 ind. sett flere ganger fra kano, og senere ble 10 hanner og 1 par sett fra taket av Punnibakkbua. Det er i tillegg lagt inn 13 observasjoner i Artsobservasjoner. Høyeste antall var 70 rastende ind. 7.-8.5.2011.
- Havelle En hann observert 15.5.2011.
- Svartand Ca. 15.-20.5.2006 så oppsyn Olav Svendsen ca. 30 svarte ender ute ved iskanten. Den 1.6. ble to ind. sett nord i Adamstjønnan, og senere ble et par (de samme?) sett i vest. Den 23.6. ble 2 hanner, og senere 2 hunner og 1 hann sett ute i deltaet. Det er i tillegg lagt inn 9 observasjoner i Artsobservasjoner. Høyeste antall var 25 ind. 6.8.2010, dette var hunner og flere kull sammen. Den 28.7.2011 ble to hunner med til sammen 8 unger observert.
- Kvinand I 2006 lå det den 1.6. 3-4 ind. nedover langs elva, og ute i deltaet lå det 15-20 ind. spredt utover. Den 23.6. ble det gjort fire observasjoner av 1-3 hunnfargede fugler. Det er i tillegg lagt inn 17 observasjoner i Artsobservasjoner. Høyeste antall var 55 rastende/trekkende ind. 7.-8.5.2011.
- Siland Et ind. 27.6.2005. En hann ute i deltaet den 23.6.2006. Den 25.-26.9.2010 ble det observert 3 ind., og den 15.5.2011 lå det 2 par i deltaet.
- Laksand I 2006 ble en hann sett 1.6. og en hunn 23.6., begge ute i deltaet. Arten er sett også ved ni andre besøk, med maksimum antall 8 ind. 7.-8.5.2011. Arten hekker trolig i området, en hunn med 7 flygedyktige unger ble sett 1.9.2002.
- Smålom Et ind. fløy 27.6.2005 langs Femunden ved reservatgrensa.
- Storlom Hekking i Litlåbutjønnan: Par med to små unger 23.6.2006. Samme år ble enkeltfugler sett i Adamstjønnan og i v Tjønnan 1.6. Sett i ulike deler av området 23.6., med maksimum antall 5 ind. i v Tjønnan. Arten er sett ved 8 andre besøk i reservatet, med maksimum antall 9 ind. 10.5.2012.
- Horndykker To ind. nord i v Tjønnan 1.6.2006.
- Gråhegre To ind. observert 28.7.2011.
- Fiskeørn Vi påviste i 2006 to hekkende par i reservatet. Ved begge reir var det varslende par den 23.6.: Reir 1 ble bygd i 2002, og har ifølge Olav Svendsen hatt vellykket hekking i 2002, 2003, 2005 og 2006. Reir 2 ligger slik at det knapt nok synes fra der folk ferdes. Det var trolig nybygd og i bruk i 2005, oppsynet registrerte varslende voksenfugl i dette området under molteplukking. Arten er også notert av andre besøkende i 2006, 2011 og 2012.
- Sivhauk En ungfugl sett og fotografert 31.8. - 1.9.2002. En ungfugl ble også sett 16.8.2008, mens en voksen fugl ble sett 15.5.2011.
- Myrhauk En observasjon 23.6. av en kjerrhauk på langt hold, trolig en myrhauk hunn.
- Sothøne Et ind. observert 15.5.2011.
- Trane Den 1.6. ble to grupper på tre ind. sett på næringsøk, på en starrholme ytterst i deltaet, og ved v Tjønnan PP 466 985. Den 23.6. ble minst to ind. hørt ropende fra Korneset/Rotvikkjølen, senere ble 3 ind. sett på starrholme ytterst i deltaet. Et mulig reir fra 2005 ble funnet i et myrområde vest for Tufsinga. Det er i tillegg lagt inn 9 observasjoner i Artsobservasjoner. Høyeste antall var 10 ind. 7.-8.5.2011.
- Tjeld Fire fugler 10.5.2012 på iskanten ut mot Femunden.
- Sandlo Enkeltfugler sett 1.9.2002 og 23.5.2012.

- Heilo** Ikke registrert i 2006. Myrene nordøst for Brenna, hvor det eneste paret hekket i 1997, var uten heilo. Et ind. ble observert 4.5.2012, og 2 ind. ble sett 28.5. samme år.
- Vipe** I 2006 et svakt varslende ind. i vest like nord for Litlåa 23.6. Eneste varslende par i 1997 holdt også til her. Samme dag først 3 ind. som kom og landet i deltaet, senere 7 ind. i flukt over området. Etter dette er par observert 29.5.2009, 10.6.2010 og 23.5.2012, uten at nøyaktig sted er angitt.
- Temmincksnipe** Et overflygende ind. 23.5.2012.
- Brushane** Bare én observasjon i 2006, en hane med svart krave 1.6. ute i deltaet. Minst 4 haner ble sett i spill 29.5.2009, minst 2 i spill 10.6.2010, og 1 spillende hane ble notert 8.6.2012.
- Enkeltbekkasin** I 2006 ble arten hørt og sett 1.6. fra Punnibakkbua, og en fugl spilte over nordenden av v Tjønnan. Den 23.6. ble arten også hørt hele tida fra bua, i tillegg til fluktspill langs elva og i østre del av deltaet. Ved 8 andre besøk er det observert 1-4 ind.
- Småspove** Merkelig nok ikke sett under feltarbeidet i 2006. Ellers foreligger 7 observasjoner av 1-4 fugler. Det er grunn til å tro at arten fortsatt hekker i reservatet.
- Storspove** Ikke sett i 2006. Enkeltfugler er sett i fluktspill 29.5.2009 og 10.6.2010, og også 4.5.2011 og 23.5.2012 ble enkeltfugler sett.
- Rødstilk** I 2006 ble arten sett tre steder 23.6.: Et ind. fløy opp fra starrdam på Korneset, et ind. i fluktspill over østre del av Adamstjønnna, og 6 ind. i flokk ved tjernet nord for v Tjønnan. Ved 9 andre besøk er arten observert, med maksimum antall 6 ind. 23.5.2012.
- Gluttsnipe** I 2006 ble arten hørt fra grustaket i vest 22.6. Neste dag ble arten hørt i fluktspill over myra litt sør for dette og langs øvre del av elva, varslende par ble observert ved første tjern nord for v Tjønnan og et varslende ind. ved gjengroingstjern i nord PQ 459 013. Ved 13 andre besøk er arten observert, med maksimum antall 30 ind. under trekket 7.-8.5.2011.
- Grønnstilk** I 2006 ble arten hørt og sett fra Punnibakkbua 1.6. Hørt fra grustaket i vest 22.6., og fluktspill over myra i samme område dagen etter. Hørt langs øvre del av elva, og et varslende ind. ved tjernet nord for v Tjønnan 23.6. Arten er observert ved 12 andre besøk, med maksimum antall 16 ind. den 18.5.2008.
- Strandsnipe** I 2006 hørt 2-3 steder langs øvre del av elva, og i sørøst på Korneset 1.6. Hørt langs elva også 23.6. Arten er observert ved 4 andre besøk, med maksimum antall 10 ind. den 28.7.2011.
- Svømmesnipe** To ind. 6.8.2010 og 1 ind. 23.5.2012.
- Dvergmåke** Tre ungfugler klekt samme år (1K) 28.7.2011. Et ind. 23.5.2012.
- Hettemåke** Den 1.6. jaktet 15-20 ind. på flygende insekter langs elva, særlig ytterst i deltaet. Den 23.6. var det minst 13 ind. med samme aktivitet. Arten er observert ved 8 andre besøk, med maksimum antall 10 ind. Den 28.7.2011 ble en voksen observert sammen en ungfugl av året, men det er ikke sikkert reiret hadde ligget i reservatet.
- Fiskemåke** Den 23.6.2006 jaktet opptil 7 ind. på flygende insekter langs elva, særlig ytterst i deltaet. Ved 13 andre besøk er arten observert, med maksimum antall 50 ind. under trekket 10.5.2012.
- Gråmåke** To ind. observert 27.6.2005. En varslende fugl ved de lave holmene ytterst i deltaet 18.5.2008. Hvert av årene 2010-12 er det registrert 2 par med hekkeatferd her.
- Rødnebbterne** Den 27.6.2005 ble det sett 30 ind. her. I 2006 hørte vi arten fra grustaket i vest om kvelden 22.6. Dagen etter lette opptil 8 ind. etter mat langs nedre del av elva. Ved 7 senere besøk er det observert opptil 20 ind. Arten hekker i området, 3 varslende par ble notert 21.7.2011.
- Jordugle** Enkeltfugler er observert 10.6.2010 og 23.5.2012. I det gode gnageråret 2011 ble det sett 4 ind. 4.5.
- Gulerle** I 2006 ble arten registrert flere steder langs elva 1.6. Den 23.6. et varslende par nord for v Tjønnan PP 462 993. Ved 5 andre besøk er arten observert, med maksimum antall 30 ind. under trekket 15.5.2011.
- Sivspurv** En ganske vanlig art i området i 2006, registrert flere steder langs elva 1.6. Sett 23.6. med hekkeatferd ute i deltaet og ved tjern PP 471 991. Ved 12 andre besøk er arten observert, med maksimum antall 15 ind. den 23.5.2012.

Andre fuglearter

- Lirype En stegg støkt 23.6.2006 ved tjern PQ 459 016 i nordvest. To andre observasjoner av 2 og 10 ind. foreligger.
- Orrfugl Ferske spor etter 1 ind. 28.5.2012.
- Havørn En voksen fugl observert 4.5.2011.
- Hønsenhauk Jaktende enkeltfugler er sett 15.5.2006 og 28.7.2011.
- Tårnfalk Enkeltfugler er sett fem ganger 2006-12, og 28.5.2012 ble et par sett i aktuell hekkebiotop.
- Dvergfalk En varslende fugl 14.5.2006.
- Ringdue To ind. 23.6.2006 langs øvre del av elva.
- Gjøk Enkeltind. observert 29.5.2009 og 23.5.2012.
- Haukugle Et ind. observert 4.5.2011.
- Perleugle En hukrende hann 14.5.2006.
- Tårnseiler Mange ind. jaktet over deltaet 23.6.2006 Ti ind. søkte næring her både 6.8.2010 og 28.7.2011.
- Vendehals En ropende fugl 15.5.2006 ved Litlåbutjønnna.
- Svartspett To ind. observert 15.5.2006, og 1 ind. 18.5.2008.
- Flaggspett Enkeltind. observert 15.5.2006 og 28.5.2012.
- Dvergspett I 2006 tromming, høyst sannsynlig fra denne arten, hørt 23.6. fra delvis tørre bjørker i kantskogen vest for Punnibakkbua. Et ind. på Korneset 28.6. s.å. Den 26.6.2005 et ind. på Korneset (Knut Waagan).
- Sandsvale Noen ind. jaktet insekter 23.6.2006 nord for v Tjønnan. Fire ind. observert 28.7.2011.
- Taksvale Noen få jaktet langs elva 23.6.2006.
- Trepplerke To syngende hanner 23.5.2012.
- Linerle Det foreligger tre observasjoner av 1-4 ind.
- Sidensvans Det hekker noen få par enkelte år i de nordlige furuskogene i Hedmark. Den 16.8.2008 ble det sett to fugler her, og også 7.-8.5.2011 ble 2 ind. sett.
- Jernspurv En syngende hann 23.5.2012.
- Rødstjert Det er 6 registreringer av arten, maksimum antall 10 ind. 28.5.2012.
- Buskskvett Fåtalig hekkefugl, 1-3 ind. er sett ved tre ulike besøk.
- Steinskvett En ungfugl (1K) observert 16.8.2008.
- Gråtrost Registrert med hekkeatferd flere steder i kantskogen 23.6.2006. Arten er observert ved fem andre besøk, maks. antall 150 ind. under trostetrekket 25.-26.9.2010.
- Måltrost To ind. under trekket 25.-26.9.2010, og en syngende hann 23.5.2012.
- Rødvingetrost Kun observert under trekket, 30 ind. 25.-26.9.2010.
- Duetrost En syngende hann 29.5.2009.
- Møller To syngende hanner 10.6.2010.
- Gransanger Kun én observasjon; 1 ind. 25.-26.9.2010.
- Løvsanger Vanlig hekkefugl i bjørkeskogen, maksimum oppgitt antall er 15 ind. 23.5.2012.
- Gråfluesnapper Et ind. sett 28.5.2012 i passende hekkebiotop.
- Svarthvit fluesnapper Ett ind. observert 23.5., 3 ind. 28.5. og 1 ind. 8.6.2012.
- Granmeis Det er sett 2-10 ind. ved tre ulike besøk.
- Kjøttmeis Bare to observasjoner; 1 ind. 10.6.2010, og 10 ind. angitt som trekkende 25.-26.9.2010.
- Varsler Det er 3 registreringer av arten, enkeltfugler 1.9.2002 og 25.-26.9.2010, og 2 ind. 6.8.2010.
- Nøtteskrike To ind. observert 25.-26.9.2010.
- Lavskrike Det foreligger tre observasjoner av 2-3 ind.
- Kråke Arten er observert ved åtte besøk, med 1-5 ind.
- Ravn Arten ble registrert 15.5.2006 (antall ikke angitt) og 1 ind. 18.5.2008.
- Bokfink Fåtalig hekkefugl, 1-5 ind. registrert ved tre av besøkene.
- Bjørkefink Vanlig hekkefugl, registrert flere steder ved alle besøk, opptil 10 ind.
- Grønnsisik Et ind. sett 29.5.2009, og 4 ind. sett 23.5.2012.
- Gråsisik Arten er observert ved fire besøk, maks. antall 10 ind.

Furukorsnebb Tre ind. observert 4.5.2011.

Lappspurv Et ind. sett 4.5.2011, ganske sikkert på trekk.

Tufsingdeltaet har stor variasjon i biotopforhold, noe som bidrar til at de fleste grupper av våtmarksfugler er godt representert. De viktigste delområdene er de grunne buktene omkranset av starr- og vierbelter. Vegetasjonsbeltene er oversvømt under vårfloppen og fungerer som beiteområder bl.a. for rastende ender. Senere hekker flere arter på de litt høyereliggende partiene, og i juli kan man treffe ungekull av en rekke ande- og vadefuglarter her. Både sangsvane, storlom, trane og fiskeørn hekker i reservatet.

Grøntjønnan

Kartblad	1620 III Kvikne	
Areal	5.352 daa	
Kommune	Tynset	
Høyde	870-900 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Kjell Isaksen	15.-17.6.2006
Andre besøk	Jostein Myromslien, m.fl.	24.7.2003, 23.5.2004, 23.-24.6.2005, 3.-4.7.2006, 30.6.-1.7.2007, 28.6.2008, 16.5. og 3.-4.7.2009, 30.5.2010, 29.-30.6. og 19.9.2011 og 29.-30.5.2012
	Kjell Isaksen	28.7.2005
	Jon Lurås, Eric Roualet	3.-4.7.2006
	Bernt Jarle Vatland	6.-8.6.2007
	Lars Frelsøy	16.6.2007
	Per Jan Hagevik	23.6.2007, 9.7.2011
	Jonas Langbråten	5.7.2007, 26.-28.6.2010
	Svein Dale	2.7.2008
	Jan Fredrik Bøhler-Iversen	30.5.2009
	Knut Waagan	15.6.2009
	Lars Kapelrud	27.6.2008, 24.6.2009, 26.-28.6.2010, 28.6.2011
	Erling Vikan	20.6.2010
	Tor Fjesme	27.-28.6.2010
	Ketil Knudsen	28.9.2010
	Erik Bangjord	12.7.2011
	Tor Magnus Hansen	25.6.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger i Tynset kommune, ca. 15 km øst for Yset i Kvikne. Området omfatter et stort, flatt og til dels svært vått myrparti med tjern og dammer. Elva Ya, som renner i stille buktninger gjennom verneområdet, har avsnørt flere kroksjøer. I de sentrale deler av området dekker høye og tette vierkratt store arealer. Omkring Holbekktjønnan er det store, åpne myrflater. Utkanten av området er preget av en rekke avsetninger i form av terrasser, eskere, osv. Flere sætre ligger inntil østre del av området. Ellers er reservatet omgitt av fjellområder og mindre partier med bjørkeskog. Området ligger innenfor Forollhogna nasjonalpark, som ble opprettet 21.12.2001.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

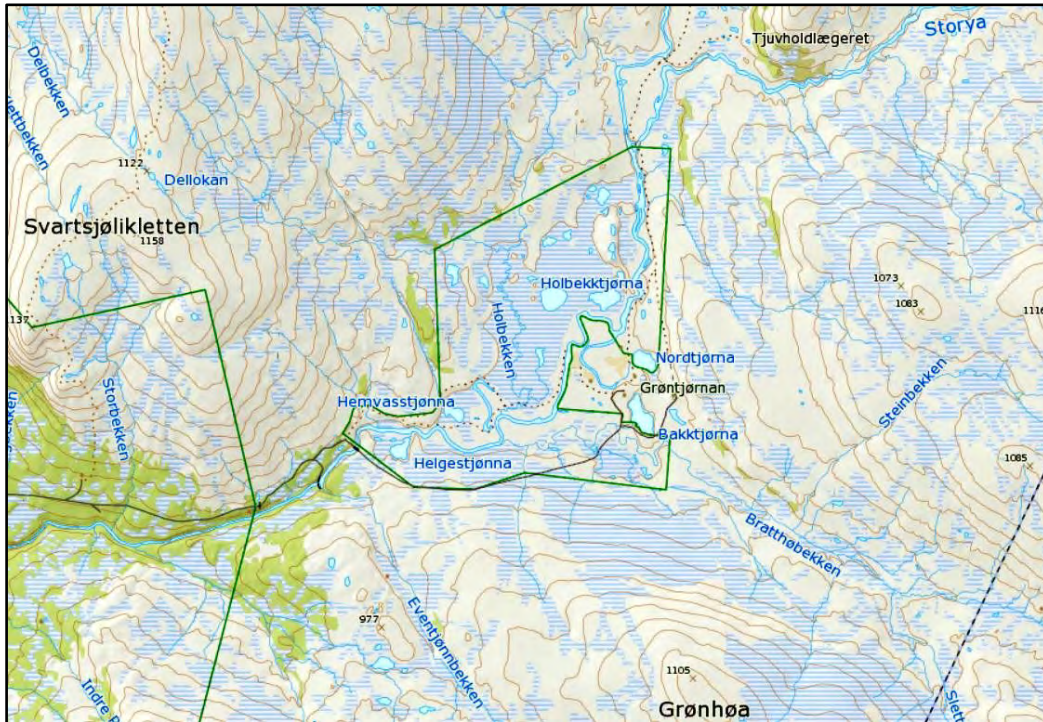
Våtmarksfugler

Sangsvane Under feltarbeidet fant vi mytefjær, trolig fra 2005, vest for Holbekktjønnan. Disse stammet trolig fra de 4 ungfuglene (2K) som ble sett her 23.-24.6.2005.

Kortnebbgås Den 28.9.2010 ble 100 ind. observert på trekk mot sør over Heimvasstjønnan.

Stripegås Fem ind. i flukt nordover 28.6.2008.

Brunnakke Beskjeden forekomst under feltarbeidet i 2006; to hanner i Helgestjønnan og det samme i Holbekktjønnan, og en hunn i Bakketjønnan. Få observasjoner skyldes nok delvis at det fortsatt var

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

rugetid, men noen flere hanner burde det vært. Den 28.7.2005 et kull på minst 2 unger i Holbekktjøna, og et kull trolig denne art i elva ved Heimvasstjøna. Andre har lagt inn til sammen 10 funn i Artsobservasjoner, med størst antall 20 ind. 23.6.2005 og 21 ind. 30.5.2012.

Krikkand Mange smådammer og tjern gir gode biotoper for denne arten. Under feltarbeidet ble 2 hanner ble sett 15.6. hhv. i Heimvasstjøna, i den lange kroksjøen øst for dette tjernet, og i et lite tjern sør for Holbekktjøna. Dagen etter ble en hann sett vest for Holbekktjøna og senere trolig samme fugl i nevnte tjern. Mangel på hunner var som forventet i rugetida. Kjell Isaksen traff 28.7.2005 på to hunner med hhv. 2 og minst 1 unge, og i tillegg 3 hunner ved Holbekktjøna. Andre har lagt inn til sammen 15 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 14 ind., blant disse flere ungekull.

Stokkand Ikke sett under feltarbeidet, men andre har lagt inn 11 obs. av 1-5 ind. i Artsobservasjoner.

Toppand Under feltarbeidet den 15.6.2006 ble det sett et par og 3 hanner i Helgestjøna, et par og 2 hunner i Nordtjøna, og et par i Bakktjøna. Dagen etter et par og en hann i Holbekktjøna. Andre har lagt inn 13 obs. av opptil 46 fugler i Artsobservasjoner. Det store antallet ble sett 23.5.2004 i Helgestjøna, til sammen lå det 65 ender på tjernet denne dagen.

Bergand Fire par i 23.5.2004 i Helgestjøna. To par 30.5.2010, og to par lå i elva sammen med svartender 30.5.2012.

Havelle Under feltarbeidet lå det en hann 15.6. i Bakktjøna, dagen etter lå den i Nordtjøna. En hann 27.5.2008. Det er lagt inn kun tre obs. i Artsobservasjoner; en hann og 2 hunner i Helgestjøna 23.5.2004, et par i ukjent tjern 30.5.2010, og 3 hanner og 2 hunner i Holbekktjøna 30.5.2012.

Svartand Arten var ikke til stede her under feltarbeidet, men i 2004-11 er det lagt inn fem obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind. To par i Helgestjøna 23.5.2004. Den 29. og 30.5.2012 ble det sett hhv. 13 og 18 ind. De 13 og 17 av de 18 lå i elva.

Sjørre Arten var ikke til stede her under feltarbeidet, men ellers Grøntjønan en god lokalitet for denne arten. Det er lagt inn til sammen 17 obs. i Artsobservasjoner, flere ganger av opptil 4 par. Et kull på fire unger ble observert 24.7.2003, og hunn med 6 små unger 28.7.2005 i Bakktjøna.

Kvinand Fåtalig art i dette høydelaget. Under feltarbeidet en hann 15.6. i Helgestjøna, senere en hann i Nordtjøna. Andre har lagt inn kun 3 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltindivider.

Siland Kun en observasjon er kjent; 1 par 23.5.2004 i Helgestjøna.

Laksand Ikke sett under feltarbeidet, andre har lagt inn til sammen 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-7 ind.

Storlom Et ind. sett i Holbekktjern 29. og 30.5.2012.

Gråhegre Under feltarbeidet ble én til to fugler sett ulike steder i reservatet. Et ind. langs Storya 7.6.2007. Andre har lagt inn til sammen 8 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.

Sivhauk Kun en observasjon er kjent; en hunnfarget fugl 29.-30.6.2011.

Myrhauk Under feltarbeidet ble en hunn sett jaktende flere ganger 15.6.2006. En gang landet hun i vierkrattet sentralt i området, en mulig reirplass. Dagen etter ble ganske sikkert den samme hunnen sett sirkelende høyt oppe i samme område. Ni dager senere så Lars Kapelrud et par i reservatet. Samme år observerte Jostein Myromslien 2 hunner den 4.7. I 2005 observerte JM en hunn 23.6. Et par 7. og 30.6.2007. Andre har lagt inn til sammen 4 obs. i Artsobservasjoner fra 2009 til 2012. Dette dreide seg om enkeltfugler, bortsett fra 16.5.2009, da en hann og to hunner ble observert i området.

Fiskeørn Et ind. fløy over reservatet 18.7.2009.

Utsyn fra en av haugene vest for Holbekktjern 16. juni 2006.

Trane Det synes å være 1-2 par som prøver å hekke hvert år. Under feltarbeidet søkte et par med to små unger næring sentralt i reservatet. Lenge ble de to voksne fulgt i teleskopet mens de furasjerte alene, og ungene lå igjen på et skjulested. Det er lagt observasjoner inn i Artsobservasjoner for 7 av de 10 årene 2003-12, med maksimum antall 8 ind. 30.5.2010. I 2011 ble det antatt at de 2 parene sett 29.6. hadde mislyktes med hekkingen.

Sandlo Det foreligger to observasjoner av enkeltindivider, 24.6.2005 og 4.7.2006.

Heilo Under feltarbeidet viste minst et par med hekkeatferd ved Holbekktjønnen, ellers kom småflokker på opptil 10 ind. fra områdene rundt til de store myrflatene for å lete etter føde. Andre har lagt inn til sammen 14 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind.

Vipe Ikke sett under feltarbeidet. Et ind. ved Holbekktjønnen 7.6.2007. Andre har 2007-10 lagt inn fem obs. av 1-2 ind. i Artsobservasjoner. Ingen av disse har vist hekkeatferd.

Temmincksnipe Ikke sett under feltarbeidet, men enkeltindivider er sett 15.6.2009 og 30.5.2010. Det tyder på at arten fortsatt kan hekke år om annet.

Myrsnipe Arten finnes her fortsatt, men den synes å være fåtallig. Under feltarbeidet spilte et ind. øst/nordøst for Holbekktjønnen 16.6. Andre har lagt inn til sammen 6 funn i Artsobservasjoner av 1-2 ind.

Fjellmyrløper Arten har etablert seg her i 2006 eller et av årene like før det. Den ble sett for første gang 3.7.2006 av Jostein Myromslien og Thorstein Holtskog. Det var to ind., den ene i fluktspill. Etter dette er arten påvist hvert år, unntatt 2012. I 2007 ble to ind. sett 30.6. Den 28.6.2008 ble 3 ind. observert, og 2 spillende fugler ble sett 2.7. samme år. Den 29.6.2011 ble et reir med 3 egg funnet.

Brushane I 2006 spilte opptil 14 haner på en leik like vest for Holbekktjønnen. Mange av fuglene flyttet stadig til og fra flere sekundære leiker ved tjernet. Siden denne arten har vært i tilbakegang på alle lokaliteter, var dette en positiv overraskelse. Året etter, i 2007, var Bernt Jarle Vatland på plass tidligere i sesongen, den 7.6. gjorde han et forsiktig anslag på minst 10 og minst 6 haner på to spillplasser. Den 28.7.2005 viste ei brushøne klar hekkeatferd like øst for Holbekktjern, NQ 8218 4126. Andre har lagt inn til sammen 17 funn i Artsobservasjoner. Den 30.5.2012 ble det sett 15 næringsøkende ind.

Enkeltbekkasin Under feltarbeidet hadde vi kun to observasjoner: To ind. støkt opp 300 m inne langs bomveien, og minst to ind. i fluktspill ved Holbekktjønnen. Andre har lagt inn til sammen 18 funn i Artsobservasjoner, med største antall 25, 25 og 30 ind.

Dobbeltbekkasin Under feltarbeidet i 2006 var aktiviteten liten, til tross for brukbare lytteforhold. Spill ble hørt fra Ya nedenfor høyeste punkt på veien inn til sætra, og lengre vest fra ca. NQ 819 400. Jon Lurås hørte minst 4 spillende hanner her 18.6., og Lars Kapelrud hørte minst 3 spillende hanner 23.-24.6. Andre har lagt inn til sammen 11 funn i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Småspove Ikke sett under feltarbeidet, men andre har 2010-12 lagt inn fem obs. av enkeltfugler i Artsobservasjoner.

Rødstilk Dette er noe av en karakterart for reservatet, under feltarbeidet registrert i fluktspill/ varslende ved Heimvasstjønnen og ved lite tjern sør for Bakketjønnen, og mest tallrikt ved Holbekktjønnen, hvor opptil 5 ind. ble sett i fluktspill samtidig. Andre har lagt inn til sammen 19 funn i Artsobservasjoner, med høyeste anslag for antall 25 og 30 ind.

Gluttsnipe Under feltarbeidet ble 1 ind. skremt opp vest for Holbekktjønnen, og 1 ind. i fluktspill i sørvest. Andre har lagt inn til sammen 15 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 ind.

Skogsnipe En art man ikke forventer å finne i dette høydelaget, men enkeltind. ble sett 7.6. og 30.6.-1.7.2007.

Grønnstilk Fugler i fluktspill ble i 2006 registrert fire ulike steder i reservatet. Andre har lagt inn til sammen 16 obs. i Artsobservasjoner, på to datoer, 16.5.2009 og 30.5.2010, er antallet anslått til hele 50 ind.

Strandsnipe I 2006 registrert langs Ya ved sørgrensa, ved Heimvasstjønnen og ved nordgrensa. Andre har lagt inn til sammen 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Svømmesnipe Under feltarbeidet ble opptil 5 ind. sett i og rundt Holbekktjønnen, ellers et ind. ca. 1 km lengre vest og 1 ind. i Heimvasstjønnen. Andre har lagt inn 10 obs. av 1-8 ind. i Artsobservasjoner.

Fjelljo I gode gnagerår hekker arten i fjellområdene rundt Grøntjønnen. Det er sett 1-3 ind. til sammen 6 ganger i årene 2008-11.

Hettemåke Ikke sett under feltarbeidet, men andre har i 2007-12 lagt inn til sammen 8 obs. av enkeltfugler i Artsobservasjoner.

Fiskemåke Under feltarbeidet fant vi rugende fugler ca. 300 m sørvest og ca. 300 m nordøst for Holbekktjønnen, opptil 6 ind. varslet i området. Seks varslende fugler og 3-4 små unger sett ved tjern i nord NQ 824 423. En rugende fugl ved i vannkanten ved Heimvasstjønnen. Den 28.7.2005 holdt 12 ind. til ved Heimvasstjern. Andre har lagt inn til sammen 19 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 30 ind., blant dem flere obs. av unger.

Rødnebbterne Under feltarbeidet var to ubestemte ind makrell-/rødnebbterne. innom Holbekktjønnen på næringsøk den 16.6. Den 24. 6. samme år observerte Lars Kapelrud en rødnebbterne her. Senere har andre lagt inn fire observasjoner av 1-7 ind. i Artsobservasjoner.

Jordugle Reservatet er et meget aktuelt hekkeområde for arten i gnagerår. Det er lagt inn til sammen 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Heipielperke I 2006 registrert vest for Helgestjønnen, ved Heimvasstjønnen og ved Holbekktjønnen. Andre har lagt inn til sammen 18 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 50 ind.

- Gulerle** I 2006 registrert litt nord for Heimvasstjønnna, sørvest for Holbektjern, og varslende ved den lange kroksjøen øst for Heimvasstjønnna. Andre har lagt inn til sammen 15 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.
- Blåstrupe** Under feltarbeidet ble syngende hanner registrert øst for Heimvasstjønnna, ved Holbektjønnna (1-2 hanner), og ved Bratthøbekken. Det er lagt inn 18 andre registreringer, av opptil minst 30 ind.
- Sivsanger** En syngende hann 28.6.2008.
- Lappspurv** Under feltarbeidet minst to varslende ind. sør for Helgestjønnna, tre varslende ind. på østsida av Holbektjønnna, og en syngende hann nordvest for tjernet. Andre har lagt inn til sammen 11 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 15 ind. 23.5.2004.
- Sivspurv** Under feltarbeidet ble syngende hanner registrert fire steder i reservatet; like øst for brua, ved Heimvasstjønnna og noen hundre meter nord for tjernet, og ved Holbektjønnna. Andre har lagt inn til sammen 12 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 40 ind.

Andre fuglearter

Siden undersøkelsene har vært konsentrert om våtmarksfugler, er oversikten over disse artene mindre fullstendig.

- Lirype** Grøntjønnan er tradisjonelt et svært godt rypeområde. Par og enkeltfugler støkt seks ganger, og arten ble i tillegg hørt flere ganger under feltarbeidet. Andre har lagt inn til sammen 22 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 30 ind.
- Fjellrype** Den 16.6.2007 ble et ind. sett i eller nær reservatet.
- Vaktel** Et ind. er rapportert av tre ulike besøkende i perioden 7.6.-1.7.2007.
- Havørn** To voksne fugler sirklet over området en lang stund den 16.6.2006. Etter dette foreligger det seks observasjoner av enkeltfugler av ulik alder, de fleste voksne.
- Fjellvåk** Tre observasjoner av 1-2 ind. 2009-10.
- Kongeørn** Under feltarbeidet sirklet en ung fugl over området den 16.6., to timer etter at de to havørnene besøkte området. Minst tre ind. sirklet over området 23.5.2004. Enkeltfugler og senere et par 6.-8.6.2007. En ung fugl (2K) ble sett 16. og 30.5.2009.
- Tårnfalk** Ikke sett under feltarbeidet, men andre har lagt inn 10 obs. av 1-4 fugler i Artsobservasjoner.
- Dvergfalk** Arten antas å hekke i området, og det er lagt inn til sammen 8 funn av enkeltfugler i Artsobservasjoner, den 9.7.2011 var det en varslende fugl.
- Jaktfalk** To ind. like nord for reservatet 23.6.2005. Et ind. jaktet 28.9.2010 ved Heimvasstjønnna.
- Rugde** Ikke registrert under feltarbeidet. men andre har lagt inn til sammen 8 funn i Artsobservasjoner av 1-8 ind.
- Gjøk** Tre-fire fugler kunne høres det meste av tida under feltarbeidet. Andre har lagt inn til sammen 16 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.
- Tårnseiler** To ind. observert 30.5.2010 og 1 ind. 30.5.2012.
- Låvesvale** To ind. observert 30.5.2010.
- Sanglerke** To ind. 28.9.2010, trolig på trekk.
- Linerle** Ikke sett under feltarbeidet, men andre har lagt inn til sammen 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind. Det er grunn til å tro at arten hekker årlig ved setrene.
- Jernspurv** Det er lagt inn tre observasjoner i Artsobservasjoner, alee av enkeltfugler.
- Buskskvett** En hann 30.6.2011.
- Steinskvett** Ikke sett under feltarbeidet, men andre har 2009-12 lagt inn 6 obs. av 1-2 ind. i Artsobservasjoner.
- Ringtrost** Andre har lagt inn tre funn i Artsobservasjoner, to syngende hanner og ett varslende par.
- Gråtrost** Flekkvis vanlig art i fjellbjørkeskogen, i 2006 to observasjoner ved Heimvasstjønnna, og flere observasjoner langs Ya. Andre har lagt inn til sammen 15 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10

- ind. i hekketida. Under trostetrekking 28.9.2010 ble antallet ved Heimvasstjønnna anslått til 1000 ind.
- Måltrøst Ikke sett under feltarbeidet, men andre har lagt inn til sammen 8 funn i Artsobservasjoner av 1-4 ind.
- Rødvingetrost Under feltarbeidet en syngende hann ved Heimvasstjønnna. Andre har lagt inn til sammen 15 funn i Artsobservasjoner, med høyeste anslag for antall både i hekketida og under trekk 20 ind.
- Sivsanger Kun én observasjon er kjent; en syngende hann 28.6.2008.
- Møller Et ind. observert 29.6.2008.
- Munk Et ind. observert 16.6.2007.
- Løvsanger En tallrik art i de produktive lauvskogsområdene, hørt og sett i ulike delområder under feltarbeidet. Andre har lagt inn til sammen 16 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 40 ind.
- Varsler Et ind. observert 28.6.2008.
- Nøtteskrike Et ind. observert 16.6.2007.
- Lavskrike Et ind. observert 16.6.2007.
- Skjære Det er i tillegg lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. Det er sannsynlig at alle er sett ved setrene.
- Kråke Under feltarbeidet 2 ind. ved sørgrensa av reservatet 17.6. Andre har lagt inn til sammen 10 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Ravn Ikke sett under feltarbeidet, men andre har lagt inn 5 funn i Artsobservasjoner av 1-11 ind.
- Bokfink En syngende hann 27.-28.6.2010.
- Bjørkefink Forholdsvis vanlig art der det finnes skog. Syngende og varslende i sør 17.6.2006 + 8 andre registreringer.
- Grønnsisik Hørt helt i sør den 17.6.2006. Andre har lagt inn til sammen 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Gråsisik Under feltarbeidet hørt øst for brua i sørvest den 15.6. Andre har lagt inn til sammen 17 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind.

Grøntjønnan har et stort mangfold av våtmarksfugler, til tross for at området ligger over skoggrensa. Det er påvist 13 andearter og 17 vadefuglarter. Tallrikeste andeart er toppand, og flere par brunnakke og krikand hekker hvert år. De fire "fjellendene" bergand, havelle, svartand og sjøorre sees regelmessig, og alle unntatt svartand er funnet hekkende. Trane hekker årlig, og reservatet synes fortsatt å ha hekkende dobbeltbekkasin, myrsnipe og temmincksnipe, mens det er mer usikkert om sandlo hekker. Nytt er det at også fjellmyrløper er etablert som hekkefugl, etter første observasjon i 2006. Grøntjønnan er fylkets beste hekkeområde for rødlistearten brushane. I næringsmessig gode år jakter myrhauk, fjelljo og jordugle i området. De siste årene er havørn sett her en rekke ganger.

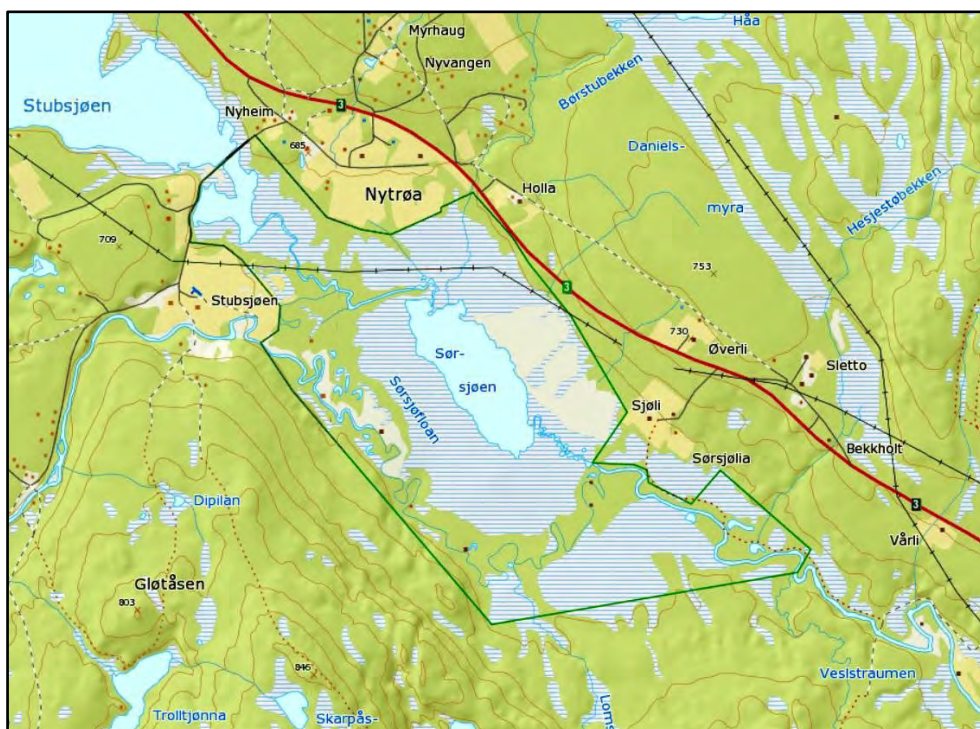
Sørsjøen

Kartblad	1619 IV Kvikneskogen	
Kommune	Tynset	
Areal	3.049 daa	
Høyde	660-700 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	2.6.2006
	Jon Bekken, Kjell Isaksen	14.-15.6.2006
Andre besøk	Jostein Myromslien, Merete Myromslien, Torstein Holtskog, Ola Nordsteien 23.5.2004, 3.-4.7.2006, 30.6. og 7.9.2007, 18.5., 28.6., 7.9 og 25.10.2008, 16.5., 4.7 og .6.9.2009, 10.4., 30.-31.5., 21.7. og 28.8.2010, 3.5., 29.-30.6. og 19.9.2011, 24.5. og 28. og 30.7.2012	
	Paul Shimmings	16. og 23-24.7. og 24.8.2004, 11.8. og 24.9.2005, 25.6.2010, 17.7.2012
	Knut Waagan	26.7. og 4.8.2005, 30.4. og 22.7.2007, 1.8.2009
	Lars Frelsøy	15.6.2007, 25.7.2011
	Jonas Langbråten	5.7.2007, 26 og 28.6.2010, 4.-5.6.2012
	Eirik Spets	22.5.2008
	Trond Korsgård	14.7.2008
	Egil Østby	17.7.2008
	Terje Bjerkan	28.5.2009
	Snorre Hansen	28.6.2009
	Tor Fjesme	27.-28.6.2010, 20.7.2011
	Lars Kapelrud	23.6.2005, 26. og 28.6.2010, 22.4. og 17. og 19.6.2011, 29.4. og 26.5.2012
	Bernt Jarle Vatland	10.6.2010
	Roger Espen	10.6., 7.7. og 3.9.2010, 9.6.2011, 5. og 24.6.2012
	Erling Vikan	20.6.2010
	Stein Bukholm	8.5. og 25.7.2011
	Erik Bangjord	12.7.2011
	Magne Stavran	15.7.2011
	Egil Ween	2.7.2012
	Simon Rix	9. og 30.7.2012

Kort karakteristikk

Området ligger sørvest for RV3 omtrent midt mellom Tynset og Kvikne/Yset. Reservatet består av søndre del av Stubbsjøen (alternativt Stubbsjøen, Stugusjøen), Sørsjøen med tilgrensende store myrflater, samt åa Gløta med gamle slåtteenger, vierkratt og frodig kantskog. Også langs Bannerelva mellom sjøene og langs Tunna i sør er det frodig bjørkeskog. Langs Gløta finnes det små dammer og avsnørte meandersjøer. Den rikeste våtmarksbiotopen er sørenden av Stubbsjøen, som er grunn og har åpne mudderflater og velutviklede snelle- og starrbelter. I perioder med lav vannstand utover sommeren dekker vegetasjonen det aller meste av vannspeilet. Våren 2009 ble det bygd et fugletårn ved veifyllinga/brua i nordvestgrensa av reservatet. Fra tårnet har man godt innsyn til det rike våtmarksområdet i sørenden av Stubbsjøen. Selv om vegetasjonen her er høy og tett, kan man med litt tålmodighet få øye på både gråhegrer, vadere og andekull av flere arter.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Sangsvane Arten er sett alle år 2007-12, det er lagt inn 17 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 9 ind. I 2011 hekket et par sør i Stubbsjøen, par med 3 unger ble observert 29.6.

Ringgås Et ind. i Stubbsjøen like nord for brua/veifyllinga 16.7.2004.

Brunnakke En ganske vanlig andeart i området. Under feltarbeidet ble en hann hørt i sørenden av Sørsjøen, og en hann sett i Stubbsjøen den 2.6. Den 15.6. en flokk på 11 hanner og 3 hunner sør i Stubbsjøen, og 2 hanner og et par i nord utenfor reservatet. Andre har lagt inn til sammen hele 39 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 70 ind. om våren og 60 ind. i september.

Krikkand I første feltperiode en hann som fløy nedover langs Tunna, og en hann utenfor reservatet i Stubbsjøen. Midt i juni 9 hanner og en hunn i Stubbsjøen, i tillegg til 4 hanner nord i Sørsjøen og enkeltfugler flere steder. Hekkeatferd: En engstelig hunn mot nordvest i reservatet 15.6. Andre har lagt inn hele 33 obs. i Artsobservasjoner, maksimum antall 31 ind. den 22.4.2011.

Stokkand Under feltarbeidet den 2.6. lå det et par og 2 hanner i Stubbsjøen. Midt i juni lå det 11 hanner samme sted, og to par og to hanner nord i Sørsjøen. I tillegg flere observasjoner av 1-2 fugler. Eneste indikasjon på hekking var en engstelig hunn nord for veifyllinga (utenfor reservatet) 15.6. Andre har lagt inn til sammen hele 43 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind. i hekketida, og opptil 30 ind. i september. Flere ungekull er registrert.

Stjertand Hanner er sett 16.5.2009 og 31.5.2010.

Toppand Kun én observasjon under feltarbeidet; 2 hanner sør i Stubbsjøen 14.6. Vanligvis er dette en art man ofte ser her; andre har lagt inn hele 25 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 27 ind. Flere ungekull er observert.

Bergand En sjelden gjest; to par 23.6.2005, og en hunnfarget 25.10.2008 i Stubbsjøen.

Svartand Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-9 ind., alle unntatt én i mai måned.

Sjørørre Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 2-3 ind., alle i mai måned.

Kvinand Under feltarbeidet lå det 2.6. en hunn nord i Sørsjøen, og ett par sør og ett par nord for veifyllinga i Stubbsjøen. En hunn i flukt 15.6. mellom Gløta og Sørsjøen. Andre har lagt inn 18 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 14 ind.

Siland Det er få steder i fylket man er mer sikker på å treffe denne arten. Under feltarbeidet den 2.6. lå det et par i Sørsjøen og et par i Stubbsjøen, i tillegg til et par og en hann nord for

- veifyllinga, utenfor verneområdet. Den 14.6. ble det sett et par og en hann nord i Sørsjøen, og et par ble sett i flukt mellom Gløta og Sørsjøen. Andre har lagt inn hele 30 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 15 ind. 7.9.2008.
- Laksand Under feltarbeidet den 2.6. ble en hann sett i flukt langs Sørsjøen, og den 15.6. ble to hanner sett i flukt helt i nordvest og ved Sørsjøen, og en hunn ved Sørsjølia. Andre har lagt inn 17 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 ind.
- Storlom Under feltarbeidet lå et ind. 15.6. midt på Sørsjøen. Andre har lagt inn til sammen 27 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Horndykker Arten er sett stadig vanligere fra 2007, med 26 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 ind. I hvert fall i 2010 hekket arten sør i Stubbsjøen.
- Storskarv Kun én observasjon foreligger; 1 ind. 7.9.2008.
- Gråhegre Under feltarbeidet ble minst to ind. sett den 15.6., et ind. i sørenden av Stubbsjøen. Senere et ind. i sørenden av Sørsjøen, og litt etter to ind. i flukt samme sted. Andre har lagt inn 21 obs. i Artsobservasjoner, stort sett av 1-3 ind., men en sjelden gang opptil 8 ind.
- Sivhauk Tre observasjoner foreligger; en hunnfarget fugl 23.7. og trolig samme fugl 24.8.2004 sør for brua, og en ungfugl (2K) 30.6.2011.
- Myrhauk Et hann sør i Stubbsjøen 28.5.2009. Andre har fra 2009-12 lagt inn 10 obs. av 1-2 ind. i Artsobservasjoner. Den 29.6.2011 ble et ind. sett med atferd som tydet på hekking.
- Trane Ikke sett i 2006. Områdene i sørvest på begge sider av Gløta ble sjekket grundig med teleskop, men arten syntes ikke å være her i dette året. I 2005 ble et par sett 26.7. Det er i tillegg lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner av 1-2 ind. fra årene 2009-12.
- Tjeld Det foreligger kun én observasjon; ett ind. 30.5.2010.
- Dverglo Det foreligger kun én observasjon; ett ind. ved Stubbsjøen 3.7.2006.
- Sandlo I 2005 5 ind. 26.7. og 3 ind. 4.8. i sørenden av Stubbsjøen. Det er i tillegg lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Heilo Under feltarbeidet den 2.6. ble arten hørt ved Sørsjøen, og noen få søkte næring på jordene i Sørsjølia. Ungekull sett både 4.7.2006 og 30.6.2007. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 25 ind.

Fin biotop for bl.a. spurvefugler langs Bannerelva mellom Stubbsjøen og Sørsjøen 15. juni 2006.

- Vipe Under feltarbeidet ble arten kun observert midt i juni; et ind. 14.6. i fluktspill på østsida av Sørsjøen, og 6 ind. 15.6. på mudderbankene sør i Stubbsjøen. Andre har lagt inn til sammen 20 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind.

- Polarsnipe Kun én observasjon foreligger; 1 ind. 7.9.2007 ved Stubbsjøen.
- Temmincksnipe Det foreligger to observasjoner; 3 ind. 4.7.2006 ved Sørsjøen, og 1 ind. 9.6.2011.
- Brushane Arten hekket tidligere i området, men er nå en sjelden gjest, enkeltfugler sett 9.6.2011 og 24.6.2012.
- Enkeltbekkasin Under feltarbeidet ble arten observert ti ganger fordelt på begge feltperioder. Størst aktivitet i Stubbsjøen, med flere par i fluktspill og varslende. Andre har lagt inn til sammen 16 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.
- Småspove Hørt og sett alle tre dager under feltarbeidet, i fluktspill over myrene på begge sider av Sørsjøen, trolig minst to par. Andre har lagt inn til sammen 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Storspove Under feltarbeidet stadig fluktspill 2.6. langs Sørsjøen. Den 14.6. søkte to par med hhv. minst én og tre unger næring på østsida av Sørsjøen. Trolig et tredje par varslet dagen etter mellom Gløta og Sørsjøen. Andre har lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.
- Rødstilk Under feltarbeidet registrerte vi den 2.6. hhv. 2 og 6 ind. ved Sørsjøen og Stubbsjøen. Midt i juni var tilsvarende tall 4-6 og minst 15. Sistnevnte dreide seg om en flokk antatt ikke-hekkende fugler som søkte næring på mudderbankene, avbrutt av støyende fluktspill i små og store grupper. Andre har lagt inn hele 29 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 40 ind. sør i Stubbsjøen og opptil 4 ved Sørsjøen.
- Gluttsnipe Under feltarbeidet ble det den 2.6. sett to fugler nord for veifyllinga, og minst fire den 14.6. sør for fyllinga. Langs Gløta 1-2 fugler med klar hekkeatferd den 15.6. Andre har lagt inn til sammen 18 obs. i Artsobservasjoner, av 1-9 ind.
- Skogsnipe Det foreligger to observasjoner av enkeltfugler; 29.4. og 2.7.2012.
- Grønnstilk Sparsom forekomst under feltarbeidet; et ind. 2.6. i fluktspill langs Sørsjøen, og minst 3 ind. 14.6. i fluktspill/varsling ved Sørsjøen. Andre har lagt inn 26 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.
- Strandsnipe Under feltarbeidet et ind. 2.6. nord for veifyllinga. Den 14.6. minst 2 ind. i Stubbsjøen, og et varslende ind. ved Tunna 400 m nedenfor samløpet. Andre har lagt inn 23 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 ind.
- Svømmesnipe Det er lagt inn 15 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.
- Dvergmåke Også her har denne arten blitt sett de siste årene; 1 ind. 17.7.2008 og 2 ind. 24.6.2012.
- Hettemåke Under feltarbeidet fløy 2 ind. 2.6. nedover langs Tunna, og 5 ind. søkte næring 14.6. ved Stubbsjøen. I 2005 ble det den 26.7. sett 16 unger av året sammen noen voksne fugler i sørenden av Stubbsjøen. Det er ukjent om disse ungene er klekt her. Det er lagt inn 17 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 55 ind. Seks av obs. er gjort ved Sørsjøen.
- Fiskemåke Under feltarbeidet 2 ind. 2.6. 500 m nord for veifyllinga, og 4 ind. i Stubbsjøen 15.6. Andre har lagt inn til sammen 25 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 35 ind.
- Sildemåke Kun én observasjon foreligger; 4 ind. 16.5.2009.
- Gråmåke Sjelden gjest; 1 ad. ind. 22.7.2007, 7 ind. 16.5.2009 og 3 ind. 25.6.2010.
- Svartbak Sjelden gjest; en voksen fugl og en nesten utfarget (4K) 24.5.2012, og ett ind. tre dager senere.
- Makrellterne Et ind. sammen med rødnebbterne 20.7.2011.
- Rødnebbterne Under feltarbeidet et par ved veifyllinga 2.6. og 14.6., med kurtisemating og varsling. Et varslende par i sørenden av Sørsjøen 2.6. Andre har lagt inn hele 33 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 31 ind. Observasjonene fordeler seg omtrent jevnt på de to sjøene.
- Svartterne Et ind. 28.6.2008. Denne sjeldne arten er sett her tidligere; 1 ind. 28.5.1984.
- Jordugle Enkeltfugler er sett tre ganger ved Stubbsjøen.
- Heipiplerke Under feltarbeidet et ind. i fluktsang 15.6. mellom Gløta og Sørsjøen. Andre har lagt inn kun 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Gulerle Under feltarbeidet flere syngende og varslende fugler rundt de store myrflatene ved Sørsjøen i begge perioder. Andre har lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind., både fra Sørsjøen og Stubbsjøen.
- Blåstrupe Under feltarbeidet en syngende hann 2.6. på begge sider av veifyllinga, i og utenfor verneområdet. Andre har lagt inn til sammen 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind., alle ved Stubbsjøen.

Sivspurv Arten er fast hekkefugl i reservatet. Under feltarbeidet flere syngende og varslende fugler ved Stubbsjøen, langs Banneråa og Tunna, og ved Sørsjølia. Andre har lagt inn til sammen 20 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Andre fuglearter

Havørn Sjelden gjest; et yngre ind. (3K) 7.9.2007.

Hønsehauk Et ind. ved Stubbsjøen 18.5.2008.

Spurvehauk Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Fjellvåk Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Kongeørn En ungfugl (2K) ble sett ved Stubbsjøen 24.5.2012.

Tårnfalk Det er lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.

Dvergfalk Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Jaktfalk Et ind. 18.5.2008.

Vandrefalk Et ind. ved Sørsjøen 4.7.2006.

Rugde Kun én observasjon foreligger; 1 ind. 30.6.2011.

Lirype En stegg 2.6. like nedenfor infotavla ved Sørsjøen.

Ringdue Under feltarbeidet et ind. 15.6. mellom Gløta og Sørsjøen. Andre har lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-7 ind.

Gjøk Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Tårnseiler Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.

Flaggspett Det er lagt inn 4 obs. av enkeltind. i Artsobservasjoner.

Tretåspett Kun én observasjon; 1 territoriehevdende ind. 31.5.2010.

Sandsvale Arten jakter ikke så sjelden over våtmarksområdene. Det er lagt inn 17 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.

Låvesvale Uventet nok ikke sett i 2006. For 2009-12 er det lagt inn 25 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 35 ind. Allerede første året 2009 hekket arten i fugletårnet, og det samme skjedde i 2012.

Taksvale Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.

Linerle Under feltarbeidet flere ind. 2.6. ved veifyllinga. Andre har lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind.

Rødstrupe Det foreligger tre observasjoner av enkeltindivider.

Rødstjert Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Buskskvett Under feltarbeidet 2 ind. 15.6. mellom Gløta og Sørsjøen. Ellers foreligger kun én observasjon; 4 ind. 30.7.2012.

Gråtrost Under feltarbeidet observert varslende i kantskogen og på næringssøk på myrene flere steder. Andre har lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 6 ind. i hekketida, og 25 ind. på høsttrekk.

Måltrost Kun én observasjon foreligger; ukjent antall 8.5.2011.

Rødvingetrost Under feltarbeidet ble arten sett varslende i kantskogen og på næringssøk på myrene flere steder. Andre har lagt inn kun 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.

Duetrost Kun én observasjon foreligger; et ind. 9.7.2012 ved Stubbsjøen.

Møller En syngende hann 2.6. like nedenfor infotavla ved Sørsjøen.

Hagesanger Syngende hanner 15.6. i nordenden av Sørsjøen og mellom Gløta og Sørsjøen.

Munk To syngende hanner 15.6. i nordvest.

Gransanger Et ind. 24.9.2005. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Løvsanger Under feltarbeidet sang arten i bjørkeskogen flere steder. Andre har lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Grå fluesnapper Kun én observasjon foreligger; 1 ind. 5.6.2012.

Svarthvit fluesnapper Under feltarbeidet ble syngende fugler 15.6. ned for Nytrøa og helt i nordvest. Andre har lagt inn én obs. i Artsobservasjoner, 1 ind. 16.5.2009.

- Granmeis Under feltarbeidet 1 ind. registrert 15.6. ned for Nytrøa. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Toppmeis Et ind. 10.6.2010.
- Blåmeis To ind. 25.10.2008.
- Kjøttmeis Arten er sett to ganger ved Stubbsjøen, 2 og 3 ind.
- Spettmeis Kun én observasjon; 1 ind. 3.5.2011.
- Trekryper Kun én observasjon; 3 ind. 10.6.2010.
- Varsler Kun én observasjon; 1 ind. 2.7.2012.
- Nøtteskrike Kun én observasjon; 1 ind. 25.10.2008.
- Skjære Registrert nedenfor RV3 ved Sørsjøen, og ved Stubbsjøen-gårdene. Andre har lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Kråke Under feltarbeidet 2.6. 4-5 ind. på myrflatene, og senere samme dag 5 ind. øst for Sørsjøen. Andre har lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Ravn Kun én observasjon foreligger; 2 ind. 15.6.2007.
- Stær Kun én observasjon foreligger; 2 ind. 16.5.2009.
- Bokfink Under feltarbeidet en syngende hann 2.6. like nedenfor infotavla ved Sørsjøen. Andre har lagt tre obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Bjørkefink Vanlig art i bjørkeskogen, registrert en rekke ganger under feltarbeidet.
- Grønnfink Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 2-4 ind.
- Grønnsisik Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Gråsisik Under feltarbeidet ble arten hørt 15.6. helt i nordvest og like nordvest for Sørsjøen. Uventet nok finnes det ellers kun én obs. i Artsobservasjoner, 20 ind. 25.10.2008.
- Grankorsnebb Fem ind. observert 25.10.2008.
- Ubestemt korsnebb To ind. ved Stubbsjøen 5.7.2007.
- Dompap Det er lagt inn kun 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind., alle ved Stubbsjøen.

Sørsjøen naturreservat har funksjon både som rasteplass og hekkeområde. Med 57 påviste arter har området størst artmangfold av våtmarksfugler av alle områdene nord i fylket. Brunnakke er den mest tallrike andearten, mens enkeltbekkasin, rødstilk, gluttsnipe og grønnstilk er de vanligste vaderartene. Det er sørenden av Stubbsjøen som har størst konsentrasjon av våtmarksfugler. De grunne partiene, mudderbankene og de frodige vegetasjonsbeltene er verdifulle både for rastende og hekkende fugler. I de frodige kratt- og skogområdene er det et stort innslag av småfugl, bl.a. er det påvist fem sangerarter.

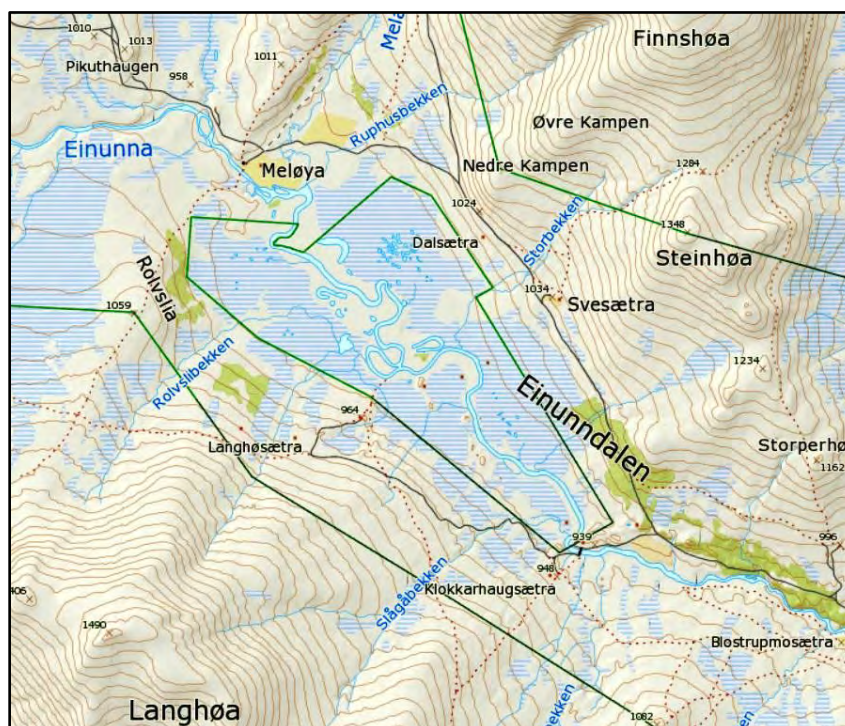

Meløyfloen

Kartblad	1519 Einunna	
Kommune	Folldal	
Areal	5.104 daa	
Høyde	930-1.030 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	2.-3.6. og 2.-3.7.2006
Andre besøk	Jostein Myromslien	6.7.2006
	Morten Brandsnes	26.6.2008
	Knut Arne Monrad	13.6.2009
	Arnfred Antonsen, m.fl.	4.7.2009, 12.8.2010, 29.6.2011
	Trond Berg	14.7.2009
	Egil Østby	16.7.2009, 17.7.2010, 15.-16.7.2011, 11.7.2012
	Odd Enget	4.4. og 4.8.2010
	Sven og Henning Andersen	7.6.2010
	Tor Fjesme	27.6.2010
	Tore Hoell	1.6.2011, 21.6.2012
	Knut Waagan	7.6.2012
	John Martin Mjelde	7.6.2012
	Carsten Lome	13.8.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger i Einunndalen, der den utvider seg til et stort, myrdominert område mellom Meløya seter i nord og Klokkarhaugsetra i sør. Området er ca. 4 km langt og nesten 2 km bredt i nord. Einunna meandrerer kraftig gjennom området, og det finnes flere kroksjøer, både gjengrodde og intakte. Nærmest elva er det for det meste fastmark av finere sedimenter, mye av dette er gammelt

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

slåtteland med spredte løer. I partier vokser det tett vierkratt, opptil 3-4 m høyt. I flere delområder finnes det et stort antall dammer ute i myrlandskapet. Utenfor reservatet, langs Ruphusbekken, finnes ei stor evje som ikke framgår av kartet.

Meløya seter og Dalsætra er fortsatt i drift, og det gamle slåttelandet beites av storfe og geiter. Vegetasjonen er mest preget av beite nærmest setrene, og områdene sørvest for elva er minst påvirket. Det aller meste av menneskelig ferdsel skjer i forbindelse med sportsfiske. På 1990-tallet er det bygd bru over Einunna like sør for reservatet, slik at sørvestsida er blitt vesentlig lettere tilgjengelig.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

Sangsvane Artsobservasjoner: Tre ind. 4.4.2010, og 2 ind. 7.6.2012.

Brunnakke Under feltarbeidet fire observasjoner i juni, flest ind. sentralt sør i reservatet med 3 hanner og to hunner den 2.6. I juli ble hunner med hekkeatferd observert i dammene ned for Dalsætra og i den nordligste pølsesjøen på sørvestsida. Den 3.7. ble 4 hanner og 3 hunner sett sammen i evja ved Ruphusbekken, like utenfor reservatet. Tre dager senere ble 7 ind. av begge kjønn (sikkert de samme sju) og en unge observert. Andre har lagt kun én obs. i Artsobservasjoner, et ukjent antall ind. 7.6.2010.

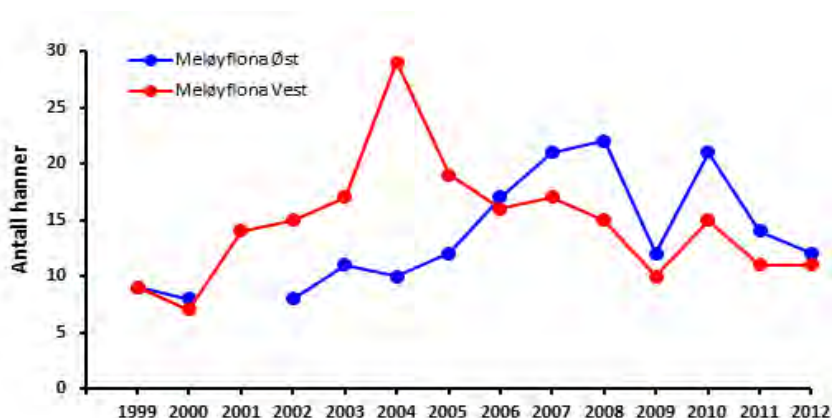

Utsyn fra Dalsætra utover de vidstrakte myrene med et utall av dammer 3. juli 2006.

Krikkand Arten hekker i reservatet, under feltarbeidet ble en hunn med minst 7 små unger sett 3.7. i dammene ned for Svesætra. Det er likevel de store "ungkarsflokkene" som dominerer, med 6 hanner i flokk 2.7. i dammene ned for Dalsætra, og hele 32 ind. 3.7. i den nylig avsnørte kroksjøen NQ 540 084. Blant disse var det kun 1-2 hunner. Det må antas å være hanner fra par som hekker over et stort område om samles her utover sommeren. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, bl.a. av hunn med 7 unger.

Stokkand Under feltarbeidet ble det gjort fem observasjoner av 1-5 fugler, de fem av ukjent kjønn lettet 3.7. fra dammene ned for Svesætra. En hunn på sørvestsida av elva NQ 535 090 oppførte seg som om hun hadde et ungekull. Andre har lagt inn kun to obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. og ukjent antall.

- Stjertand** Under feltarbeidet to observasjoner den 2.7.: En hunn med 6 ukegamle unger ble observert over lang tid i dammene ned for Dalsætra, og en enslig hunn søkte næring i dammene ned for Svesætra. Andre har observert en hunn med 4 unger 13.6.2009, og en hann 7.6.2010.
- Toppand** Det ble under feltarbeidet gjort ti observasjoner fordelt på begge feltperioder. Maks. antall var 3 hanner og 2 hunner 3.7. i evja ved Ruphusbekken, like utenfor reservatgrensa. Fravær av kull skyldes nok at denne arten oftest klekker seinere enn dato for siste besøk. Andre har lagt inn 12 obs. i Artsobservasjoner, herav tre ungekull 3.8.2010. Største flokk 13 hanner og 4 hunner 29.6.2011.
- Bergand** Et par 13.7.2012.
- Kvinand** Ikke sett under feltarbeidet, men andre har lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av en hann 27.6.2010, og 5 ind. 11.7.2012.
- Laksand** Kun én observasjon under feltarbeidet; en hann fløy nedover langs elva den 2.6.
- Myrhauk** Artens kjerneområde i Hedmark synes å ligge fra Markbulidammen til Flåman. På Meløyfloen sees arten årlig. Også under feltarbeidet i 2006 ble arten registrert; den 3.6. jaktet en hann over sentrale deler av reservatet, og den 2.7. ble en hann sett 2 km nordvest for verneområdet. Morten Erichsen (pers. medd.) besøkte området 13.8.2008 og registrerte et kull ved dammene ned for Dalsetra, og et kull helt sør i reservatet på vestsida av elva. Til sammen fant han fire kull i Einunndalen. Uventet nok er det lagt inn kun 2 obs. i Artsobservasjoner, av en hunn 4. og 12.8.2010.
- Trane** Arten hekker enkelte år. Ikke sett i 2006. Morten Erichsen (pers. medd.) besøkte området 13.8.2008 og observerte et par med en unge ned for Dalsetra. De jagde unna en rev som truet ungen. Et par ble observert 4.7.2009. Den 11.7.2012 ble det sett 4 ind., og 13.8. s.å. ble det sett et par med én unge.
- Heilo** Vanlig hekkefugl i fjellet rundt reservatet. Arten ble sett og hørt i begge feltperioder, med opptil 5 ind. som fløy til og fra myrområdene for næringssøk den 3.7. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 2-7 ind. på Meløyfloen og ved Klokkehaugsetra.
- Vipe** Det ble i 2007 gjort ti observasjoner fordelt på begge feltperioder. Maks. antall var 6 ind. 3.7. ved kroksjøen NQ 540 084. Tre par viste hekkeatferd; ett par sentralt i sør, og to par ved dammene ned for Dalsætra. Den 6.7. s.å. ble 12 ind. sett. Artsobservasjoner: To obs. av enkeltind. i 2008 og 2010, og hele 20 ind. 13.6.2009.
- [Temmincksnipe Arten ble søkt etter, men ikke registrert i 2006. Heller ingen andre har rapportert denne arten, som tidligere trolig hekket langs elva ved Meløya].
- Brushane** Under feltarbeidet i 2006 ble arten søkt grundig etter på tidligere tilholdssteder, men ikke påvist. Andre har lagt inn obs. i Artsobservasjoner som viser at arten fortsatt finnes; 1 par 26.6.2008, 7 haner et sted og trolig 4 andre et annet sted 13.6.2009, og tre ungfugler 12.8.2010. Bjørn Brendbakken (pers. medd.) har også registrert noen få brushaner i årene etter 2005.
- Enkeltbekkasin** Under feltarbeidet fire observasjoner fordelt på begge feltperioder; fugler i fluktspill ble registrert ned for Svesætra, ned for Dalsætra og ved evja der Ruphusbekken munner ut. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Dobbeltbekkasin** Einunndalen er blant de beste områdene for denne arten i Hedmark, og det finnes to viktige spillplasser for arten i reservatet. Siden disse følges av Norsk institutt for natur forskning, oppsøkte vi ikke spillplassene under feltarbeidet, og arten ble litt uventet heller ikke hørt eller støkt opp tilfeldig. Figur 2 viser at NINAs tellinger i perioden 1999-12 har gitt som resultat 8 til 22 spillende hanner på leik øst, og 7 til 29 hanner på leik vest (John Atle Kålås pers. medd.). Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1 til min. 5 ind.
- Småspove** Kun én observasjon er kjent; et ind. 13.6.2009.
- Rødstilk** Det ble gjort 13 observasjoner fordelt på begge feltperioder. Varslende fugler ble registrert ved dammene ned for Dalsætra, ved begge kroksjøen på sørvestsida, og ved evja ved Ruphusbekken i nord. Andre har lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-7 ind.
- Gluttsnipe** Under feltarbeidet kun en tilfeldig observasjon; et ind. lettet 3.7. fra elvekanten sentralt nord i reservatet. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Figur 2. Antall hanner på de to spillplassene for dobbeltbekkasin 1999-2012.

Grønnstilk Under feltarbeidet 4 observasjoner; fluktspill 2.7. ved kroksjø NQ 536 093 i nord, og den 3.7. fluktspill sentralt i servatet, par med minst én liten unge ved dammene ned for Dalsætra, og varslende fugl på sørvestsida NQ 535 090. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.

Strandsnipe Tre observasjoner under feltarbeidet; et par varslet 2.6. ved elva i sør NQ 551 077, et ind. 3.7. ved elva i sørgrensa av reservatet, og et ind. varslet i nordgrensa samme dag. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Svømmesnipe Arten ble sett fire ganger under feltarbeidet den 3.7. I elva like nord for reservatet lå det 2 ind. i ei stille vik. De andre fuglene ble sett sørvest for elva. I en starrdam nær elva 200 m inne i reservatet lå det 3 hunner og en hann. I det runde tjernet NQ 536 089 lå det 2 hunner, og i neste tjern sørover én hunn til. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.

Hettemåke Tre ind. sett 29.6.2011 og 1 ind. 7.6.2012.

Fiskemåke Under feltarbeidet 2 varslende par ved dammene ned for Dalsætra den 3.7. Etter litt kom også to andre ind. til og tok del i varslingen. Ellers ble enkeltfugler sett like nord for Meløya 3.6. og ved sørgrensa 3.7. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.

Makrell-/rødnebbterne Under feltarbeidet 2 ind. 3.6. i sørkant av innmarka på Meløya, og 2 ind. 3.7. langs elva nord i reservatet.

Rødnebbterne To ind. 13.6.2009.

Jordugle Det var lite smånagere under feltarbeidet, og arten ble ikke sett. Morten Erichsen (pers. medd.) besøkte området 13.8.2008 og registrerte et kull mot sørøst i reservatet, og ett par ca. 1 kilometer nordøst for sørenden av området. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. i 2009-10.

Heipiplerke Under feltarbeidet varslende par rett ned for Dalsætra, ellers ble fluksang registrert ved sørgrensa, ned for Svesætra og ved evja ved Ruphusbekken. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 2-10 ind.

Gulerle Under feltarbeidet sett med hekkeatferd ved brua i sør, ellers vanlig ved Meløya, ved Ruphusbekken og i beitelandskapet de to nordligste kilometerne i reservatet. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 6-15 ind.

Blåstrupe En syngende hann 2.6. ca. 1.500 m nord for sørgrensa, en syngende hann 3.7. like ovenfor brua i sør, og en annen hann 200 m lengre nord. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.

Lappspurv Ikke observert i 2006.

Sivspurv Åtte observasjoner under feltarbeidet, flest fra Ruphusbekken og 1.500 m nedover langs elva. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-15 ind.

Andre fuglearter

- Lirype Under feltarbeidet 3 observasjoner av par eller stegg, og i tillegg et reirfunn ved evja ved Ruphusbekken den 3.6.; 7 egg. Andre har lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, herav 6 ungekull.
- Fjellrype Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind., og én obs. av par med 5 unger.
- Kongeørn En ung fugl sirklet over området 13.8.2008 (Morten Erichsen).
- Tårnfalk En hann jaktet 3.7. nedenfor Dalsætra, delvis jaget av to vipser. Hekkefunn 2009, og 4 obs. av 1-3 ind. 2010-11.
- Dvergfalk Et ind. 1.6.2011.
- Jaktfalk En gammel fugl krysset området 13.8.2008 (Morten Erichsen).
- Rugde To ind. i fluktspill ved Klokkehaugsetra 16.7.2011, og 1 ind. Meløyfloen 7.6.2012.
- Gjøk Under feltarbeidet hanner med jevn aktivitet ned for Dalsetra, på hver side av elva i nord, og ved Meløya. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av galende hanner.
- Tårnseiler To ind. 29.6.2011.
- Sandsvale To ind. 18.7.2009.
- Linerle Ikke sett under feltarbeidet, men andre har lagt inn en obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. 27.6.2010.
- Jernspurv Under feltarbeidet en syngende hann 2.7. like nedenfor Dalsætra. Et syngende hann 27.6.2010.
- Ringtrost Under feltarbeidet en syngende hann 2.7. rundt Dalsætra. To hanner 21.6.2012.
- Gråtrost Ikke sett i 2006, men andre har lagt inn 2 obs. av hekkende fugler på Meløyfloen og ved Klokkehaugsetra.
- Rødvingetrost Under feltarbeidet syngende hanner hørt 2.6. like nedenfor Svesætra, og 3.7. helt i sør. Andre har lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 2 voksne og 2 ungfugler.
- Løvsanger Under feltarbeidet ikke registrert i juni pga. lav temperatur og kald vind, men flere ind. langs elva i sør den 3.7. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Skjære Et ind. 13.6.2009.
- Kråke Under feltarbeidet søkte et par næring 3.7. sentralt i reservatet. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Ravn Under feltarbeidet krysset 1 ind. reservatet 3.7. To ind. sett 12.8.2010.
- Bjørkefink Hørt ned for Svesætra 3.6. og 3.7.
- Grønnsisik Et ind. 17.7.2010 ved Klokkehaugsetra ved sørenden av reservatet.
- Bergirisk Fem ind. 18.7.2009 og 14 ind. 17.7.2010 ved Klokkehaugsetra ved sørenden av reservatet.
- Gråsisik Under feltarbeidet noen få ind. 3.7. ved brua i sør. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 2-5 ind. på Meløyfloen og ved Klokkehaugsetra.

Meløyfloen naturreservat mangler større vannspeil, og dette begrenser artsmangfoldet av våtmarksfugl noe. Området har en middels bra forekomst av ender både når det gjelder mangfold og antall par. Den mest tallrike arten er toppand. Særlig interessant er det at dette området er det eneste i fylket hvor stjertand synes å hekke årlig. Vadefuglfaunaen er ganske artsrik, men antallet par er ikke spesielt høyt. Temmincksnipe synes ikke å være til stede lenger, men vipse og brushane hekker fortsatt. Et interessant innslag er den livskraftige forekomsten av dobbeltbekkasin. Myrhaukens kjerneområde i Hedmark synes å ligge fra Markbulidammen til Flåman. Meløyfloen ligger sentralt i dette området, og arten sees årlig.

basen). Verneområdet er et myrkompleks av store flatmyrer med gjengroingstjern, høgstarrsummer og kantsoner med vier. Formålet med fredningen er å bevare området i naturtilstand og som landskapselement, samt å bevare den tilhørende floraen og faunaen. Atnsjømyrene har artsfattig vegetasjon. Myrene får i tillegg til regnvann også tilførsel av vann som har vært i kontakt med mineraljord. Slike myrer kalles jordvannsumyer. Bergartene i området ble dannet for ca. 600 millioner år siden av sand som ble presset sammen. Atnsjømyrene ligger på et lag av materiale som er avsatt i innsjø og elv. Grensene mellom myra og de bratte dalsidene er skarpe og følger nesten rette linjer i terrenget. Ved høy vannstand om våren er det aller meste av dalbunnen satt under vann, og myrene får på den måten tilført en god del næring. I kanten av tjern og vannfylte sumper finnes høy vegetasjon der flaskestarr og nordlandsstarr danner produktive samfunn med få arter. Via tørrere samfunn med svartstarr og duskull går vegetasjonen over til dvergbjørk og vier, og i soner mot fastmark dominerer disse buskene helt. Fastmarka mot elvekanten har en sone med høy bjørkeskog. Vekslingen mellom små tjern, sumper, tørrere partier, buskmark og kantskog skaper leveområder for et rikt fugleliv, og mange pattedyrarter. Reservatet ble opprettet 7.12.2001, og det ble Ramsar-område i 2011.

Topptung ekskursjon til Atnsjømyrene i juni 1935

Etter at Det Norske Videnskaps-Akademi nylig hadde overtatt Sør-Neset gård ved Atnsjøen som en testamentarisk gave, ville ledelsen ved Zoologisk Institutt, Universitet i Oslo ta eiendommen nærmere i øyesyn. Ledet av Kristine Bonnevie, vårt lands første kvinnelige professor, dro en liten gruppe mannlige studenter med tog til Atna stasjon og videre med buss til Sør-Neset. Som feltkyndige hadde hun med seg vitenskapelig assistent Per Høst og cand. mag. Yngvar Hagen. Hagen hadde sammen med en ivrig student, Thor Heyerdahl, reist opp ei uke før for å bli kjent med forholdene. En av de andre studentene, Edvard K. Barth, førte en detaljert notatbok over alt de opplevde. Morgenen etter ankomst dro de til Atnas utløp i sjøen, hvor de to først ankomne hadde observert et meget rikt fugleliv. Men nå hadde elva steget nesten en meter, og vannet "sto høyt over det meste av de svære myrene". De observerte gluttsnipe, et stokkandpar, mange løvsangere, og de fant reir av enkeltbekkasin, og en hoggorm ble løftet opp etter halen og behørig fotografert og filmet. Under en tur til topps på Høgronden og Rondeslottet noterte de fjellrype og snøspurv. Utenfor nåværende reservat fikk de også med seg spill av dobbeltbekkasin og reir av lappmeis. Tor A. Bakke har presentert et utdrag fra E.K. Barths notatbok i tidsskriftet Fauna (Barth & Bakke 2006).

Noen av observasjonene nedenfor er angitt med lokalitet for eksempel Straumbu, det kan bety langs elva og innenfor verneområdet, eller ved gård og dyrket mark, dvs. like utenfor reservatgrensa.

Våtmarksfugler

Sangsvane Fire ind. vinteren 1941-42 og 2 ind. mai 1945 i Atnsjøen, i eller utenfor reservatet (Barth & Hagen 1951). Uventet nok synes ikke arten å være rapportert senere.

Brunnakke Hunn med unger i området 6.7.1967 (Fremming & Slagsvold 1968). I 1978 ble det påvist 1 kull, og det ble anslått at området huset 1-3 par (Sonerud 1982). Et par 5.5.2007 i Torsteinstjønnin, og den 25.6. to varslende hunner langs elva på strekningen Sætri – Straumbu, og 1 hann i Myrtjønna.

Krikkand I 1978 ble det påvist 7 kull, alle på vestsida av elva, og i tillegg én hunn med hekkeatferd på hver side av elva. I juni ble det i tillegg sett til sammen 13 hanner og 3 hunner. Det ble anslått at området huset 12-17 par (Sonerud 1982). To par 4.5.2007 i Torsteinstjønnin, og et grasandpar, trolig denne art i Langtjønna. Dagen etter 4 hanner og 2 hunner i Torsteinstjønnin. Den 24.6. en hunn med ca. 5 små unger i Myrtjønna. Den 25.6. 1 hann i Myrtjønna og 1 hann og 2 hunner trolig uten unger i de oversvømte Torsteinstjønnin.

Utsyn fra lia over veien i sør, mot delvis oversvømte myrer, elva med bjørkeskog og Svarttjønna 5. mai 2007.

Stokkand I 1978 ble det kun påvist ett kull, og en hunn med hekkeatferd, begge på vestsida av elva. I juni ble det i tillegg sett til sammen 14 hanner. Det ble anslått at området huset 2-6 par (Sonerud 1982). Den 5.5.2007 2 hanner i Torsteinstjønnin, 1 hann i Myrtjønna og 1 hann i dam sør for Blekutjønna. Den 24.6. 2 hanner i Myrtjønna, og dagen etter 2 par i tjernet Merraverma 500 m sør for Sætri, hunn med 5 store unger i Breitjønna, og 2 hanner i Reivtjønna i nord. Dagen etter en hann i de oversvømte Torsteinstjønnin. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind., herunder hunn med 1 unge.

Stjertand Kull sett på myra på 1800-tallet, og flere par i området 27.5.1946 (Sonerud 1982).

Knekkand Et par 27.5.1946 (Sonerud 1982).

Skjeand Påvist før 1978 (Sonerud 1982).

Toppand I 1978 ble det påvist to kull på vestsida av elva. I juni ble det i tillegg sett til sammen 16 hanner og 7 hunner. Det ble anslått at området huset 3-7 par (Sonerud 1982). Den 4.5.2007 to par + 1 hann i Torsteinstjønnin og et par i Myrtjønna. To hanner 24.6. og dagen etter 3 hanner i Myrtjønna. Den 25.6. opptil 9 hanner og 7 hunner ved to sjekk av Breitjønna, 3 hanner og 1 hunn i de oversvømte Torsteinstjønnin, og 1 hann i Blekutjønna. Andre har lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind. i perioden 2009-12.

Bergand Reirfunn 1947 (Sonerud 1982). En hann 2.6.2010 i Torsteinstjønna.

Svartand En hunn med 6 dununger 17.7.2009 ved veien ved Torsteinstjønnin.

Sjørørre Sees av og til i Atnsjømyra (Barth 1956).

Kvinand På 1960-tallet synes arten å ha vært særlig tallrik; 12 kull ble påvist i 1966 og 9 kull i 1967 (Fremming & Slagsvold 1968). I 1978 ble det påvist to kull på vestsida og ett på østsida av elva. I juni ble det i tillegg sett til sammen 10 hanner og 7 hunner. Det ble anslått at området huset 3-8 par (Sonerud 1982). Den 4.5.2007 6 hanner og 8 hunner i Myrtjønna, 2 par i Langtjønna, 1 hann og 3 hunner i Torsteinstjønnin, og 1 par i Hestetjønn. Samme dag i Atnsjøens del av reservatet 2 hanner og 1 hunn; til sammen 12 hanner og 15 hunner. Den 24.6. en hunn med 7 halvstore unger og to enslige hunner i Myrtjønna. Den 25.6. ble arten sett 11 ganger (noen sett flere ganger) under kanotaksering på strekningen Sætri – Straumbu, i tillegg en hunn i Breitjønna, en hunn med minst 5 små unger i den oversvømte myra 400 m sør for tjernet, en hunn i dam ved veien 1 km sør for Straumbu, 1 hunn ved Blekutjønna, hunn med 3 nyklekte unger + enslig hunn i de oversvømte Torsteinstjønnin, 2 hanner og 2 hunner i Svarttjønna, og 1 hunn i elvas utløp. Andre har lagt inn til sammen 11 obs. i Artsobservasjoner, av beskjedne 1-3 voksne ind. og kun 2 kull, hvert på på 6 unger.

Siland På Atna og Atnsjøen sees kull av og til (Barth 1956).

- Laksand Det ble kun sett ett ind. under feltarbeidet i 1978 (Sonerud 1982). En hann 5.5.2007 i Hesseljønnna. Den 24.6. en hunn uten unger i Myrtjønnna.
- Storlom Sees hvert år på Atnsjøen (Sonerud 1982). Den 4.5.2007 et ind. i Atnsjøens del av reservatet, dagen etter 2 ind. Den 24.6. et ind. samme sted.
- Gråhegre Et ind. på myra 6.7.1967 (Fremming & Slagsvold 1968).
- Fiskeørn En tilfeldig observasjon 23.7.1979, og arten er også sett her tidligere (Sonerud 1982). Tre observasjoner av enkeltind. de siste årene; 12.6. og 2.8.2009, og 7.6.2010.
- Myrhauk En hunn på myra 22.6.1942 (Barth & Hagen 1951).
- Trane Ett til to par hekker årvisst på myra (Fremming & Slagsvold 1968). Det ble påvist to par under feltarbeidet i 1978, ett på hver side av elva. Ingen av disse viste hekkeatferd. Samme resultat i 1979 (Sonerud 1982). Par med én unge 22.8.2004 (Arne Mæhlen). Den 5.5.2007 observerte vi et par med reir på vestsida av elva. Paret ble sett omtrent samme sted 25.6., tilsynelatende uten unger. Under kanotaksering viste en av fuglene hekkeatferd her, ved at den først sto vaksom og fulgte med, deretter fløy den rundt og ropte svakt. Like etter viste en annen trane hekkeatferd vel en kilometer unna. Altså kan det ha vært to par her dette året. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Sandlo 5-10 ind. i nordenden av Atnsjøen i juni-juli 1949-52 (Barth 1956). Et ind. sett 20.6.1978 (Sonerud 1982).
- Heilo Ingen observasjoner foreligger, men arten bør opplagt forekomme her, i hvert fall på næringssøk.
- Vipe Enkelte individer observeres hvert år ved Atnasjøen, men hekking er ikke konstatert (Fremming & Slagsvold 1968). I 1978 ble det påvist to par + 1 ind. på vestsida av elva. Det ble anslått at området huset 1-3 par (Sonerud 1982). Uventet nok synes ikke arten å være rapportert senere.
- Temmincksnipe Et ind. på sandbanke i elva ved Sætri 21.6.1965 (Schiemann et al. 1972).
- Enkeltbekkasin I 1978 ble det påvist to kull på vestsida av elva. I juni ble det i tillegg sett til sammen 10 ind. på vestsida og 19 ind. på østsida. Det ble anslått at området huset 2-5 par. Året etter ble det registrert kun ett ind. uten hekkeatferd (Sonerud 1982). To ind. i lufta 5.5.2007 ved Torsteinstjønnin. Et ind. i fluktspill 24.6. over myrflata nord for Myrtjønnna. Under kanotaksering 25.6. minst 3 ind. langs elva fra Sætri til Straumbu, og også 1 i fluktspill på strekningen Straumbu – Blekutjønnna. Samme dag 1 lokkende/spillende ind. ved den oversvømte Torsteinstjønnna. Andre har lagt inn kun to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Småspove Et ind. 16.7.1993 på "Atnamyrene".
- Rødstilk I 1978 ble det påvist et par med hekkeatferd på vestsida av elva. I juni ble det i tillegg sett 1 ind. på vestsida og 4 ind. på østsida. Det ble anslått at området huset 1-4 par. Året etter ble det registrert 2 par med hekkeatferd. (Sonerud 1982). Den 25.6.2007 3 ind. i fluktspill og varsling ved Reivtjønnna i nord. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Gluttsnipe I 1978 ble det påvist 3 par med hekkeatferd på vestsida og 1 par på østsida av elva. I juni ble det i tillegg sett 9 ind. på vestsida og 5 ind. på østsida. Det ble anslått at området huset 4-8 par. Året etter ble det registrert 4 par med hekkeatferd. (Sonerud 1982). Et ind. 5.5.2007 i fluktspill langs myra nord for Myrtjønnna, og 24.6. varslet et ind. samme sted. Den 25.6. 1 par i spill og varsling ved Breitjønnna, 1 varslende ind. ved Reivtjønnna i nord, 1 varslende par ved Blekutjønnna, og et varslende par ved Svarttjønnna. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Skogsnipe Et ind. 6.8.1983 ved Straumbu.
- Grønnstilk I 1978 ble det påvist et kull og 3 par med hekkeatferd på vestsida av elva. I juni ble det i tillegg sett 5 ind. på vestsida og 1 ind. på østsida. Det ble anslått at området huset 4-6 par. Året etter ble det registrert 7 par med hekkeatferd (Sonerud 1982). Under feltarbeidet 1 ind. i fluktspill 24.6. over myrflata nord for Myrtjønnna, og dagen etter 1 ind. i fluktspill på strekningen Sætri – Straumbu, og 1 ind. ved Blekutjønnna. Andre har lagt inn kun to obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Strandsnipe Den 25.6.2007 ble flere ind. sett under kanotaksering på strekningen Sætri – Straumbu, og også flere Straumbu – Blekutjønnna, og 2 ind. i elveoset. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-8 ind., de fleste ved Straumbu.

- Svømmesnipe** I 1978 ble det påvist et par med hekkeatferd på vestsida av elva. I juni ble det i tillegg sett 4 ind. på hver sin side av elva. Det ble anslått at området huset 2-8 par. Året etter ble det registrert 2 par med og 1 par uten hekkeatferd (Sonerud 1982).
- Hettemåke** Den 4.5.2007 15 ind. i Atnsjøens del av reservatet og hele 30 ind. ved Torsteinstjønnin. Dagen etter 45 ind. ved Torsteinstjønnin. Den 24.6. minst 4 ind. samme sted. Dagen etter 6 ind. ved Breitjønna, og senere 8 ind. sør for Breitjønna, 10 ind. ved de oversvømte Torsteinstjønnin, og minst 7 ved Blekutjønna, 2 av disse varslet stabilt og hekket trolig på flytetorv/holme. Ved elveoset var det 10 ind. denne dagen. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind., den eldste fra 29.6.2000.
- Fiskemåke** Et ind. på myra 20.6.1978 (Sonerud 1982). Den 4.5.2007 1 ind. i Atnsjøens del av reservatet og 1 ind. ved Torsteinstjønnin. Den 24.6. to ind. i nordenden av Atnsjøen. To ind. på søndre del av myra 24.6.2011.
- Gråmåke** Tre ind. i flukt over myra 7.6.1966 (Fremming & Slagsvold 1968).
- Heipiplerke** Den 5.5.2007 sang 2 ind. ute på myra nær Hyrsa, og 1 hann sang ved Torsteinstjønnin. Den 25.6. syngende hanner ved Reivtjønna i nord og nord for Myrtjønna i sør. Et ind. ved Straumbu 3.10.2009.
- Gulerle** Den 25.6.2007 4-5 varslende par ved Breitjønna, og flere varslende på strekningen Straumbu – Blekutjønna, og flere ved Svarttjønna. Andre har lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Fossefall** Det er lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind. De fleste observasjonene er gjort ved Straumbu.
- Sivspurv** Et syngende ind. på myra ved Hyrsa 5.5.2007. Den 25.6. s.å. 1 ind. sør for Sætri, 1 ind. øst for Breitjønna, og flere på strekningen Straumbu – Blekutjønna.

Andre fuglearter

- Lirype** En stegg spilte ute på myra om kvelden 4.5.2007. Andre har lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. og av et hekkefunn.
- Storfugl** En tiur 24.6.2008 på "Atnamyrene".
- Fasan** En ganske sikkert utsatt fugl sett på myra 23.6.1963 (Schiemann et al. 1972).
- Tårnfalk** En hunn 5.5.2007 i flukt langs myra nord for Myrtjønna. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Dvergfalk** "Nokså alminnelig art i Atnsjøfeltet", reirfunn på selve myra 1966-67 (Fremming & Slagsvold 1968). Et ind. varslet 5.5.2007 under utsiktspunktet 500 m nord for Myrtjønna. Andre har lagt inn to obs. av enkeltind i Artsobservasjoner.
- Ringdue** Et ind. 5.5.2007 i flukt langs myra nord for Myrtjønna, og den 25.6.2007 en "syngende" hann på strekningen Sætri – Straumbu. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Gjøk** En territoriehevdende fugl 25.6.2007 sør for Sætri.
- Haukugle** Et ind. 5.11.2012 ved Straumbu.
- Tårnseiler** 8 ind. 6.8.1983 ved Straumbu. Et ind. over elveoset 25.6.2007.
- Vendehals** Et ind. ropte 25.6.2007 øst for elva og like utenfor reservatgrensa, ca. 600 m sør for Straumbu-gården.
- Svartspett** Enkeltind. sett ved Straumbu 6.8.1983 og 3.10.2009.
- Dvergspett** Reirfunn på selve myra 1966 og 1967 (Fremming & Slagsvold 1968).
- Sandsvale** Påvist før 1978 (Sonerud 1982).
- Låvesvale** 15 ind. 6.8.1983 ved Straumbu.
- Taksvale** Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 80 ind., alle ved Straumbu.
- Trepiplerke** En syngende hann 5.5.2007 i furuskogen nord for Hyrsas utløp. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 3 og 4 ind. ved Straumbu.
- Linerle** Et ind. fløy langs myra 5.5.2007. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Sidensvans** 4 ind. 3.4.2010 ved Hesseljønn.

- Fossekill Den 25.6.2007 ble arten sett to ganger under kanotaksering på strekningen Sætri – Straumbu. Andre har lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Gjerdsmett Et ind. ved Straumbu 17.10.2009.
- Rødstrupe En syngende hann 4.5.2007 ved Torsteinstjønnin og ved Rondane-parkeringa/Straumbu. Den 25.6. to syngende hanner på strekningen Straumbu – Blekutjønnna. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Rødstjert En syngende hann 5.5.2007 i skogen ved Torsteinstjønnin, og 25.6. en syngende hann langs elva i nord. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind., herav et reir med 3 unger.
- Buskskvett Fire ind. ved Straumbu 6.8.1983. En varslende fugl 25.6.2007 i reservatgrensa sør for Sætri.
- Ringtrost Et ind. 6.8.1983 ved Straumbu.
- Svarttrost Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Gråtrost Et ind. 5.5.2007 i reservatgrensa nord for Myrtjønnna. Et ind. i samme område 25.6., og flere ind. på strekningen Sætri – Straumbu. Andre har lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Måltrost En syngende hann 4.5.2007 ved Torsteinstjønnin. Et ind. 25.6.2007 ved utløpet av Hyrsa.
- Rødvingetrost En syngende hann 4.5.2007 ved Torsteinstjønnin og én ved Rondane-parkeringa/Straumbu. Den 25.6. en syngende hann ved elva i nord. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 4-10 ind.
- Duetrost Min. 5 ind. ved Straumbu 11.8.2011.
- Gulsanger En syngende hann i elvekantskogen 11.6.1947 (Barth & Hagen 1951). En syngende fugl 22.-24.6.2008.
- Munk Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Bøksanger En syngende hann på myra 18.-25.6.1966 (Fremming & Slagsvold 1968).
- Løvsanger Et syngende ind. ved Hyrsa 5.5.2007. Den 25.6.2007 syngende og varslende fugler en rekke stder. Andre har lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Fuglekonge Et ind. 6.8.1983 ved Straumbu. Minst et ind. 5.5.2007 i furuskogen nord for Hyrsas utløp.
- Gråfluesnapper Et ind. 25.6.2007 ved veien nord for Myrtjønnna. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Svarthvit fluesnapper Et hekkende par 23.6.2010 ved Hyrsa.
- Stjertmeis Et ind. med mat i nebbet 21.6.1964 (Schiemann et al. 1972). To ind. 3.6.2004 ved Hyrsa, og en familie på 2 voksne og 12 ungfugler 22.6.2008 på "Atnamyrene".
- Granmeis Enkeltind. 5.5. og 25.6.2007 i reservatgrensa nord for Myrtjønnna. Sistnevnte dag også et kull langs elva i nord. Andre har lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Lappmeis Et ind. 4.4.2009 ved Straumbu.
- Kjøttmeis Den 25.6.2007 en syngende hann ved elva nord for Straumbu, og et par ved veien 1 km sør for Straumbu. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind., og i tillegg en sein hekking ved Hyrsa; seks 10-12 dager gamle unger den 18.8.2012.
- Trekryper To ind. 6.8.1983 ved Straumbu.
- Varsler Et ind. 17.3.2012 ved Straumbu.
- Nøtteskrike Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind. i oktober 2009.
- Lavskrike Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 3-5 ind.
- Skjære Den 25.6.2007 et ind. på strekningen Sætri – Straumbu. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 2-3 ind., alle ved Straumbu.
- Kråke Et ind. 4.5.2007 ved Torsteinstjønnin, og 10 ind. ved den oversvømte Torsteinstjønnna. Den 25.6. 1 ind. på strekningen Straumbu – Blekutjønnna. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Ravn Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. ved Straumbu i oktober 2009.
- Stær En flokk på 40 ind. 6.8.1983 ved Straumbu.
- Bokfink Den 25.6.2007 en syngende hann. på strekningen Sætri – Straumbu, og også en på strekningen Straumbu – Blekutjønnna. Andre har lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 4-5 ind.

Bjørkefink Et ind. 5.5. og 25.6.2007 i reservatgrensa nord for Myrtjønnna. Den 25.6.2007 syngende hann ved elva i nord, og også på strekningen Straumbu – Blekutjønnna, 1 ind. ved Reivtjønnna, og 1 ind. ved Svarttjønnna. Andre har lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.

Grønnfink Fire ind. 6.8.1983 ved Straumbu.

Grønnsisik Minst et ind. 5.5.2007 i furuskogen nord for Hyrsas utløp. Andre har lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.

Bergirisk Fire ind. 6.8.1983 ved Straumbu.

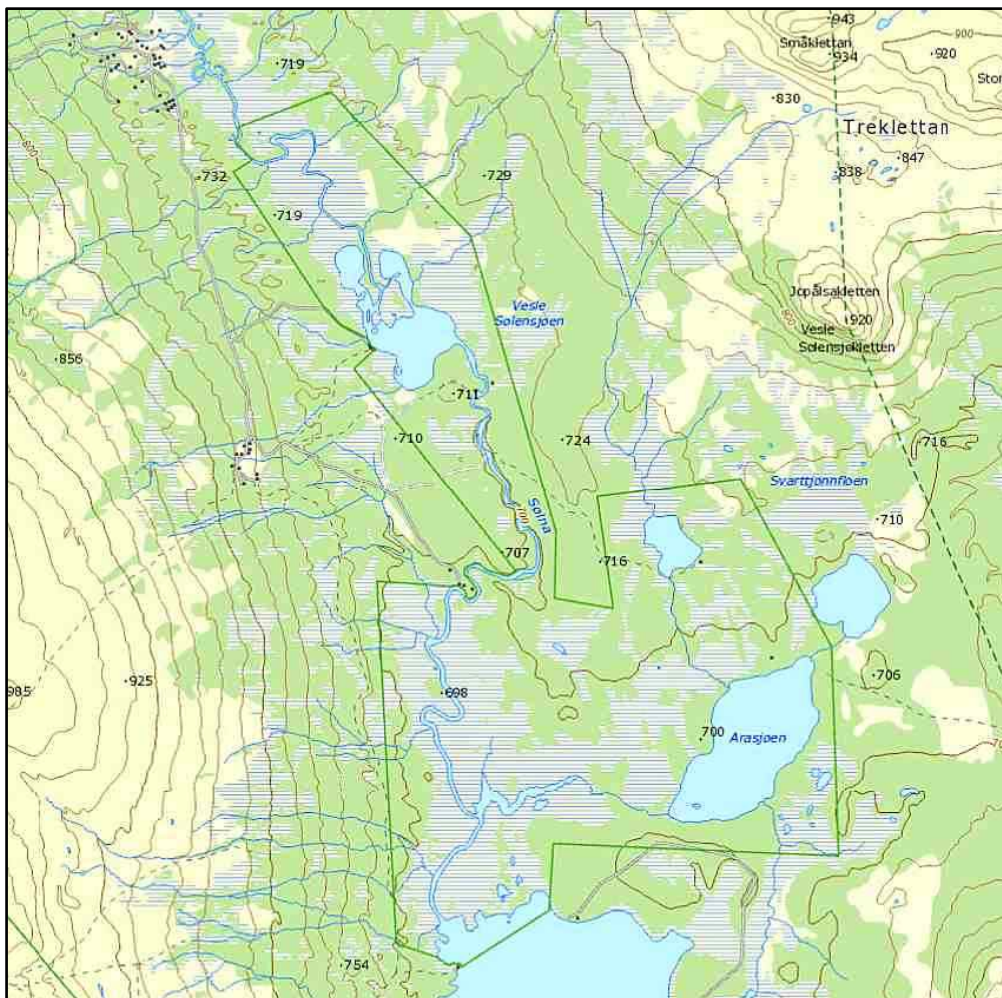
Gråsisik Den 25.6.2007 flere ind. på strekningen Sætri – Straumbu, og minst et ind. ved veien 1 km sør for Straumbu. Andre har lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.

Gran-/furukorsnebb Et ind 5.5.2007 i furuskogen nord for Hyrsas utløp. To grankorsnebb ved Straumbu 26.7.2010.

Atnsjømyrene naturreservat er ikke så godt undersøkt som de andre områdene, det er kun undersøkt grundig ett år etter 1979. Reservatet synes å ha en god forekomst av både rastende og hekkende ender, med 12 påviste arter. Toppand og kvinand er de mest tallrike, mens grasendene hekker i mer beskjedne antall. Strandsnipe og gluttsnipe er de mest tallrike vadefuglene. Det rastet minst 45 hettemåker i området i begynnelsen av mai 2007, men det hekket trolig bare ett par i reservatet. Trane synes å være fast hekkefugl.

Lille Sølensjø

Kartblad	1719 III Holøydal, 2018 IV Isteren	
Kommune	Rendalen	
Areal	17.135 daa	
Høyde	685-720 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Kjell Isaksen	27.-29.6.2007
	Jon Bekken	3.7. 2007
Andre besøk	Kjell Isaksen	9.6. og 17.7.2000, 19.7.2008, 18.7.2009
	Bernt Jarle Vatland	1.-5.6.2007
	Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog	27.6.2007
	Jonas Langbråten	30.6.2007
	Stein Bukholm, m.fl.	13.7.2008, 2.6.2011
	Knut Arne Monrad	1.7.2011
	Trond Korsgård	9.7.2011
	Grete Finstad	9.6.2012
	Grete Finstad, Lars Kapelrud, Helge Kapelrud	15.-17.6.2012
	Liv Martinsen	17.6.2012

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde i sin naturgitte tilstand og å verne om de spesielle landskapsformene, vegetasjonen, det spesielt rike og interessante fuglelivet og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området. Verneområdet ligger på begge sider av Sølna, fra nordenden av Sølensjøen i Rendalen og 7-8 km nordover. I den midtre delen av området renner Sølna hurtigere, og den er delvis omgitt av furuskogpartier. Lille Sølensjø er svært grunn og har et interessant deltaområde i nordenden. I den sørøstlige delen av området ligger Arasjøen, som har forbindelse med Sølna gjennom Årevja. Lille Sølensjø skiller seg ut med velutviklet vannvegetasjon og betydelige starrbelter. Myrene er dels nedbørmyrer, dels minerotrofe fattigmyrer. Vegetasjonen domineres av lite kravfulle plantearter som bjønnskjegg, dystarr, trådstarr og flaskestarr foruten en rekke torvmosearter. Det er likevel store arealer med kravfulle arter, blant annet med agnorstarr, kjevlestarr, småvier og istervier. Ved Årevja finnes et større parti intermedier myr. På begge sider av elva sør for Sølnekroken finnes store løsbunn- og mykmattesamfunn. Fisket har blitt utnyttet fra gammelt av, og det ligger flere naust ved lille Sølensjø og ved Sølnekroken.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

- Sangsvane** Et tomt reir ble funnet 28.6.2007. Mye tyder på at hekkingen hadde vært mislykket, siden det var beskjedent med spor tegn i området, og vi fant ikke noe ungekull i andre deler av reservatet. To ind. ble sett samme år 3.6. i l Sølensjø og 4.6. i Arasjøen. Dette kan ha vært det nevnte paret som allerede hadde mistet sitt eggekull. Ifølge Artsobservasjoner er par sett i l Sølensjø også i 2011, og i 2012 hekket et par vellykket, med 3 unger midt i juni.
- Brunnakke** Under feltarbeidet 27.6. en hunn med 5 små unger i elva i nord PP 312 816, og 2 hunner i l Sølensjø. Et par 29.6. sørøst i l Sølensjø. Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.
- Krikkand** Den 28.6. 3 hanner og en hunn med en halvstor unge i starrbeltet øst i Arasjøen. En hunn 29.6. sørøst i l Sølensjø, senere en hunn med minst 3 unger samme sted. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av bl.a. et par 2.6.2007 i Fresatjønnna, og 3 ind. 4.6.2007 i Arasjøen.
- Stokkand** To hanner og tre hunner 29.6. sørøst i l Sølensjø. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 10 voksne og 15 unger 1.7.2011 i l Sølensjø.
- Stjertand** En hann og en hunn hver for seg 9.6.2000 i og ved Årevja.
- Knekkand** En hunn 1.7.2011 i l Sølensjø.
- Toppand** Under feltarbeidet 27.6. et par ved naustene ved l Sølensjø, og dagen etter 4 hanner og 1 hunn i lite tjern 1500 meter nord for Årevja, og et par i det minste av de to tjerna øst for Arasjøen, et par i dam på nordsida av Årevja, og senere et par og en hunn i evja. Hunn med 10 små unger 3.7. i tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. 14 ind. i Årevja 9.6., og et reir funnet s. sted 17.7.2000. En hunn med 5 små unger 18.7.2009 s. sted. Artsobservasjoner: 15 hanner og 2 hunner i l Sølensjø og 1 par i Fresatjønnna 3.6.2007.
- Svartand** Artsobservasjoner: To hunner og 4 unger 13.7.2008 langs Sølna mellom Sølnekroken og Årevja. To par 15.-17.6.2012 i l Sølensjø.
- Kvinand** Under feltarbeidet 27.6. en hunn i elva i nord. Den 28.6. 1-2 hunner i Fresatjønnna, en hunn i det største av de to tjerna øst for Arasjøen, og to hunner fløy langs elva ved Årevja. Den 29.6. en hann i elva ved Sølnekroken. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall er 9 hanner og 2 hunner 3.6.2007 i Fresatjønnna.
- Siland** En hann 29.6. i sørøstre del av l Sølensjø. Artsobservasjoner: Et ind. 13.7.2008 langs Sølna mellom Sølnekroken og Årevja, og 1 par 2.6.2011 (delområde ikke angitt), og en hunn 1.7.2011 i l Sølensjø.

Laksand Under feltarbeidet 27.6. 5 hunner i flukt langs elva i nord. Tre hunner 28.6. i elva ovenfor Sølengkroken, og litt lengre opp en hunn med 6 ukegamle unger. Trolig samme kull sørøst i I Sølensjø 29.6. Tre hunner 17.6.2012 i elva ved Sølengkroken.

Smålom I 2001 voksenfugl med én unge 29.6.-2.7. i lite tjern (Knut Eie). Under feltarbeidet par med en halvstor unge 28.6. i det største av de to tjerna øst for Arasjøen. Samme dag og 3.7. en voksen med en liten unge i tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. Arten har også vært til stede her tidligere; par med unge 1.7.2001 (Knut Eie).

Storlom Under feltarbeidet 5 ind. 27.6 i lille Sølensjø, og dagen etter par med to halvstore unger Arasjøen, og 1 fugl i Årevja. Den 29.6. en fugl i Sølna der Fjølubekken munner ut. Tre ind. sammen 29.6. i I Sølensjø. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.

Lille Sølensjø har omfattende vegetasjonsbelter som gir godt skjul for ungekull utover sommeren. 27. juni 2007.

Sivhauk Under feltarbeidet 27.6. jaktet en hunnfarget fugl langs elva i nord.

Fiskeørn Artsobservasjoner: En jaktende fugl ved Fresatjønnna 4.6.2007, og dagen etter ved Arasjøen. Et ind. jaktet 9. og 15.-17.6.2012 ved I Sølensjø.

Trane Under feltarbeidet en engstelig fugl 27.6. på østsida av I Sølensjø. Den tittet nervøst opp av starrbeltet, og hadde trolig små unger i nærheten. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind., herav et høyst sannsynlig hekkende par 2.-4.6.2007 ved Fresatjønnna.

Heilo Litt uventet ikke sett under feltarbeidet i 2007. Arten notert 2.6.2007 ved Arasjøen, og 2 ind observert 2.6.2011 et sted i verneområdet.

Vipe Et varslende par 28.6. på sørsida av Årevja, ungepip ble trolig hørt. Arten ble notert ved lille Sølensjø 3.6.2007. Varslende på myrene ved Årevja 17.7.2000.

Fjellmyrløper 2000: Kjell Isaksen(2001) undersøkte myra nord for Årevja ved tautrekking den 9.6., uten at arten ble registrert. Myra ble også grundig gått over med truger 17.7, uten funn av arten. Sør for Årevja ble min. 4, sannsynligvis 6 ind. registrert 9.6. Tre ind. ble sett sittende i myra, hvorav 2 trolig utgjorde et par. Den 17.7. ble to enkeltind. skremt opp. Den ene satt der paret satt ved første besøk, og var engstelig og hadde sannsynligvis unger eller hadde gjort et hekkeforsøk her.

2007: Den 28.6. fløy et ind. opp på sørsida av Årevja PP 3328 7576. Den fløy en halv runde og ble borte i sør, trolig ikke hekkende. Myra var svært våt, og store områder var helt uframkommelige. Uten hjelp av truger og tau ble myra ufullstendig undersøkt. Fluktsang ble avspilt flere steder – uten respons. Myra på nordsida av Årevja ble rimelig godt undersøkt samme dag, uten kontakt med arten.

[Brushane Denne tidligere hekkefuglen i området er ikke registrert 2000-12.]

Enkeltbekkasin Den 28.6. 1-2 spillende ind. og senere svak varsling ved de våteste partiene nord for Årevja, senere 1 ind. noe hundre meter unna. Et ind. i fluktspill 29.6. ved I Sølensjø. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.

Småspove Under feltarbeidet 27.6. 1-2 varslende ind. langs elva i nord. Varslende par 28.6. på myra vest for Fresatjønnna, par jaget ravn i nordøstenden av Arasjøen, og svakt varslende ind. på nordsida av Årevja. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 4 ind.

Storspove Tre ind. 27.6. ved sørenden av I Sølensjø. Et ind. 28.6. hørt og sett mens den fløy sørover på sørsida av Årevja. Artsobservasjoner: Et ind. i fluktspill 17.6.2012 ved Sølengkroken.

Rødstilk To ind. varslet 28.6. på sørsida av Årevja, men de forsvant etter en stund, og et ind. ved tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. Minst 2 ind. 29.6. på sørstsida av I Sølensjø. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 6 ind.

Gluttsnipe Under feltarbeidet 27.6. 1 varslende ind. langs elva i nord, og 1 hann i fluktspill langs vestsida av I Sølensjø. Den 28.6. et varslende ind. sørvest for Sølengkroken, og varsling/fluktspill ved Fresatjønnna, og varslende par i nordøstenden av Arasjøen, ved det største av de to tjerna øst for Arasjøen, på nordsida av Årevja, og et sterkt varslende par sør for Årevja. Et varslende par ved lite tjern 1500 meter nord for Årevja. Den 29.6. et varslende ind. ved vadestedet PP 330 793. Flere varslende ind. 29.6. ved I Sølensjø. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Grønnstilk Under feltarbeidet 27.6. 1 varslende ind. langs elva i nord, og en hann i fluktspill og varslende langs vestsida av I Sølensjø. Den 28.6. varsling/ fluktspill ved koia ved Fresatjønnna, og varslende nordøst og nordvest for Årevja, og et varslende ind. sør for evja. Den 29.6. varslet et ind. like vest for Sølengkroken. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.

Strandsnipe Et varslende ind. 28.6. langs elva ved Sølengkroken, og dagen etter flere ind. ved vadestedet PP 330 793. Flere ind. 29.6. ved I Sølensjø. Den 3.7. et varslende ind. vest for Storsand. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Dvergmåke Under feltarbeidet i 2007 varslet tre fugler sterkt 28.6. ved tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. Fuglene landet innimellom på to startuer, og på hvert sted lå det minst én dununge. To ind. varslet her 3.7., men unger ble ikke observert. Samme sted 2 voksne og 3 flygedyktige unger 19.7.2008. Etter det er det ikke rapportert observasjoner av arten i reservatet, men arten er sett andre steder i Rendalen hvert år 2008-12. Artsobservasjoner: To ind. 27.6.2007 ved I Sølensjø ble observert i 40 min. Disse var ganske sikkert på næringssøk fra hekkeplassen i sør.

Hettemåke Under feltarbeidet et ind. 27.6. ved I Sølensjø . Dagen etter koloni med ca. 90 ind. i nordenden av Fresatjønnna, og 1 ind. sør for Årevja, og minst to ind. ved tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. Samme sted et varslende ind. 3.7. Den 29.6. tre ind. ved vadestedet PP 330 793. Ca. 100 ind. på næringssøk 29.6. i I Sølensjø. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 25 ind.

Fiskemåke Den 28.6. varslet det 22 ind. ved Fresatjønnna, og fire ind. varsler ved det største av de to tjerna øst for Arasjøen. Minst 4 ind. 28.6. ved tjern PP 336 756 helt sør i reservatet, samme sted varsl. par og unger sett 3.7. To ind. på næringssøk 29.6. ved I Sølensjø. Minst 46 ind. ved Årevja 9.6.2000. Artsobservasjoner: 10 ind. 2.-3.6.2007 ved Fresatjønnna., og 6 ind. 9.7.2011 ved I Sølensjø.

Makrellterne Et ind. 27.6.2007 ved I Sølensjø, og 1 ind. langs Sølna 13.7.2008.

Rødnebbterne Den 28.6. fire terner, trolig rødnebbterner, sør for Årevja, og minst 6 ind. ved tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. Opptil 7 ind. her 3.7. Minst 5 ind. 29.6. ved I Sølensjø. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, høyest antall ved I Sølensjø i 2011, med 8 par 1.7. og 20 ind. 9.7.

Makrell-/rødnebbterne Under feltarbeidet 7 ind. 27.6. ved I Sølensjø, og dagen etter 9 ind. ved Fresatjønnna.

Jordugle To ind. observert 2.6.2011. Dette året var et godt smågnagerår, og det er grunn til å tro at arten hekket i området.

Heipiplerke En syngende hann 28.6. over indre del av Årevja, senere varsling, og trolig en annen hann sang ved vika mot nord. Den 29.6. en varslende fugl på myra ved Fjølubekken. Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 5 ind.

- Gulerle** Under feltarbeidet 27.6. flere varslende par langs elva i nord. Den 28.6. flere varslende par ved Sølnekroken, og langs elva oppover til vadestedet PP 330 793, og flere varslende par på myra vest for Fresatjønnna, og et par på nordsida av Arasjøen, og flere ind. ved de to tjerna øst for sjøen, og flere par ved utløpet av sjøen og rundt Årevja. Et varslende ind. 3.7. ved tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 ind.
- Blåstrupe** Artsobservasjoner: En voksenfugl matet to utfløyne unger 13.7.2008 langs elva 400 meter nord for Årevja.
- Sivspurv** Under feltarbeidet en syngende hann 27.6. på vestsida av I Sølensjø, og den 28.6. et ind. ved Sølnekroken og 1 syngende ind. på sørsida av Årevja. Den 29.6. en syngende fugl ved vadestedet PP 330 793. En syngende hann 29.6. på sørøstsida av I Sølensjø. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Andre fuglearter

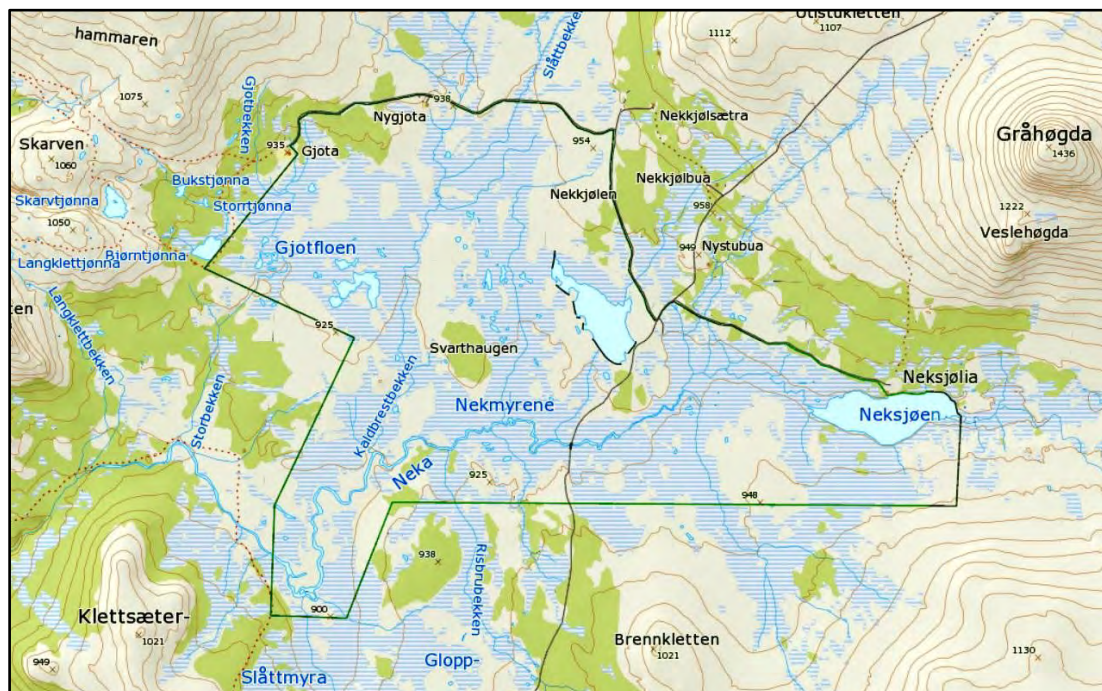
- Lirype** En fugl støkt opp 27.6. langs elva i nord, og en stegg 28.6. ved det største av de to tjerna øst for Arasjøen. Samme dag par med ungekull ved lite tjern 1500 meter nord for Årevja.
- Storfugl** Under feltarbeidet sportegn i form av ekskrementer under beitefuru helt nord i reservatet, og ved elva ca. 800 meter ovenfor Sølnekroken. Den 3.7. en tiurfjær vest for Storsand.
- Havørn** En voksen fugl 14.9.2004 ved Arasjøen (Reidar Haugan).
- Spurvehauk** Et ind. 13.7.2008 langs Sølna mellom Sølnekroken og Årevja.
- Dvergfalk** Under feltarbeidet 28.6. en varslende fugl 200 m vest for Sølnekroken, og det samme 300 m sør for Fresatjønnna, og et ind. jaget ravn ved nordøstenden av Arasjøen. Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, derav et hekkefunn ved I Sølensjø i 2007.
- Gjøk** Under feltarbeidet en syngende hann 27.6. på vestsida av I Sølensjø. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Tårnseiler** Den 28.6. jaktet 3 ind. lavt over tretoppene ved vadestedet PP 330 793. Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 4 og 5 ind. ved I Sølensjø.
- Vendehals** Artsobservasjoner: Et ind. 2.6.2011, trolig ved I Sølensjø.
- Flaggspett** Under feltarbeidet 28.6. en varslende fugl ved vadestedet PP 330 793, og et varslende par ved det største av de to tjerna øst for Arasjøen. Varslende par 29.6. ved naustene ved I Sølensjø. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Tretåspett** Artsobservasjoner: Et ind. 13.7.2008 langs Sølna mellom Sølnekroken og Årevja, og 1 ind. 2.6.2011, trolig ved I Sølensjø.
- Låvesvale** To ind. 15.-17.6.2012 ved I Sølensjø.
- Taksvale** Ikke sett i 2007. Fire ind. 13.7.2008 langs Sølna mellom Sølnekroken og Årevja, og 4 obs. ved I Sølensjø, maks. antall 10 ind. 15.-17.6.2012.
- Trepipelerke** Den 29.6. et ind. der Fjølbebekken krysser reservatgrensa i vest. Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind. ved I Sølensjø.
- Linerle** Under feltarbeidet et ind. 28.6. ved Sølnekroken. Et ind. 29.6. mot sørøst i I Sølensjø. Den 3.7. et ind. på stranda vest for Storsand. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 2-3 ind.
- Rødstrupe** Den 29.6. et ind. der Fjølbebekken krysser reservatgrensa i vest.
- Rødstjert** Under feltarbeidet en syngende hann 27.6. like vest for I Sølensjø, og dagen etter flere ind. fra Sølnekroken og oppover langs elva, i nordøstenden av Arasjøen, i østenden av Årevja, og flere med varsling på fastmark nord for Årevja. Den 29.6. et varslende ind. ved Sølna der Fjølbebekken munner ut.
- Buskskvett** Under feltarbeidet 27.6. varslet arten to steder langs elva helt i nord.
- Steinskvett** Et par 4.6.2007 ved Fresatjønnna.
- Gråtrost** Under feltarbeidet flere ind. 27.6. like vest for I Sølensjø. En varslende fugl 29.6. på sørøstsida av I Sølensjø. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, begge av 2 ind. ved I Sølensjø.
- Måltrost** Under feltarbeidet en syngende hann 27.6. like vest for I Sølensjø.

- Rødvingetrost Under feltarbeidet 27.6. et varslende ind. langs elva i nord. Et varslende ind. 28.6. ved Sølnekroken, og varsling på fastmark nord for Årevja.
- Duetrost En hann varslet kort og ble borte 28.6. ved vadestedet PP 330 793. En syngende hann 29.6. der Fjølubekken krysser reservatgrensa i vest.
- Gulsanger Artsobservasjoner: En syngende hann 3.6.2007 ved I Sølensjø.
- Løvsanger Under feltarbeidet 27.6. syngende hanner langs elva i nord og på vestsida av I Sølensjø. Den 28.6. flere syngende/ varslende ind. langs elva fra Sølnekroken og oppover, ved sørenden av Fresatjønnna, ved sørenden av Arasjøen, flere synger/varsler på nordsida av Årevja. Den 29.6. et ind. der Fjølubekken krysser reservatgrensa i vest. Den 29.6. et syngende fugl og reir med halvstore unger ved vadestedet PP 330 793. Den 3.7. et varslende ind. vest for Storsand. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 25 ind.
- Fuglekonge Et ind. 13.7.2008 langs Sølna mellom Sølnekroken og Årevja.
- Gråfluesnapper Flere varslende ind. 28.6. ved Sølnekroken og oppover langs elva, og et ind. varsler på nordsida av Årevja. Reir med relativt store unger 29.6. på naust ved I Sølensjø. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Svarthvit fluesnapper Par med reir i et sannsynlig dvergspett hull 1 meter høyt i bjørk 28.6. like ovenfor Sølnekroken. Tre ind. 1.7.2011 ved I Sølensjø.
- Granmeis Den 28.6. et kull 300 m sør for Fresatjønnna, og varsling på fastmark nord for Årevja. En syngende fugl 29.6. på sørøstsida av I Sølensjø. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Lappmeis I 2000 et ind. 17.7. sørøst for Sølnekroken PP 335 778. Et par varslet intenst 4.6.2007 ved reir i hull 3 meter over bakken i tørrfuru ved sørenden av Arasjøen. Lokaliteten lå på ei myr med en mengde krokete tørrfurer.
- Kjøttmeis Den 29.6. et varslende par ved vadestedet PP 330 793. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Trekryper Et ind. 27.6.2007 i skogen ned mot I Sølensjø.
- Varsler Artsobservasjoner: Et par 2.6.2011, trolig ved I Sølensjø.
- Lavskrike Et ind. med musvåklyd 28.6. ved vadestedet PP 330 793, og samme dag 2 ind. like vest for Frestjønnna. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 4 ind. 2.6 2007 mellom Fresatjønnna og Svarttjønnna, og 17.6.2012 ved Sølnekroken.
- Kråke Under feltarbeidet et par 27.6. langs elva i nord og et par på vestsida av I Sølensjø. Den 28.6. et ind. ved vadestedet PP 330 793, og et varslende par i nordenden av Arasjøen, og senere et par ved Årevja. Den 29.6. igjen et ind. ved vadestedet. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 6 ind.
- Ravn Et ind. 28.6. tok to rypeunger ved lite tjern 1500 meter nord for Årevja, og 1 ind. ved nordøstenden av Arasjøen. Den 29.6. et ind. ved vadestedet PP 330 793.
- Bokfink En syngende hann 28. og 29.6. ved vadestedet PP 330 793. To funn i Artsobservasjoner; B.J. Vatland registrerte den samme syngende hannen 3.6.2007, og et ind ved I Sølensjø i 2012.
- Bjørkefink Under feltarbeidet 27.6. et varslende ind. langs elva i nord. Flere syngende/varslede ind. 28.6. langs elva ovenfor Sølnekroken, og ved sørenden av Arasjøen, og varsling på fastmark nord for Årevja. Den 29.6. et ind. ved vadestedet PP 330 793, og en varslende fugl ved naustene ved I Sølensjø. Den 3.7. et varslende ind. vest for Storsand. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.
- Grønnsisik Minst et ind. 28.6. langs elva ovenfor Sølnekroken. Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Gråsisik Under feltarbeidet minst et ind. 28.6. ved Sølnekroken, også registrert ved sørenden av Arasjøen, og på nordsida av Årevja. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Grankorsnebb Totalt ca. 10 ind. 27.6.2007.
- Ubestemt korsnebb Minst tre ind. 28.6. langs elva ovenfor Sølnekroken, og flere ved sørenden av Arasjøen. Den 29.6. minst 2 ind. ved vadestedet PP 330 793.
- Dompap Et hann med utfløyete unge 28.6. i elva ved Sølnekroken

Lille Sølensjø naturreservat har stor variasjon i naturtyper, og det forholdsvis store arealet gir muligheter for en artsrik fuglefauna. Området ligger på topp blant de 20 reservatene når det gjelder hekkende/trolig hekkende våtmarksfuglearter, og hekkende rødlistearter. Lille Sølensjø er med sin frodige vegetasjon en av fylkets beste hekkelokaliteter for ender. I tillegg til de faste artene, som gjerne hekker med mange par, er det flere sjeldne arter som plutselig et år kan dukke opp med ungekull. Dette skyldes nok dels tilfeldigheter, dels klimatiske forhold. I år med sein snøsmelting/ isgang i fjellet vil arter som vanligvis hekker høyere kunne slå seg til her. Til sammen er ni andearter påvist hekkende, og tre andre er observert. Begge lom-artene er funnet hekkende i reservatet, og mange vadefuglearter forekommer i mer moderate antall. Brushanen er blitt borte, men fjellmyrløper forekommer her fortsatt. I 2007 ble dvergmåke påvist hekkende, for første gang i Hedmark. Den hekket også året etter. Fiskeørn synes ikke å hekke i reservatet lenger, men den jakter her fortsatt. Også skogen har en interessant fuglefauna, bl.a. med en glissen hekkeforekomst av den sjeldne lappmeisen.

Nekmyrene

Kartblad	1619 II Tyllidal, 1719 III Holøydal	
Kommune	Rendalen	
Areal	18.739 daa	
Høyde	880-940 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Kjell Isaksen	25.-27.6.2007
Andre besøk	Kjell Isaksen	10.6. og 7.7.2000
	Arnfred Antonsen	3.7.2001
	Arnfinn Tøråsen, Jon Lurås	8.-9.6.2002
	Per Jan Hagevik, m.fl.	21.6.2003, 15.6.2008, 19.6.2010
	Rune Botnermyr, Jon Lurås	5.-6.6.2004
	Jan Erik Berglihn, Jon Lurås	6.6. og 9.-10.7.2004
	Snorre Hansen	11.7.2004
	Jonas Langbråten	30.6.2007
	Jostein Myromslien, m.fl.	22.6.2005, 26.-27.6.2006, 28.6.2007, 25.6.2008, 1.7.2009, 27.6.2011
	Terje Bjerkan	28.-29.5.2009
	Michael og Ian Fredriksen	30.5.2009
	Knut Arne Monrad	1.7.2011
	Trond Korsgård	8.7.2011
	Lars Christian Frelsøy	24.-25.7.2011
	Egil Østby	17.7.2008, 10.6.2012
	Øyvind Stickler, Per Magne Løvlie	13.6.2012
	Ola Ragnar Gjøra, Leif Roar Bævre	15.6.2012
	Grete Finstad, Lars og Helge Kapelrud	17.6.2012
	Tommy Wernberg	21.6.2012
	Erik Ween	3.7.2012

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Reservatet er et nokså flatt, myrdominert fjellområde ca. 6 km øst for Finnstad i Rendalen. I den østre delen ligger Neksjøen, og omtrent midt i området ligger en 1.700 m lang kunstig anlagt fiskedam fra ca. 1970, heretter kalt Dammen. Ellers finnes det en rekke myrtjern og dammer spredt utover arealet. Myrene er delvis temmelig våte, men det finnes også områder med bjørkeskog, og morenehauger med heivegetasjon. Elva Neka slynger seg gjennom området. Langs elva og tilløpsbekkene vokser det tette vierkratt. Området er et viktig beiteområde for Rendalsreinen.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

Knoppvane Et ind. 21.6.2003.

Brunnakke Under feltarbeidet en hann 25.6. mot øst i Dammen. Den 27.6. en hunn i Dammen. I 2004 en varslende hunn og flere unger sett 9.7. Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Krikkand Fem hanner 25.6. i østre del av Dammen. Den 26.6. en hunn i dam øst for Svarthaugan PP 144 866, en engst. hunn nordøst for Gjotfloen PP 141 877, og en hunn i det største tjernet på Gjotfloen. To sannsynlige hunner skremt opp av tauet (fjellmyrløperleting) i våt myr PP 1250 8707. En engst. hunn i tjern på Gjotfloen vest PP 1263 8697. En engst. hunn ved Neka i sør PP 133 849. Ny sjekk i Dammen 27.6.: 18 hanner og 3 hunner. 25 ind. 22.6.2005, 30 ind. 27.6.2006, og 25 ind. 28.6.2007. Det er lagt inn 20 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 30 voksne ind. og til sammen 6 ungekull.

Dammen med flytetorver og starrholmer er et viktig område for ender. 27. juni 2007.

Stokkand Den 26.6. en hunn i det største tjernet på Gjotfloen. Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 3 voksne fugler og til sammen 3 ungekull.

Knekkand En hann 27.6.2006.

Skjeand Et par 25.5.2006.

- Toppand Den 25.6. 16 ind., flest hanner, mot nordvest i Dammen + 1 par lengre øst. Den 26.6. to hanner og 1-2 hunner i det største tjernet på Gjotfloen. Det er lagt inn 21 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 30 hanner og 15 hunner 28.-29.5.2009.
- Bergand Artobservasjoner: 1 par 3.7.2012 i Dammen.
- Havelle I 2000 en hann i Dammen 10.6. Etter det synes arten ikke å være sett før i 2012, da ble det observert et par 13.6., 2 par 15.6. og igjen 2 ind. 3.7.
- Svartand Under feltarbeidet 2 hunner 26.6. i det største tjernet på Gjotfloen. Dagen etter en hunn i Dammen. To hanner i Dammen 8.6.2002, en utfarget og en ung (2K). To par i Dammen 5.6.2004, og 3 par s. sted 22.6.2005. Det er lagt inn kun to obs. i Artsobservasjoner, av minst et ind. 10.7.2004, og en hunn 30.6.2007.
- Sjøorre En hann 8.7.2011.
- Kvinand En hann 25.6. i sørenden av Dammen. Den 26.6. en hann og tre hunner i det største tjernet på Gjotfloen. Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 16 ind. Ingen ungekull er rapportert i perioden.
- Laksand Tre hanner i flukt observert 13.6.2012.
- Smålom Et ind. 10.6.2012.
- Storlom Fire ind. 27.6. i Dammen. To ind. 17.7.2008 i Neksjøen. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind. i 2008 og 2012.
- Sivhauk En hunnfarget fugl 26.6.2011.
- Myrhauk En hunn sett 27.6.2006 over Gjotfloen.
- Trane Et engstelig par 10.6.2000 ved tjerna på Gjotfloen. De ble ikke sett 6.7. (Isaksen 2001). Arten ble ikke sett i 2007.
- Sandlo Under feltarbeidet 1 ind. 25.6. på svartjordbanke i sørenden av Dammen. I 2000 to ind. på mudder ute i Dammen 10.6., og 1 ind. 7.7. To ind. ved Dammen 8.6.2002, og 1 ind. 5.6.2004. Merkelig nok ingen obs. i Artsobservasjoner.
- Heilo To par varslet 25.6. på myrene sørvest for Dammen. Den 26.6. et varslende ind. ved nordenden av Dammen, varsl. par PP 144 868, og varsl. par på fastmark øst for Gjotfloen, og ved det største tjernet på -floen. Den 27.6. varsl. ind. nord for Neka PP 171 865, flere langs elva mellom sjøen og brua, og et varsl. ind. helt i sør PP 1326 8432. Hele 25 ind. observert 28.6.2007. Det er lagt inn 22 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind.
- Tundralo Et ind., sannsynligvis en hunn, 5.6.2004.
- Vipe Ikke sett under feltarbeidet i 2007. Eneste kjente obs. etter år 2000 er 2 ind. 27.6.2006.
- Temmincksnipe To ind. observert 5.6.2004. En mulig tilfeldig hekking; et ind. med avledningsmanøver 25.6.2008.
- Myrsnipe Den 26.6. et ind. i kort engst. flukt 1 km nordvest for nordenden av Dammen PP 142 879, og muligens samme ind. i tilsv. flukt 300 m lengre mot sørvest. Videre et engstelig ind. på Gjotfloen PP 1330 8729, par som sirklet engstelig rundt oss ved PP 1315 8717, et ind. PP 1293 8711 med engst. lyder i lengre tid, og et annet svært engst. ind. PP 1292 8703. Engstelig par PP 1258 8734. Arten også hørt PP 1344 8716. Den 27.6. mellom veien og sjøen: Et engstelig par PP 166 862, senere 150 m øst for dette. Et ind. fløy opp med litt lyd, men ble borte PP 164 861. Det er lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.
- Fjellmyrløper 1. Den 26.6. ble to ind. skremt opp fra blautmyra sørvest for nordenden av Dammen PP 1472 8701. De ble såvidt hørt før de forsvant.
2. Et engst. ind. i lufta ved dam med glissen starr PP 1429 8734.
3. Et ind. fløy i vide sirkler PP 1420 8789 over myra, sett i to perioder med 30 min. mellomrom.
4. Plutselig 3 ind. i fluktspill PP 1430 8752.
Sum vest/nordvest for Dammen: 4-7 ind. (I 2000 ble det registrert fjellmyrløper i dette området (Isaksen 2001)).
5. På Gjotfloen begynte vi å trekke et vel 100 meter langt tau over de våteste partiene. Etter bare 40 meter fløy et ind. av reir med 4 egg ved PP 1343 8754.
6. 400 m lengre vest ble to ind. skremt opp av tauet ved PP 1290 8729. Her var det ikke mulig å finne egg/unger.

7. Gjotfloen vest: Et ind. lettet under tautrekking PP 1256 8734 og landet igjen 200 m lengre øst, samtidig satt maken(?) i myra med engst. lyder. To ind., trolig et hekkende par.
Sum Gjotfloen: Reir og trolig ytterligere to pari 2007. I 2000 registrerte Kjell Isaksen (2001) 7-10 ind. her den 10.6. Den 6.7. s.å. utførte Kjell Isaksen og JB en grundigere kartlegging av Gjotfloen ved hjelp av tautrekking, og fant fjellmyrløper på seks forskjellige steder, totalt 5-8 ulike ind. Ingen viste engstelig atferd over en langre periode.
8. Under tautrekking øst for veien og vest for Neksjøen et reirfunn 4 egg PP 1664 8618. I samme område hadde to ind., trolig et par, tilhold i 2000 (Isaksen 2001).
 Oppsummering 2007: To reirfunn og i tillegg tre trolig territorielle par. Delområde Gjotfloen er stort og uoversiktlig, og der var det ganske sikkert flere par.
 Det er lagt inn hele 18 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind. Høyeste antall er 5-6 ind. fordelt på på fire delområder 8.-9.6.2002.
- Brushane Under feltarbeidet den 25.6. spilte tre haner på en svartjordbanke i sørenden av Dammen. Senere tre hunner som flyttet litt rundt. Den 26.6. en brushøne i flukt en kort periode ved PP 141 877, før den dro sørover. Den samme eller en annen høne som sirklet engstelig over våt myr PP 1432 8734. En engstelig høne på Gjotfloen nord for tjern PP 129 871, og en engstelig høne PP 1254 8723. Like etter ytterligere 2 høner i litt engtelig sirkling PP 1250 8707. En hane på starrtange i det største tjernet på Gjotfloen.
 Kjell Isaksen (2001) observerte 10 spillende haner 10.6.2000 på grasholmer i Dammen. Han fant videre et reir på Gjotfloen 10.6., men han registrerte kun to høner denne dagen, og det samme 6.7.
 Den 6.6.2004 ble det observert 25 ind., trolig var over halvparten haner. Det er lagt inn 19 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 20 ind. den 30.5.2009.
- Enkeltbekkasin Den 26.6. en spillende fugl på Gjotfloen PP 129 871. En engst. ind. ved Neka i sør PP 133 849, med tilløp til å spille skadet. Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Småspove Et ind. varslet 25.6. over myrene sørvest for Dammen. Den 26.6. et varslende ind. 800 m inn langs veien mot Nekkjølen, et varsl. par ved tjern PP 141 877, et kraftig varslende ind. ved tjern øst for Svarthaugan PP 145 865 og over stort område rundt, og varsl. par på fastmark øst for Gjotfloen. Den 27.6. varsl. ind. 1 km vest for Neksjølia. Et varslende par øst for brua i sør, og fra brua og vestover langs Neka minst tre varslende par. Det er lagt inn 18 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 ind.
- Rødstilk Den 25.6. minst to ind. langs Dammen. Den 26.6. et varslende par 300 m sørvest for nordenden av Dammen. Et par ved det største tjernet på Gjotfloen. Et svakt varslende ind. øst for veien 168 862. Den 27.6. et varsl. ind. 300 meter vest for brua i sør. Den 27.6. to par ved Dammen. Opptil 15 ind. både 2005 og 2006 (J. Myromslien). Det er lagt inn 22 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind.
- Gluttsnipe Den 26.6. et varslende ind. ved tjern øst for Svarthaugan PP 145 865, men den ble snart borte, og kraftig varsl. par ved dam med glissen starr PP 1429 8734 og 200-400 meter nordover. Den 27.6. et varsl. par ved små tjern nord for veien til Neksjøen, like utenfor verneområdet, og et varsl. ind. på sørsida av Neksjøen. Det er lagt inn 18 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Skogsnipe Et ind. 21.6.2003.
- Grønnstilk Den 25.6. et varsl. ind. i sørenden, og et varsl. par på østsida av Dammen. Den 26.6. et varslende ind. 800 m inn langs veien mot Nekkjølen, og et varslende par 300 m sørvest for nordenden av Dammen, og det samme 1 km nordvest for nordenden, PP 1420 8789. Rundt tjern PP 141 877 minst tre varslende par. Sannsynligvis 8-10 par på de sentrale deler av Gjotfloen. Den 27.6. et varsl. ind. og senere fluktspill ved avkjøring til Neksjøen, og fluktspill nord for sjøen PP 175 863, og minst fem par mellom sjøen og brua i sør. Fra brua i sør og vestover langs Neka minst tre varslende par. Den 27.6. 3-4 ind. langs Dammen. Det er lagt inn 20 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 25 ind.
- Strandsnipe Den 25.6. et ind. langs veien ved Dammen, og to ind. på østsida av Dammen. Den 27.6. flere par langs elva mellom sjøen og brua, og i vest et varsl. ind. langs Neka PP 133 849, og muligens samme ind./par ved de djupe lonene helt i sør der Neka svinger. Det er lagt inn 23 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 ind. - og hele 20 ind. 8.7.2011, trolig sum for voksne og unger.

- Svømmesnipe** Den 25.6. minst 4 ind. på vannet og et ind. på svartjordbanke i sørenden av Dammen. En engst. hann PP 157 870 på østsida av Dammen. Den 26.6. et engstelig ind. i dam med glissen starr PP 1429 8734. Et ind. i det største tjernet på Gjotfloen, like etter 2 ind. nest største tjern PP 129 871. Senere 2 litt engstelige ind. i flukt PP 1312 8720, trolig de to samme. Tre hunner i tjern på Gjotfloen vest PP 1263 8697. Den 10.6.2000 fant Kjell Isaksen et reir med egg på Gjotfloen. Det er lagt inn 25 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 25 ind. 22.6.2005.
- Hettemåke** Under feltarbeidet varierende antall ved Dammen utover ettermiddagen 25.6. Ca. 60 ind. i lufta over flytetorvene i sør. Noen få små unger ble observert. Totalt over 400 ind. på det meste, trolig er 500 ind. er riktig tall for hele Dammen. Den 26.6. 15-20 ind. i flukt vest på Gjotfloen. Det er lagt inn 24 obs. i Artsobservasjoner. Selv om slike tellinger ikke nødvendigvis gir eksakte verdier for antall par, har vi en viss oversikt over denne forholdsvis store kolonien: I 2000 var det ca. 200 par, i 2002 minst 300 par, 2003: 50 par, 2004: 200 par, 2006: Estimert 600 ind. 27.6., 2007: 250 par, 2008 og 2009: 150 par, 2010-12 ingen koloni, maks. antall observert disse årene er 8 ind.
- Fiskemåke** Seks ind. 26.6.2006. Under feltarbeidet 25.6.2007 minst 4 ind. ved Dammen. Den 26.6. minst 4 ind. i flukt vest på Gjotfloen. Det er lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Gråmåke** Et ind. 3.7.2012.
- Rødnebbterne** Under feltarbeidet den 26.6. to-tre engstelige ind. ved dammer 300 m sørvest for nordenden av Dammen, og et svakt varslende ind. ved tjern øst for Svarthaugan PP 144 866, og et ind. PP 141 877. Den 26.6. et ind. med hekkeatferd ved det største tjernet på Gjotfloen. Den 27.6. 3 ind., trolig denne art, ved Neksjøen. Den 27.6. minst 3 par ved Dammen. (Noen av ind. er kun notert som ubestemt makrell-/rødnebbterne.) Om kvelden den 9.7.2004 jaktet det minst 40 rødnebbterner over Dammen. Den 26.6.2006 var det også 40 ind. Den 28.6.2007 20 ind. ved Dammen. Det er lagt inn 19 obs. i Artsobservasjoner. Maks. antall 40 ind. 25.6.2008.
- Svartterne** Et ind. sett og filmet ved Dammen 26. og 27.6.2006.
- Jordugle** Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind., de fleste fra det gode smågnageråret 2011.
- Heipiplerke** Den 26.6. to syngende hanner 300 m sørvest for nordenden av Dammen, senere varsling i samme område, og et syngende ind. 150 m sør for dette, og en syng. hann like øst for Svarthaugen, og varsl. ind. PP 144 868. Anslagsvis 4-6 syng. hanner rundt tjerna på Gjotfloen. Den 27.6. varsling ved avkjøring til Neksjøen, syng. ind. vest for sjøen PP 175 863, og varsl. ind. ved Neka PP 171 864, og flere par i område PP 166 862. Mange par flekkvis langs Neka hele veien vest for brua. Det er lagt inn 22 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 70 ind.
- Gulerle** Et varslende ind. 25.6. ved veien nordøst for Dammen. Den 26.6. flere varslende ind. 800 m inn langs veien mot Nekkjølen. Den 27.6. flere varsl. ind. langs Neksjøen og langs Neka mellom sjøen og veien, også flere par langs Neka hele veien vest for brua. Det er lagt inn 22 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Blåstrupe** En syngende hann 27.6.2007 mellom midten av Dammen og veien i øst.
- Lappspurv** Den 26.6. to-tre varslende ind. 250 m sørvest for nordenden av Dammen. Et nytt varslende par PP 147 870, og ytterligere et par sør for dette igjen. Mange par på fastmark øst for Gjotfloen til tjern PP 129 871. Den 27.6. varsl. ind. ved Neka PP 171 864, og flere par vestover til PP 166 862. Mange par flekkvis langs Neka hele veien vest for brua. Det er lagt inn 12 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 30 ind. 28.6.2007.
- Sivspurv** Under feltarbeidet en syngende hann 25.6. ved veien nordøst for Dammen. Den 26.6. flere varslende ind. 800 m inn langs veien mot Nekkjølen, og hann med mat i nebbet ved bekken øst for Svarthaugan. Den 27.6. to syng. hanner sør for veien til Neksjøen, også minst 4-6 par langs Neka hele veien vest for brua. Oppil 30 syngende/varslende hanner 28.6.2007 på Gjotfloen. Det er lagt inn 18 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 8 syngende hanner.

Andre fuglearter

Lirype Et ind. 25.6. ved veien en kilometer sør for Dammen. Den 26.6. et par 500 m inn langs veien mot Nekkjølen. Den 27.6. en stegg støkt opp vest for Neksjøen PP 166 862, og to stegger langs Neka vest for brua. Det er lagt inn 18 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 6 voksne fugler og flere kull.

Fjellrype Et ind. 24.-25.7.2011.

Spurvehauk Et ind 10.7.2004.

Fjellvåk 1 ind. 25.6.2008.

Kongeørn En voksen fugl over Gjotfloen 8.6.2002. Et par samarbeidet i jakten på ei lirype og lyktes 6.6.2004.

Tårnfalk Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Dvergfalk En hunn 9.6.2002, en hann 8.7.2011, og et ind. 13.6.2012.

Gjøk Under feltarbeidet galende hanner ved sørenden av Dammen, ved Gjota sæter, mellom veikryssene øst for Dammen, 3 ind. i sørøst, og 1 ind. i sørvest. Det er lagt inn 20 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.

Dvergspett Et ind. 25.6.2008 i passende hekkebiotop på Nekkjølen, innenfor eller like utefor reservatgrensa.

Linerle Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.

Blåstrupe En syngende hann 25.6. ved veien nordøst for Dammen. Det er lagt inn 15 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.

Rødstjert Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.

Buskskvett Tre ind. observert 21.6.2003.

Steinskvett Ikke sett under feltarbeidet i 2007. Ti ind. 6.6.2004 på Nekkjølen, Nekmyrene og Dammen. Det er lagt inn 14 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.

Gråtrost Fire ind. 6.6.2004 på Nekkjølen, Nekmyrene og Dammen. Også notert 9.-11.7. samme år.

Måltrost Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind., én i hvert av årene 2009-12.

Rødvingetrost En syngende hann 27.6. nord for avkjøring mot Nekkjølen, 50 m utenfor verneområdet. Fem ind. 6.6.2004 på Nekkjølen, Nekmyrene og Dammen. Det er lagt inn én obs. i Artsobservasjoner, en syngende hann 1.7.2009.

Møller En syngende hann 9.6.2002 ved Kaldbrestbekken sør for Nygjota. En syngende hann 6.6.2004 på Nekkjølen, Nekmyrene og Dammen.

Løvsanger En syngende hann 25.6. ved veien nordøst for Dammen. Den 26.6. flere varslende ind. i bjørkeskogen 800 m inn langs veien mot Nekkjølen, og en syngende hann 300 m sørvest for nordenden av Dammen. Den 27.6. en syng. hanner ved avkjøring til Neksjøen, langs sjøen og flere hanner langs Neka fra sjøen og vestover til brua. Også reg. 300 m vest for brua. Det er lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.

Granmeis Et ind. 10.7.2004.

Varsler Et ind. 25.6.2008.

Kråke Den 27.6. varsl. ind. 500 meter vest for Neksjølia sæter. Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Ravn Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Bjørkefink Den 27.7. en varslende fugl ved Neksjøen, og et ind. øst for brua i sør. Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.

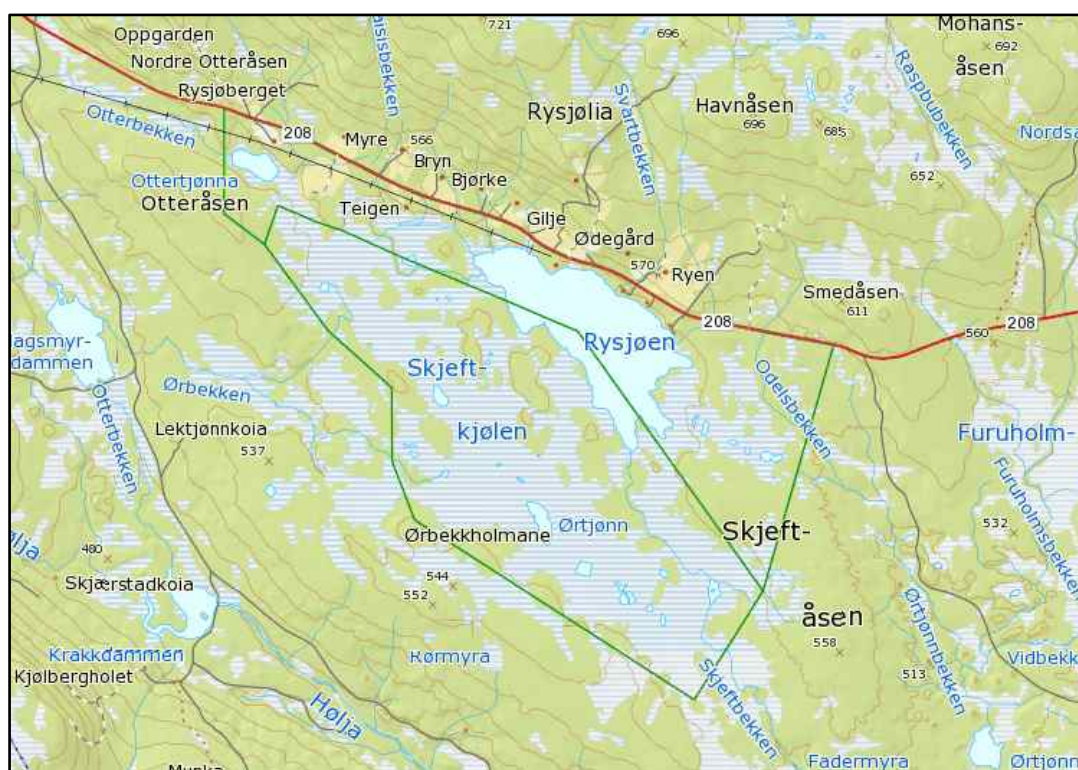
Grønnsisik Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Gråsisik Under feltarbeidet mange ind. i bjørkeskogen i ulike deler av området. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Nekmyrene er kjent som gode vadermyrer, med hele 16 arter påvist i perioden 2000-12. De mer kravstore artene som myrsnipe, fjellmyrløper og brushane holder fortsatt stand, men er ikke så tallrike som på 1970-tallet. Reservatet er fortsatt fylkets viktigste lokalitet for fjellmyrløper. Vipe ser ut til å ha forsvunnet som hekkefugl rundt 1990, etter 2000 foreligger kun én observasjon. Dammen er et attraktivt område for ender, til sammen er 12 arter påvist. Det er grunn til å tro at de gode næringsforholdene og den høye biologiske produksjonen man har i et oppdemt vann den første tiden har tatt slutt. Likevel er det etter 2000 flere ganger sett 25-30 krikender og opptil 45 toppender. Hettemåkekolonien i Dammen vokste i perioden 1985 til 1994 fra noen få til ca. 150-200 par, og dette antallet holdt seg til 2009. Etter det har arten ikke hekket, dermed har den beskyttelse som måkene representerer for andre hekkende arter, falt bort.

Skjeftkjølen med Rysjøen

Kartblad	2117 III Plassen, 2017 II Søre Osen	
Kommune	Trysil	
Areal	Skjeftkjølen naturreservat	5.319 daa
	Rysjøen dyrelivsfredningsområde	3.607 daa
Høyde	530-560 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	22.5. og 6.-7.7.2007
Andre besøk	Bjørn Tore Bækken, Ole Petter Blestad, Gunnar Bjørnbekk	8.7.2008, 19. og 24.5.2009, 5.7.2010, 25.4., 8.5. og 19.6.2011, 25.5.2012
	Rune Bjørnstad	7.7.2009
	Egil Østby	5.6.2010
	Carl Knoff	18.6.2011

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 10 km sørøst for Tørberget i Trysil. Skjeftkjølen er en langstrakt myrkjøl som er omgitt av gran- og furuskog. Myrflatene er i det vesentlige helt åpne og inneholder mange tjern og dammer. Rundt disse er myra ofte for våt til at det er mulig å ferdes. Både skog og myr har i hovedsak fattige utforminger. Området er temmelig fritt for inngrep, og det synes ikke å være noe særlig ferdsel her. Rysjøen dyrelivsfredningsområde omfatter arealet mellom reservatet og RV208, inkludert Ottertjernet. Langs veien finnes flere småbruk, villaer og hytter. Ørtjern er på eldre kart kalt Ørrettjern. I teksten er det sørøstre tjern 536 m o. h. kalt tjern 536 sør, det nordvestre kalt 536 nord. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

Sangsvane Et engstelig par 22.5. ved tjernet UH 526 716 i sørøst. Da jeg oppdaget svanene, trakk jeg meg tilbake, og gikk en omvei mot Ørtjern. Dermed ble det ikke noe leting etter et ev. reir. Svanene ble ikke sett i andre feltperiode, men par med kull kan vandre langt utover i sesongen, hekkingen kan ha vært vellykket. Året etter var hekkingen vellykket, da lå det et par med tre unger i Ørtjern den 8.7. Det er i tillegg lagt inn én observasjon i Artsobservasjoner; 1 ind. i Rysjøen 5.6.2010.

Kanadagås Under feltarbeidet 22.5. 4 ind. i vestenden av Rysjøen og et engstelig par ved andre dam/tjern øst for Rysjøen. Arten ikke sett 7.7. I 2003 ble hekking påvist i reservatet, og i 2004 ble et par med 3 unger sett 17.7. (Ole Petter Blestad). Det er i tillegg lagt inn 4 observasjoner i Artsobservasjoner; av 2-3 ind. i og ved Rysjøen, alle i mai måned.

Brunnakke Under feltarbeidet 22.5. 2 par i vestenden av Rysjøen. Det er i tillegg lagt inn to observasjoner i Artsobservasjoner; en hann og to hunner i Rysjøen 19.5.2009 og 1 par samme sted 25.4.2011.

Krikkand Under feltarbeidet 22.5. en hann i bekk i nordvestre del av reservatet, minst 4 hanner i vestenden av Rysjøen, en hann langs bekkesig nord for dette , og en hann i største tjern øst for sjøen. Under feltarbeidet 6.7. en hunn med 3 ganske store unger i Ottertjern, og to svært engstelige hunner i vestenden av sjøen. Fra tjern 536 sør lettet 4 ind., senere en svært engstelig hunn. Hunn med 6-8 unger 5.7.2010 i Rysjøen. Det er i tillegg lagt inn 6 observasjoner i Artsobservasjoner, av 1-6 ind. i Rysjøen.

Stokkand Under feltarbeidet 22.5. minst 8 hanner i vestenden av Rysjøen, og en hann i motsatt ende, og 2 hanner i første tjern nordøst for Ørtjern. Den 6.7. en hunn som skjulte seg i vegetasjonen i vestenden av sjøen, den hadde sikkert unger her. Det er i tillegg lagt inn tre observasjoner i Artsobservasjoner, av 1-3 hanner i Rysjøen.

Stjertand Det er lagt inn én observasjoner i Artsobservasjoner, 1 hann 19.5.2009 i Rysjøen.

Toppand Det er lagt inn én observasjoner i Artsobservasjoner, 1 hann 25.5.2012 i Rysjøen.

Kvinand Under feltarbeidet 22.5. kom en hunn flygende langs Ørtjern. Den 6.7. en hunn i flukt ved Ottertjern, og en ganske liten unge alene i tjern 536 sør. Den 7.7. hunn med tre store unger i østligste tjern øst for sjøen, og en ukegammel unge alene i tjern 100 m øst for Ørtjern.

Laksand Under feltarbeidet 22.5. et par i sørøstenden av Rysjøen.

Smålom Under feltarbeidet 22.5. et par med reir øst for Rysjøen i det lille tjernet UH 534 727. Arten var ikke til stede her ved besøk 7.7. Senere på dagen hørte jeg et ind. i flukt, og da jeg igjen gikk til tjernet, lå det en voksenfugl der. Hekkingen må ha vært mislykket.

Storlom I 2001 par med én unge i Rysjøen (Egil Østby, Tommy Wernberg). Under feltarbeidet 22.5. et ind. i vestenden av Rysjøen. Bare hodet stakk opp av vegetasjonen, den lå trolig på reir. Den 6.7. lå det et par med en halvstor unge i sjøen. Et par i sjøen 5.7.2010, tilsynelatende uten unger. Det er i tillegg lagt inn fire observasjoner i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. i Rysjøen.

Storskarv Et ind. 27.5.2008 (rapportert inn til LRSK). Den 8.7. samme år satt et ind. på en stein sør i sjøen.

Gråhegre Et ind. fløy langs sjøen den 7.7.

Fiskeørn Et ind. sett ved Rysjøen 25.4.2011.

Trane Under feltarbeidet 22.5. en fugl med hekkeatferd (smygende) ved det største tjernet øst for Rysjøen. Dette tjernet vegetasjonsrikt og har mange holmer. Den 6.7. stadig kraftig roping lengst mot nordvest på Skjeftkjølen, trolig 2 ind. Mye spor i området ved Ørtjern 7.7. Et par 7.7.2009 i nordenden av sjøen. Det er i tillegg lagt inn 5 observasjoner i Artsobservasjoner, av 1-3 ind. ved Rysjøen.

Heilo Under feltarbeidet 22.5. fire ind. og fluktlek øst for Rysjøen ved smålomtjernet UH 534 727. Den 7.7. varslet et par i samme område, og et par varslet 800 m øst for Ørtjern. Et ind. ved Rysjøen 5.6.2010.

[Brushane Denne tidligere hekkefuglen i området er ikke registrert 2000-12.]

Enkeltbekkasin Under feltarbeidet 22.5. spilte en fugl langs Skjeftbekken ca. 500 m sør for sjøen.

Den 6.7. ble et ind. støkt opp mot nord i vestenden av sjøen.

Småspove Under feltarbeidet 22.5. varslende par øst for Rysjøen, ved det lille tjernet UH 534 727 i øst, langs Skjeftbekken 400 m fra sjøen, og 1-2 par nordvestover fra Ørtjern til tjern 536 sør. Ved sistnevnte tjern varslet et par kraftig. Den 7.7. varslet et ind. svakt ved "smålomtjernet" i sørøst, og et par varslet 400 m nordvest for Ørtjern. To ind. i reservatet 5.7.2010. Det er i tillegg lagt inn 5 observasjoner i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. ved Rysjøen.

Rysjøen sett fra nordvestenden, hvor hettemåkene hekker på flytetorver og holmer, foto 22. mai 2007.

Storspove Under feltarbeidet 22.5. varslet et ind. svakt ved tjern 536 nord, og 1 ind. holdt på med fluktspill i vestenden av Rysjøen, senere et ind. i høylydt fluktspill langs hele Skjeftkjølen. Den 6.7. varslet et par like vest for sjøen, og et par varslet 800 m øst for Ørtjern. Et ind. ved Rysjøen 5.6.2010. Fire ind. i reservatet 5.7.2010.

Gluttsnipe Et ind. i fluktspill 22.5. over nordvestre del av reservatet. Et varslende ind. ved Rysjøen 5.7.2010.

Grønnstilk Under feltarbeidet 22.5. et ind. langs et sig nord for vestenden av Rysjøen, en fugl i fluktspill langs Skjeftbekken ca. 500 m sør for sjøen, og minst 2 par nordvestover fra Ørtjern til tjern 536 sør. Den 6.7. varslet et par like vest for sjøen. To ind. ved Rysjøen 19.5.2009.

Hettemåke Under feltarbeidet 22.5.2007 varslet to ind. svakt ved tjern 536 nord, og i vestenden av Rysjøen varslet anslagsvis 50 ind. Den 6.7. ca. 55 voksne og mange flygedyktige unger samme sted. Det er i tillegg lagt inn 7 observasjoner i Artsobservasjoner: I 2009 ble det telt opp ca. 120 ind. i kolonien den 19.5., og min. 100 ind. fem dager senere. I 2010 slo hekkingen feil, det var kun 2 ind. her 5.6. I 2011 var det kun ca. 10 ind. til stede den 24.5., men den 18.6. er det angitt hele 240 voksne fugler. Den 25.5.2012 var det ca. 100 fugler her.

Fiskemåke Under feltarbeidet 22.5. et ind. ved dammene nærmest østenden av Rysjøen, ikke hekkeatferd, og et ind. som mobbet et sangsvanepar i sørøst UH 526 716, og et par ved Ørtjern, som ikke så ut til å hekke her. Den 6.7. varslet 6 ind. sammen med hettemåkene i vestenden av sjøen, og 3 ind. varslet kraftig ved tjern 536 sør. Den 7.7. 1 ind. varslet 800 m øst for Ørtjern, og 4 varslende fugler ved Ørtjern. Det er i tillegg lagt inn 2 observasjoner i Artsobservasjoner; av enkeltfugler i og ved Rysjøen.

Makrellterne Under feltarbeidet 22.5. et ind. på skjæret/steinene mot øst i sjøen, og et ind. søkte føde i tjern i sørøst UH 526 716. Den 7.7. 3 ind. på skjæret. To ind. ved Rysjøen 5.6.2010, den ene rugende.

Jordugle Et jaktende ind. på Skjeftkjølen 19.6.2011.

Gulerle Under feltarbeidet 22.5. varslet flere ind. i vestenden av Rysjøen, det samme ved det største tjernet øst for sjøen og sørover langs Skjeftbekken. Et varslende ind. 5.7.2010.

Sivspurv Under feltarbeidet 22.5. et ind. langs sig nord for vestenden av Rysjøen. Den 7.7. et kull ved utløpet av sjøen. En syngende hann ved Rysjøen 5.6.2010.

Andre fuglearter

Lirype Under feltarbeidet 6.7. ble 3 voksenfugler støkt opp sør for sjøen.

Orrfugl Under feltarbeidet 22.5. spilte opptil 17 haner sørøst på Skjeftkjølen UH 527 719.

Tårnfalk Tårnfalkprosjektet i Trysil har med tillatelse fra Fylkesmannen satt opp tårnfalkkasser i verneområdene. I 2007 varslet det par/enkeltfugler tre steder den 7.7.; øst for Odelsbekken, i nordøstre hjørne av dyrelivsfredningsområdet, og over et stort område rundt UH 529 725. Den 5.7.2010 var tre kasser bebodd. Artsobservasjoner; 1 ind. ved Rysjøen 8.5.2011.

Dvergfalk Under feltarbeidet 22.5. varslet et ind nordvest i reservatet, og et ind. varslet ved nordligste vik mot øst i Rysjøen. Den 6.7. hekkende par i kråkereir på nes på sørvestsida av sjøen.

Ringdue To ind. i flukt ved Rysjøen 19.5.2009.

Gjøk En hann hevdet territorium 22.5. i nordvestre del av reservatet, og senere en ny eller samme ved tjern 536 sør. Et ind. ved Rysjøen 5.6.2010. Også hørt 5.7.2010.

Hornugle Et ind. jaktet om kvelden 6.7. mellom veien og sjøen, ved Gilje.

Flaggspekk Et ind., trolig denne art, hørt på sørsida av Sjøen. Den 7.7. en familie i nordøstre hjørne av dyrelivsfredningsområdet.

Låvesvale Et ind. ved Rysjøen 19.5.2009.

Taksvale Et ind. ved Rysjøen 19.5.2009.

Trepipelerke Syngende ved Ottertjern, like vest for Rysjøen, og nord for vestenden av sjøen 22.5.

Rødstjert En syngende fugl 22.5. mot nordvest i reservatet, og varslende par like sør for Rysjøen 7.7.

Buskskvett Et ind. synger ved dammer helt nordvest i reservatet, og to synger sørvest for tjern 536 nord.

Gråtrost Under feltarbeidet 7.7. et ind. på myra ved utløpet av sjøen. Senere en flokk av gråtrost og duetrost på 15 ind. øst for sjøen. Et ind. ved Rysjøen 19.5.2009.

Måltrost Syngende ved Ottertjern 22.5.2007. Et syngende hann ved Rysjøen 8.5.2011.

Rødvingetrost Syngende ved Ottertjern 22.5.

Duetrost Under feltarbeidet 22.5. en syngende hann ved småtjerna øst for Rysjøen. Den 7.7. en flokk av gråtrost og duetrost på 15 ind. øst for sjøen.

Løvsanger Syngende 22.5. bl.a. ved Ottertjern, langs Skjeftbekken og ved tjern 536 sør. Den 6.-7.7. varslende like vest og like sør for sjøen, og 2 ind. nord for Ørtjern. Det er i tillegg lagt inn 4 observasjoner i Artsobservasjoner; av 1-3 ind. ved Rysjøen.

Fuglekonge Obs. ved Ottertjern 22.5.

Gråfluesnapper Et ind. 22.5. mot nordvest i reservatet.

Svarthvit fluesnapper Den 7.7. et kull mot nordøst i fuglefredningsområdet.

Granmeis Observert nord for vestenden av Rysjøen 22.5. Den 7.7. et kull mot nordøst i fuglefredningsområdet.

Kråke Under feltarbeidet 22.5. ble et ind. jaget av hettemåker i vestenden av Rysjøen, og senere varslet et ind. ved nordligste vik mot øst i Rysjøen, og et ind. sett ved tjern 536 sør. Den 6.7. et kull flygedyktige unger på sørvestsida av sjøen. Den 7.7. varslet arten flere steder nordvestover fra Ørtjern. Et ind. ved Rysjøen 19.5.2009.

Bokfink Obs. ved Ottertjern 22.5. Artsobservasjoner; 3 hanner ved Rysjøen 8.5.2011.

Bjørkefink Obs. ved Ottertjern og like vest for Rysjøen 22.5.

Grønnsisik Obs. ved Ottertjern og like vest for Rysjøen 22.5.

Gråsisik Hørt ved Ottertjern, og flere ind. i skogen i nordvestre del av reservatet 22.5.

Ubestemt korsnebb Observert 22.5. nordvest i reservatet.

Skjeftkjølen har et utvalg av våtmarksfugler som er representativt for store myrområder i Trysil-regionen. Ingen av artene forekommer i særlig store tettheter. Brushanen er blitt borte som hekkefugl, og siste kjente hekking av vipe var i 1999. Smålom ser fortsatt ut til å hekke fast i reservatet, og kanadagås har hekket flere år. Rysjøen dyrelivsfredningsområde supplerer reservatet med mer areal av myr og tjern, og med sjøen, som har en forholdsvis stor hettemåkekoloni, og årlig hekkende storlom.

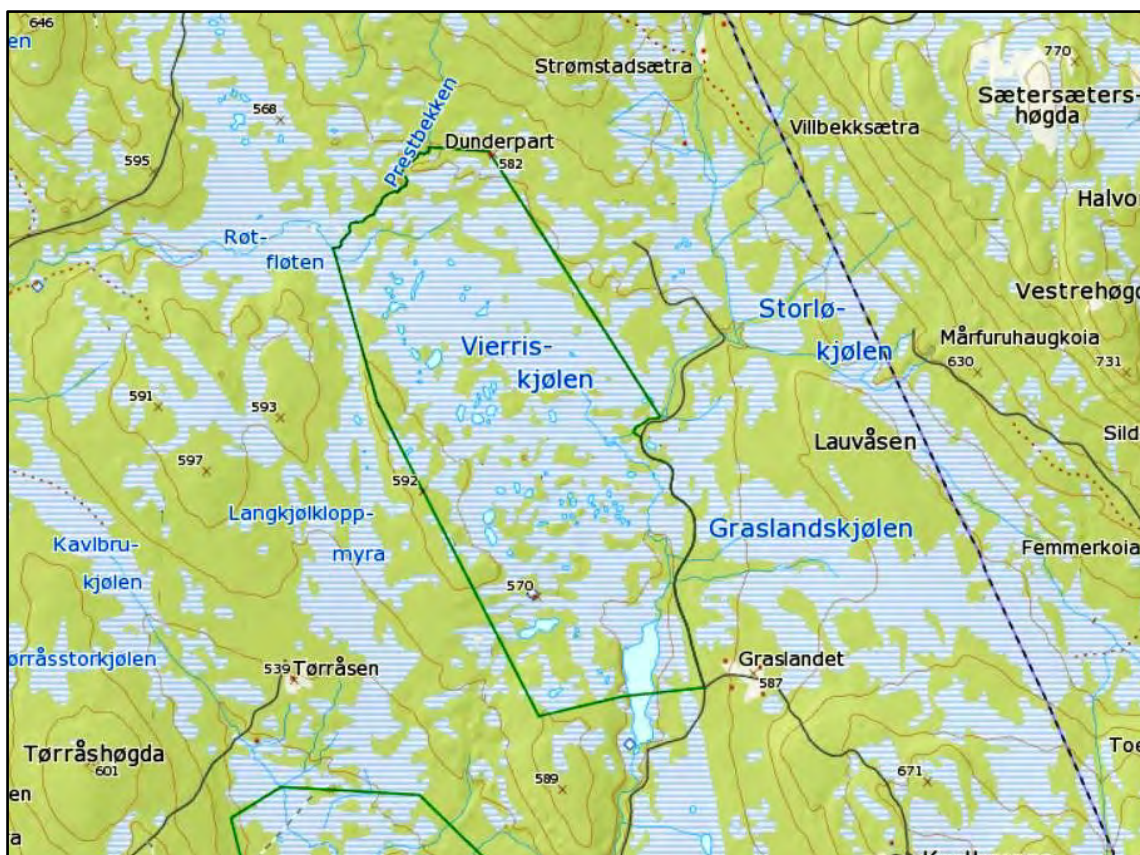
Røtkjølen

Kartblad	2017 III Julussa	
Kommune	Elverum	
Areal	5.389 daa	
Høyde	570-600 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	23.5., og 17.-19.7.2007
	Oppsyn Rune Bjørnstad (RB)	2000-12

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 10 km nord for Styggberget, nord for RV25 mellom Elverum og Trysil. Området utgjør den sentrale nordlige del av et stort, myrrikt område i Ulvådalen mot nord i Elverum. Området er næringsfattig og har nøysom vegetasjon. Myrene er stedvis temmelig våte, og det finnes et stort antall tjern og dammer. Myrområdene er oppstykket av fastmarksholmer med furuskog. Langs Ulvåa er det betydelige arealer med sumpskog med bjørk og gran. Omtrent da reservatet ble opprettet i 1981 ble det bygd en demning 400 m sør for verneområdet, og "Dammen" strekker seg ca. 500 m innover i reservatet. Nær sørøstre hjørne av området ligger det gamle sæterområdet Graslandet, hvor det er bygd en del hytter.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Sangsvane Par med fire unger 18.7. litt nord for midten av verneområdet, PN 501 816. Dette var trolig det paret som har hekket årlig siden 2005 i naboreservatet Ulvåkjølen, 4-5 km unna.

Svanekull er kjent for å kunne vandre langt på leting etter gode og fredelige beiteområder.

Brunnakke Et par den 23.5. ved Dammen. En hunnfarget fugl 18.7. nord i Dammen.

Krikkand To (ev. fire) hanner 23.5. i Dammen. En hunn i tjern PN 507 798, og et annet ind. fløy over tjernet. Den 18.7. et glimt av to små grasandunger, trolig denne art. Samme dag lettet 3 voksenfugler øst for midten av reservatet PN 509 814.

Stokkand Tre ind. 18.7. i Dammen, minst én var hann i falmet drakt.

Våt starrmyr med dammer litt nord for midten av reservatet den 18. juli 2007. Ekskrementer av sangsvane i forgrunnen.

Toppand En hunn med fire store unger 18.7. i Dammen. Et glimt av to andre ind., trolig denne art.

Kvinand En halvstor unge alene 18.7. i tjern på Vierriskjølen PN 501 812.

Laksand To hanner 23.5. i Dammen, og en hunn samme dag som kom ut av skogen og landet på vannet, kanskje hekket den der et sted og hadde pause i rugingen?

Gråhegre To ind. 17.7. ved Dammen, dagen etter minst 3 ind. samme sted, og et ind lettet fra dam omtrent midt i verneområdet.

Trane Merkelig nok ingen observasjoner 2000-12.

Heilo Et varslende par 18.7. sentralt på Vierriskjølen PN 505 816, og et par varsler ved reservatgrensa PN 510 818.

Enkeltbekkasin En spillende fugl 23.5. ved Dammen.

Småspove Varslende ind. 18.7. omtrent midt i verneområdet PN 509 810, og sentralt på Vierriskjølen PN 505 816.

Rødstilk Et ind. hørt 18.7., trolig et ind. på trekk sørover.

Gluttsnipe Den 23.5. et ind. ved Dammen, og et par varslet i område PN 511 807. Den 18.7. varslet en fugl kraftig like vest for beverdam PN 512 810, og et ind. lettet uten varsling fra tjern PN 5064 8127. Muligens samme ind. varslet ved gruppen av tjern sørvest på Vierriskjølen.

Grønnstilk Den 23.5 ind.. i fluktspill ved Dammen, og ved tjern 512 809. Et ind. også ved nordligste tjern vest på Vierriskjølen.

Strandsnipe Et ind. 23.5. ved Dammen.

- Fiskemåke Et ind. 23.5. ved Dammen, 2 ind. samme sted 18.7. Samme dag varslet et par svakt ved gruppen av tjern sørvest på Vierriskjølen. I tjern PN 499 816 et par med minst én flygedyktig unge.
- Gulerle Flere par den 23.5. ved Dammen og på myra vest for denne, og varsling ved Ulvåa PN 512 810. Den 18.7. varsling ved Dammen.
- Fossefall Et ind. 18.7. på nedsida av demningen ved Dammen, altså utenfor verneområdet. [Vierspurv Arten hekket her tidligere, men synes ikke å være påvist etter 1996].
- Sivspurv En hann 23.5. ved Dammen, og flere varslende ind. ved Ulvåa fra PN 512 810 og oppover. Den 18.7. et ind. ved Dammen, og flere ind. fanger flygende insekter langs åa nord for Dammen.

Andre fuglearter

- Lirype Sportegn i form av ekskrementer den 23.5. i skogen nordvest for Dammen. To stegger støkt 18.7. mot nordvest i reservatet.
- Orrfugl En orre støkt 18.7. mot nordvest i reservatet.
- Storfugl Sportegn i form av ekskrementer den 23.5. ved tjern PN 507 798. Et kull på minst fire 18.7. i nord PN 498 824.
- Dvergfalk Et ind. 18.7., trolig en flyedyktig unge, mot nordvest i reservatet.
- Ringdue Hørt den 23.5. ved Dammen.
- Gjøk En hann 23.5. i rute PN 50 80.
- Svartspett Hørt den 23.5. ved sørenden av Dammen, litt Flere ind. 18.7. langs veien i sørøst.utenfor verneområdet.
- Flaggspett Spettesmie den 23.5. i skogen ved tjern PN 507 798. Et ind. 18.7. vest på Vierriskjølen.
- Låvesvale Den 23.5. 10-15 ind. ved Dammen, og like mange den 18.7.
- Taksvale Den 23.5. noen få ind. ved Dammen.
- Trepierle Flere syngende hanner 23.5. i skogen nordvest for Dammen, og ved Ulvåa i øst.
- Linerle Flere ind. den 23.5. ved Dammen. Flere ind. 18.7. langs veien i sørøst.
- Jernspurv Hørt den 23.5. ved sørenden av Dammen, litt utenfor verneområdet.
- Rødstjert En syngende hann den 23.5. i skogen nord for tjern PN 507 798. Et ind. 18.7. på Vierriskjølen.
- Buskskvett Et kull 18.7. mot sørøst i reservatet.
- Gråtrost Et ind. 18.7. helt i nord, 50 m innenfor grensa.
- Måltrost Et ind. den 23.5. ved sørenden av Dammen, litt utenfor verneområdet.
- Rødvingetrost Hørt den 23.5. ved Dammen.
- Duetrost Minst to syngende hanner/varslende par 23.5. nordvest for Dammen. Et ind. 18.7. i nord PN 498 824.
- Møller Hørt den 23.5. ved sørenden av Dammen, litt utenfor verneområdet.
- Løvsanger Hørt den 23.5. ved Dammen og i skogen nordvest for denne. Et ind. 18.7. ved Dammen. Flere ind. 18.7. langs veien i sørøst og i nordre del av området.
- Fuglekonge Hørt den 23.5. ved sørenden av Dammen, litt utenfor verneområdet.
- Gråfluesnapper Et ind. jaktet insekter den 23.5. ved Dammen. Flere ind. 18.7. langs veien i sørøst, vest for beverdam PN 512 810, og 300 m lengre vest.
- Toppmeis Et ind. 18.7. helt i nord, 50 m innenfor grensa.
- Nøtteskrike Et ind. 18.7. vest på Vierriskjølen.
- Kråke Et ind. den 23.5. ved sørenden av Dammen, litt utenfor verneområdet. Et varslende ind. 18.7. på Vierriskjølen PN 506 813.
- Bokfink Hørt den 23.5. ved Dammen, i skogen nordvest for denne, og ved Ulvåa i øst.
- Bjørkefink Hørt den 23.5. i skogen nordvest for Dammen. Flere ind. 18.7. langs veien i sørøst.
- Grønnsisik Hørt den 23.5. ved Dammen og i skogen nordvest for denne. Et ind. 18.7. helt i nord, 50 m innenfor grensa.
- Gråsisik Hørt den 23.5. ved Dammen og vest for denne.

Ubestemt korsnebb Hørt den 23.5. ved Dammen, og to små flokker vest for Dammen. To flokker 18.7. vest på Vierriskjølen.

Røtkjølen har en fauna av våtmarksfugl som er representativ for myrkjøler og skogsåer i midtre del av fylket. Ingen spesielt uventede eller sjeldne arter forekommer, og tetthetene er moderate til lave. Mye av aktiviteten er knyttet til det oppdemte vanspeilet i sør. Spurvefuglfaunaen synes å være ganske artsrik.

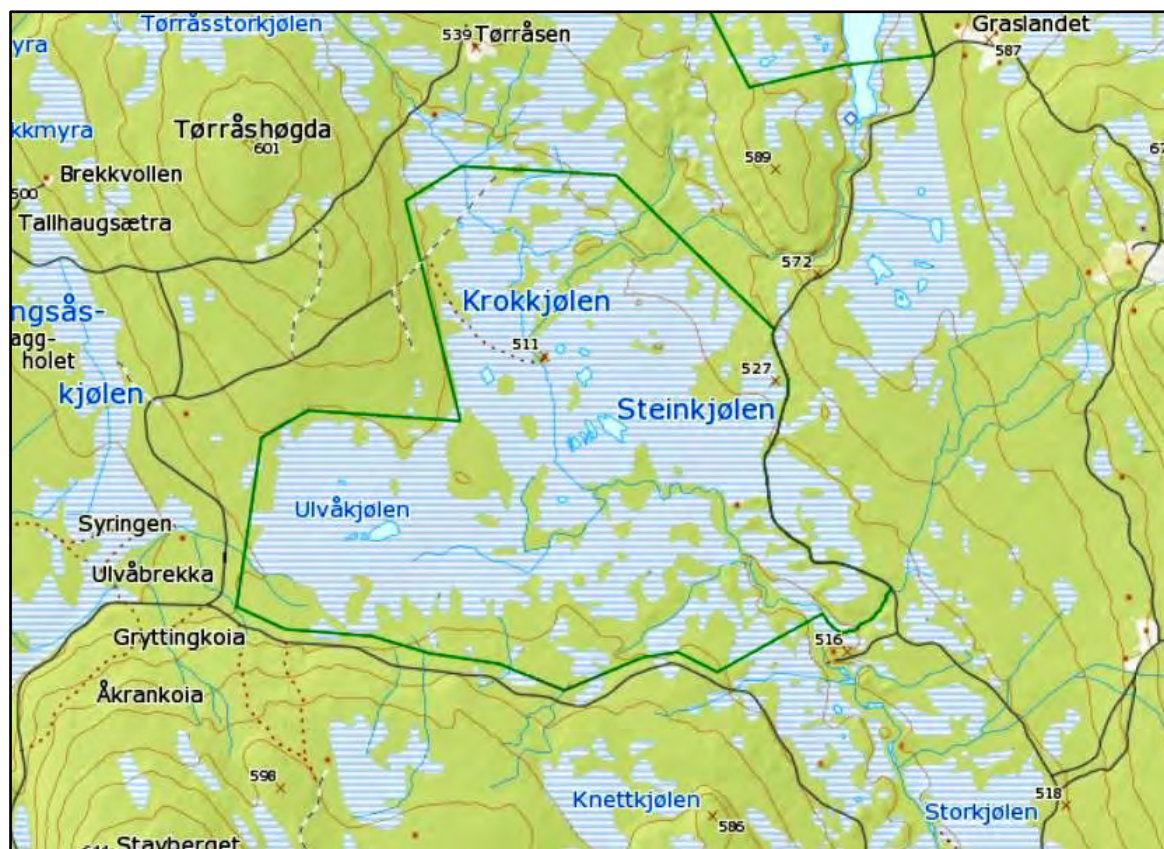
Ulvåkjølen

Kartblad	2017 III Julussa	
Kommune	Elverum	
Areal	7.447 daa	
Høyde	500-520 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	23.5., 17. og 19.7.2007
	Oppsyn Rune Bjørnstad (RB)	2000-12
	Egil Ween	20.7.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 6 km nord for Styggberget, nord for RV 25 mellom Elverum og Trysil. Området utgjør den sentrale sørlige del av et stort, myrrikt område i Ulvådalen mot nord i Elverum. Myrene er stedvis temmelig våte, og det finnes et stort antall tjern og dammer. Myrområdene er oppstykket av fastmarksholmer med furuskog. Området er mer næringsrikt enn Røtkjølen i nord, og har mer kravfull vegetasjon. Langs Ulvåa er det betydelige arealer av frodig sumpskog og rike engsamfunn. Området er i øst og sør avgrenset av skogsbilveier.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

- Sangsvane Et par har hekket på samme sted hvert år 2005-12 (RB).
- Krikkand Under feltarbeidet den 17.7. en hunn med en stor unge i tjernet på Ulvåkjølen.
- Kvinand Den 17.7. en hunn i tjernet på Ulvåkjølen.
- Trane To voksne uten avkom støkt opp 19.7. omtrent midt i verneområdet, PN 500 771.
- Heilo Den 17.7. 3-4 varslende par fordelt over Ulvåkjølen. Registrert her også i 2011 og 2012 (RB).
- Vipe Et engstelig par 23.5. på nordsida av det største tjernet på Steinkjølen. En voksenfugl varslet 19.7. i samme område.
- Enkeltbekkasin Hørt 23.5. ved bekken helt i nord. Et ind. støkt opp den 17.7. i vestkant av Ulvåkjølen.
- Storspove En sterkt varslende fugl 19.7. omtrent midt i verneområdet, PN 500 771.
- Gluttsnipe Et ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen. Den 19.7 varslet en voksenfugl omtrent midt i verneområdet, PN 500 771, senere en varslende fugl ca. PN 506 770.
- Skogsnipe Et varslende ind. 17.7. ved åa i sørøst, litt utenfor reservatet.
- Grønnstilk Varslende fugler 19.7. på Steinkjølen PN 503 775 og 500 771.
- Fiskemåke Den 23.5. et ind. på Steinkjølen, med halvhjertet varsling. Den 17.7. to varslende par ved tjernet på Ulvåkjølen. Et par med minst en flygedyktig unge 19.7. omtrent midt i verneområdet, PN 500 771.
- Gulerle Den 23.5. en varslende fugl ved det største tjernet på Steinkjølen, og varsling ved bekken helt i nord.
- Vierspurv En syngende hann hørt i mai 2007 ved Kavlbubekken i nord (RB). En varslende hunn og et varslende ind. til som holdt seg skjult, trolig hannen, under feltarbeidet 19.7.2007 ved åa PN 4963 7766. Det var her en åpen biotop med gran, bjørk, gråor og store stolpestartuer. Den 7.6. året etter fant Kjetil Hansen et par med reir, et annet par og en syngende hann spredt i søndre sentrale del av området. Den 6.6.2009 hadde han et par med mulig hekking sentralt i verneområdet vest for åa. Arten har de siste årene vært i rask tilbakegang, og dette var siste året arten ble påvist her (Hansen 2011, 2012).
- Sivspurv Hørt 23.5. ved bekken helt i nord.

Andre fuglearter

- Orrfugl Kull på minst tre unger 19.7. på åpen furumyr på Steinkjølen. Samme dag 1 orre mot vest på Steinkjølen, og 1-2 orrer i nordøstkant av Steinkjølen.
- Storfugl Røy med minst tre unger 19.7. på Steinkjølen. Senere ble to voksne fugler, trolig tiurer, støkt opp.
- Tårnfalk Hekking i 2012 i nordre del av reservatet (RB).
- Rugde Et ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
- Gjøk En hann 23.5. i øst ved høyde 527.
- Flaggspett Et ind. 23.5. i øst ved høyde 527.
- Trepipelerke Hørt 23.5. ved bekken helt i nord. Et kull 19.7. ved høyde 527 i øst, og minst et ind. like sør for åa i nordøst. Et ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
- Rødstrupe Et varslende ind. 19.7. i nordøstkant av Steinkjølen.
- Rødstjert Fire ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
- Svarttrost Hørt 23.5. ved bekken helt i nord. Den 19.7. et ind. like sør for åa i nordøst.
- Gråtrost Den 23.5. en varslende hann ved Steinkjølen. Den 19.7. varslet 3-5 ind. ved tjern PN 499 774.
- Måltrost Et ind. 17.7. ved åa i sørøst. Et kull 19.7. ved høyde 527 i øst.
- Rødvingetrost Et ind. 17.7. ved åa i sørøst.
- Duetrost Den 23.5. en syngende hann ved Steinkjølen.

Møller Et kull 19.7. i vierspurvområdet ved åa PN 4963 7766.
 Munk To ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
 Løvsanger Den 23.5. en syngende hann ved Steinkjølen. Et ind. 17.7. ved åa i sørøst. Et varslende ind. 19.7. i vierspurvområdet ved åa PN 4963 7766.
 Fuglekonge Minst et ind. 19.7. i nordøstkant av Steinkjølen.
 Gråfluesnapper Et varslende ind. 17.7. ved åa i sørøst. Et ind. 19.7. ved høyde 527 i øst. Den 19.7. et ind. like sør for åa i nordøst.
 Svarthvit fluesnapper To ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
 Granmeis Fire ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen. Et kull 19.7. i vierspurvområdet ved åa PN 4963 7766, og et ind. like sør for åa i nordøst.
 Svartmeis Familiegruppe på 6 ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
 Blåmeis To ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
 Kjøttmeis Et ind. 17.7. ved åa i sørøst. En hann 19.7. i vierspurvområdet ved åa PN 4963 7766.
 Trekryper Minst 1 ind. 19.7. ved høyde 527 i øst.
 Varsler Registrert i reservatet i 2012 (RB).
 Nøtteskrike To ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
 Bokfink Hørt 23.5. i øst ved høyde 527 og ved bekken helt i nord. Den 19.7. 1 ind. ved høyde 527 i øst, og et ind. like sør for åa i nordøst.
 Bjørkefink Hørt 23.5. ved bekken helt i nord. Hørt den 17.7. i vestkant av Ulvåkjølen. Et ind. 19.7. ved høyde 527 i øst.
 Grønnsisik Hørt 23.5. ved bekken helt i nord. Hørt den 17.7. i vestkant av Ulvåkjølen.
 Gråsisik Hørt 23.5. i øst ved høyde 527 og ved bekken helt i nord.
 Furukorsnebb Et ind. 4.7.2012 mot vest på Ulvåkjølen.
 Ubestemt korsnebb En flokk 23.5. i øst ved høyde 527. Hørt den 17.7. i vestkant av Ulvåkjølen. Den 19.7. en liten flokk like sør for åa i nordøst.

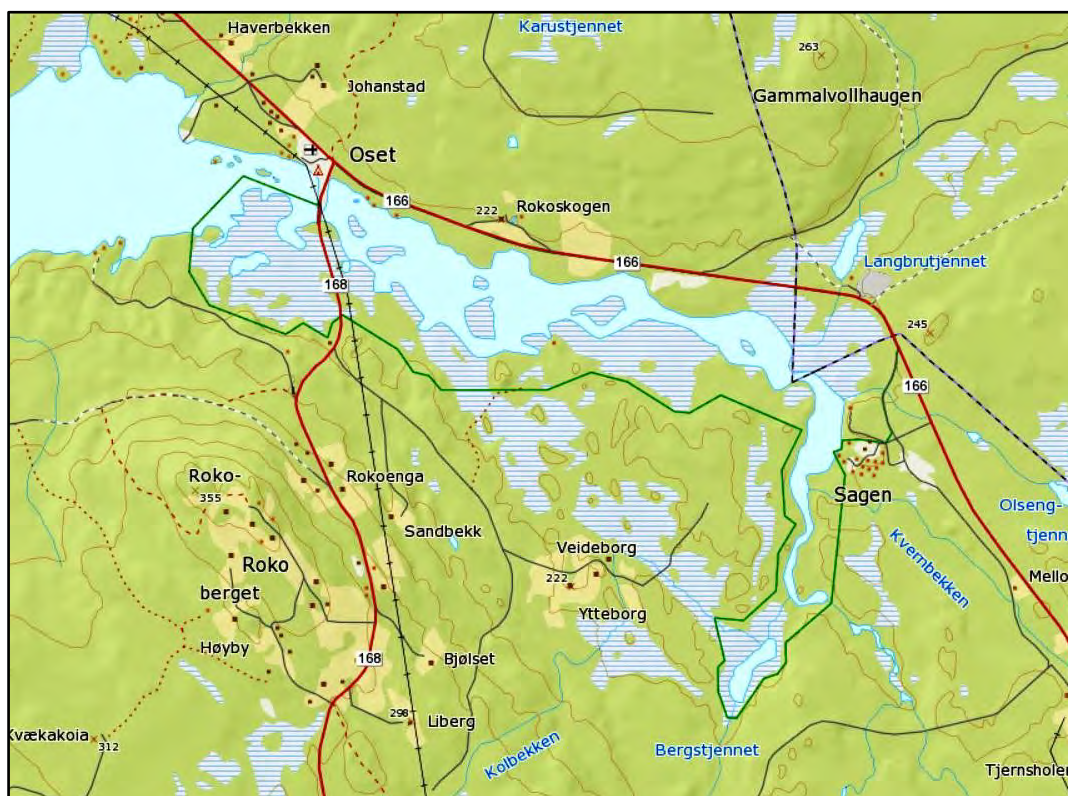
Ulvåkjølen har en fauna av våtmarksfugl som er representativ for myrkjøler og skogsåer i midtre del av fylket. Artsmangfoldet er litt større enn i naboreservatet Røtkjølen. Tetthetene er moderate til lave. Bortsett fra vierspurv forekommer ingen spesielt uventede eller sjeldne arter. Sangsvane har vært en stabil hekkefugl her hvert år fra 2005. Vipe og storspove, som mange steder etter hvert er blitt borte, hekker her fortsatt. Spurvefuglfaunaen er artsrik i kantskogen langs myrene og langs Ulvåa.

Vesle Rokosjøen

Kartblad	2016 IV Elverum
Kommune	Løten/Elverum
Areal	1.987 daa
Høyde	215-225 m o.h.
Feltarbeid	Jon Bekken 1. og 21.5., 22.6., 2. og 19.7.2007
Andre besøk:	
Jon Lurås, m.fl.	19.-20.12.2000, 11.8.2001, 2.6.2002, 3.5.2003, 10.7., 23.9. og 7.10.2004, 30.4.2005, 22.9.2007, 30.4.2010, 30.4.+25.5.2012
Paul Shimmings	16.7.2004
Lars Kapelrud	13.7.2006
Tore Aspeggen	21.8.2006
Rob van Walsum	24.3.2007
Egil Østby	19.5.2008
Lars Christian Frelsøy, m.fl.	21.5.2009, 15.5.2012
Morten Brandsnes, Arnfinn Tøråsen	6.4. og 12.5.2012
Andreas Gullberg	15.6.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 10 km sørsørvest for Elverum tettsted. I nord danner veien mellom Oset og Saga grensa. Vesle Rokosjøen, også kalt Veltsjøen, er forholdsvis grunn og har store arealer av flytetorv, både langs bredden og i form av øyer. En del våtmyr grenser ut mot sjøen.

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Sjøen ble demt opp allerede før år 1900, for å sikre vanntilgang til mølle- og industrivirksomheten langs Rokoelva og Svartelva. Siste heving av dammen ble gjort i 1938, og i de senere år har man regulert sjøen rundt en høyde på ca. 2,5 meter (Røstadsand 1996). Oppdemmingen skapte det særegne våtmarksområdet, og nåværende vannstand er en forutsetning for å bevare det rike fuglelivet. Grunneierne foretok i 1976 en privat fredning av området. I sør omfatter verneområdet Bergstjernet med omkringliggende myr, og i vest Osmyra, et myr- og flytetorvrområde vest for brua/veien, ut mot store Rokosjøen. Parkeringsplassen ved brua er mye brukt av folk som vil nyte vakker natur og rikt fugleliv. Omgivelsene som helhet er preget av barskog.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

Knoppsvane Det foreligger uventet nok bare én observasjon i perioden; 11 ind. 19.-20.12.2000 ved Rokosjøen Camping.

Sangsvane Den 20.4.2002 ble et par observert mens de bygde reir ved sjøen. De forsvant etter en ukes tid. Åtte ind. 24.3.2007. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. i 2010 og 2012.

Sædgås Et ind. 3.5.2003.

Grågås Et ind. på vestsida av brua 25.5.2012.

Kanadagås Den 1. og 21.5. lå et ind. på reir på liten holme like vest for brua, og malken lå like ved. Den 21.5. også et par 300 m øst for brua og et ind 1 km lengre vest. Den 22.6. lå en flokk på 12 voksne og 22 unger sør for campingplassen, så vidt innenfor verneområdet. Samtidig hele 20 voksne gress 400 m øst for brua. Kanskje samme flokk hvilte samme sted den 2.7., minst 16 ble sett, men det kan ha vært flere gjemt i vegetasjonen. (Samme dag 10 voksne og 24 unger ved badeplassen Haverbekkvika ca. 400 m vest for reservatet). Den 21.7. 10 ind. i samme område 400 m vest for brua, og et ind. i vika/kanalen sør for Sagen. I vest ca. 500 m utenfor verneområdet; til sammen 27 voksne og ungfugler. Den 16.7.2004 ble det observert hele 52 voksne og ungfugler. Det er lagt inn 22 obs. i Artsobservasjoner, av 1-11 ind.

Kanadagås ruger på en liten holme vest for brua, i bakgrunnen Rokosjøen Camping, 21. mai 2007.

Hvitkinngås Første kjente hekking i Hedmark fant sted i reservatet i 2003. Den 4.7. ble par med 2 unger observert like øst for brua, men ungene døde kort tid etter (Arnfinn Tøråsen, Roar

- Svenkerud). [Par ble sett i store Rokosjøen 9.7.2004 med 4 unger, 13.7.2006 med 1 unge, og 2.7.2007 med Haverbekkvika badeplass med 2 halvstore unger (Jon Lurås, Lars Kapelrud, Jon Bekken)].
- Brunnakke Et par 6.4.2012 i råk øst for brua.
- Snadderand To hanner 30.4.2012 ved campingplassen.
- Krikkand Under feltarbeidet 21.5. et par i Bergstjern. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 4 ind.
- Stokkand Under feltarbeidet 1.5. en hann like vest for brua, og østover minst 8 hanner og 1 hunn. Den 21.5. en hann i vest, og 4 hanner ved PN 370 404. En sterkt varslende hunn, og en hunn trolig uten unger 2.7. i vest. Det er lagt inn 23 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 12 ind. i råk øst for brua 6.4.2012.
- Toppand Den 21.5. et par ved Rokoskogen. En hunnfarget fugl 21.7. i samme område. Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind. En hunn med 7 unger 16.7.2004.
- Bergand En hunnfarget fugl sammen med toppender 23.9.2004 like vest for brua.
- Ærfugl 1983: En hann filmet 30.4. fra brua ved Oset (Hansen 2011).
- Svartand Et par 19.5.2008 ved campingplassen.
- Kvinand Den 21.5. en hann ved Rokoskogen. Den 22.6. en hunn med 5 halvstore unger litt øst for brua. Den 2.7. en hunn med en halvstor unge vest for brua. Den 21.7. en hunn like vest for brua, og en hunn lengst øst i sjøen. Det er lagt inn 19 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Lappfiskand 1987: En hunn 8.5. ved campingplassen (Lars Kapelrud).
- Laksand Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 2-3 ind. Alle er sett i perioden 15.4. til 5.5. Det tyder på at arten raster her på vårtrekk, men ikke hekker i området.
- Storlom Den 21.5. et ind. 500 m vest for brua. Den 2.7. lå 3 ind. noen hundre meter vest for verneområdet. Den 7.5.2006 lå de minst 4 ind. i reservatet. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Islom Et ungt ind. (2K) oppdaget under feltarbeidet 22.6. like vest for brua. Den svømte etter hvert vestover og ut i den store sjøen. Fuglen ble sett og fotografert av flere fugleinteresserte.
- Toppdykker En ungfugl (1K) 10.7.2004 like ved brua.
- Gråstrupedykker Et ind. 18.-20.5.2008 ble sett og fotografert av mange fugleinteresserte.
- Storskarv Seks ind. 30.4.2005 på stein i reservatet. 6 ind. i sjøen 6.5.2010, og et ind. i flukt ved campingplassen 28.5.2011.
- Fiskeørn Et ind. med fisk i klørne 21.8.2006.
- Sothøne Et ind. 11.8.2001 i sjøen.
- Trane I 2002 ble to ikke flygedyktige unger sett i reservatet 2.6. Under feltarbeidet 21.5. ble rop hørt fra omtrent midt i reservatet. Et ropende ind. 2.7. på sørsida av sjøen PN 356 409. Det er lagt inn 14 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.
- Enkeltbekkasin To ind. støkt 21.7. på vestsida av Bergstjern, med lokkerop, men ikke direkte varsling.
- Småspove Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Storspove Den 21.5. et ind. like sør for hettemåkene, og spill og varsling videre østover. Den 2.7. et svakt varslende ind. sentralt i reservatet. Den 21.7. satt parett på torvkanten i det samme området midt på sjøen. Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Sotsnipe Tillegg 1983: Et ind. 12.5. (Hansen 2011).
- Grønnstilk Den 21.5. et ind. med fluktspill ved Rokoskogen, og samme dag fluktspill ved Bergstjern. Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind. 16.7.2004 og 12.5.2012.
- Strandsnipe Den 21.5. et ind. vest for brua, og et ind. 22.6. ved brua. Et ind. varsler 21.7. i vest PN 367 411. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Hettemåke Den 1.5.2007 var det ca. 35 ind. i luften over holmene sørøst for Rokoskogen PN 361 413. Den 21.5. 10-15 ind. i vest, og ca. 60 ind. i kolonien nevnt foran + et ukjent antall skjult i vegetasjonen. Den 2.7. var det stor aktivitet i kolonien, og minst ti unger ble observert. Det er lagt inn 17 obs. i Artsobservasjoner. Maks. antall er 50 ind. 21.5.2009 og det samme 30.4.2010. I 2012 var det igjen flere hettemåker her; den 12.5. ble det talt opp 75 ind. knyttet til to adskilte kolonier, og 15.5. ble det registrert hele 150 ind.

- Fiskemåke** Den 1.5.2007 var det kun 3 ind. vest for brua, men 35 ind. i lufta over flytetorvene øst for brua. Den 21.5. lå et ind. på reir vest for brua, og øst for brua ca. 30 ind., de fleste rugende, og sikkert mange skjult i vegetasjonen. Den 2.7. var det fortsatt ca. 30 ind. som varslet her. Det er lagt inn 20 obs. i Artsobservasjoner. Maks. antall er 50 ind. 21.5.2009 og det samme 15.5.2012.
- Sildemåke** Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind. i 2011-12. I hvert fall i 2006 hekket arten i store Rokosjøen, da ble par med en unge fotografert 13.7. I 2012 er 1-2 par med hekkeatferd både ved campingplassen og i Vesle Rokosjø, for eksempel 15.6. et par vest og et par øst for brua.
- Gråmåke** Den 21.5.2007 et par med reir på et 3 x 3 m stort skjær i Rokosjøen, like utenfor reservatgrensa. Den 22.6. var måkene borte. I mai lå en fugl på reir også øst for brua (Jon Lurås). Den 18.4.2010 2 par i vest og 1 ind. øst for brua. Et par vest for brua 1.7. samme år.
- Makrellterne** Den 21.5. to ind. vest for brua og to ind. ved hettemåkekolonien. Den 22.6. trolig 3-4 hekkende par på skjærene like utenfor reservatet i vest. Den 2.7. så det ut til at 3 fugler fortsatt lå på reir. Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind., inkl. reir med 3 egg ved campingplassen 1.7.2010.
- Rødnebbterne** To unger av året 22.9.2007 ved campingplassen.
- Heipiplerke** Den 1.5. ble fugler på trekk hørt ved Sagen.
- Gulerle** Den 21.5. to syngende hanner i sør vest for brua.
- Fossefall** Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 fugler. Disse er sett ved Sagen, i februar – mars og oktober.
- Blåstrupe** En rastende hann 17. mai 2011. Også sett under vårtrekk noen år tidligere (Hansen 2011).
- Sivspurv** Den 21.5. til sammen 4 syngende hanner vest for brua, og én ved Sagen. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.

Andre fuglearter

- Orrfugl** 1-2 spillende orrhaner i området ved campingplassen i april – mai hvert år 2009-12.
- Vepsevåk** Arten har hekket flere år ikke så langt unna reservatet, og sees av og til i flukt.
- Hønehauk** En jaktende fugl 10.4.2011.
- Spurvehauk** Et ind. 21.8.2006. En hann i flukt 1.5.2010 ved campingplassen.
- Musvåk** Tre ind. sirklet over sjøen 21.8.2006. Et ind. i flukt over sjøen 21.5.2009.
- Tårnfalk** Et par hekket ved sjøen i 2011, og ble fotografert med 2 eller 3 unger av Karl Petter Opsahl. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Lerkefalk** Arten har holdt til her i lang tid. Det første ind. ble påvist ved at et ind. skutt i andejakta "ca. august 1962" av Erling Skjærstad (Jon Lurås). To ind. 21.8.2006. Arten har hekket i nærheten i rapportperioden, og det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind. fra 2009-12.
- Vandrefalk** Rettelse: Observasjonene fra 1971 og fra 1990-tallet (Bekken 2001) er i ettertid trukket i tvil, også av observatørene, og de må derfor strykes. Forveksling med lerkefalk er svært sannsynlig.
- Rugde** To hanner i fluktspill 5.5.2011.
- Ringdue** Minst et ind. 21.7. sør for Rokoskogen. Et ind. ved campingplassen 25.5.2012.
- Gjøk** Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Spurveugle** Et ind. sang høstsang 1.12.2010.
- Perleugle** Tre observasjoner av hukrende hann i mars 2011.
- Tårnseiler** Ti ind. 27.5.2011 ved brua.
- Vendehals** Et ind. hørt i området ved brua 19.-20.5.2008.
- Svartspett** Et ind. med "vårsang" 15.5.2009 ved brua.
- Flaggspett** Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Tretåspett** Et ind. 7.10.2004 innenfor reservatgrensa.
- Sandsvale** Noen ind. den 21.5. over sjøen og over Bergstjern. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

- Låvesvale Noen ind. over sjøen både den 21.5., 2.7. og 19.7. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 100 ind. 27.5.2011.
- Taksvale Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Trepiplerke Den 1.5. to syngende hanner ved Sagen. Registrert 21.7. ved Bergstjern.
- Linerle Et par med mat i nebb 21.7. ved hytta på sørsida av sjøen. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Rødstrupe Registrert 21.7. ved Bergstjern.
- Rødstjert Et ind. i reservatet 3.5.2003.
- Buskskvett Den 21.5. to syngende hanner i sør vest for brua.
- Svarttrost Registrert 21.7. ved Bergstjern. En syngende hann 29.3.2012 ved Sagen.
- Gråtrost Flere ind. varslet 21.7. ved hyttene sør for Sagen.
- Måltrost En syngende hann 30.4.2010.
- Duetrost Registrert 21.7. på sørsida av sjøen PN 362 412.
- Munk Den 21.5. en syngende hann ved Rokoskogen.
- Bøksanger Den 21.5.2007 en syngende hann i høystammet furuskog ved sti i sørkant av verneområdet PN 357 408.
- Løvsanger Registrert 21.7. på sørsida av sjøen PN 362 412. Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. + et reirfunn.
- Fuglekonge Registrert 21.7. ved Bergstjern. Fem ind. observert 18.12.2010.
- Gråfluesnapper Registrert 21.7. på sørsida av sjøen PN 362 412.
- Svarthvit fluesnapper Under feltarbeidet en syngende hann 21.5. ved Rokoskogen. Et ind. 3.5.2003.
- Stjertmeis Et par fløy 21.5. fram og tilbake og matet unger ved Rokoskogen PN 362 414. Det lyktes ikke å finne reiret.
- Granmeis Enkeltind. er registrert 1.12.2010 og 28.10.2012.
- Toppmeis Den 21.5. et ind. ved Rokoskogen. Registrert 21.7. midt på sørsida av sjøen. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 7 ind.
- Svartmeis En syngende fugl 12.3.2011 ved Sagen.
- Blåmeis En syngende fugl 12.3.2011 ved Sagen.
- Kjøttmeis Den 21.5. en syngende hann ved Rokoskogen. Registrert 21.7. midt på sørsida av sjøen. En syngende fugl 12.3.2011 ved Sagen.
- Spettmeis Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Skjære Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Kråke Et kull 2.7. ved veien nord for sjøen. Et ind. krysset sjøen 21.7. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Ravn Tre ind. 2.7. i lufta over Sagen. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Stær Registrert ved brua 1.5.2012, antall ikke angitt.
- Bokfink Den 21.5. en syngende hann ved Rokoskogen. Registrert 21.7. ved Bergstjern. Registrert 21.7. på sørsida av sjøen PN 362 412.
- Grønnfink En syngende hann 12.3.2011 ved Sagen.
- Grønnsisik Registrert 21.7. ved hytta på sørsida av sjøen.
- Grankorsnebb Et ind. 12.3.2011 ved Sagen.
- Dompap Et par 6.5.2010 og 1 ind. ved Sagen 28.10.2012.

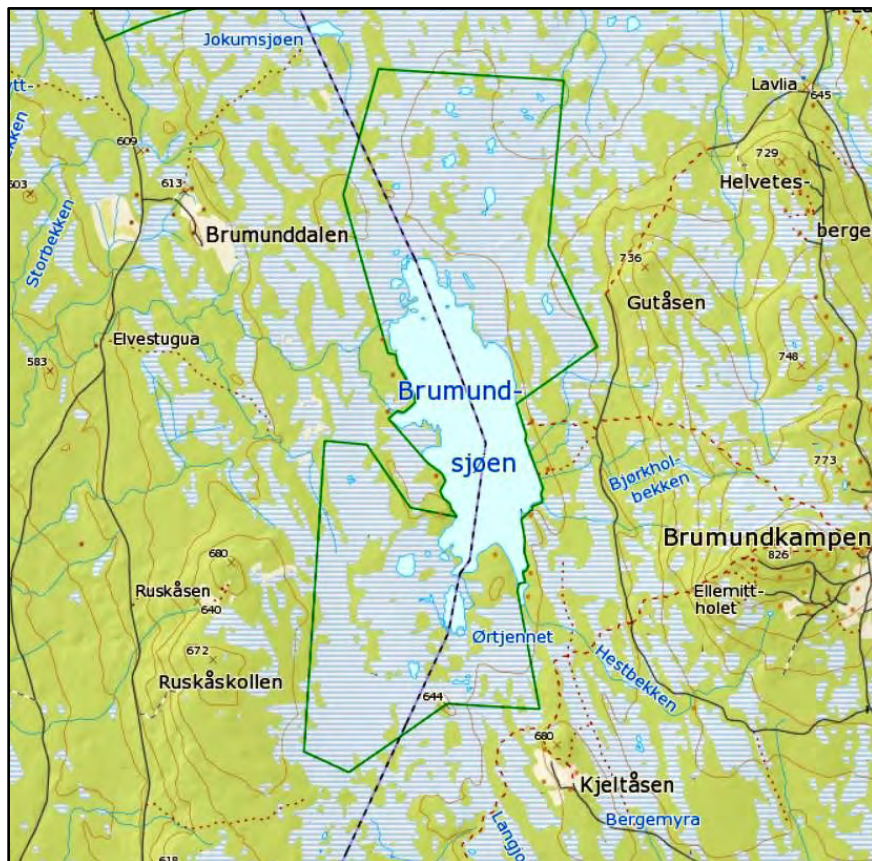
Vesle Rokosjøen er et variert område som har verdi både for trekkende og hekkende våtmarksfugler. Det er særlig stokkand og krikand som raster her vår og høst. Generelt er tettheten av våtmarksfugler stor, og svært mange arter er påvist på et ganske begrenset areal. Området er kjent for sine store kolonier av hettemåke og fiskemåke. Antallet par av hettemåke har variert mye her som i andre kolonier, med særlig mange fugler i 2012. Antall fiskemåker synes å ha gått nedover, fra ca. 35 par i 1997 til 15-20 par 2010-12. Rødistearten makrellterne hekker i hvert fall enkelte år, det samme gjelder den regionalt sjeldne sildemåka.

Brumundsjøen

Kartblad	1917 II Rena, 1917 III Åsmarka	
Kommune	Hamar/Ringsaker	
Areal	8.204 daa	
Høyde	633-665 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	18.-19.6. og 13.7.2007
Andre besøk	Tore Aspeggen	1. og 15.7.2006
	Roar Svenkerud	1.2.2009 og 29.1.2010
	Morten Brandsnes	12.-13.7.2009
	Carl Knoff	5.1.2010
	Steinar Kråbøl	20.3.2010
	Arnfinn Tøråsen	21.6.2006, 30.8.2009, 23.3., 11.7. og 4.12.2010
	Morten Brandsnes, Tor Krotseng	7.7.2010
	Torgrim og Tord Elvsveen, Arnfinn Tøråsen	22.7. og 19.9.2010
	Monica Rønningstad	3.7.2011

Kort karakteristikk

Reservatet ligger vel 20 km nord for Hamar. Den relativt grunne og næringsrike Brumundsjøen er omgitt av myrer og barskog. I sør- og nordenden av sjøen finnes det store myrer som til dels er svært

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

bløte, og som inneholder en rekke tjern og dammer. Furubevokste morenehauger bryter opp myrlandskapet. Sjøen har i lang tid vært regulert for å skaffe vann til industrien i Brumunddal. Vannstanden er derfor noe høyere enn den naturlige, noe som har bidratt til økt areal av våtmark og skapt attraktive hekkeområder. Nedtapping foregår bare vinterstid og i ekstreme tørkesomre, og antas å ha liten betydning for fuglefaunaen. I sjøen finnes ørret, krøkle og ørekyte.

Reservatet ble Ramsar-område i 2011, som en del av Hedmarksvidda våtmarkssystem. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Brumundsjøen ligger 633 moh. og er omtrent likt delt mellom Hamar og Ringsaker kommuner. Foto 18. juni 2007.

Våtmarksfugler

Sangsvane En voksen med 5 flygedyktige unger sett 19.9.2010. Det er uvisst hvor disse ungene var klekt. Et par med reir ved nordenden av sjøen observert 18.5.2012. Hekkingen var ikke vellykket.

Det er grunn til å tro at paret ga opp hekkingen da isen gikk, og fiskere inntok sjøen.

Kanadagås En uventet sjelden gjest; første kjente obs.; 2 ind. 31.7.2010.

Krikkand En hunn uten unger 18.6.2007 i det runde tjernet nordvest for Ørtjern. Den 13.7. en liten unge sør i Ørtjern - bare denne ene sett, men det var mye vegetasjon å gjemme seg i.

Stokkand Den 1.7.2006 ble det observert 12 ind. En hunn 19.6.2007 i nordenden av sjøen, litt engstelig, trolig med ungekull.

Knekkand Et par 21.6.2006.

Toppand I 2007 et par og en hann 18.6. i vika i sørøst. Hunn med 7 unger 10.7.2010.

Kvinand I 2007 en hunn med 5 ukegamle unger 18.6. i vika mot sørvest. To hunner uten unger 19.6. i nordøstre del av sjøen PN 141 685, og en hunn med 3 små unger i avlangt tjern (eg. to tjern) PN 139 700. En hunnfarget fugl lettet fra dam nord for tjern PN 142 693.

Laksand Litt uventet ikke sett i perioden.

Smålom Det er to tjern i reservatet hvor arten hekker regelmessig; sør for sjøen PN 142 660 og øst for sjøen PN 147 686. Under feltarbeidet i 2007 et ind. 18.6. i det runde tjernet PN 138 664. Den svømte lavt og engstelig rundt og hadde ganske sikkert egg/små unger. Men hekkingen var mislykket; tjernet var uten lom den 13.7. Den 19.6. voksenfugl med to ganske små unger i tjernet øst for sjøen PN 147 686. I 2001 to vellykkede hekkinger, hver med 2 unger (Kristen Prestrud). Ett hekkende par, 2 unger i 2002, det samme i 2003, og én unge i 2004, og 2 igjen i 2005. I 2006 hekking med en unge (Kristen Prestrud). Par med én unge 15.7.2006. I 2009 par med 2 unger 13.7. Den 10.7.2010 er det notert 4 ind. Voksenfugl med 2 unger 3.7.2011.

- Storlom I 2001 par med én unge i sjøen (Kristen Prestrud). Vellykket hekking i 2000 i sjøen (Arnfinn Tøråsen). Under feltarbeidet 19.6.2007 lå 1 ind. i nordenden av sjøen. Et par med to unger i sjøen 22.7.2010.
- Gråhegre To ind. i flukt over 22.7.2010.
- Sivhauk Et hunnfarget ind. 12.8.2006 (Jan Erik Heggelund). Arnfinn Tøråsen har også sett hunnfarget sivhauk her 1-2 ganger ca. 2005-10.
- Trane Hekkende par 18.6.2007 i sør, den ene spilte skadet, begge fløy runder med engstelige rop. Dagen etter et par uten unger i øst PN 149 685, de lettet og ble borte. Hørt sørøst i området 13.7.
- Heilo Enkeltind. sett 1.7.2006 og 31.7.2010.
- [Brushane Denne tidligere hekkefuglen i området synes ikke å være sett etter 1989 (Bekken 2001).]
- Enkeltbekkasin Litt uventet ikke sett i perioden.
- Småspove Et ind. kom fra vest 19.6.2007 og varslet på nordøstsida av sjøen PN 141 685. Senere en varslende fugl over starrflatene i nordenden av sjøen. Et kraftig varslende par ved tjern PN 139 697, et annet par kom og "hjalp til" å varsle. Trolig samme par varslet kraftig ved dam PN 1415 6990. Et annet par varslet ved tjern PN 142 693.
- Storspove Den 18.6.2007 et ind. i fluktspill over myrflate PN 143 655, og senere et sterkt varslende par ved Ørtjern. Det kom også 1-2 andre ind. trolig fra vest og varslet. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, blant dem par med en unge 22.7.2010.
- Gluttsnipe Den 18.6.2007 varslet et ind. ved vika i sørøst, og trolig et ind. fra et nytt par i fluktspill over myrflate PN 143 655, senere kraftig varsling og angrep på trane! Senere varsling i sørvestre hjørne av sjøen PN 141 665. Den 19.6. et ind. med fluktspill øst for midten av sjøen, senere varsling ved nordøstre del av sjøen PN 141 685. Et varsl. ind. helt i nordenden av sjøen. Den 13.7. varslet et ind. nordøst for Ørtjern, og minst 4 ind. = kull sørvest i reservatet PN 144 656.
- Grønnstilk Et ind. i fluktspill 18.6.2007 ved vika i sørøst, og et annet ind. i fluktspill over myrflate PN 143 655, og senere varsling like nord for Ørtjern. Et par varslet kraftig ved dam PN135 689 nord for sjøen. Den 13.7. varslet to par sør for Ørtjern.
- Strandsnipe Et ind. 19.6.2007 ved nordøstre del av sjøen PN 141 685, senere et varslende ind. i nordenden av sjøen.
- Fiskemåke 6 ind. 18.6.2007 nord i sjøen og ett ind. sør i sjøen. Dagen etter varslet 3 ind. svakt ved tjernet øst for sjøen, men forsvant etter hvert, senere varsling ved nordøstre del av sjøen PN 141 685. Et par varslet, de hekket trolig på et skjær sør for holmen i nordenden. Et par med 3 små unger i tjern PN 139 697. Den 13.7. 4-5 ind. nord og vest i sjøen. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 21 ind. 7.7.2010.
- Makrellterne Tre ind. 12.7.2009, minst en fugl med mat i nebbet. Fire voksne og 3 unger sett 11.-27.7. 2010.
- Gulerle Et varslende par 19.6.2007 helt i nordenden av sjøen. Den 13.7. varslet et ind. svakt ved Ørtjern, og et ind. varslet på myrflata PN 136 662.
- Sivspurv En syngende hann 22.7.2010.

Andre fuglearter

- Lirype Tre ind. sett 23.3.2010.
- Orrfugl Orrhøne med flygedyktige unger 18.6.2007 i sør PN 146 659. Kull på 5 unger 12.7.2009.
- Storfugl En tiur 27.3.2010.
- Kongeørn En voksen fugl observert 7.1.2012.
- Tårnfalk Et hekkende par i andekasse i nordenden av tjern PN 142 693. Hunnen satt 18.6.2007 i åpningen, men fløy ikke ut. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, herav to hekkinger med 4 og 6 unger.
- Dvergfalk Hunn med to flygedyktige unger 22.7.2010.
- Ringdue Fire overflygende ind. 20.3.2010.

- Gjøk Registrert 19.6.2007 i skogstripene øst for sjøen.
- Spurveugle Et ind. 27.3.2010.
- Perleugle En hukrende hann 27.3.2010.
- Flaggspett Et varslende par 18.6.2007 øst for sjøen PN 147 668.
- Tretåspett En hann observert 31.7.2010.
- Låvesvale Reir med 4 unger 22.7.2010.
- Trepiplerke Hørt 19.6.2007 mot nordvest i reservatet, og ved avlangt tjern PN 139 700. Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner av 1-4 ind.
- Linerle Den 13.7.2007 et ind. ved hytta øst for sjøen PN 149 672, og et ind. i flukt ved Ørtjern.
- Sidensvans To ind. 30.8.2009. Observasjonen kan tyde på hekking/hekkeforsøk på Hedmarksvidda.
- Rødstrupe Et ind. 22.7.2010.
- Rødstjert Registrert 19.6.2007 i skogstripene øst for sjøen. En syngende hann i nord PN 134 694, og varsl. ved avlangt tjern PN 139 700.
- Svarttrost En syngende hann 19.6.2007 mot nordvest i reservatet.
- Gråtrost Flere varslende par 18.6.2007 i sør PN 146 659. Også hørt 19.6. mot nordvest i reservatet.
- Måltrost Registrert 19.6.2007 i skogstripene øst for sjøen, og ved det aller nordligste tjernet i reservatet.
- Rødvingetrost Et ind. varslet 13.7.2007 nordøst for Ørtjern.
- Duetrost Hørt 19.6.2007 mot nordvest i reservatet.
- Møller En syngende hann 19.6.2007 i nord PN 134 694.
- Løvsanger Registrert 18.6.2007 ved vika i sørøst. Flere ind. 19.6. mot nordvest i reservatet. Den 13.7. et ind. ved hytta øst for sjøen PN 149 672.
- Gråfluesnapper Reir med egg 13.7.2007 i ventil på koia ved sørøstre vik i sjøen.
- Granmeis Registrert 19.6.2007 i skogstripene øst for sjøen. Den 13.7. et ind. ved hytta øst for sjøen PN 149 672, og minst et ind. sørvest i reservatet PN 144 656. Et ind. 23.3.2010.
- Kjøttmeis Tre ind. 1.7.2006.
- Varsler Et ind. sett 22.7.2010.
- Lavskrike Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner av 1-2 ind.
- Kråke Et ind. 18.6.2007 ved Ørtjern i sør, og dagen etter et ind. i nordenden av sjøen. 10 ind. 1.7.2006.
- Ravn Flere ind., trolig et kull, 19.6.2007 mot nordvest i reservatet. Den 13.7. 3 ind. i sørvest. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner av 1 og 3 ind.
- Bokfink Registrert 18.6.2007 ved vika i sørøst. Minst et ind. 19.6. i skogstripene øst for sjøen. Den 13.7. et ind. ved hytta øst for sjøen PN 149 672. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner av 1 og 8 ind.
- Bjørkefink Den 13.7.2007 minst et ind. sørvest i reservatet PN 144 656.
- Grønnsisik Registrert 18.6.2007 ved vika i sørøst, og minst et ind. 19.6. i skogstripene øst for sjøen. Et kull i nord PN 134 694. Den 13.7. et ind. ved hytta øst for sjøen PN 149 672.
- Grankorsnebb 30 ind. 4.12.2010.
- Konglebit Flere flokker er sett vinterstid; 15 ind. 1.2.2009, 4 ind. 5.1.2010 og 15 ind. 29.1.2010.

Brumundsjøen og områdene rundt er den rikeste lokaliteten på søndre del av Hedmarksvidda, både for lommer, ender, spurvefugler og en del vadere. Undersøkelsene av myrområder i 1970-75 konkluderte med dette, og senere registreringer viser at dette fortsatt gjelder. Lista over arter er lang, fordi entusiaster i det ornitologiske miljøet har brukt mye tid her gjennom mange år. Til sammen er det påvist hele 48 arter av våtmarksfugler, og 26 arter hekker eller har hekket i området. Spesielle trekk ved reservatet er fast etablert smålom og storlom, og et stort mangfold både av hekkende, rastende og tilfeldig forekommende ender og vadere.

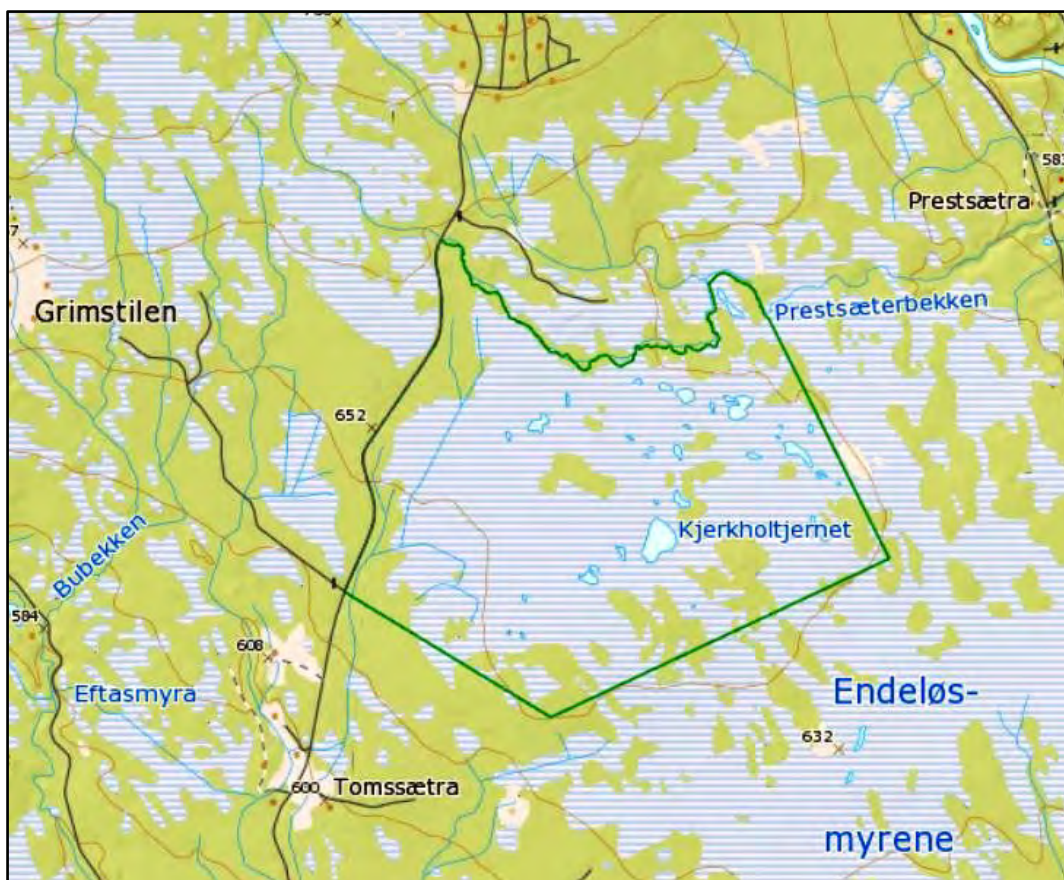
Endelausmyrene

Kartblad	1917 III Åsmarka	
Kommune	Ringsaker	
Areal	5.050 daa	
Høyde	630-650 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	24.6. og 21.7.2008
Andre besøk	Arnfinn Tøråsen	16.6.2005
	Kjell Isaksen	27.3.2005, 15.4.2006, 27.12.2008
	Per Jan Hagevik, m.fl.	2.3.2007, 24.2.2008, 18.9.2009
	Ingvald Ekeland, Kjell Grimsby	12.6.2010

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 20 km nord for Brumunddal i et svært myrrikt terreng som strekker seg fra Oppland grense til nordre Løten. Verneområdet har flere tjern og dammer, med Kjerkholtjernet som det største. Vegetasjonen domineres av fattigmyr med fastmatte, men også mer produktive samfunn med flasketarr og dvergbjørk forekommer. Både gran- og furudominert skog inngår, både som isolerte holmer og i områdets randsoner. Det meste av området, ca. 4.000 daa, var administrativt fredet av Pihlske sameie før det ble naturreservat.

Reservatet ble Ramsar-område i 2011, som en del av Hedmarksvidda våtmarkssystem. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Sangsvane En fugl på reir 16.6.2005. Hekkingen var mislykket. En voksen fugl 12.6.2010.

Grågåås Flokk på 20 ind. trakk 15.4.2006 mot nord over reservatet.

Krikkand Den 24.6 en hann. nord i området PN 065 738, og en engstelig hunn i nord PN 068 739.

Den 21.7. en hunn med 3 store unger i tjern PN 065 728, og to hunnfargede fugler kom og landet i tjern PN 063 738.

Stokkand To hanner og en hunn lettet 24.6. fra det nesten gjengrodde tjernet PN 072 739.

Kvinand Den 24.6. en hunn nord i Kjerkholtjern, og hunn med 6 ukegamle unger i tjern PN 071 744 helt i nordøst. Tjernet er mye mindre enn på kartet og nesten todelt. En hunn uten kull i tjern PN 061 737. Den 21.7. lå en hunn i tjernet 200 m nordøst for dette, og en hunn med en ganske liten unge lå i tjern PN 065 728.

Torvmyrull setter sitt preg på myrene utover i juni, foto 24. juni 2008.

Smålom Under feltarbeidet en voksenfugl 24.6. uten avkom i Kjerkholtjern. Den lå først svært lavt i vannet, senere mer normalt. Den kan ha hatt make på egg. Fin vinkelformet hekkeholme i sør. Den 21.7. lå paret alene i tjernet, ev. hekking har vært mislykket. I 2002 1 ind. 19.5. i Kjerkholtjern (Bård Bredesen).

Horndykker Arnfinn Tøråsen har sett arten flere ganger de siste ti årene, og antar at den hekker her.

Trane Den 24.6. et par i område PN 065 736, i noe grad engstelige og smygende. Et annet par kom flygende fra nord og landet i samme område. To ikke-hekkende fugler landet og ropte vedvarende ved PN 077 738.

Heilo Et varslende ind. 21.7. på myrflata PN 063 724, trolig samme varslet ved PN 065 727.

[Brushane Denne tidligere hekkefuglen i området synes ikke å være sett etter ca. 1990 (Bekken 2001).]

Enkeltbekkasin Merkelig nok ikke sett i perioden.

Småspove To matletende ind. 24.6., bare svakt varslende, ved PN 059 736.

Storspove Kort varsellyd hørt 24.6. ved Kjerkholtjern.

Gluttsnipe Kort fluktspill og varsellyd hørt 24.6. sør for Kjerkholtjern. To ind. lettet fra tjern PN 070 733 nord for Kjerkholtjern, senere fluktspill noen hundre meter lengre nord. Periodevis varsling i område PN 077 738, og ved det nesten gjengrodde tjernet PN 072 739. Et par varslet kraftig ved PN 059 736.

Grønnstilk Den 24.6 registrert på myra like øst for parkering/infotavle PN 0520 7353, og varslende fugler PN 058 736, i område PN 077 737, og i område PN 073 739, og varsl. par ved tjern/

dammer PN 068 739, og ved tjern PN 061 737. Den 21.7. varsling og minst tre ind., trolig et kull, nord for Kjerkholtjern. To ind. 12.6.2010.

[Hettemåke Arten hekket her 1970-75; maks. antall var 150 ind. 6.5.1973. Ikke rapportert i perioden 2000-12.]

[Fiskemåke Merkelig nok ikke rapportert i perioden 2000-12.]

Gulerle Et ind. med mat i nebbet 24.6. 300 m øst for parkering/infotavle, og flere varsl. par i område PN 058 736, varsl. ind. i område PN 077 737, i område PN 073 739, flere par i nord i område PN 068 739, og varsling ved tjern PN 061 737. Et par og 2 hanner varslende/engstelige 12.6.2010.
Sivspurv I 2008 en syngende hann 24.6. i område PN 065 738, og et par varslet 21.7. ved PN 0575 7275. En syngende hann 12.6.2010.

Andre fuglearter

Lirype Et par med tre halvstore unger 21.7. i sørvest PN 055 729. To ind. 2.3.2007.

Orrfugl Tre ind. både 2.3.2007 og 24.2.2008.

Storfugl Ei røy tilsynelatende uten kull 24.6. i nord ved PN 065 740. Et ind. 24.2.2008.

Ringdue Fire ind. 12.6.2010.

Gjøk Registrert 24.6. i skogen like øst for parkering/infotavle.

Spurveugle Et ind. ringmerket 18.9.2009.

Slag-/lappugle Et ind. skremt opp 27.3.2005 vest for Kjerkholtjernet PN 062 733.

Perleugle Til sammen 7 ind. lokket fram med lyd, 3 ind. ringmerket 18.9.2009.

Tårnseiler Noen få ind. sett over myrene 24.6. Åtte ind. 12.6.2010.

Vendehals Et par 19.5.2002 (Bård Bredesen).

Svartspett To hull etter arten i tørrfuruer ved nordenden av Kjerkholtjern, trolig overnattingshull. Et ind. 2.3.2007.

Flaggspett Reir med unger 2,8 m høyt i tørrgran 24.6. PN 071 734 nord for Kjerkholtjern.

Trepiplerke Den 24.6. en syngende hanner i skogen 300 m øst for parkering/infotavle, sørøst for Kjerkholtjern, og ved tjern PN 071 744 helt i nordøst. En syngende hann 12.6.2010.

Rødstrupe Registrert 24.6. i skogen like øst for parkering/infotavle.

Buskskvett Et par 12.6.2010.

Svarttrost Et ind. 18.9.2009.

Gråtrost Den 24.6. flere ind. i flukt i område PN 065 738, og 1 ind. ved tjern PN 070 733 nord for Kjerkholtjern, og minst et ind. i sumpskog PN 071 743 helt i nordøst. Varsling ved rundt starrbevokst tjern PN 070 739.

Måltrost Minst et ind. i sumpskog PN 071 743 helt i nordøst. Et ind. 21.7. i sørvest PN 055 729.

Rødvingetrost Registrert 24.6. i skogen like øst for parkering/infotavle.

Løvsanger Den 24.6. flere ind. registrert i skogen østover fra parkering/infotavle, og syngende hanner sørøst for Kjerkholtjern og ved PN 071 734 nord for Kjerkholtjern.

Fuglekonge Registrert 24.6. i skogen like øst for parkering/infotavle, og ved PN 071 734 nord for Kjerkholtjern.

Toppmeis To ind. 27.12.2008 i øst PN 075 738.

Kjøttmeis Par med utfløyne unger 21.7. i område PN 065 727.

Trekryper Et ind. 24.2.2008.

Tornskate En hann 12.6.2010.

Ravn Et ind. 24.2.2008.

Bokfink Flere ind. registrert 24.6. i skogen østover fra parkering/infotavle, og ved tjern PN 071 744 helt i nordøst, og i nord PN 068 739. To hanner 12.6.2010.

Bjørkefink Flere ind. registrert 24.6. i skogen østover fra parkering/infotavle.

Grønnsisik Registrert 24.6. i skogen like øst for parkering/infotavle.

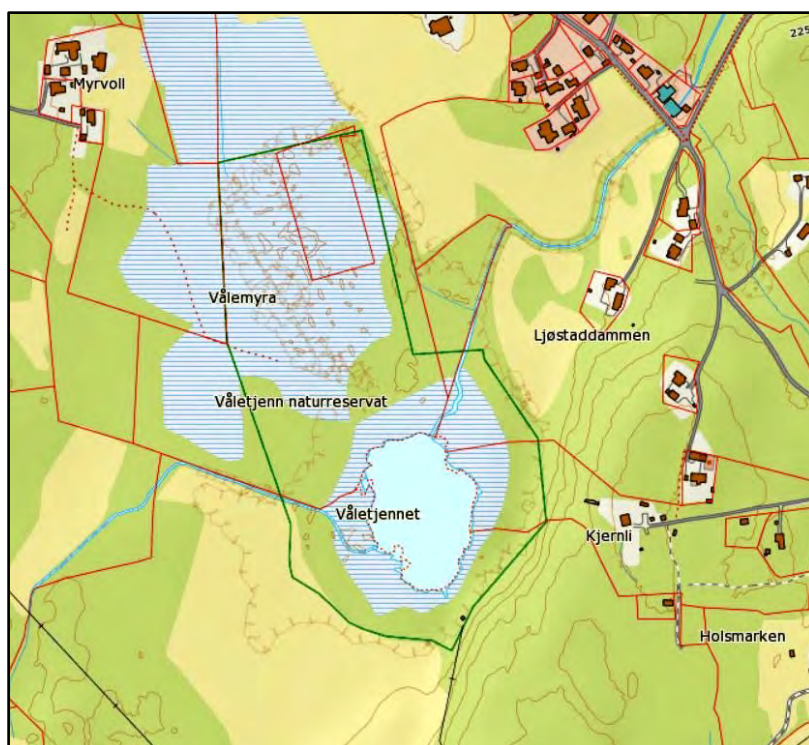
Endelausmyrene har en variert fauna av våtmarksfugler. Smålom er fast etablert som hekkefugl, og trane sees regelmessig, og må antas å hekke her. I 2005 gjorde et sangsvanepar et hekketorsøk, og arten er også sett her senere. Trolig er også horndykker etablert som hekkefugl. Likevel har antall arter og individer gått tilbake. Vipe og brushane er borte som hekkefugler, det samme er hettemåke og fiskemåke. Ifølge Arnfinn Tøråsen har det særlig fra 2005 vært få par av ender og vadere her, og observasjonene i 2008 bekrefter dette.

Våletjern

Kartblad	1916 II Tangen	
Kommune	Stange	
Areal	121 daa	
Høyde	500-520 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	4.5., 6.6., 27.6. og 21.7.2008
Oppsyn	Arnfinn Tøråsen t.o.m. 2006, fra 2007	Rune Bjørnstad
	Arnfinn Tøråsen	27.4., 1.5. og 9.8.2000, 27.4.2001, 20.5.2003, 15.6., 9.7. og 15.7.2004, 21.8.2005, 6.6.2006
Andre besøk	Lars Kapelrud	7.6.2005
	Lars Christian Frelsåy	29.4.2007, 9.6.2008, 26.5.2010, 25.5.2011, 9.5.2012
	Torstein Holtskog	6.6.2008
	Lars Chr. Frelsåy, Odd Erik Bergundhaugen	16.6.2011

Kort karakteristikk

Våletjern ligger i en forsenkning i landskapet, ca. 2 km sørøst for Stange sentrum. Tjernet er omgitt av dyrket mark og skog. Det meste av Vålemyra, som stort sett er tresatt med furu, inngår i verneområdet. Tjernet ligger på næringsrike kambro-silurbergarter og er naturlig eutroft. Vannstanden er tidligere blitt senket. Langs bredden finnes tette belter av bredt dunkjevle og takrør. Lauvskogsamfunnene rundt tjernet er av rik og ekstremrik type. Det er knyttet både botaniske og limnologiske interesser til Våletjern pga. den rike vegetasjonen og fordi det er et av de få gjenværende naturlig næringsrike tjern på Hedemarken. Lokaliteten er et klassisk prøvetakingsfelt for pollenanalytiske undersøkelser. Vegetasjonen er beskrevet av Wold (1983).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Våtmarksfugler

Knoppsvane I 2000 klekket paret 6 unger. Med relativt små unger begynte paret å vandre vestover, og de ble etter opphold bl.a. på jernbanelinja fanget inn av viltneemnda og fraktet til Gjøvika i Mjøsa. Her slo de seg ikke til ro, paret svømte med ungene 15 km nordover til Åkersvika. Det var da fire unger i live. En unge til døde, og paret med tre unger forlot området i begynnelsen av oktober (Tøråsen 2000). I 2003 hadde tjernet igjen et hekkende par. De fikk fram to unger, som ut på høsten ble fraktet til Minnesund (Arnfinn Tøråsen, Carl Knoff). Et ind. 7.6.2005. Vellykket hekking i 2007, 4 unger var fortsatt til stede 4.10. (Carl Knoff). I 2008 lå den ene fuglen på reir 4.5. og 6.6. Den 27.6. hadde paret 4 unger, 2-3 uker gamle. Den 21.7. var det fortsatt 4 unger. Hekkende knoppsvanepar 2009, 2011 og 2012 (Oppsyn). Rugende fugl 25.5., og et ind. 16.6.2011. Rugende fugl 9.5.2012.

Tjernet i vårdrakt 4. mai 2008

Brunnakke En hann 7.6.2005. Hekking: Under feltarbeidet 21.7.2008 en hunn med tre store unger. Arten sett også 2009, 2011 og 2012 (Oppsyn).

Krikkand Seks ind. 29.4.2007. Under feltarbeidet 20 ind. 4.5. Den 6.6. ble kun én hann observert. Den 27.6. to hanner og en hunn sammen, og i tillegg en engstelig hunn. Den 21.7. en hunn med to store unger. Hele 52 ind. 9.5.2012.

Stokkand Under feltarbeidet to par i tjernet og tre ind. i flukt den 4.5.. Senere kom et tredje par som gjentatte ganger ble jaget av en av de "bofaste" hannene. Den 6.6. ble 7 hanner og 2 hunner observert. Den 27.6. en hann og en hunn som helt klarte hadde et ungekull. Fire ind. 21.7. Ca. 20 ind. sett i 2011 (Oppsyn).

Toppand Under feltarbeidet en hann 4.5. I 2011 ble to par observert, og i 2012 tre par (Oppsyn).

Kvinand To ind. 29.4.2007. Under feltarbeidet en hann 4.5.

Laksand Et ind. 29.4.2007 og et par 25.5.2011. Både i 2011 og 2012 ble et par observert av oppsynet.

Horndykker Under feltarbeidet et par 4.5. I 2011 et par 25.5., og ett ind. 16.6. Både i 2011 og 2012 ble 4 ind. observert av oppsynet.

- Gråhegre To ind. kom 27.6. og fløy etpar runder før de satte seg i grantopper vest for tjernet. Den 21.7. to unge (1K) fugler, den ene satte seg i grantopp. Arten ble sett av oppsynet også i 2011.
- Sivhauk En hunnfarget fugl 27.4. og 1.5.2000 (Arnfinn Tøråsen).
- Fiskeørn Et ind. 7.6.2005 i flukt over tjernet. Et ind. kom 27.6.2008 og jaktet i 5 minutter.
- Sivhøne I 2000 ble hekking påvist; 2 unger ble sett 9.8. (Arnfinn Tøråsen). Et ind. 27.4.2001. (AT). Under feltarbeidet 4.5. og 21.7. ble lydytringer hørt flere ganger.
- Skogsnipe Under feltarbeidet en fugl i fluktspill 4.5. Et ind. støkt opp 6.6. nord for tjernet, og senere ble fluktspill hørt. Et par observert av oppsynet i 2009.
- Strandsnipe Et ind. 9.5.2012.
- Hettemåke Det har tidligere vært til dels store kolonier ved tjernet. I perioder har fuglene vært borte, f. eks. årene 1987-92. Etter 1999 ser det ikke ut til å ha vært hekking her. Under feltarbeidet 3 ind. 4.5. og 6 ind. 6.6., på det meste 5 av dem på vannet. Den 27.6. kom to fugler og varslet, men de forsvant raskt igjen.
- Rørsanger En syngende hann 20.5.2003, og 1 ind. 15.6., 9.7. og 15.7.2004 (Alle obs.: AT). En syngende hann 7. og 8.6.2005. En syngende hann 6.6.2006. Under feltarbeidet 6.6.2008 en syngende hann på vestsida, og den ble hørt samme sted 27.6. To syngende hanner 9.6.2008. En syngende hann hørt 25.5. og 16.6.2011.
- Sivspurv En hann 4.5. ved tjernet. Den 6.6. et par som matet unger på nordsida. Arten ble også hørt 27.6.

Andre fuglearter

- Musvåk Under feltarbeidet 4.5. to ind. som sirklet høyt over myra og varslet svakt. Et sirklande ind. 9.6.2008. Sett av oppsynet også i 2009.
- Ringdue Minst et ind. både 4.5. og 6.6. på østsida. Hørt også 21.7. To ind. 25.5.2011.
- Gjøk Enkeltind. hørt 26.5.2010 og 25.5.2011.
- Spurveugle Et ind. 6.6.2008.
- Tårnseiler 6-8 ind. over tjernet 6.6.
- Svartspett Den 6.6. ble et ind. hørt på myra.
- Låvesvale Den 21.8.2005 overnattet et stort antall, kanskje mer enn 1.000 ind., i takrørskogen. I 2008 noen få over tjernet 6.6., og 10-15 ind. både 27.6. og 21.7.
- Taksvale 12 ind. 29.4.2007. Under feltarbeidet den 27.6. 1-2 ind. over tjernet. Noen få ind. 21.7.
- Trepipelerke En syngende hann 4.5. på furumyra i nord.
- Linerle Et ind. jaktet insekter som klekker fra vannet 4.5.
- Gjerdsmett En syngende hann 4.5. på østsida, senere hørt på sørsida av tjernet. Også hørt 6.6.
- Jernspurv En syngende hann 4.5. på nordsida. Et ind. 25.5.2011.
- Rødstrupe En syngende hann 4.5. på østsida. Notert av oppsynet i 2009, 2011 og 2012. Et ind. 25.5.2011.
- Svarttrost En varslende hunn 4.5. i vest. Hørt den 6.6. og 27.6. på østsida. Notert av oppsynet i 2009, 2011 og 2012. Et ind. 25.5.2011.
- Gråtrost Minst et ind. 4.5. på nordsida. Den 6.6. minst en fugl som søker næring på myra. Sett av oppsynet i 2011 og 2012.
- Måltrost Et ind. 25.5.2011.
- Gulsanger Et ind. 26.5.2010.
- Hagesanger Et ind. 25.5.2011.
- Munk En syngende hann 4.5. Hørt 6.6. og 27.6. på østsida.
- Bøksanger To syngende hanner i høystammet skog litt nord for tjernet 6.6. Hørt 27.6. på østsida.
- Gransanger Notert i 2009 og 2011 (Oppsyn). Et ind. 25.5.2011.
- Løvsanger En syngende hann 4.5. på østsida, og en på nordsida. Også registrert 27.6. og 21.7.
- Fuglekonge En syngende hann 4.5. på sørsida av tjernet.
- Svarthvit fluesnapper Et ind. 25.5.2011.

Stjertmeis To ind. 4.5. på østsida, senere hørt på sørsida av tjernet.

Granmeis Et ind. 4.5. på østsida, og en på nordsida. Også hørt på sørsida. Hørt også 21.7. Notert av oppsynet i 2009, 2011 og 2012.

Svartmeis En hann synger 21.7. i sør.

Blåmeis Notert av oppsynet i 2009, 2011 og 2012.

Kjøttmeis En syngende hann 4.5. på østsida og en på nordsida, og et varslende par på vestsida av tjernet. Hørt også 21.7. Notert av oppsynet også i 2009, 2011 og 2012.

Trekryper Et ind. 26.5.2010.

Nøtteskrike Notert av oppsynet i 2009, 2011 og 2012.

Kråke To ind. 4.5., og kull 27.6. Hørt også 21.7.

Bokfink En syngende hann 4.5. på østsida, og en på nordsida. Flere ind. hørt 6.6. Notert av oppsynet i 2009, 2011 og 2012.

Grønnfink En syngende hann 27.6. på vestsida.

Grønnsisik Tre ind. 25.5.2011.

Dompap Minst et ind. 4.5. på nordsida.

Våletjern har til tross for sitt beskjedne areal et stort mangfold av våtmarksfugler. Den dominerende arten var tidligere hettemåka, som med enkelte opphold og i varierende antall har hekket her siden slutten av 1950-årene. Men den synes ikke å ha hekket i rapportperioden 2000-12. I ly av måkenes varsling og beskyttelse har det hekket dykkere, riksefugler og ender. Sothøna er blitt borte, mens sivhøne fortsatt er til stede, i hvert fall enkelte år. Ett til to par rørsanger synes å hekke årlig. Et knoppsvanepar har hekket eller har gjort hekkforsøk de fleste år i perioden. Et brunnakkekull ble observert i 2008. Selv om ungene var flygedyktige, er de mest sannsynlig klekt i området.

Gjesåssjøen

Kartblad	2016 II Flisa
Kommune	Åsnes
Areal	4.174 daa
Høyde	176-178 m o.h.
Litteratur	1975 Skattum & Sonerud (975b)
	1986 16 datoer (Maartmann 1987)
	1996 22 datoer (Bekken 1997)
Feltarbeid:	Arnfinn Vindfallet utallige besøk 1997-2006, observasjonene er sammenfattet i åtte rapporter; Vindfallet (1997, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2005, 2007), 26.4.2008
	Jon Bekken 19.4. og 25.6.2008
Andre besøk:	
Kjetil Toska, Ottar M. Osaland, m.fl.	28.5.2005
Egil Østby	26.4., 18.6., 11.10. og 13.10.2006, 11.4. og 9.8.2007, 15.4., 5.5., 7.6. og 11.10.2008, 18.5. og 18.10.2009, 27.4., 5., 8. og 20.5., og 20.9.2010, 16.4., 1.5. og 12.5.2011, 12., 14 og 30.3., 6., 10., 11., 12., 13. og 17.4., 21.5. og 17.9.2012
Jonas Langbråten	4.5.2006, 10. og 17.5.2007, 2.6. og 11.11.2008, 18.10.2009, 9., 17. og 23.5. og 2.10.2010, 30.4. og 4.9.2011, 22., 24. og 29.4., 3.5. og 3.11.2012
Per Lian	4.5.2008, 30.10.2011
Arnfinn Tøråsen	10.5.2008, 6.4.2012
Jon Lurås	15.5.2009, 3.7.2011
Tommy Wernberg, m.fl.	18.5. og 29.11.2009, 26.4., 5. og 26.5., 15.6. og 25.10.2010
Lars Kapelrud	21.5. og 1.11.2009, 26.4.2010, 13.6.2011, 1.4.2012
Per Jan Hagevik, m.fl.	23.5.2009, 12.6.2010
Per Willy Bøe	27.6.2011
Anders Hangård	11.8.2011
Kjell Alfred Kristiansen	2. og 31.5.2011, 13.4.2012
Bård Arne Sigland, m.fl.	3.5.2012
Lars Christian Frelsøy	11.4. og 16.5.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 7 km nord for kommunesenteret Flisa og består av selve sjøen og ei smal stripe land rundt denne. Områdene rundt sjøen er i stor grad dyrket opp. Sjøen ligger i en forsenkning i landskapet, med lave åser mot nord, øst og sør. Berggrunnen i området er hovedsakelig grunnfjellsbergarter. Løsmassene består for det meste av sand og leire, men enkelte steder finnes moreneavsetninger, særlig på østsiden av sjøen. En vegetasjonssone av varierende bredde omslutter sjøen og skiller de dyrkede arealene fra vannvegetasjonen. Denne sonen har en variert sammensetning av bunnvegetasjon, busker og ulike treslag. Bjørkeskog finnes som mindre arealer spredt rundt sjøen, og gråor-heggeskog er utviklet i et lite område i østenden av sjøen. Takerørsump er den dominerende vegetasjonstypen i Gjesåssjøen. Her dominerer sjøsivaks og takerør i et ca. 50 meter bredt belte rundt sjøen. Den sjeldne flytebladsplanten sjøpiggeknopp finnes spredt rundt hele innsjøen. I et belte innenfor takerørsumpen finner en høgstarrsump med nordlandsstarr, flaskestarr og elvesnelle. Nøkkeroseenger med vanlig tjønnaks, gul nøkkerose og kantnøkkerose opptre i en sone utenfor og delvis inne i takerørsumpen. Vegetasjonen i og rundt sjøen er fylldig beskrevet av Wold (1987, 1996) og Rørslett (1999).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Sjøen har et gjennomsnittsdyp på 2,5 meter, og største dyp er målt til 3,2 meter. Den brune fargen i vannet stammer fra humus i tilløpsåene. Bunnen er dekket av et humusmudderlag av variabel tykkelse. Sjøen har vært av stor betydning for gårdene rundt, og for distriktet. Strandsonen er blitt utnyttet til beite, og sjøen ble demmet opp for å gi vann til fløtinga i Hasla ut i Glomma. Variabel vannstand og beiting har holdt vegetasjonsbeltene i sjakk. Allerede i 1801-02 ble sjøen senket nærmere én meter, og 425 daa ble vunnet inn. Etter at fløtinga tok slutt i 1966, ble sjøen senket med 60 cm, ved utgraving og utretting av utløpet. Selv om arealene rundt sjøen har vært dyrket opp i lang tid, er eutrofieringen av relativt ny dato. Langt inn på 1900-tallet var sjøen omkranset av sandstrender som var populære badeplasser for lokalbefolkningen (Vindfallet 2007). Det fortelles at det i tørre perioder var mulig å sykle rundt sjøen på den faste stranda. Bare ni år etter senkinga konkluderte Skattum & Sonerud (1975b) med at eutrofieringen hadde skutt fart. Sjøen har en holme ved Kagnes i sørvest, her omtalt som «Øya». Lokalt kalles den "Æla". Et flyfoto fra 1952 viser antydning til vannvegetasjon her, og etter senkingen ble Øya dannet, og etter hvert har det utviklet seg mektige vegetasjonsbelter rundt Øya, og bjørk og *Salix sp.* har etablert seg.

Sjøen ble fredet som naturreservat 31. mai 2002, etter at fuglelivet i sjøen og 100 meter rundt hadde vært fredet fra 17. august 1978.

Våtmarksfugler

For mange av våtmarksfuglene er kulturlandskapet rundt sjøen viktige næringssøksområder. Arter som trane, gress og stokkand beiter mye på dyrket mark. Omvendt søker fugler fra kulturlandskapet næring i kantvegetasjonen og de kommer til stranda for å drikke vann. Det er derfor ikke skilt strengt mellom observasjoner innenfor og like utenfor reservatgrensa. For en detaljert beskrivelse av fugleobservasjoner fram til og med 1996, se Bekken (1997).

Knoppsvane Arten sees hvert år, noen år kan den sees ved råka i utløpet allerede i januar. Oftest sees 1-2 ind. - største antall i årene 1997 til 2006 var 13 ind. i 1999 og 2002. Den 27.5.2006 ble det funnet et reir med egg, men hekkingen var mislykket, unger ble aldri observert (Vindfallet

2007). Den 19.4.2008 var det 4 par til stede i vestre del av sjøen. Knoppsvanene er usedvanlig synlige, og for årene 2005-12 ble det lagt inn hele 82 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 8 ind. 20.5.2012. Fugler på reir er registrert 17.5.2007, og 17.5. og 13.6.2010. I 2012 lå to fugler på reir den 3.5., og ruging ble også registrert 18. og 21.5. Det er bare dette året det er observert unger; voksenfugl med to store unger 6.8.

Sjøen sett fra sørøst med den viktige "Øya" hvor blant annet hettemåkene har hekket. Foto fra høsten 1996.

- Sangsvane** Største antall i årene 1997 til 2006 var 117 ind. i 2000. Tidligste ankomst var 25.2.2000 (Vindfallet 2007). Det er for årene 2005-12 lagt inn 48 obs. i Artsobservasjoner. Høye antall; 200 ind. 29.11.2009, og 300 ind. 6.4.2012 ved utløpet i vest.
- Sædgås** Første kjente observasjon er 4 ind. 27.4.1998. Tre ind. på iskanten ved oset 23.-27.3.2000. Den 14. og 16.4. s.å. ble 4 ind. sett i sjøen. Det ble sett 13 ind. 27.4.2005 og hele 30 ind. 23.4.2006. Et ind. 15.4.2008 (Vindfallet 1999, 2007, LRSK). Et ind. 11.10.2006. Fra 2012 er det lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind. i april-mai, og oktober-november.
- Kortnebbgås** Største antall i årene 1997 til 2006 var 80 ind. i 2006. Arten ble sett alle årene unntatt 1998 og 2005. Tidligste ankomst var 15.4.2003 (Vindfallet 2007). Den 19.4.2008 lå det 11 ind. på utsida av Øya. Det er for årene 2007-12 lagt inn 41 obs. i Artsobservasjoner. De største flokkene blir sett i oktober, for eksempel 300 ind. 11.10.2008 og 350 ind. 30.10.2009. I 2012 ble den første flokken på 21 fugler sett så tidlig som 22.3.
- Tundragås** Ny art for sjøen i 2012: 1-4 ind. 11.4.-18.5., og på høsten 3 ind. 6.10. (Artsobservasjoner).
- Grågås** Fram til 1996 fantes det bare to observasjoner av enkeltfugler som var sikkert bestemt til denne arten (Bekken 1997). Etter det er den blitt vanligere her som ellers i fylket. I 1997 ble 2 ind. sett 20.4. og 4.5. Allerede i 2003 ble hekking påvist, et par med dununger ble sett 22.5. Største antall i årene 1997 til 2006 var 43 ind. i 2003. Tidligste ankomst var 26. mars 2003. Den 25.5.2006 fant AV to reir med egg, og det ble sett opptil 40 voksne fugler (Vindfallet 2007). Fra NOF avd. Hedmarks database og Artsobservasjoner: I 2004 ble arten sett 2.4. til 30.9.; maks. antall 18 ind. 12.5. Kull på 2 og 4 unger observert 27.5. I 2005 sett fra 10.4. til 23.5., i antall fra 11 til 31 ind. I 2006 ble det sett opptil minst 44 ind., den 26.4. Tre ind. på plass 18.3.2007, og den 11.4. var det 37 ind. I 2008 ble arten sett 15.4.-5.5., maks. antall var så lavt som 10 ind. Den 19.4. lå det 5 ind. ved Øya, 4 i nord og 2 kom flygende og landet på jordet sørvest for Øya. Den 5.5. ble to fugler observert på reir. I 2009 var maks. antall 112 ind. 18.10. I 2010 var maks. antall 200 ind. 2.10. I 2011 ble det sett flest fugler på våren; 56 ind. 18.4. I 2012 var maks. antall 80 ind. 11.4., og 69 ind. 6.10. Det er for 2002-12 lagt inn hele 92 obs. i Artsobservasjoner.
- Kanadagås** Største antall i årene 1997 til 2006 var 385 ind. i 2001, 417 ind. i 2004, og 1.000 ind. i 2006. Tidligste ankomst var 22.3.2003 (Vindfallet 2007). Det er for årene 2008-12 lagt inn 55

- obs. i Artsobservasjoner. Store flokker; 520 rastende ind. ved sjøen 18.10.2009, 315 ind. 25.10.2010, og 530 ind. 30.10.2011 på jordene ved Myrvoll sørøst for sjøen. I 2012 ble de første 6 ind. sett allerde 12.3., og samme år hekket arten ved sjøen, et par med 5 unger ble sett 25.5.
- Hvitkinggås Første kjente observasjon er 1 ind. 20.5.1999 sammen med kanadagjess og sædgjess. Arten ble observert 20.5.2000 (Vindfallet 2007). Tre ind. 11.10.2006. Det er for 2008-12 lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 9 ind.
- Ringgås Første kjente observasjon er 1 ind. 28.4.1997. Et ind. sett 14.5.1998. Begge disse var av underarten *hrota*. Et ind. 19.9.1999. Arten ble også sett 28.4.2000 En mørkbuket fugl av underarten *bernicla* 18.5.2005 (Vindfallet 2000, 2007, LRSK).
- Stripegås Eneste kjente observasjon er 2 ind. 25.9. og 4.-6.10.2001. De var sky og fløy lett opp. De trakk vekk sammen med kanadagjess.
- Gravand Første kjente observasjon er 2 rastende ind. 27.4.2010. To ind. satt på isen ved Øya 11.4.2012.
- Brunnakke Arten kommer til området i april, i årene 2000-06 fra 7. til 28.4. (Vindfallet 2007). Minst 50 ind. 26.4.2008. Den 19.4.2008 lå det 30 ind. i nord, det var trolig mange flere skjult i vegetasjonen. Minst 50 ind. 26.4.2008. Det er lagt inn hele 42 obs. i Artsobservasjoner. De største flokkene opptrer under vårtrekk i månedsskiftet april-mai, for eksempel 50 ind. 26.4.-5.5.2010, og 80 ind. 29.4.2012. Utover høsten er arten til stede i lite antall, seneste obs. 4 ind. 11.11.2008. Ungekull er ikke observert.
- Snadderand En hann ble registrert 20.5.2001. Den satt og sov om morgenen på dødt, flytende takrør (Vindfallet 2002).
- Krikkand Største antall i årene 1997 til 2006 var 800 ind. i 2000. Tidligste ankomst var 2.4.2004 (Vindfallet 2007). Den 19.4.2008 lå det minst 200 ind. fra utløpet og 500 meter østover. Det er for årene 2006-12 lagt inn 44 obs. i Artsobservasjoner. Noen høye antall; 250 ind. 4.5.2006, og 500 ind. 22.4.2012.
- Stokkand Noen ind. holder til i utløpsåa hele vinteren. Unntaket var den kalde ettervinteren 2006, da ble ikke arten sett før 1.4. I årene 1997-2005 varierte maks. antall som ble observert fra 150 i 2003 til 548 2001. I 2006 var største antall 100 ind. Et lite antall ungekull sees, AV anslår at årlig har ca. 5 kull tilhørighet til sjøen. Kullene har rike muligheter til å gjemme seg i vegetasjonen rundt det meste av sjøen (Vindfallet 2007). Den 19.4.2008 lå det minst 100 ind. og kanskje mange flere skjult fra utløpet og 500 meter østover. Det er for årene 2008-12 lagt inn hele 72 obs. i Artsobservasjoner. Noen høye antall; 320 ind. 18.10.2009, 300 ind. 29.9.2011 og 300 ind. 28.9.2012.
- Stjertand Alle årene 2000-05 ble arten sett i april, med ankomst fra 6. til 29.4. (Vindfallet 2007). Det er for årene 2006-12 lagt inn fem obs. i Artsobservasjoner, av 1 2 ind.
- Knekkand En hann svømte 29.4.2000 mellom isflakene. En hunn 23.5.2001. En hann 11. og 21.5. ved Øya, og 23.5.2002 i øst. I 2006 et par 4. og 25.5.
- Skjeand Arten ble registrert 21.5.1998 (Trond Korsgård). En hann svømte 29.4. mellom isflakene, og et par vest i sjøen 30.5.2000. Om høsten ble ble 2 ind. sett 2. og 4.9. Arten ble registrert 28.4.2001, en hann 22.4.2004, og arten ble også sett 25.5.2006 (Vindfallet 2007, LRSK).
- Taffeland Arten ble sett flere ganger fra 28.4. til 3.10.1998. I 1999 ble en hann sett 28.4., og en hunn 21.10. Den ble så sett igjen 28.4.2000 (Vindfallet 2007). To hanner og en hunn 25.4.2002 (Arnfinn Tøråsen). En hann 22.4.2012.
- Toppand Arten kommer til området i april, i årene 2000-06 fra 14. til 28.4. (Vindfallet 2007). Minst 50 ind. 26.4.2008. Det er for årene 2007-12 lagt inn 40 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 50 ind. 26.-27.4.2010, og 47 ind. 24.4.2012.
- Bergand Arten er påvist 2.5.2002 og 18.4.2004 (Vindfallet 2007). En hann 28.5.2005, og et ind. 18.5.2009. En hann 9.5.2010. Tre hunnfargede fugler 2.10.2010.
- Havelle En hann lå midt ute på sjøen 28.4.1998. Arten ble registrert 2.5.2000. To hanner og en hunn 24.4.2003 midt ute på sjøen. Et par registrert 13.10.2004 (Vindfallet 2007). En hann 18.5.2009.
- Svartand I perioden 2000-06 ble arten sett 2.5.2000, 30.4.2001, 9.5.2002 og 24.4.2003 (Vindfallet 2007). Det er for 2009-12 lagt inn 15 obs. i Artsobservasjoner. Det har vært fra 1-7 ind., bortsett fra 3.5.2012, da en flokk på hele 22 ind. rastet i sjøen.

- Sjørre** Første kjente observasjon er en flokk på 5 ind. 18.5.1998. Arten ble registrert 18.5.2000 (Vindfallet 1999, 2007). To ind. 20.9.2010, og et par 16.5.2012.
- Kvinand** Enkelte vintre holder noen ind. til i utløpsåa hele vinteren. I årene 1999 til 2006 ble de høyeste antall sett i 1998 og 1999 med 50 ind. Arten hekker ved sjøen, i 1997 ble minst 4-5 kull observert. I 1999 hekket arten i en oppsatt andeholk ved sjøen (Vindfallet 2007). Den 19.4.2008 lå det minst 20 ind. fordelt over vannspeilet. Det er for årene 2008-12 lagt inn hele 67 obs. i Artsobservasjoner. Det største antall er sett utover i april 2012, med maks. antall 100.
- Lappfiskand** I perioden 2000-06 ble arten sett 2.5.2000, 28.4.2001 og 22.4.2004 (Vindfallet 2007). En hunn ble sett 20.4. og 4.5.2001, og et par 22.4.2004. En hunn 30.4.-2.5.2011. I 2012 ble en hunn sett 10.-13.4., og et par var til stede 22.-24.4.
- Siland** To hunner ved Kagnes 5.6., og en hunn i vest 10.6.1997. To par i øst 2.5.1998. To hunner ved Øya 2.5.1999. I årene 2000-06 ble arten sett 2.5.2000 og 30.4.2004. Et par 9.5.2010.
- Laksand** Det er alltid om høsten det er mange laksender i sjøen. De samarbeider i jakten på småfisk ved å svømme i en halvsirkel for å samle fisken og dykke synkront. Høyeste antall under tidligere tellinger er 309 ind. 31.10.1996. Størst antall i årene 1997 til 2006 var 260 ind. i 1999. Tidligste ankomst var 27.3.2003 (Vindfallet 2007). Det er for 2008-12 lagt inn 40 obs. i Artsobservasjoner. Største høstantall i perioden var 160 ind. 18.10.2009, og største vårantall var 70 ind. 17.4.2012. Arten synes ikke å være sett med unger.
- Smålom** Arten er ikke sett 1997-2006 (Vindfallet 2007). Det er for årene 2008-12 lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner; 2 ind. sett 5.5.2008, 1 ind. 1.5. og 2 ind. 29.5.2011. I 2012 ble arten sett fra 11.4. til 8.6., maks. antall 3 ind. 24.4.
- Storlom** Arten kommer til området når råkene blir store nok i april, i årene 2000-06 fra 18. til 28.4. Største antall som ble registrert var 33 ind. i 1998. Reir med egg oppdaget 27.5.2006 (Vindfallet 2007). Det er for årene 2006-12 lagt inn hele 71 obs. i Artsobservasjoner. Eks. på høye antall; 18 ind. 5.5.2008, 15 ind. 26.4.2010, 16 ind. 4.9.2011, og 13 ind. 29.4.2012.
- Dvergdykker** Et ind. 17.4.2012.
- Toppdykker** Sammen med Nessjøen i Eidskog er Gjesåssjøen trolig fylkets eneste hekkelokalitet med årvisst tilhold av arten. I årene 1997 til 2006 var arten til stede med fra 3 til 14 ind. I årene 2000-05 ankom arten 18.-29.4. I 2000 ble arten sett fra 24.4. til 2.7., maks. antall 7 ind. 7.5. Etter at hettemåkekolonien ble borte f.o.m. 2002, gikk antall par ned fra to i 2002-03 til ett i 2004-05. Et stort antall hettemåker holder predatorer unna (Vindfallet 2007).
2000: Tre par og en enslig fugl var til stede ved Øya. 7.5. Et reir ble funnet, men eggene forsvant.
2001: Arten ble sett fra 29.4. til 11.10. I begynnelsen var to par til stede, men trolig hekket bare ett par, med 4 unger 29.6.
2002: Arten ble sett fra 23.4., det var to par 2.5., reir med 4 egg 24.5., men 13.6. var reiret tomt. Etter hvert forlot fuglene sjøen.
2003: Arten var til stede 19.4.-6.10., med opptil 4 voksne fugler. To reir ble funnet, men de ble predatert 22.-26.5. Den 6.10. ble 3 ungfugler sett, så trolig har arten hekket på nytt.
2004: Arten ble sett 18.4.-30.9.; med hele 7 par 7.5. Det ble aldri sett mer enn to ungfugler.
2005: Arten ble sett fra 23.4., tre ind. 4.5. og 1 ind sett fram til 18.9., usikkert om arten gjorde hekkforsøk.
2006: Arten ble sett 3 ind. 4.5., og 2 ind. 7.5. til 1.10. Mulig hekking, men ingen unger sett.
2007: Bare én obs. foreligger: 3 ind. 17.5.
2008: To ind. 26.4., 1 ind. 5.5., 5 ind. 10.5. og 1 ind. 11.10.
2009: 3 ind. 8.5.-23.7. og 18.10., og ett ind. 1.11.
2010: Et par ble sett i april, 1 ind. ble sett til 9.5. Et ind. ved Øya 2.10.
2011: Bare én obs. foreligger: 1 ind. 29.9.
2012: Et ind. sett fra 13.4., og den 3.5. var det 2 ind. til stede. Fuglene forlot sjøen tidlig, siste obs. var 1 ind. 18.5.
- Gråstrupedykker** En voksenfugl på kort visitt på nasjonaldagen 2007. Først sammen med 15 toppender, senere alene.
- Horndykker** To ind. ved Øya 30.4.-5.5.1998. Arten ble sett alle år 2000-06, unntatt i 2005. Et ind. ved Øya 7.5.2000. Et ind. 22.-24.5.2001. Et ind. i øst 27.4.2002. Enkeltind. sett 28.4. og 7.5.2003 i

- nord. Tidligste ankomst var 22.4.2004 (Vindfallet 1999, 2007, LRSK). Tre ind. 26.4.2008. Det er for 2010 og 2012 lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, i april-mai, og en ungfugl 9.10.2010. Et ind. 11.4.2012 satte ny tidligrekord.
- Storskarv** Første kjente observasjon er 1-3 ind. 7.-18.9.1997. I 1998 et ind. 11.6., 1 ind. 5.8. på steinrøys i vannkanten i sør, og 2 ind. 10.8. I perioden 2000-06 ble arten sett seks av de sju årene: Fire ind. 7.5. og 2 ind. 9.8.2000. Enkeltind. 17.-26.5., 10.6. og 3.7.2001. To ind. 2.-3.5.2002. Et ind. 4.5.2003. Et ind. 22. og 30.4.2004. I 2006 et ind. 4.5., og 3 ind. 24.5. (Vindfallet 1999, 2007, LRSK). Et ind. 13.10.2006. To ind. 10.5.2008. Det er for 2008-12 lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Gråhegre** Arten kommer til området i april, i årene 2000-03 fra 14. til 30.4. (Vindfallet 2007). I 1997 ble 1-2 ind. sett fra 3.7. til 5.10. Det er for 2008-12 lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. Observasjonene er gjort gjennom hele sesongen fra 1.4. til 11.11.
- Sivhauk** Første kjente observasjon ble gjort i 1995. Arten var en årvisst gjest 1997-2004. I 2000 en sannsynligvis utfarget hunn 16.4. og trolig unge fugler (2K) 9.5., 31.5., 7.6., 14.-15.6. og 10.7. I 2001 ble en ungfugl sett jevnlig 30.4.-29.5., og en voksen hunn 29.5. En ungfugl sett jevnlig 3.5.-1.6.2002. En hunn ved Øya 6.5.2003, og et ind. 19.4.2004. I 2009 ble 2 ind. sett 15.5., og et ind. ble sett ved sjøen 21.-22.5. I 2010 ble et par voksne fugler observert 8.5.-21.7., med reirbygging. Det ble bare et hekkforsøk. I 2011 ble den første fuglen sett 16.4., og en periode var et par til stede, men siste observasjon i hekketida var 31.5. En ungfugl av året besøkte sjøen 4.9. For 2012 er det lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner. Hannen ble sett allerede 12.4., og den 1.5. holdt et par på med reirbygging 1.5. To fugler, en voksen og en yngre hann ble sett 25.5. Hekkingen ble avbrutt, arten ble ikke sett etter 27.5. Hunnfargede fugler var til stede 6.8. og så seint som 6.10.
- Myrhauk** Arten ble sett fire av de sju årene 2000-06. Den kan komme så tidlig som 6.4., det skjedde i 2002. Mer vanlig førsteobservasjon skjer 20.-30.4. (Vindfallet 2007). En hunn ved Øya 4.5.2008. I Artsobservasjoner ligger kun observasjoner av en hann 17.-22.4.2012.
- Fiskeørn** Arten kommer til området i april, i årene 2000-06 var tidligste observasjonsdato 21.4. i årene 2000 og 2001 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 21 obs. i Artsobservasjoner. Arten er sett fra 13.4. og utover, de fleste obs. er fra april-mai.
- Vannrikse** Et spillende ind. 23.5.2009, og et ind. 20.9.2010.
- Myrrikse** Første kjente observasjon er en spillende hann om kvelden 14.6.1998. Den ble siste gang hørt 21.6. (Vindfallet 1999). Registrert 20.6.2000. Et ind. 6.-8.6. ved Øya, og 2 ind. 13.-17.6.2002 i vest (Tommy Wernberg, Egil Østby, m.fl.). En spillende fugl 22.5.2003 ved Øya. En spillende fugl 7.6.2008, og det samme 22.6.-2.7.2009.
- Sivhøne** Arten er sett i sjøen 1975 og 1996 (Bekken 1997), men synes ikke å være registrert senere.
- Sothøne** Største antall i årene 1997 til 2006 var 12 ind. den 9.5.2001. Tidligste ankomst var 1.4.2000. Etter at hettemåkekolonien ble borte i 2001, gikk antall vellykkede hekkinger ned fra seks til én i 2004-05. Et stort antall hettemåker holder predatorer unna. I årene 2003-04 ble det maksimalt sett 2 ind. (Vindfallet 2007). I 2005 ble arten sett 5.-16.5. og 18.9., maks. antall var 3 ind. og hekking ble påvist (LRSK). Det er for 2003-12 lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner. I 2006 holdt et par seg skjult gjennom sesongen, og de ble sett med én unge 18.9. Et ind. 26.4.2008. Opptil 5 ind. i perioden 8.5.-23.7.2009. Fire ind. 5.-9.5. og 3 ind. 9.10.2010. Kun én observasjon i 2011; et ind. 27.6. I 2012 ble ett ind. sett 10.4. til 28.6.
- Trane** Flokker sees om våren, og noen ganger holder ikke-hekkende fugler til her gjennom sommeren. Høstflokker er mer sjelden. Største antall i årene 1997 til 2006 var 165 ind. i 2005. Tidligste ankomst var 26.3.2003. I 2006 ble arten sett fra 17.4. til 30.6., maks. antall var 130 ind. Et reir ble funnet 27.5.2006 i takrør-/sjøsvaksvegetasjonen. Fuglene vandret vekk etter klekking. (Vindfallet 2007). Den 19. og 26.4. og 5.5.2008 ble igjen trane observert på reir. Det er for årene 2007-12 lagt inn 40 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 155 ind. nedenfor kirken 4.9.2011.
- Tjeld** Et ind. observert på iskanten i øst flere dager i slutten av april 2000, og trolig samme fugl sett 7.5. samme år. Den 24.5.2006 var hele 10 ind. på besøk (Vindfallet 2001, 2007).
- Dverglo** Første kjente funn er et ind. i mudderdam i vest 2.-3.9.1998. Et ind. 31.7.2000 (Vindfallet 1999, 2007).
- Sandlo** Et ind. 4.5.2006, og 1 ind. på et jorde i vest 23.5.2010.

- Heilo** Arten er årviss på åkrene, gjerne 2-30 ind (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 12 obs. i Artsobservasjoner, fra perioden 10.4. til 23.5., og en enkeltfugl 4.9. Maks. antall 200 ind. 2.5.2011.
- Vipe** Største antall i årene 1997 til 2006 var 90 ind. i 2006. Tidligste ankomst var 8.3.2000 (Vindfallet 2007). Det er for årene 2007-12 lagt inn 42 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 30 ind. 30.4.2006, og 35 ind. 17.4.2012.
- Dvergsnipe** første kjente observasjon er en ung fugl sammen med tre myrsnipen 14.9.1997 på sandbanke i nord. Arten ble også sett 14.9.2000 (Vindfallet 1997, 2007).
- Temmincksnipe** Bare én observasjon er kjent, et ind. ble observert fra båt mens den satt ute i gammelt takrør 25.5.2006 (Vindfallet 2007).
- Myrsnipe** I perioden 3.-14.9.1997 ble 1-3 ind. sett flere ganger ved båtplassen ved Øya, og på en sandbanke i nord. Den 10.10. var det igjen 2 ind. ved båtplassen. Arten er også sett 1.9.2000 og 23.9.2004 (Vindfallet 1997, 2007).
- Fjellmyrløper** Et ind. med tydelig fluktløyd 26.5.2001, landet i takrørskogen.
- Brushane** I årene 1997-99 ble det gjort hhv. 1, 4 og 10 observasjoner. Den 8.5.1999 oppholdt det seg hele 150 ind., de fleste haner, på flytende gammelt takrør ved Øya. I årene 2000-2006 ble arten sett fem av sju år. Tidligste ankomst var 29.4.2004 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner fra perioden 3.5. til 4.6. Maks. antall 9 ind. 3.5.2012.
- Kvartbekkasin** Et ind. 29.4.-2.5.1998 i strandsonen i vest. Et ind. 2.5.2000 (Vindfallet 1998, 2007).
- Enkeltbekkasin** Dette er en art som raster ved sjøen vår og høst. Den søker som regel næring skjult i vegetasjonen, og blir i stor grad oversett når man står på avstand og observerer. I 1997 ble 1-3 ind. jevnlig sett 20.8. til 11.10 på ulike steder rundt sjøen. I 1998 6 vår- og 7 høstobservasjoner. I 1999 6 vår- og 3 høstobservasjoner. I årene 2000-2006 ble arten sett i lite antall hvert år. Tidligste ankomst var 9.4. både 1999 og 2000 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn kun to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Dobbeltbekkasin** Spillende enkeltind. er hørt 20.5.2010 og 21.5.2012.
- Svarthalespove** Første kjente observasjon er fra kvelden 30.4.1998. Et ind. i flukt ga fra seg en nasal knurring. Observasjoner karakteriseres som 90 % sikker. Et ind. 27.4.2000 (Vindfallet 1999, 2007). Et ind. i adult drakt fotografert 25.7.2012 ved stranda nær båtplassen/Øya (Maria Stenklev, m.fl.).
- Småspove** Enkeltind. på jordet sør for Øya 29.8. og 6.9.1997. I årene 2000-2006 ble arten sett fem av sju år. Tidligste ankomst var 2.5.2001 (Vindfallet 2007). Et ind. 5.5.2008.
- Storspove** Arten kommer til området i april, i årene 1997-2006 fra 9. til 30.4. I årene 1997-99 ble det gjort hhv. 8, 7 og 6 observasjoner, maks. antall 20 ind. 28.4.1997 (Vindfallet 2007). Den 19.4.2008 kom en flokk på 25 ind. og landet ved vestenden av sjøen. Det er for 2008-12 lagt inn 24 obs. i Artsobservasjoner. To ganger er det observert flokker over 30 ind.; 117 ind. 17.4. og 50 ind. 22.4.2012.
- Sotsnipe** Et ind. 9.9. ved Øya, og 3 ungfugler 15.9.1997 i sør. Enkeltfugler sett flere steder 23.4.-5.5., og 3 ind 3.5.1998 i sør. enkeltfugler 9. og 26.4., 2 ind. 13.8. og 1 ind. 18.8.1999. Et ind. 9.4. og 2 ind. 13.5.2000 på nordsida av sjøen, og 1 ind. 7.4.2002. Et ind. 13.8.2005 (LRSK). Det ligger to obs. i Artsobservasjoner; 1 ind. ble fotografert 26.4.2010, og 1 ind. rastet ved sjøen 21.5.2012.
- Rødstilk** Tre fugler fløy rundt sjøen 26.8.1997, og ble sett flere steder. Arten er innom på vårtrekket i lite antall, trolig ikke årlig, sett i mai i 1998, 2000-01, 2006, 2009-10 og 2012 (Vindfallet 1997, 2007). En aprilobservasjon; 24.4.2012.
- Gluttsnipe** Arten kommer til området i slutten av april, i årene 2000-06 var første obs. 25.4.2002 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall er 8 ind. 26.4.2010, som også er tidligste observasjonsdato.
- Skogsnipe** Det sees typisk 2-3 ind. hvert år. I 1997 ble arten sett 12 ganger med opptil 7 ind. I 2001 kom den første så tidlig som 2.4. (Vindfallet 2007). Kontaktrop og fluktspill ved Øya 19.4.2008. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5-ind.
- Grønnstilk** Arten kom i årene 2000-06 til området i perioden 27.4. til 11.5. (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 22 obs. i Artsobservasjoner, fra perioden 27.4. til 8.6. Maks. antall 15 ind. 18.5.2009.

- Strandsnipe** Arten synes alltid å være fåtallig her. Den kom i årene 2000-06 til området i perioden 5. til 10. mai. (I 2005 var det få besøk, og arten ble først notert i juni) (Vindfallet 2007). Det er for årene 2009-12 lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Svømmesnipe** Første kjente observasjon er 9 hunner som kretset rundt Øya 21.6.1997 og landet der. Arten ble også sett 20.6.2000 (Vindfallet 1997, 2007).
- Dvergmåke** Fire svært lydytrende ind. 17.5.2010. En ungfugl 11.8.2011.
- Hettemåke** Arten har hekket i sjøen fra ca. 1965, fordelt på én eller flere kolonier. Antall par har variert mye, med gode hekkeår i 1994 med 250-300 par og 1996 med 150-200 par (Bekken 1997). Det var fortsatt 100-200 par fram til 1999. I 2000 startet hekkingen med vanlig antall fugler, men kolonien ble ødelagt, trolig av mink. Arnfinn Vindfallet overnattet og så mink både kveld og morgen, og han fant døde måker ute i kolonien. I 2001 startet hekkingen som normalt, men den 14.6. lå det mange døde unger i kolonien. Kanskje vokste ca. 40 % av ungene opp. Fra og med 2002 var det ingen hekking ved sjøen. Etter fire sesonger uten produksjon, var det igjen en koloni på 80 par i 2006. Tidligste ankomst i årene 2000-06 var 3.4.2000 (Vindfallet 2007). I 2007 er det rapportert 10 ind. 17.5., og den 5.5.2008 minst 30 ind. Både i 2009 og 2010 var det rundt 100 ind. tidlig i sesongen, men etter 21.-23.5. ble det kun observert 1-5 ind. I 2011 er det kun rapportert inn enkeltind. Våren 2012 var det igjen mange hettemåker, for eksempel 500 ind. 22.4., men heller ikke dette året ble det vellykket hekking.
- Fiskemåke** Arten kommer til området i april, i årene 2000-06 var tidligste observasjon 26.3.2003 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn hele 48 obs. i Artsobservasjoner. De største flokkene opptrer under vårtrekk i april-mai, for eksempel minst 100 ind. 5.5.2008, og 100 ind. 22.4.2012. Utover høsten er arten kanpt nok til stede, kun én obs., 1 ind. 9.10.2010. Ungekull er ikke observert.
- Sildemåke** Kun en observasjon 2000-06; 1 ind. 24.4.2002 (Vindfallet 2007).
- Gråmåke** Arten kommer til området i april, i årene 1997-2005 fra 4. til 28.4. I årene 1999-97 ble det gjort 10-15 obs. hvert år, av maks. 9, 4 og 12 ind. (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 24 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 55 ind. 11.4.2012. De fleste obs. er gjort i april og mai.
- Svartbak** Første kjente observasjoner er av enkeltfugler 3.5. og 2.6.1998. Arten er også registrert 7.5.2000 og 2.5.2002 (Vindfallet 2007). I 2012 ble 1 ind. ble sett 20.5., og en unge av året og en voksen ble observert 28.9.
- Makrellterne** I årene 1997-99 ble det sett maks. hhv. 10, 5 og 2 ind. De to første årene ble det sett ungfugler, uten at de trenger å være klekt ved sjøen. I årene 2000-2006 kom arten til omtrent samme tid hvert år, fra 6. til 13.5. (Vindfallet 2007). Det er for 2009-12 lagt inn 44 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 20 ind. 22.5.2012, og alle observasjonene er gjort i mai-juli. Tidligste ankomst i perioden var 3.5.2012.
- Rødnebbterne** I 1997 ble 1-4 ungfugler sett 15.-21.9. Et ind. 23. og 26.6.1999 sammen med makrellterne. Også sett 20.6.2000 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 4 ind. 13.6.2010 og 1 ind. 27.5.2012.
- Lomvi** Et ind. 17.9.2012, under den store invasjonen som førte trolig mange hundre lomvi til Innlandet.
- Jordugle** Et ind. 13.4.2012.
- Heipiplerke** Vårtrekket finner sted i april, tidligste ankomst er 13.4. i årene 2000 og 2001 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind. Ni av observasjonene er fra vårtrekket.
- Gulerle** Arten sees under trekket vår og høst, særlig høyt antall 16.5.2005 da ca. 300 ind. rastet i øst, særlig rundt badeplassen. Det er for 2007-12 lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-20 ind. Arten kan hekke i området, den 21.7.2010 ble det rapportert 2 unger.
- Fossefall** Arten kan treffes i utløpet og langs Hasla fra januar og utover våren (Vindfallet 2007).
- Blåstrupe** Arten er sett 1.9.2000 (Vindfallet 2007).
- Sivsanger** I årene 2000-06 kom de første hannene 6.-24.5. Arten viser seg ofte med et stort antall syngende hanner under trekket. Men antall revir er som regel rundt halvparten. Variasjonen fra år til år er liten, det er mellom 5 og 10 revir. Men i 2000 ble hele 16 revir registrert rundt sjøen. I 2001 ble forekomsten ikke telt så nøye som året før, og 4 revir ble registrert. I 2002 ble det registrert 11 revir, og året etter 5 revir, og i 2004 8 revir Sju syngende hanner 16.6.2005

(Vindfallet 2007 og LRSK). De siste årene er det ikke gjennomført systematiske tellinger, men det er for årene 2007-12 lagt 39 obs. inn i Artsobservasjoner, blant dem 6 syngende hanner 2.6.2008.

Myrsanger To syngende hanner 14.6.1998 i øst. Én sang fortsatt den 21.6. Syngende hann 10.6.2000 (Vindfallet 1999, 2007). En syngende hann 2.7.2009 (Anne Kolstad, Terje Gimnes, m.fl.).

Rørsanger I årene 2000-06 kom de første hannene 8.-24.5. Også for denne arten gjelder fenomenet at det kommer flere innom på trekk enn de som faktisk hekker. Hvert år har det vært flere revir av rørsanger enn av sivsanger. Et kart viser 25 punkter rundt sjøen hvor hanner sang fast i 2000. Seksten av dem var brukt over flere år, men fem av disse var ikke i bruk 2003-06. I 2001 ble forekomsten ikke telt så nøye som i fjor, og 16 revir ble registrert. I 2002 ble det registrert 12 revir I 2003 ble det registrert 17 revir, og året etter 19 revir. Ti syngende hanner 24.5.2006 (Vindfallet 2007 og LRSK). De siste årene er det ikke gjennomført systematiske tellinger, men det er for årene 2007-12 lagt 15 obs. inn i Artsobservasjoner, blant dem 7 syngende hanner 13.6.2011.

Trustesanger En syngende hann 6.-20.6.2002. Fuglen ble fanget og ringmerket den 17.6.

Lappspurv Sjelden gjest på vårtrekk, 4 hanner og 1 hunn satt 30.4.1999 i en gråor på innsida av Øya (Vindfallet 2000).

Vierspurv Tre observasjoner foreligger; en hunnfarget fugl 26.9.1997 i vest. Videre ble arten sett 28.9.2000 og 6.4.2002 (Vindfallet 1997, 2007).

Sivspurv Arten dominerer i takrørskogen. Det virker som om det er et stabilt antall revir. Jeg vil anta det er et sted mellom 50 og 60. Arten kan komme tidlig, for eksempel 28.3.2000 (Vindfallet 2007). Det er for årene 2009-12 lagt 40 obs. inn i Artsobservasjoner.

Andre fuglearter

Orrfugl Fem ind. ble observert 7.4.2002 (Per Jan Hagevik).

Fasan En ettårs hann 18.9.1997 ved badeplassen i øst (Vindfallet 1997).

Vaktel Et ind. spilte 25.7.2011.

Vepsevåk Enkeltfugler er sett 8.7.2002, 13.6.2011 og 16.6.2012.

Hønsehauk Et ind. 26.4.2008. En ung fugl jaktet ved sjøen 4.9.2011.

Spurvehauk Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, fra 2011-12.

Musvåk Arten sees de fleste år ved sjøen, og kan komme tidlig, for eksempel 23.3.2000. Det er lagt inn kun to obs. i Artsobservasjoner, fra 27.6.2011 og 20.5.2012.

Fjellvåk Enkeltfugler er sett 18.4.2011 og 15.4.2012.

Kongeørn Et ind. 27.5.2001.

Tårnfalk Et ind. jaktet sniper i øst 26.8.1997 (Vindfallet 1997). Arten er sett 23.7.2004, og 3. og 25.5.2012.

Dvergfalk Første kjente observasjon er fra 1999. Arten ble sett 7.5.2000 (Vindfallet 2000, 2007), og det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av enkeltfugler i april.

Lerkefalk Første kjente observasjon er fra 1999. I årene 2000-2006 ble arten sett 23.8.2000, 11.6.2003 og 24.5.2004 (Vindfallet 2000, 2007). Bebodd reir ble funnet 15.6.2010. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, 6 av enkeltindivider, den siste av 3 ind., 2 i vest og 1 i øst den 2.7.2012.

Vandrefalk Et ind. i øst 22.4.2004 sirklet seg oppover til stor høyde og forsvant nordover (Vindfallet 2005).

Rugde Arten ble registrert hvert av årene 2002-04 (Vindfallet 2007). Kun ett funn i Artsobservasjoner; to ind. overflygende (på "rugdetrekk") 7.6.2002.

Bydue Registrert i 2001 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Skogdue Et territoriehevdende ind. 10.4.2012.

Ringdue Arten kommer til omtrent samme tid hvert år, i årene 2000-06 30.3.-6.4. (Vindfallet 2007). Det er for 2009-12 lagt inn 19 obs. i Artsobservasjoner, med maks. antall 100 ind. 16.6.2012.

- Gjøk En galende hann på innsida av Øya 2.6.1998. Arten ble kun registrert i tre av sju år 2000-06 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Spurveugle Påvist indirekte i 1999 ved hamstret spissmus i fuglekasse.
- Kattugle Lydytrende fugler er hørt 2.7.2009 og 20.5.2010.
- Hornugle En død fugl ble 7.10.1998 funnet flytende midt ute på sjøen (Vindfallet 1999).
Artsobservasjoner: Territoriehevdende hann og hekking i 2011, og en jaktende fugl 18.12.2012.
- Perleugle Et ind. hørt 20.5.2010.
- Tårnseiler Denne arten kommer nesten samme dag hvert år. De sju årene 2000-06 kom arten alltid i perioden 18.-27.5. Fra årene 2007-12 er det lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 100 ind. 20.5.2012.
- Vendehals En ropende fugl 17.5.2007.
- Grønnspekk Et ind. ved Kagnes 13.4.1997.
- Svartspekk Enkeltind. er sett 22.7.1997, 4.5.2006 og 20.5.2012.
- Flaggspekk Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Sanglerke Arten kommer tidlig, for eksempel 26.3.2000 og 2003. Det er for årene 2010-12 lagt inn 17 obs. av 1-4 ind. i Artsobservasjoner
- Sandsvale Tidligste observasjon i perioden 2000-06 var 6.5.2003 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner. Det var svært mange svaler over sjøen 20.5.2012, kanskje 2.000 ind. Blant disse var anslagsvis 800 sandsvaler.
- Låvesvale Det er lagt inn 17 obs. i Artsobservasjoner. Den 20.5.2012 var arten svært tallrik, og antallet ble anslått til 1.000 ind. Tidligste ankomst i perioden 2000-12 var 30.4.2012.
- Taksvale Det er for årene 2005-12 lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 50 ind. 20.5.2012.
- Trepipelerke I perioden 2000-06 ble arten registrert tre av sju år (Vindfallet 2007). Et ind. i vest 11.8.2011.
- Linerle I perioden 2000-06 kom de første fuglene 6.4. de to første årene. Det er for årene 2009-12 lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 50 ind. 17.4.2012.
- Sidensvans Arten ble sett våren 1999 (Vindfallet 2000).
- Jernpurv Verneområdet utgjør ingen typisk biotop for arten, bare én observasjon foreligger; fra 18.4.2000 (Vindfallet 2007).
- Rødstrupe Arten kommer til omtrent samme tid hvert år, i årene 2000-05 ble den første notert 13.-19.4. (Vindfallet 2007). Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner; den tidligste 11.4.2012.
- Nattergal En syngende hann 6.-17.6.2003 ved sjøen nedenfor kirken (AV, Tommy Wernberg, Egil Østby, m.fl.).
- Rødstjert Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner; enkeltind. 22.5.2009 og 1.5.2011.
- Buskskvett Kull ved båtplassen ved Øya i august 1997. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Steinskvett Arten sees under trekket vår og høst. Et ind. på åkeren i vest 14.9.1997, Den ble registrert 25.5.2004, 1.9.2005 og 27.4.2006 (Vindfallet 2007). Særlig høyt antall 16.5.2005, da ca. 100 ind. rastet på jordene rundt sjøens nordligste punkt. Det er lagt inn fem obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Svarttrost Arten ble registrert seks av de sju årene 2000-06, tidligste ankomst var 29.3.2003 (Vindfallet 2007). For årene 2011-12 er det lagt inn seks obs. av 1-4 ind. i Artsobservasjoner.
- Gråtrost Arten kommer til området i april, i årene 2000-06 var tidligste observasjon 17.4.2006 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, med de største flokkene i april; maks antall 400 ind. 26.4.2010.
- Måltrost Arten ble registrert fem av de sju årene 2000-06, tidligste dato 22.4.2004. Det er for 2009-12 lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Rødvingetrost Tidligste dato arten ble sett i perioden 2000-06 var 9.4.2004 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, under trostetrekke 26.4.2010 ble 100 ind. registrert.
- Duetrost Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Gulsanger En syngende hann 20.-22.5.2012.
- Møller Arten er registrert 13.5.2003 og 27.5.2006 (Vindfallet 2007).

- Tornsanger** Syngende hann hørt jevnlig i bringebærkrattet ved Kagnes i juni 2000. Syngende hanner også hørt 7.6.2005 og 8.6.2006 (Vindfallet 2000, 2007).
- Hagesanger** Arten er sett alle årene 2000-06, med tidligste observasjonsdato 21.5.2000 (Vindfallet 2007). Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Munk** Arten er sett alle årene 2000-06, med unntak av 2003. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Gransanger** Arten synger i området i april de fleste år, fire av årene 2000-06 er førsteobservasjon notert 6.-19.4. (Vindfallet 2007). En syngende hann på nordsida 19.4.2008. Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. 13.4.2012.
- Løvsanger** Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner. Tidligste ankomst i perioden 2000-12 var 30.4.2011.
- Fuglekonge** Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Gråfluesnapper** Fire ind. registrert i sør 27.7.1997 (Vindfallet 1997).
- Svarthvit fluesnapper** Kull i øst 11.7.1997. Et ind. observert 16.6.2012.
- Stjertmeis** Tre ind. registrert 18.4.2011.
- Granmeis** Vanlig rundt hele sjøen, i økende antall om høsten (Vindfallet 1997). Det er lagt inn én obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. 18.10.2009.
- Blåmeis** Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 30 ind. 11.11.2008.
- Kjøttmeis** Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 20 ind. 3.11.2012.
- Spettmeis** Et ind. ved Kagnes 13.4.1997. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, enkeltind. 18.10.2009 og 3.11.2012.
- Tornskate** Et ind. 3.8.2000 (Vindfallet 2007), og et ind. 28.5.2005.
- Varsler** Et ind. 6.4.2002 (Vindfallet 2007).
- Nøtteskrike** Et ind. på innsida av Øya 21.10.1997. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind. fra perioden oktober-april.
- Skjære** Vanlig art, det er lagt inn 18 obs. i Artsobservasjoner, av 1-20 ind.
- Nøttekråke** Et ind. sett i september 2006 (Vindfallet 2007). To ind. 13.7.2009 (Gisle Sæterhaug, m.fl.).
- Kaie** Arten sees hele sesongen, noen ganger store flokker, for eksempel 100 ind. 19.8.1997. I 1999 hekket et par i en oppsatt andeholk ved sjøen. Det er for 2010-12 lagt inn 23 obs. i Artsobservasjoner, av flokker opptil 50-60 ind. Den 18.4.2012 ble det sett en flokk på 200 ind. ved Myrvoll like øst for sjøen.
- Kornkråke** Arten er registrert 25.4.2002 og 28.4.2003 (Vindfallet 2007).
- Kråke** Vanlig art, det er lagt inn 27 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 60 ind. 22.4.2012.
- Ravn** Tre ind. ble observert 13.4.2012.
- Stær** Arten kommer til området i april, i årene 2000-06 én gang i mars; 27.3.2003 (Vindfallet 2007). Den 23.9.2000 ble en flokk på 300 ind. skremt opp fra takrøret (Vindfallet 2000). Den 9.8.2007 en flokk på ca. 200 ind. Det er for 2009-12 lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 50 ind.
- Pilfink** Hekker bl.a. på Kagnes. Av og til flokker på stranda. Ca. 100 ind. på Øya 3.9.1997 (Vindfallet 1997). Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Gråspurv** Hekker ved gårdene. Enkeltfugler og småflokker kommer til stranda bl.a. for å bade (Vindfallet 1997).
- Bokfink** Vanlig der det finnes litt skog. Det er lagt inn 16 obs. i Artsobservasjoner. Flere store flokker i trekketidene, maks. antall 1.000 ind.
- Bjørkefink** Sees særlig på høsttrekk, for eksempel 25 ind. sammen med bokfinker 23.9.1997. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 200 ind. 28.9.2012.
- Grønnfink** Sees av og til ved Kagnes og i øst. Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Grønnsisik** Et kull 17.7. i vest, og ca. 100 ind. s. sted 1.9.1997. Det er lagt inn fire obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Tornirisk** Et ind. 30.6.2006.
- Bergirisk** Første kjente observasjoner var vår og høst 1999 (Vindfallet 2000). Arten ble også sett 3.4.2000. Minst 20 ind. 13.10.2006. Tre ind. 1.11.2009. Fire obs. 10.-17.4.2012 av 8-30 ind.

Gråsisik Flere obs. 24.9. til 21.10.1997 av opptil 100 ind. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 2-10 ind.

Grankorsnebb Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Rosenfink Arten synes ikke å opptre årlig, men er registrert 3. og 12.5.1997, 1.5.2000, 28.5.2004 og 7.6.2005 (Vindfallet 2007). Et ind. 18.6.2006. Kun ett funn i Artsobservasjoner; en syngende hann 22.6.2009.

Dompap To observasjoner i 1997. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Snøspurv Arten ble registrert i 1999. Den sees enkelte år i mars, for eksempel 26.3.2000, 10.3.2004, 30.3.2005 og 6.4.2006. Det kan være flokker opptil ca. 100 ind. (Vindfallet 2000, 2007).

Gulspurv Vanlig, økende antall utover høsten, f.eks. ca. 200 ind. 27.10.1997. Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.

Gjesåssjøen har en særdeles artsrik forekomst av våtmarksfugler. Det er påvist hele 86 arter, men antallet som hekker/trolig hekker er beskjedne 14. Reservatet har også førsteplass når det gjelder antall påviste rødlistearter, med 29. Sjøen har rik forekomst av arter knyttet til grunne, næringsrike lavlandssjøer. Det finnes få slike sjøer i Hedmark, derfor er mange av artene som finnes her fåtallige i fylket. Den mest iøynefallende forekomsten har vært hettemåkekolonien på Øya, men denne arten har ikke hekket etter 2006. Toppdykker og sothøne er arter som har hekket blant måkene og kunnet nyte godt av deres beskyttelse mot kråkefugler og andre fiender. Begge disse ser ut til å ha gitt opp å hekke i sjøen etter at måkene ble borte. Rørsanger og sivsanger holder stand og hekker i takrør og kantvegetasjon. Etter 2000 har grågås økt raskt i antall, og hekket for første gang i 2003. Sjøen er et viktig næringsøksområde for en rekke arter, og få lokaliteter har like store flokker. I rapportperioden er følgende maksimumstall registrert; sangsvane 300, kortnebbgås 350, grågås 200, kanadagås 530, brunnakke 80, stokkand 548, krikkand 500, laksand 160, trane 165, vipe 90, heilo 200 og storspove 117.

Gardsjøen

Kartblad	2015 I Brandval	
Kommune	Grue	
Areal	1.309 daa	
Høyde	149-160 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	13.4. og 25.6. 2008, 3.10.2010, 11.5.2011
Andre besøk	Jonas Langbråten	20.5.2002, 11.3. og 31.5.2007, 6.5.2008, 19.5. og 16.11.2009, 20.4., 22.5. og 14.6.2010, 10.4., 25.4., 30.4. og 6.6.2011, 2.4., 15.5., 24.5., 1.6., 12.6. og 3.11.2012
	Egil Østby	17.5.2002, 22.5.2003
	Per Willy Bøe	10.8.2011
	Bjørn Olav Tveit	3.5.2012
	Maria Stenklev, Tommy Wernberg	18.5.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger like sør for Kirkenær sentrum, på østsida av jernbanen. Gardsjøen er en grunn, næringsrik kroksjø, som fram til for 1000-1500 år siden var en del av Glommas løp. Sjøen er stort sett adskilt fra dyrket mark med en smal brem av tett lauvskog. Rundt Kila (våtmark mellom Forkerud og Skytre) i nord og Svennebytjernet i sør ligger våte myrområder. Særlig Kila er overgjødslet og har et beskjedent siktedyp. I vest mot jernbanen ligger Vangen, et stort fuktengareal med spredte busker.

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

I tørre sommerperioder blottlegges små mudderområder ut mot sjøen i østkant av dette området. Utenfor reservatet, mellom jernbanen og riksveien, ligger et beiteområde med en utvidelse av utløpselva, Noret, hvor det ofte forekommer våtmarksfugler i trekketidene. Langs sør- og østsida av sjøen går det en bratt skråning opp til en terrasse, som i sin helhet er dyrket opp. Terrassen ble avsatt i en bredemt sjø ved slutten av istida, og Glomma har senere gravd ut denne erosjonskanten. Ellers er terrenget i stor grad flatt. Vegetasjonen ble undersøkt i 1985, og det ble registrert 162 karplanter (Sævre 1985).

Våtmarksfugler

En del av observasjonene som er hentet fra Artsobservasjoner kan være gjort mellom riksveien og jernbanen, dvs. like utenfor reservatet. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Knoppsvane Arten sees regelmessig i sjøen. Et ind. 3.5.2012. I slutten av juni 2012 fotograferte Marit Flatås Eik et par med tre unger i sjøen, bilde er gjengitt i "Glåmdalen" 30.6. Et par hekket samme år i den lille dammen ved Gruetunet, ca. 1 km nord for sjøen. Det kan ha vært dette paret som etter hvert hadde vandret til et bedre næringsøksområde.

Sangsvane Den 13.4.2008 rastet et par i vestenden av sjøen. Den 3.10.2010 lå det 23 ind. i vest. Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 180 ind. 2.4.2012, og 300 ind. 3.11.2012. De 300 svanene beitet på jordet sør for vestenden av sjøen.

Kortnebbgås Et ind. 17.5.2002.

Utsyn vestover sjøen fra jernbanelinja 13. april 2008.

Kanadagås Den 13.4.2008 rastet 18 ind. i vestenden av sjøen. Den 3.10.2010 lå det 60 ind. i vest. Et par 11.5.2011 samme sted. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 200 ind. 16.11.2009, og 300 ind. 3.11.2012.

Brunnakke Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 23 ind. 25.4.2011.

Krikkand Den 13.4.2008 rastet 80 ind. i vestenden av sjøen. Den 25.6.2008 lå det 26 ind. og i tillegg en hunn med 7 unger i sørvestre vik helt mot vest i reservatet. Samme dag minst 3 ind. ved

- Møystad, to hanner ved Tjuras utløp, og 2 + 6 ind. støkt opp i Kila. Flere enkeltfugler sett 11.5.2011. Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 140 ind. 25.4.2011.
- Stokkand Den 13.4.2008 rastet 140 ind. i vestenden av sjøen, i tillegg ca. 20 ind. ved Gard. Den 25.6.2008 lå det tre ind. i sørvestre vik helt mot vest i reservatet. Samme dag to hunner og 5 store unger tilsynelatende alene i utløpsåa øst for jernbanen, 2 ind. ved Tjuras utløp, og 2 hanner og 1 hunn i Kila. Den 3.10.2010 lå det 15 ind. i vest. Flere enkeltfugler ble sett 11.5.2011. Det er lagt inn 12 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 60 ind. 14.6.2010. Hunn med 8 unger 18.5.2012.
- Stjertand En hann 25.4.2011 ved Kongshov.
- Kvinand En hann 13.4.2008 ved Gard. Flere enkeltfugler i flukt 11.5.2011. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Laksand Den 13.4.2008 et par i vestenden, et par ved Gard, og et par ved Hårstad. Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av 2-3 ind.
- Storlom Et ind. 20.4.2010.
- Gråhegre Den 25.6.2008 lette et ind. etter føde ved sørvestre vik helt mot vest i reservatet. Samme dag to ind. ved Møystad, og 1 ind. ved Tjuras utløp.
- Fiskeørn Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltfugler 22.7.2003 og 22.7.2007.
- Trane Den 25.6.2008 gikk det 24 ind. på jordet like sør for vestenden av reservatet. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 64 ind. 3.5.2012.
- Heilo Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, 37 ind. 20.4.2010 og 10 ind. 3.5.2012, begge obs. ved Gard.
- Vipe Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 12 ind. 24.5.2012 ved Kongshov.
- Brushane To haner 25.4.2011 ved Kongshov.
- Enkeltbekkasin Den 25.6.2008 to ind. i fluktspill over sørvestre vik helt mot vest i reservatet. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Storspove Den 13.4.2008 ble arten hørt i vestenden av sjøen. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Gluttsnipe Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Skogsnipe Et ind. 14.6.2010 ved Kongshov. Fluktspill 11.5.2011 ved Svennebytjernet.
- Grønnstilk Den 25.6.2008 satt det to ind. ved sørvestre vik helt mot vest i reservatet. Varsling og fluktspill 11.5.2011 sør for Vangen. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-9 ind.
- Hettemåke Et ind. 25.6.2008 ytterst på Vangen. Seks ind. uten hekkeatferd 11.5.2011 i vestre del av sjøen. Samme dag ca. 25 ind. på jordet nord for Hårstad. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, 30 ind. 14.6.2010, og 2 ind. 25.3.2011.
- Fiskemåke Seks ind. uten hekkeatferd 11.5.2011 i vestre del av sjøen. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 70 ind. 14.6.2010.
- Gråmåke Tre ind. 20.5.2002.
- Svartbak Et ind. 20.5.2002.
- Makrellterne Fire ind. 11.5.2011 i vestre del av sjøen. Et ind. 24.5.2012 ved Kongshov.
- Makrell-/rødnebbterne To ubestemte ind. 25.6.2008 ytterst på Vangen.
- Heipiplerke Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, 60 ind. ved Kongshov 30.4.2011.
- Vintererle Et ind. fløy over brua/utløpselva ved RV20 11.3.2007. En hunn matet utfløyen unge 25.6.2008 i grøft/kanal vest for Kila.
- Sivsanger En syngende hann ved Skytre 31.5.2007.
- Sivspurv Flere ind. 13.4.2008 på sørsida østover til Hårstad. Den 25.6.2008 flere ind. like øst for jernbanen, en varslende fugl ved Svennebytjern, en syngende hann sør for Tjuras utløp, og flere ind. ved Kila. Flere ind. 11.5.2011 langs sørsida av sjøen. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Andre fuglearter

- Vaktel En spillende hann 6.6.2012 ved Kongshov.
- Vepsevåk Et ind. sirklet 25.6.2008 over sjøen fra vest til øst, en kort periode med fluktlek.
- Dvergfalk En hann 15.5.2012 ved Gard.
- Lerkefalk En jaktende fugl ved Kongshov 10.8.2011.
- Rugde Et ind. i fluktspill 19.5.2009.
- Ringdue Minst et ind. 13.4.2008 på sørsida ved Gard. 20-30 ind. ble 25.6.2008 støkt opp fra bjørker ved Svennebytjernet. Samme dag flere ind. støkt opp ved Kila. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 100 ind. 3.5.2012 ved Kongshov.
- Tårnseiler 6 ind. 24.5.2012 ved Kongshov.
- Dvergspett Et hunn 6.5.2008 i øst ved Tjura. Reir med unger 25.6.2008 i gråor-heggeskog vest for Kila UH 39100 04550.
- Sanglerke Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Låvesvale Den 25.6.2008 jaktet 5-10 ind. insekter over vestre del av reservatet. Samme dag noen få ind. ved Svennebytjernet.
- Trepiplerke Et ind. 3.5.2012 ved Kongshov.
- Linerle Den 25.6.2008 et kull ved Svennebytjernet, og også registrert ved Kila. Det er lagt inn 4 obs. av enkeltfugler i Artsobservasjoner.
- Gjerdsmett En syngende hann 25.6.2008 i gråor-heggeskog vest for Kila UH 39100 04550.
- Rødstrupe En syngende fugl 25.6.2008 ved Kila. Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Buskskvett En syngende hann 22.5.2010.
- Gråtrost Noen få varslende fugler 25.6.2008 langs sørbredden ved Gard-Møystad. Samme dag en varslende fugl ved Kila. Det er lagt inn 2 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Måltrost En syngende hann 12.6.2012.
- Rødvingetrost Et ind. 25.6.2008 i kantskogen ved Hårstad.
- Tornsanger En syngende hann 25.6.2008 like vest for jernbanen, altså like vest for reservatet.
- Hagesanger En syngende hann 25.6.2008 like øst for jernbanen.
- Munk Den 25.6.2008 syngende hanner ved Svennebytjernet, sør for Tjuras utløp, ved Kila, og også i gråor-heggeskog vest for Kila UH 39100 04550,
- Gransanger Et ind. 20.5.2002 ved Skytre.
- Løvsanger Den 25.6.2008 syngende hanner like øst for jernbanen, ved Svennebytjernet, like sør for Tjuras utløp.
- Svarthvit fluesnapper En syngende hann 3.5.2012.
- Blåmeis Et ind. ved Hårstad 13.4.2008. Et kull 25.6.2008 like øst for jernbanen. To ind. ved Hårstad 10.4.2011.
- Kjøttmeis Et ind. ved Hårstad 13.4.2008. Kull registrert 25.6.2008 like øst for jernbanen og ved Svennebytjernet. Samme dag varsling i gråor-heggeskog vest for Kila UH 39100 04550, og også reg. ved Kila.
- Spettmeis Et ind. 13.4. ved Hårstad, og et ind. 25.6.2008 like sør for Tjuras utløp.
- Nøtteskrike Et ind. 18.11.2012.
- Skjære Et kull 25.6.2008 ved Svennebytjernet. Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Kaie Noen få ind. 25.6.2008 like øst for jernbanen. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 100 ind. ved Gard 3.11.2012.
- Kråke Noen få ind. 25.6.2008 like øst for jernbanen, og et kull ved Svennebytjernet. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 100 ind. ved Gard 3.11.2012.
- Stær Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Bokfink Minst et ind. 13.4.2008 på sørsida ved Gard. Samme dag 1 ind. ved Hårstad. En syngende hann 25.6.2008 like øst for jernbanen. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Bjørkefink Fem ind. på trekk 3.5.2012.
- Grønnfink Minst et ind. 13.4.2008 på sørsida ved Gard.

Grønnsisik Minst et ind. 13.4.2008 på sørsida ved Gard.

Dompap Minst et ind. 13.4.2008 på sørsida ved Gard. Et ind. 10.4.2011 ved Hårstad.

Gulspurv Minst et ind. 13.4.2008 på sørsida ved Gard. To syngende hanner 25.6.2008 helt i sørvest.

Samme dag et ind. ved Svennebytnet. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Gardsjøen er viktig som trekklokalitet, slik den ligger som et attraktivt næringsøksområde tett ved trekkleden Glomma. Sjøen har mindre betydning som hekkeplass - til det er vannstanden i hekketida for lite forutsibar. Det er påvist et stort spekter av våtmarksarter, blant dem til sammen 12 andearter og 23 vadefuglarter. Blant de mer tallrike artene er sangsvane og kanadagås, begge sees i antall opptil 300 ind. Blant endene er både stokkand og krikand registrert med opptil 140 individer i rapportperioden.

Seimsjøen

Kartblad	2015 IV Odalen	
Kommune	Sør-Odal	
Areal	3.227 daa	
Høyde	129-135 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Vidar Lilleseth	25.3.2007, 13.4.2008
Oppsyn	Vidar Lilleseth	utallige besøk 2000-12
Andre besøk	Jonas Langbråten	31.5.2000, 20.4. og 8.5.2002, 29.3. og 17.4.2003, 17.4.2004, 25.3. og 25.9.2005, 25.5.2006, 2. og 29.3., 16.5. og 14.8.2008, 3.5.2009, 17.4.2010, 16.4.2011, 4.4.2012
	Tom Egil Hverven	1.5.2009, 3.4.2012
	Hans Dransfelt	25.-26.4.2010
	Vegard Bunes	24.6.2010
	Knut Eie	7.8.2007, 1.5. og 25.9.2010
	Leif Bjørn Lunde, Kjell Morten Jekteberg	27.5.2011
	Kristoffer Bøhn	18.11.2011
	Erik Aaseth, Ragnar Ødegaard	4.4.2012
	Lars Christian Frelsøy	7.5.2012

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Verneområdet omfatter et gruntvannsområde i sørvestre del av Storsjøen i Odalen, vel 6 km nord for Skarnes. Lokaliteten er omgitt av barskog og dyrket mark. Den dyrkede marka er oftest skilt fra våtmarksområdet med en brem av lauvskog. I nordre del krysser bilveien til Øyen det smale sundet Nora på ei steinfylling. I sør er ca. 400 m av Oppstadåa, som her kalles Vesleåa, samt Vesletjernet, med i reservatet. Ved lav sommervannstand er det aller meste av Nora, Grunnsjøen og Seimsjøen så grunne at de ikke er farbare med motorbåt.

Storsjøen, Oppstadåa og Glomma danner et ganske unikt vannsystem med minimalt fall. Ved flom i Glomma strømmes det store mengder vann inn i Storsjøen. Tilsvarende fenomen (bifurkasjon) kan også oppstå i Vingersjøen, Nugguren og Mjøsa, men i Storsjøen skjer det årlig. Magasineringen av vann i sjøen antas å ha en positiv effekt på flomforholdene lenger ned i Glomma.

Vegetasjonen bærer preg av at jordsmonnet er gunstig, idet det forekommer omdannede sedimentære bergarter. Den flompåvirkede, gråordominerte skogen er velutviklet over forholdsvis store arealer. Her finnes et svært rikt innslag av trollhegg, og andre vanlige arter er gråselje og ørevier. Kantsoner mot dyrket mark har ofte grovvekst osp. Det er interessante innslag av flere floraelementer i området, hvor mange av artene har sin største tyngde i andre deler av landet. Dette gjelder f.eks. pors, mjølkerot og nordlandsstarr. Den sjeldne arten pilblad ser ut til å klare seg bra i området. Til sammen er det påvist 138 arter av karplanter (Sævre 1985).

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Foto fra vestsida Grunnsjøen mot sundet ut mot Storsjøen 13. april 2008.

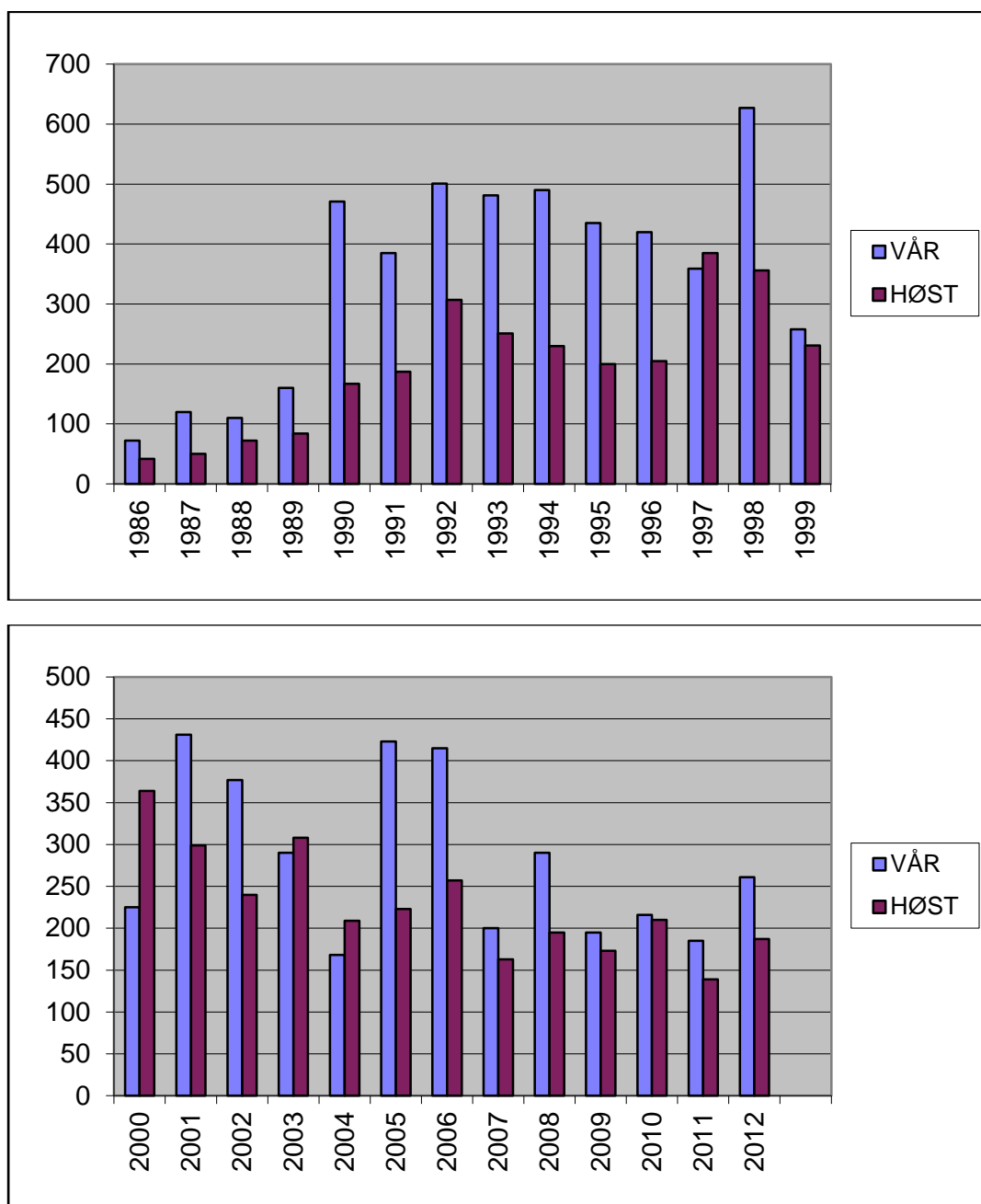
Våtmarksfugler

Knoppsvane Arten sees hvert år, oftest 1 til 3 fugler. Den 4.4.2006 lå det 6 ind. i Grunnsjøen (VL).

Dette er en synlig art som mange rapporterer. Det er lagt inn 19 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind. Ingen kjente hekkforsøk i perioden.

Sangsvane En karakterart for området i trekketidene seinhøstes og på våren, og også midtvinters når det er åpent vann. Storsjøen, med reservatet som det viktigste delområde, har etter hvert vist seg å være et viktig næringsøksområde for arten. Det er det høye antallet sangsvaner som har

gitt Storsjøen status som IBA (Important Bird Area) etter kriterier gitt av Birdlife International (Lislevand 2000). Når arealet med åpent vann krymper utover vinteren, drar fuglene videre til Nordre Øyeren og Øra ved Fredrikstad. Antallet fugler har økt betydelig de siste 30-40 år. På 1970-tallet var flokkene beskjedne, stort sett under 40 fugler, med maksimum på minst 84 fugler primo april 1976. Maksimum antall registrert på 1980-tallet var 180 fugler i Seimsjøen våren 1984. På 1990-tallet var høyeste antall 627 ind. 14.4.1998 (Bekken 2001). For 2000-12 var høyeste antall 431 ind. 20.4.2001. Høsttrekket har fra 2000 hatt sitt maksimum i oktober eller første halvdel av november, mens vårmaksimum er avhengig av isgangen, og kan variere fra 15.3. til 20.4. Vår- og høstmaksima i Vidar Lilleseths tellinger 1986-2012 er vist i figur 3. I Artsobservasjoner er det kun lagt inn 12 observasjoner, maksimum antall er beskjedne 50 individer 29.3.2008.

Figur 3. Vår- og høstmaksima 1986-2012 for sangsvaner i Seimsjøen naturreservat.

- Kortnebbgås Et ind. 8.4.2007 i Midt-Nora (Arvid Haugård).
- Grågås I 2012 to ind. 23.3. helt mot nord i Grunnsjøen og 2 ind. 28.10. i Nord-Nora (VL). Fire ind. 25.3.2005. Det er i tillegg lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Stripegås 11 ind. 20.-21.8.2011 ved Grønntua sørvest i Seimsjøen. Fuglene ble disse dagene og dagen før sett ved en dam på jordet ved Oppstad Samfunnshus, ca. 1500 meter lengre sør. De holdt seg delvis sammen med kanadagjess.
- Kanadagås Arten sees regelmessig, av og til i store flokker; 100 ind. 15.3.2008 helt mot nord i Grunnsjøen (Jonas Langbråten, VL). Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 250 ind. 25.9.2005.
- Gravand Et ind. ca. 10.4.2007 (Jonas Langbråten). Et par 14.4.2008 helt mot nord i Grunnsjøen (VL).
- Brunnakke Raster i området vår og høst, men i ganske lite antall etter 2000. Maks. antall for perioden er 20 ind. 5.4.2005 i Grunnsjøen (VL). Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Krikkand Arten raster i området vår og høst. Eksempel på høyt antall er 30 ind. 5.4.2005 i Grunnsjøen. Flere par hekker i reservatet (VL). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 2-20 ind.
- Stokkand Store flokker raster vår og høst. Et eksempel på høyt antall er minst 100 ind. 5.4.2005 i Grunnsjøen (VL). Flere par hekker i reservatet. Det er lagt inn 23 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall er 40 ind. 14.8.2008.
- Stjertand Et par 10.4.2005 helt mot nord i Grunnsjøen (VL). En hann 14.4.2007 (Arvid Haugård).
- Toppand Sees på våren, men i ganske lite antall etter 2000. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 2-15 ind.
- Kvinand Arten raster i moderat antall raster vår og høst. Eksempler på høye antall er 25 ind. 5.4.2005 i Grunnsjøen, og 32 ind. 4.4.2005 samme sted. Flere par hekker i kasser og svartspetthull (VL). Det er lagt inn 17 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall er 20 ind. 20.4.2002 og 25.4.2010.
- Lappfiskand Et par 21.4.2001, og et par 21.4.2002, alle i Grunnsjøen (VL, Arvid Haugård). En hann 6.4.2008 helt mot nord i Grunnsjøen (VL).
- Siland Sees i lite antall vår og høst, gjerne 2-3 ind. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Laksand Sees vår og høst, gjerne i mindre antall. Noen observasjoner; 8 ind. både 5.4.2005 og 23.3.2012 i Grunnsjøen (VL). Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, 2 ind. 31.5.2000.
- Smålom Sees om våren og også på ettersommeren, noen ganger med flygedyktige unger (VL). Artsobservasjoner; enkeltfugler er sett 20.4.2002 og 17.4.2004.
- Storlom Det er vanlig å se 1-2 ind. under vårtrekket. I noen tilfelle har storlom omkommet i fiskegarn (VL). Artsobservasjoner; 3 obs., alle av 2 ind.
- Toppdykker Fire ind. 29.4.2000 i Sør-Nora (VL).
- Storskarv Et ind. 21.5.2000 ved Øyen PM 458 929 (Arvid Haugård). Tre ind. 30.3.2006 ved Ringås bru, 50 meter vest for reservatet, og 2 ind. 18.10.2007 ved Bratthammeren der Nora munner ut i Songnessjøen (VL). To ind. 15.10.2007 ved Bratthammeren (Petter Geisner). Et ind. 2.10.2009 i Nord-Nora (VL). Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind. 1.5.2009 og 20.8.2011.
- Rørdrum Et ind. 31.5.-1.6.2012 sett og hørt ytterst på Tangenga, tangen mellom Oppstadåa og Midt-Nora. Den ble oppdaget på lyden, og senere observert der den satt blant gras og vier, i kamuflasjestilling med nebbet i været (VL).
- Gråhegre Sees i lite antall, mest på sensommeren og utover høsten (VL). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Sivhauk Det er kjent 3-4 observasjon i perioden. En hunnfarget fugl holdt noen dager rundt 8.11.2010 til på sakterester etter elgjakta på jordet på Øyen øvre (VL).
- Myrhauk Arten antas å gjeste området nesten hvert år på vårtrekk. Noen konkrete observasjoner; en hann sett 4. og 9.4.2005 på Tangenga. En hann 6.4.2008 helt mot nord i Grunnsjøen. En hann jaktet 26.10.2008 over jordene på Øyen nedre. En hann 10.5.2011 ved Sør-Nora og Grunnsjøen (VL).

- Fiskeørn** Sees hele sommerhalvåret. Nora og de mange vikene ligger beskyttet for vind, og er populære fiskeplasser, særlig nær det er litt vind. Arten kommer tidlig til området, rekorden er 2.4.2012. Det er kjent at individer har omkommet i fiskegarn (VL). Tre ind. 17.4.2003. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Vannrikse** Et ind. 16.5.2008 sett og hørt under flomforhold ytterst på Tangenga, tangen mellom Oppstadåa og Midt-Nora (VL).
- Trane** Det blir sjelden sett store antall. Den 20.4.2001 14 ind. ved Grunnsjøen, og den 10.4.2005 søkte 7 ind. næring helt mot nord i Grunnsjøen (VL). Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Tjeld** To ind. 6.4.2008 helt mot nord i Grunnsjøen (VL).
- Heilo** Flokker blir hver vår sett på jordene, særlig ved Seim (VL).
- Vipe** Sees i lite antall på iskanten om våren. Av og til fluktspill over jordene på Øyen, og noen ganger hekkforsøk (VL). Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Brushane** Arten sees i lite antall, men omtrent årvisst, opptil 8 ind. langs Grunnsjøen under vårtrekket (VL).
- Enkeltbekkasin** Arten støkkes opp jevnlig under vårtrekket, tidligste noterte ankomst er 17.3.2012. Den høres spillende utover våren, og noen par antas å gå til hekking, men er sikkert hemmet av den årlige flommen (VL). Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Storspove** Arten raster fåtallig på vårtrekk, sjelden over ti ind. Tidligste noterte ankomst er 17.3.2012. Artsobservasjoner; 4 ind. 20.4.2002.
- Rødstilk** Det blir en sjelden gang sett 1-2 ind., ikke hvert år (VL). Ingen obs. i Artsobservasjoner.
- Gluttsnipe** Arten sees hvert år, i lite antall (VL). Det er kun lagt inn en obs. i Artsobservasjoner, av 2 ind. 7.5.2012.
- Skogsnipe** Arten sees i lite antall, og den hekker i området (VL). Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Grønnstilk** Registreres vår og høst i lite antall. Ingen obs. i Artsobservasjoner.
- Strandsnipe** Raster i lite antall særlig på vårtrekk, og hekker flere steder i området, reirfunn bl.a. på Veverneset (VL). Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Hettemåke** Sees i moderate antall i trekktiden; for eksempel 30 ind. 5.4.2005 ved Grunnsjøen (VL). Det er lagt inn kun to obs. i Artsobservasjoner, begge av 2 ind.
- Fiskemåke** Arten sees i beskjedent antall, helst om våren, sjelden over 20 ind. (VL). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Gråmåke** Voksne og ungfugler sees regelmessig, gjerne i beskjedne antall opptil; 10 ind. 5.4.2005 ved Grunnsjøen (VL). Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Makrellterne** Opptil 5 ind. sees gjerne både vår og høst. Arten hekker/gjør hekkforsøk på holmer og tanger/nes i sjøen. I reservatet er hekkforsøk ikke kjent i perioden. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Rødnebbterne** Kun én observasjon foreligger; 3 ind. 7.5.2012.
(Jordugle Ingen observasjoner er kjent fra perioden.)
- Heipiplerke** Vanlig art på trekk. Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 20 ind. 1.5.2010.
- Gulerle** Arten sees i moderate antall om våren, og de blir borte når flommen kommer (VL). Det er lagt inn kun en obs. i Artsobservasjoner, 1 ind. 30.4.2012.
- Vintererle** Et ind. observert 1.5.2009.
- Blåstrupe** Noen få ind. sees omtrent årlig på vårtrekk, og arten er også sett på høsten (VL).
- Sivspurv** Vanlig hekkfugl, tidligste noterte ankomst er 12.3.2012 (VL). Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

Andre fuglearter

Jerpe Hekker i Øyenberget og sees i reservatet ved for eksempel Nylenda.

- Orrfugl Orrhaner beiter av og til i bjørker i området, arten er blitt sjeldnere å se etter 2000, men i hvert fall en gang er 2-3 fugler sett innenfor reservatgrensa ved Øyen øvre (VL).
- Storfugl Reir med 7 egg funnet 9.5.2009 innenfor reservatgrensa ved Pettersrud i nord (VL).
- Fasan En liten stamme har holdt til i Oppstad i hvert fall siden 1960-tallet. Også fra 2000 og utover har arten vært å se i området. En hane med en spesiell lilla fjærdrakt sett 8.5.2002 og 29.3.2003.
- Vepsevåk Sett 3., 15. og 27.6.2005 ved Pettersrud, like nord for Nord-Nora. Tidlig ankomst i 2012; et ind. 13.5. over Øyensberget (VL). Kun én obs. i Artsobservasjoner; et ind. 7.8.2007.
- Havørn Et ind., trolig en gammel fugl, på Kristiansholmen ved Nord-Nora 25.4.2006, på slakteavfall el.l. (VL).
- Hønsenhauk Et par har i perioden hekket hvert år inkludert i 2012 på grensa til reservatet, med reir både innenfor og utenfor (VL). Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Spurvehauk De spurvefuglrike kantsonene er gode jaktmarker, og arten sees hele året. Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av enkeltfugler.
- Musvåk Sees ofte i reservatet, har de siste årene hekket noen hundre meter fra grensa (VL). Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Fjellvåk 1-2 ind. sees regelmessig på vårtrekk.
- Kongeørn Det er helst ungfugler som blir sett, og helst om høsten (VL). Det er lagt inn kun en obs. i Artsobservasjoner, en ungfugl 3.4.2012.
- Tårnfalk Sees om våren i lite antall (VL).
- Dvergfalk Sees en sjelden gang vår og høst. Et ind. 31.8.2010 bl.a. over Brattberget (VL).
- Lerkefalk Et ind. 27.8.2000 jagde en musvåk over Nora mot berget ved Øyen øvre. Et ind. 26.6.2004 fløy med bytte nordover langs Nord-Nora. Et par med to unger 27.-31.8.2005 over Brattberget like øst for nordre del av verneområdet. Et ind. 31.8.2010 bl.a. over Brattberget, og et jaktende ind. sett flere ganger 13.-29.5.2011 langs Nora. Usedvanlig tidlig ankomst i 2012; et ind. ble sett 23.3. sittende på stolpe ved Nord-Nora (VL).
- Rugde En forholdsvis vanlig art. Næringssøkende fugler støkkes opp, og fugler i fluktlek, «rugdetrekk», sees og høres regelmessig hele sesongen, og Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, begge av 2 ind.
- Skogdue Sjelden art; 1 ind. 20.4.2002.
- Ringdue Vanlig hekkefugl. Stor flokk tidlig; 70 ind. 4.4.2006 der Nora åpner seg mot Grunnsjøen (VL). Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 30 ind.
- Gjøk Høres og sees i mai; Veverneset, Øyenberget og Ringåsberget. Det er lagt inn 1 obs. i Artsobservasjoner, av et ind. 31.5.2000.
- Hornugle Arten høres og hekker i området i gode gnagerår.
- Perleugle Arten høres og hekker i området i gode gnagerår.
- Spurveugle Arten sees av og til når den jakter her i vinterhalvåret.
- Kattugle Den 1.8.2002 slo et ind. etter flaggermus på Veverneset (VL). Artsobservasjoner: Den 1.6.2008 ble 2-3 ind. hørt ved Øyen og Engene.
- Tårnseiler Arten jakter i området hele sesongen og hekker på flere av gårdene rundt reservatet. Det er lagt inn tre obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Vendehals En ropende fugl 13.5.2002 på Åkerholmen Vesleberget mellom tunet på Øyen nedre og reservatet (VL).
- Gråspett En hunn 19.1.2000 ved Øyen nedre, like utenfor reservatet (VL).
- Grønnspekk Arten er funnet hekkende flere steder i og ved reservatet, senest høyt i osp innenfor grensa på Veverneset i 2012 (VL). Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Svartspett Arten er funnet hekkende flere steder i og ved reservatet, for eksempel ved Pettersrud i nord 2009. I 2012 hekket et par i samme område, innenfor reservatet. Ungene fløy ut 24.5. (VL). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltfugler.
- Flaggspekk Vanlig hekkefugl i skog i og rundt reservatet. Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Dvergspett Arten har vært i tilbakegang i lang tid, men her synes den å ha fast tilhold, den er sett alle år 2000-12. I 2006, 2008, 2011 og 2012 hekket et par i gråor innenfor reservatet ved Nylenda i nord (VL).

- Tretåspett Et bebodd reir i rogn 28.4.2008 innenfor verneområdet ved Nylenda i nord. Hekking innenfor i 2009, 2011 og 2012 ved Pettersrud litt lengre sør (VL).
- Sanglerke Det er lagt inn én obs. i Artsobservasjoner, av 10 ind. 27.5.2011.
- Låvesvale Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Taksvale Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. 30.4.2012.
- Trepiplerke Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. 24.6.2010.
- Linerle Vanlig art i området. Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Sidensvans Sees i store og små flokker seinhøstes. Den 25.10.2000 beitet 25 ind. på krossved ved Øyen nedre. Den 6.-12.10.2004 en flokk på ca. 500 ind. på krossved mellom Øyen øvre og Nord-Nora, og samme sted 50-60 ind. 24.10.2006, alle obs. like utenfor reservatet (VL).
- Gjerdsmett Arten hekker årlig i reservatet. Ved Pettersrud sør for Nylenda i nord var det to hekkinger i 2007 (VL). Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner av enkeltind.
- Jernspurv Arten har flere territorier i skogpartier i reservatet. Ved Nylenda fant VL et reir med unger 17.6.2007. Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Rødstrupe Forholdsvis vanlig hekkefugl (VL). Det er lagt inn 12 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Rødstjert Sees en sjelden gang på vårtrekk (VL). Artsobservasjoner; en hann 7.5.2012.
- Buskskvett Arten sees ved Øyen-gårdene, også innenfor reservatgrensa (VL).
- Steinskvett Sees i lite antall og ikke hvert år på vårtrekk, oftest i ei stripe udyrket mark langs Nord-Nora (VL).
- Ringtrost Et ind. 21.4.2001 ved Øyen nedre, like utenfor reservatet (VL).
- Svarttrost Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Gråtrost Det er lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner, maks. antall 100 ind. 8.5.2002.
- Måltrost Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Rødvingetrost Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, maks antall 30 ind. 17.4.2010.
- Duetrost Tre ind. 3.5.2009 ved Øyen.
- Gulsanger En syngende hann 14.5.2000 på Veverneset, og reiret ble funnet (VL). Det er lagt inn kun en obs. i Artsobservasjoner, 1 ind. 31.5.2000.
- Møller Arten hekker årlig i reservatet (VL). Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av enkeltind.
- Tornsanger Arten høres på Øyen, og er også funnet hekkende (VL). Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind. 27.5.2011.
- Hagesanger Arten høres flere steder i reservatet. Ved Nylenda fant VL et reir med unger 17.6.2007. Det er lagt inn kun en obs. i Artsobservasjoner, 2 ind. 27.5.2011.
- Munk Arten hekker årlig i reservatet. Ved Nylenda fant VL et reir med unger 17.6.2007. Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Bøksanger Arten høres flere steder hvert år. Ved Nylenda hekket tre par i 2007. Parene hadde unger 17.6. To hekkinger i 2008, og tre i 2009 (VL). Artsobservasjoner: En syngende hann 3.5.2009 ved Øyen.
- Gransanger Arten hekker årlig i reservatet (VL). Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Løvsanger Vanlig hekkefugl. Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-11 ind.
- Fuglekonge Det er lagt inn 9 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Gråfluesnapper Hekker flere steder. Tre ind. registrert 27.5.2011.
- Svarthvit fluesnapper Vanlig hekkefugl i fuglekasser og spettehull.
- Stjertmeis I 2004 fant VL to reir, på Veverneset og på Tangenga. Den 5.12.2004 10 ind., og 14.10.2006 6-8 ind. i strandkogen helt mot nord i verneområdet (VL). Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind. Den 4.4.2012 drev et ind. med reirbygging på Tangenga.
- Granmeis Vanlig hekkefugl. Det er lagt inn 11 obs. i Artsobservasjoner, av 1-3 ind.
- Toppmeis Sees regelmessig i furuskogen på Øyen, men sjelden innenfor reservatgrensa (VL). Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, av 1 ind.
- Svartmeis Vanlig i barskog oi området. Det er lagt inn 4 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Blåmeis Vanlig hekkefugl. Det er lagt inn 10 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Kjøttmeis Vanlig hekkefugl. Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-8 ind.
- Spettmeis Det er lagt inn 5 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.

- Tornskate Arten hekker trolig i eller nær reservatet hvert år. I reservatet mellom Pettersrud og Nylenda i nord hadde et par unger i reiret 17.6.2007. Vellykket hekking like utenfor grensa i samme område 2011 (VL). Det er lagt inn kun én obs. i Artsobservasjoner, av en ungfugl 14.8.2008.
- Varsler Enkeltindivider sett 9.4.2004 og 24.3.2011 (VL).
- Nøtteskrike Ganske vanlig art, sees mest i vinterhalvåret (VL). Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Skjære Arten sees stadig i og utenfor verneområdet (VL). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-6 ind.
- Nøttekråke Et ind. 15.12.2005 på åkerholmen Vesleberget mellom tunet på Øyen nedre og reservatet. Fire ind. 27.7.2010 ved Øyen øvre (VL).
- Kråke Vanlig art. Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av 1-10 ind.
- Ravn Et ind. 17.4.2004.
- Stær Sees regelmessig i mindre antall (VL). Det er lagt inn 3 obs. i Artsobservasjoner, av 1-2 ind.
- Bokfink Vanlig art, tidligste noterte ankomst er 13.3.2012 (VL). Det er lagt inn 13 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 20 ind.
- Bjørkefink Det er lagt inn to obs. i Artsobservasjoner, av 1-5 ind.
- Grønnfink Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 1-3 ind.
- Grønnsisik Til dels store flokker blir sett, særlig høst og vår (VL). Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 10 ind.
- Tornirisk Arten er såvidt sett i perioden, hekker trolig ikke (VL).
- Bergirisk 3 ind. 28.12.2002 ved Grønntua sørvest i Seimsjøen (VL).
- Gråsisik Til dels store vinterflokker blir sett (VL).
- Grankorsnebb Et ind. 16.4.2011.
- Rosenfink Før 2000 ble arten registrert omtrent årlig, senere mer sjelden. En syngende hann 14.5.2000 på Dalenga. Syngende hanner 3.7.2009 ved gardsdammen på Øyen øvre, og 1.6.2010 mellom Nord-Nora og Øyen øvre (VL). En syngende hann 25.5.2006.
- Dompap Det er lagt inn 7 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.
- Snøspurv 15 ind. 28.12.2002 ved Grønntua sørvest i Seimsjøen (VL).
- Gulspurv Hekkefugl. Det er lagt inn 6 obs. i Artsobservasjoner, av 1-4 ind.

Seimsjøen naturreservat er en viktig trekkrasteplass for en rekke fuglearter. Beliggenheten i forlengelsen av Glommas dalføre der elva dreier skarpt østover, kombinert med tidlig åpent vann om våren, bidrar til å fange opp et vidt spekter av trekkfugler. Blant de 20 reservatene er det kun Gjesåssjøen som har et større artsmangfold av våtmarksfugler, det er påvist hele 69 arter. Fra ca. 1990 har det rastet store antall sangsvaner i reservatet og ellers i sjøen, og dette har gitt Storsjøen status som det eneste IBA (Important Bird Area) i fylket. Andre arter som kan sees i flokker på 100 eller flere er kanadagås, brunnakke, krikkand, stokkand og kvinand. Tendensen for andeartene er at de høye antallene på 1970-tallet gradvis har avtatt, slik at det nå ikke blir sett mer enn 30 brunnakke, krikkand eller kvinand.

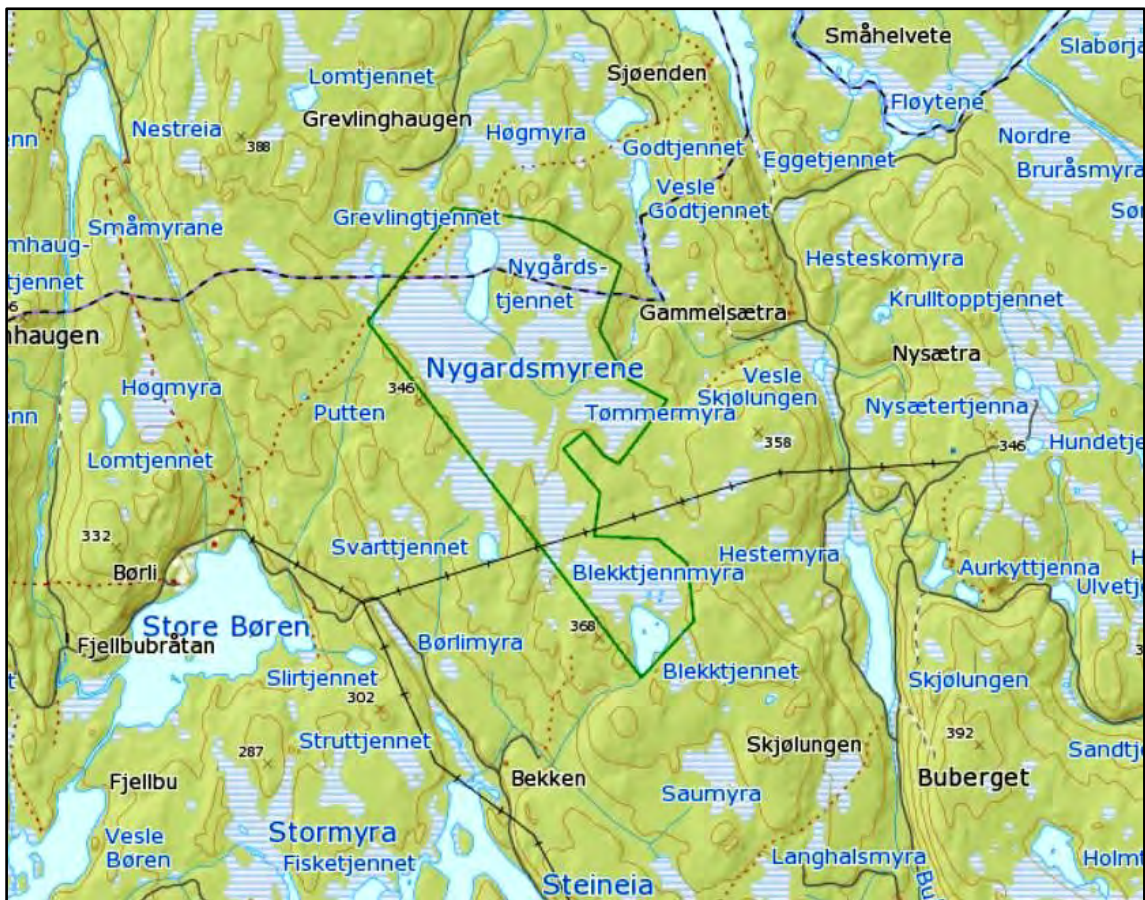
Nygårdsmyra

Kartblad	2015 II Kongsvinger
Kommune	Eidskog og Sør-Odal
Areal	2.634 daa
Høyde	320-360 m o.h.
Feltarbeid/opsyn	Jon Bekken, Vidar Lilleseth 28.6.2008, 19.7.2010, 22.6.2011, 7.9. og 5.10.2012

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 12 km sørsørøst for Kongsvinger sentrum. Størstedelen av arealet ligger i Eidskog kommune, en mindre del i Sør-Odal. Verneområdet omfatter et myrområde i et barskogsdominert landskap. Området omfatter to store tjern, Nygårdstjenn og Blekkjtjenn. Omkring og mellom disse finnes åpne myrflater med varierende fuktighetsforhold, og det forekommer også en del smådammer. Innenfor området er det noe barskog på fastmark, for øvrig finnes også noe sumpfuruskog. Det er langt til åpen bilvei, og det er lite ferdsel i området. Hvert år er det folk på orrleik på myrene her. Ellers forekommer det en og annen sportsfisker, og i gode bærår oppsøker molteplukkere verneområdet.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Kanadagås Den 28.6.2008 både gamle og ferske gåsespor og -ekskremitter på selve Nygårdsmyrene. Samme dag par med 3 store unger i Blekktjenn. Den 22.6.2011 var det også et par med 3 store unger i Blekktjenn.

Krikkand To hanner og en hunn med 6 ganske små unger 28.6.2008 i Blekktjenn. Den 7.9.2012 lå det to ind. i Blekktjenn.

(Stokkand Er ikke rapportert i perioden.)

Kvinand En grytende hunn i flukt den 28.6.2008 ved Nygårdstjenn. Samme dag en hunn med 3 små unger og 4 hunnfargede fugler sammen i Blekktjenn. Den 22.6.2011 lå det minst 3 voksne og 2 store og 3 små unger i Blekktjenn. Den 7.9. lå det minst 4 ind. s. sted, og den 5.10.2012 var det fortsatt 1 ind. til stede.

Smålom Arten hekker tradisjonelt i Grevlingtjenn ca. 300 m nordvest for reservatet. Den 28.6.2008 hadde paret to unger. Samme dag fisket et ind. i Nygårdstjenn. I 2010 hadde paret én unge.

(Storlom Er ikke rapportert i perioden.)

(Trane Er ikke rapportert i perioden.)

Heilo Trolig 3 par varslet 28.6.2008 på selve Nygårdsmyrene, og et par på neste myrflate PM 611 620. Ett til to varslende par på Nygårdsmyrene 19.7.2010. Arten ble hørt 22.6.2011 fra Tømmermyra.

Foto sørover langs Nygårdstjern 28. juni 2008.

Vipe Et par varslet 28.6.2008 nord på selve Nygårdsmyrene.

Grønnstilk Et ind. i fluktpill 28.6.2008 ved Grevlingtjenn. Samme dag varslet et par like vest for nordenden av Nygårdstjenn, og et par på myra 200 m nord for kraftlinja.

Fiskemåke Et par varslet den 28.6.2008 ved Grevlingtjenn. Et varslende par samme dag ved Blekktjenn.

Heipiplerke Et ind. varslet 28.6.2008 nord på selve Nygårdsmyrene, og et varslende ind. på neste myrflate PM 611 620.

Andre fuglearter

Siden undersøkelsene har vært konsentrert om våtmarksfugler, er oversikten her ufullstendig.

Gjøk Et ind. observert 28.6.2008 ved Nygårdstjenn.

Trepiplerke Mange par sørover langs myrene 28.6.2008. Et ind. 19.7.2010 ved Grevlingtjenn.

Linerle Et ind. observert 28.6.2008 ved Nygårdstjenn.

Buskskvett Den 28.6.2008 varslet et ind. vest for nordenden av Nygårdstjenn.

Duetrost To ind. 2.7.2008 (Solve Sæbø; Artsobservasjoner).

Løvsanger Et ind. observert 28.6.2008 ved Nygårdstjenn.

Bokfink Et ind. observert 28.6.2008 ved Nygårdstjenn.

Korsnebb ubestemt Et ind. observert 28.6.2008 ved Nygårdstjenn.

Nygårdsmyra har en fauna av våtmarksfugler som er karakteristisk for store myrer i den sørligste del av fylket. I tillegg hekker smålom fast i området, den mest brukte hekkeplassen ligger like utenfor reservatgrensa. Storlom sees regelmessig, og kan hekke enkelte år. Den i regionen sjeldne heiloen er fast hekkefugl med flere par, og vipe, som er blitt borte fra mange skogsmyrer, hekker fortsatt her.

Litteratur

- Barth, E.K. 1956. Fugler og pattedyr i Rondanefeltet. *Kgl. N. Vitensk. Selsk. Museet Årb. 1955*: 5-43.
- Barth, E.K. & Hagen, Y. 1951. Faunaobservasjoner i Atnasjøfeltet. *Fauna 4*: 137-170.
- Barth, E.K. & T.A. Bakke. 2006. En feltekskursjon til Det Norske Videnskaps-Akademiets gård på Sør-Nettet, Atndalen, forsommeren 1935. *Fauna 59 (1-2)*: 34-43.
- Bekken, J. 1987. Ornitologiske registreringer i 11 våtmarksreservater 1985-86. *Rapport nr. 13. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvern avdelingen*. 43 s.
- 1997. Fuglefaunaen i Gjesåssjøen i Åsnes kommune. *Rapport 3/97. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvern avdelingen*. 21 s.
  - 2001. Fugler og pattedyr i 18 våtmarksreservater i Hedmark. *Rapport 8/2001. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvern avdelingen*. 122 s.
- Breistøl, A. & M. Helberg. 2012. Dystre tall for hettemåkebestanden i Norge. *Vår Fuglefauna 35*: 150-157.
- Bækken, B.T. 1992. Sangsvane - ny hekkefugl i Hedmark. *Kornkråka 22 (1)*: 33.
- DN (Direktoratet for Naturforvaltning). 1999. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. Norwegian Red List 1998. *DN-rapport 3*: 1-161.
- Fylkesmannen i Hedmark. 1978. *Utkast til verneplan for våtmarker i Hedmark fylke*. 68 s.
- Fremming, O.R. & T. Slagsvold. 1968. Fuglefaunaen i Atnsjøfeltet. *Fauna 21*: 179-192.
- Galten, L. 2006. Galtsjøen naturreservat – en våtmark i Femundsvassdraget. *Blyttia 64(1)*: 38-53.
- Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget. 862 s.
- Haga, A. 1982. Takseringsmetoder for innsjøfugler. *Vår Fuglefauna 5*: 176-188.
- Hansen, K. (Kjetil). 2011. Vierspurven akutt utrydningstruet. Oppdragsrapport for Fylkesmannen i Hedmark. 18 s. + vedlegg.
- 2012. Vierspurvprosjektet – statusrapport 2012. Oppdragsrapport for Fylkesmannen i Hedmark. 25 s. + vedlegg.
- Hansen, K. (Knut). 2011. Noen observasjoner fra Rokosjøen og Veltsjøen nå og tidligere. *Kornkråka 41*: 106-107.
- Isaksen, K. 2001. Fjellmyrløperen i Hedmark. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. Strix Miljøutredning, rapport 1/2001. 32 s.
- Knoff, C. 1997. Grågåsa – ny hekkeart i Hedmark. *Kornkråka 27*: 150-151.
- Larsen, B.H. 2006. Brushane – en kandidat til den nye rødlista. *Vår Fuglefauna 29*: 54-62.
- Lislevand, T. 2000. Viktige fugleområder i Europa er kartlagt. *Vår Fuglefauna 23*: 101-105.
- Maartmann, E. 1977a. *Fugleinventeringer i 1976-77 i forbindelse med verneplan for våtmarksområder i Hedmark*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 250 s.
- 1977b. *Trekklkaliteter i Hedmark fylke. Fugleinventeringer høsten 1977 i forbindelse med verneplan for våtmarksområder i Hedmark*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 31 s.
  - 1987a. Ornitologiske undersøkelser i Gjesåssjøen 1986. . *Rapport nr. 8. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvern avdelingen*. 19 s.
- Ranke, P.S. & I.J. Øien. 2012. Vipe – Årets Fugl for andre gang. *Vår Fuglefauna 35*: 8-10.
- Rørslett, B. 1999. Gjesåssjøen – vannvegetasjon og tilgroing. *Rapport nr. 2/99. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvern avdelingen*.
- Røstadsand, E. 1996. *Viltet i Løten*. Løten kommune. 85 s. + kartvedlegg.
- Schiemann, H., J. Rhode & T. Slagsvold. 1972. Flere fugleobservasjoner i Atnasjøfeltet. *Fauna 25*: 123-124.
- Sigland, B.A. 2011. Hettemåke – Årets fugl 2011, også i Hedmark. *Kornkråka 41 (4)*: 136-137.
- Sonerud, G.A. 1982. Fugl og pattedyr i Atnas nedbørfelt. Kontaktutv. Vassdragsreg., Univ. Oslo. Rapp. 43. 115 s.
- Skattum, E. & G.A. Sonerud. 1975a. *Myrområder på søndre del av Hedmarksvidda*. Inventeringer i forbindelse med Landsplanen for verneverdige områder/forekomster (terrestrisk del). Miljøverndepartementet, 37 s.

- 1975b. *Gjesåssjøen*. Inventeringer i forbindelse med Landsplanen for verneverdige områder/forekomster (terrestrisk del). Miljøverndepartementet, 16 s.
- Sævre, R. 1985. *Botaniske og vegetasjonsøkologiske registreringer i Gardsjøen og Seimsjøen naturreservater, Sør-Hedmark*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 39 s.
- Tøråsen, A. 2000. Lang svømmetur for svanefamilie! *Kornkråka* 30 (4): 190-191.
- 2002. Brushanen – fra karakterart til sjeldenhet. *Kornkråka* 32 (2): 48-49.
- Vindfallet, A. 1997. Fuglelivet ved Gjesåssjøen 1997. 37 s.
- 1999. Fuglelivet ved Gjesåssjøen 1998. 32 s.
  - 2000. Fuglelivet ved Gjesåssjøen 1999. 34 s.
  - 2001. Gjesåssjøen 2000. En oppdatering av fuglelivet. 5 s.
  - 2002a. Fuglelivet ved Gjesåssjøen 2001. 4 s.
  - 2002b. Trostesanger – ny art for Hedmark! *Kornkråka* 32 (2): 82.
  - 2003. Fuglelivet ved Gjesåssjøen 2002. 7 s.
  - 2005. Fuglelivet ved Gjesåssjøen 2004. 16 s.
  - 2007. Fuglelivet ved Gjesåssjøen 1997-2006. 31 s.
- Wold, O. 1983. *Botanisk undersøkelse av Våletjern naturreservat, Stange, Hedmark*. Upubl. rapport. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavd.
- 1987. Botaniske undersøkelser i Gjesåssjøen 1986. *Rapport nr. 12. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen*.
  - 1996. *Botaniske undersøkelser i Gjesåssjøen 1996*. Notat Høgskolen i Gjøvik, Seksjon Skog, Brandbu, 9 s.
- Øien, I.J. 2009. Fjellmyrenes fjærkledder er i trøbbel. *Vår Fuglefauna* 32: 6-9.
- Øien, I.J. & T. Aarvak. 2010. Brushanen forsvinner – resultater fra landsdekkende kartlegging og status for arten i Norge. *Vår Fuglefauna* 33: 162-173.